

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל הַמִּשָּׁה הַמְּשִׁי תּוֹרָה

מִהַתְנַא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

פְּרָשַׁת בְּלָק

תְּרַגּוּם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרִישֵׁת בְּלָק

(דף קפד ע"ב)

וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפוּר וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, וַיֵּרָא, אֵיזוֹ רְאִיָּה רָאָה? וַדַּאי רְאִיָּה מִמַּשׁ רָאָה בְּמִשְׁקוֹף הַחֲכָמָה, וְרָאָה בְּעֵינָיו. רָאָה בְּמִשְׁקוֹף הַחֲכָמָה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (בראשית כו) וַיִּשְׁקֶף אֶבְיִמְלֹךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוֹן. מַה זֶה בְּעַד הַחֲלוֹן? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים ה) בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וַתִּיבֵב אִם סִיכְרָא. (אֶלָּא) (וַדַּאי) חֲלוֹן הַחֲכָמָה שֶׁל זְנוּבוֹת שׁוּלֵי הַכּוֹכְבִים, וְהֵם חֲלוֹנֵי הַחֲכָמָה. וַיֵּשׁ חֲלוֹן אֶחָד שֶׁכָּל הַחֲכָמָה שׁוֹרָה בּוֹ, וְבוֹ רוֹאָה מִי שְׁרוֹאָה בְּעַקֵּר הַחֲכָמָה. אַף כֵּאֵן וַיֵּרָא בְּלָק, בְּחֲכָמָתוֹ.

בֶּן צְפוּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ. אֲבָל בֶּן צְפוּר מִמַּשׁ, שְׁהָרִי כְּשֶׁפִּיּוֹ הָיוּ בְּכַמָּה מֵינִים שֶׁל אוֹתָהּ צְפוּר. לוֹקַח צְפוּר, מִכְּשֶׁכֶּשׁ בְּעֵשֶׁב, מִפְּרִיחַ בְּאֹוִיר, עוֹשֶׂה מַעֲשִׂים וְלוֹחֵשׁ לְחַשִּׁים, וְאוֹתָהּ צְפוּר הִיָּתָה בְּאָה וְאוֹתוֹ עֵשֶׁב בְּפִיָּה, (פּוֹרְחַת בְּאֹוִיר) מְצַפְצַפֶּת לְפָנָיו. וּמְכַנְיָסָה בְּכָלוֹב אֶחָד. מִקְטֵר קְטָרֶת לְפָנֶיהָ,

וּמִדִּיעָה לוֹ כַּמָּה דְבָרִים. עוֹשֶׂה כְּשִׁפּוֹ, וְהַעוֹף
 מְצַפֵּצֵת, פּוֹרַח וְטָם אֵצֶל גְּלוּי עֵינַיִם וּמִדִּיעַ לוֹ,
 וְהוּא בָּא. וְכָל דְּבָרָיו בְּאוֹתָהּ צִפּוֹר הָיוּ.

יּוֹם אֶחָד עָשָׂה מִעֲשָׂיו, וְלָקַח אוֹתָהּ צִפּוֹר, וּפְרָחָה
 וְהִלְכָה וְהִתְעַכְּבָה וְלֹא בָּאָה. הָיָה מְצַטְעֵר
 בְּנַפְשׁוֹ. עַד שֶׁהִנִּיעָה, רָאָה שֶׁלְּהֶבֶת אִשׁ אַחַת טָסָה
 אַחֲרֶיהָ וְשׁוֹרְפֵת בְּנַפְיָהּ. אִזּוֹ רָאָה מַה שָּׂרָאָה, וּפְחַד
 מִלְּפָנֵי יִשְׂרָאֵל. מַה שָּׂמָה שָׁל אוֹתָהּ צִפּוֹר? יְדוּ"ע.
 וְכָל אֵלּוֹ שְׂמֵשֵׁמֵשִׁים וַיּוֹדְעִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּצִפּוֹר
 הַזֶּה, לֹא יוֹדְעִים כְּשִׁפְיָהּ כִּמּוֹ שְׂכָלְךָ יָדַע.

וְכָל הַחֲכָמָה שְׂיָדַע, בְּאוֹתָהּ צִפּוֹר הָיָה יוֹדַע. וְכִדּוּ
 הָיָה עוֹשֶׂה: גּוֹחֵן לְפָנֶיהָ וּמְקַטֵּר קְטֹרֶת,
 מְכַסֶּה רֵאשׁוֹ וְגוֹחֵן וְאוֹמֵר. הוּא אוֹמֵר הָעָם,
 וְהַצִּפּוֹר מְשִׁיבָה יִשְׂרָאֵל. הוּא אוֹמֵר מְאֹד, וְהַצִּפּוֹר
 מְשִׁיבָה רַב, עַל שׁוֹם הַגְּדוֹל הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּלֵךְ אִתָּם.
 שְׂבָעִים פְּעָמִים צִפְצְפוּ זֶה וְזֶה. הוּא אָמַר דָּל,
 וְהַצִּפּוֹר אוֹמְרֵת גְּדוֹל. וְאִזּוֹ פְּחַד, שְׂכַתוֹב וַיִּגְדֵר
 מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד כִּי רַב הוּא. רַב הוּא בְּיַדָּאִי.

וּבְמִינֵי הַכְּשָׁפִים (שֶׁל קַסְדִּיא"ל) שֶׁל קַסְדִּיא"ל (נ"א)
בְּשִׁדְיָא"ל) הִרְאֵנוּ מְצֵאָנוּ, שֶׁצְפוּר זֶה הָיָה
עוֹשִׂים לוֹ בְּזִמְנֵים יְדוּעִים מְכַסֶּף מְעַרֵב בְּזָהָב. רֹאשׁ
מְזָהָב, פֶּה מְכַסֶּף, כְּנָפַיִם מְנַחֶשֶׁת קָלָל מְעַרְבֶת
בְּכַסֶּף, גּוֹף מְזָהָב, נִקְדוֹת שֶׁל הַנּוֹצוֹת בְּכַסֶּף,
רְגָלִים מְזָהָב. וְשָׁמַיִם בְּפֶה לְשׁוֹן שֶׁל אוֹתָהּ צְפוּר
יְדוּ"ע.

וְשָׁמַיִם אוֹתָהּ צְפוּר בְּחֵלוֹן אֶחָד, וּפּוֹתְחִים
חֲלוֹנוֹת מוֹל הַשָּׁמַשׁ, וּבְלִילָה פּוֹתְחִים
חֲלוֹנוֹת לְלִבְנָה, מְקַטְרִים קְטָרֶת וְעוֹשִׂים כְּשָׁפִים,
וּמְשַׁבְּיעִים אֶת הַשָּׁמַשׁ, וּבְלִילָה מְשַׁבְּיעִים אֶת
הַלִּבְנָה, (דף קפה ע"א) וְאֵת זֶה עוֹשִׂים שִׁבְעָה יָמִים. מִכָּאן
וְהִלָּא אוֹתָהּ לְשׁוֹן מְכַשְׁפֶּשֶׁת בְּפֶה שֶׁל אוֹתָהּ
צְפוּר, נּוֹקְדִים אוֹתָהּ לְשׁוֹן בְּמַחְט זָהָב וְהִיא
מְדַבֶּרֶת גְּדוּלוֹת מְעַצְמָה, וְהַכֹּל הִיָּה יוֹדֵעַ בְּלֶק
מְצְפוּר זֶה (וּדְא"י). לָכֵן בֵּן צְפוּר, וּמַשׁוּם זֶה רָאָה מֵה
שְׂאִישׁ אֶחָד לֹא יְכוּל לְדַעַת וְלֹא יְכוּל לְרֹאאוֹת.

כְּתוּב (תהלים סח) **אָמַר ה' מִבְּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב**
מִמִּצְלוֹת יָם. יֵשׁ לָנוּ לְשִׁים לֵב לְאִמּוֹנֵת
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָל דְּבָרָיו דְּבָרֵי אֱמֶת וְאִמּוֹנָה
רַבָּה. שְׁפִינֵן שְׂאוֹמֵר דְּבָר, הַכֹּל נַעֲשֶׂה. וְזֶה הָאִישׁ
דּוֹחֵק הַלֵּב, וְאוֹמֵר: לְכַמָּה שָׁנִים וּלְכַמָּה זְמַנִּים
יִשְׁתַּלֵּם זֶה, שְׂחִיבָה בְּה. כְּפִי גִדְלָתוֹ, שְׁכָל הָעוֹלָמוֹת
מִלְּאִים כְּבוֹדוֹ, כְּה. זֶה. דְּבָרָיו אָדָם קִטָּן, וְכָל דְּבָרָיו
הֵם לְפִי שְׁעָה, כְּה. הוּא לְפִי שְׁעָה. אֲכָל בְּתִשׁוּבָה
וּבְבִקְשָׁה וּמַעֲשִׂים מוֹבִים וּבְדַמְעוֹת רַבּוֹת, הוּא
קְדוֹשׁ גָּדוֹל וְעֲלִיּוֹן עַל כָּל הָעוֹלָם, מִזְהִיר אֹרֹחַ,
וּמִקְמִט קַדְשָׁתוֹ לְאָדָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ.

אָמַר ה'. לְעֵתִיד לָבֵא עֵתִיד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִשָּׁיב מִבְּשָׁן כָּל אוֹתָם שְׂחִרְגוּם
חַיּוֹת הַשָּׂדֶה וְאֲכָלוּ אוֹתָם. מִשׁוּם שְׁיֵשׁ בְּעוֹלָם (א)
כִּי מִלְּךָ תִּבְשָׁן) מְקוֹם מוֹשֵׁב שָׁל כָּל חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְחֵרִים
רַבִּים וּגְדוֹלִים וְנִסְתָּרִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְעַרְדַּ הַמְדַבֵּר
הַתְּקִיף שָׁם, הוּא עוֹג, (ב) עַרְוֵי הַמְדַבֵּר תִּיָּה,
וּמִצְוֵי שָׁם כִּחוֹ, מִשׁוּם שְׂחִיבָה מִלְּךָ תִּבְשָׁן, שְׁכָל

מלכי העולם לא יכלו לערף נגדו קרב בגלל חוק
הפשוט, ובא משה וערף נגדו קרב.

סיחון - סיח במדבר הנה סיחון, ובסחון מואב
הנה עליו, (במדבר כא) כי ארנן גבול מואב
בין מואב ובין האמרי. בא וראה, בפעם שהחריבו
ישראל עיר סיחון, העבר פרוז במלכות השמים:
התפנסו גברים ששולטים על שאר עמים, ותראו
איך מלכות האמרי תחרב במלכות.

באותה שעה כל אותם שליטים שהיו ממנים על
שבועה עמים התפנסו, ורצו להתחזיר
מלכות לישנה. כיון שראו עצמת משה, חזרו
לאחור. זהו שכתוב (שם) על כן יאמרו המשלים
באו חשבון. אותם שליטים הממנים עליהם
שהתפנסו ואמרו באו חשבון, מי הוא זה
שהחריבה? תפנה ותכונן כבתחלה, ותחזר
מלכות לישנה.

כשראו גבורת משה ושלחבת המלכות, אמרו,
כי אש יצאה מחשבון להכה מקרית

סיחון. כִּיּוֹן שְׁכַתּוֹב מִחֶשְׁבוֹן, לָמָּה מִקְרִית סִיחון,
שְׁתֵּרֵי קִרְיַת סִיחון הִיְתָה חֶשְׁבוֹן, שְׁכַתּוֹב כִּי חֶשְׁבוֹן
עִיר סִיחון מִלְּךָ הָאָמְרִי?

אֵלֵא, שְׁלֵהֶבֶת שֶׁל מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם יֵצֵאָה
וְהַחֲרִיבָה הַכֹּל. בַּשָּׁעָה שֶׁאָמְרוּ תִּבְנֶה
וְתִבְנוּן עִיר סִיחון סֶתֶם, וְלֹא אָמְרוּ חֶשְׁבוֹן, שְׁחֶשְׁבוּ
שְׁבִנְגָלָל זֶה תִּבְנֶה לְמוֹשֶׁבֶת הָאָמְרִי, אִזּוּ הַשִּׁיבוּ
וְאָמְרוּ לֹא יִכּוּלִים. מָה הַפְּעָם? מִשׁוֹם שְׁכָל
הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים נִסְתָּמוּ בְּעֶצְמַת הַגְּדוּל הָעֲלִיוֹן
שְׁלָהֶם. אִם נִחְזֹר וְנֹאמֵר וְנִזְכֹּר חֶשְׁבוֹן שְׁתִּבְנֶה, הִרִי
אִשׁ יֵצֵאָה מִחֶשְׁבוֹן. אִם נִחְזֹר וְנֹאמֵר (סֶתֶם) קִרְיַת
סִיחון, הִרִי לְהִבָּה יֵצֵאָה מִקְרִית סִיחון וְדֹאֵי. כִּיּוֹן
שְׁאוּתָה שְׁלֵהֶבֶת אִשׁ שְׁרָתָה שָׁם עָלֶיָה, אִין מִי
שְׁיִכּוּל לָהּ לְהַחְזִירָה מִיִּשְׁנָה, שְׁתֵּרֵי מִכָּל הַצְּדָדִים
אִין לָנוּ רְשׁוּת.

מִכָּאן וְהִלָּאָה - אִזּוּ לָךְ מוֹאֵב, שְׁתֵּרֵי אוֹתוֹ שְׁתִּגֵּן
עָלֶיךָ נִשְׁפֵּר. וּמִשׁוֹם זֶה, כִּיּוֹן שְׁרָאָה מוֹאֵב

שָׁמַנּוּ נִשְׁכַּר, אֹז וַיִּגַּר מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעַם מְאֹד. מַה
זֶה מְאֹד? יוֹתֵר מֵהַמּוֹת.

כִּי רַב הוּא. שְׁתֵּרֵי אֹז הוּא הָיָה גְדוֹל, וְגְדוֹל הָיָה
קָטָן, שְׁכַתוֹב (עוֹבְדֵיחָ א) הֵיחָ קָטָן נִתְתִּיךְ בְּגוֹיִם.
וַיִּשְׂרָאֵל הָיָה גְדוֹל בְּמָקוֹם שֶׁל עֵשׂוֹ, שְׁכַתוֹב כּוּ
וְרַב. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שָׂרְאוֹ שֶׁשְׁלָטוֹ יִשְׂרָאֵל
לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, שְׁכַתוֹב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל
לְאֵמְרֵי. אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל הָיָה צָרִיךְ לוֹ לְכַתֵּב,
מַה זֶה אֵת כָּל? לְרַבּוֹת מַעַלָּה וּמַטָּה. מַעַלָּה,
שְׁאֵפְלוֹ מִשְׁלִיטֵיהֶם הַגְּדוֹלִים וְהַשְׁלִיטִים שֶׁלְמַעַלָּה,
וְאֵפְלוֹ מִשְׁלִיטֵיהֶם הַגְּדוֹלִים וְהַשְׁלִיטִים שֶׁלְמַטָּה.
וְלִכֵּן אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. וְלִכֵּן כִּי רַב הוּא, בְּמָקוֹם
שֶׁגְדוֹל בְּכוֹר קְדוֹשׁ, שְׁכַתוֹב (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי בְּכָרֵי
יִשְׂרָאֵל.

וְאֵם הַאֵמֶר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה כֶּף וְלֹא מִן
תְּדִין - בֹּא וּרְאֵה. עֵשׂוֹ קָלְפָה תָּיָה וְצַד אַחַר
תָּיָה. כִּיּוֹן (דף קפה ע"ב) שִׁינְצָאָה קָלְפָה וְהַעֲבָרָה, תְּרֵי תַמְחַ
מְצוֹי (שְׁפָחָה), עֲרָלָה רֵאשׁוֹנָה עוֹמְדָת בַּחוּץ. בְּרִית

היא (גדולה ועליונה) ונכבדה מהכל, והיא מתגלה אחר
כך.

וַיֹּאמֶר מִיָּאב אֶל זְקַנֵי מִדְיָן עֲתָה יִלְחָכוּ וְגו'. רַבִּי
תִּיבָא פָתַח, (זכריה ג) וַיֵּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לְפָנַי מִלְּאֲךָ ה' וְגו'. בְּמַה יֵּשׁ לֹ
לְאָדָם לְשָׁמֵר דְּרָכָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּלְלַכֵּת בְּדַרְךְ
אֱמֶת, מַשׁוּם שְׁכָל מַעֲשֵׂי הָאָדָם כְּתוּבִים לְפָנַי
הַמְּלָךְ וְדִשׁוּמִים לְפָנָיו, וְכֹלָם בְּמִנְיָן. שׁוֹמְרֵי
הַשְּׁעָרִים עוֹמְדִים וּמַעֲיִדִים, עוֹמְדִים וְתוֹבְעִים דִּינִים
צוֹדְקִים. וְתִדְיָן עוֹמֵד לְקַבֵּל עֲדוּת, וְאוֹתָם
שְׁפוֹעֲנִים טְעֵנוֹת מְרַחֲשִׁים, וְלֹא יוֹדְעִים אִם יִלְכוּ
מִיָּמִין, אִם יִשְׁמְאִילוּ מִשְׁמָאל.

שְׁתָּרֵי בְּשָׂרוֹחוֹת בְּנֵי אָדָם יוֹצְאוֹת מִהָעוֹלָם
הַזֶּה, בְּמַה הֵם מְקַטְרְגִים שְׁעוֹמְדִים
לְפָנֵיהֶם, וְהַכְּרוּזִים יוֹצְאִים הֵן לְטוֹב הֵן לְרָע,
כְּפִי מַה שְׁיוֹצֵא מִתְּדִין. שְׁשֻׁנִינוּ, בְּכַמָּה דִּינִים
גְּדוֹן הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, בֵּין בְּתִיּוֹ בֵּין אַחַר כֵּן,
שְׁתָּרֵי כָּל דְּבָרָיו הֵם בְּרִין, וְתַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

תמיד בְּרַחֲמָנוֹת וְרַחֲמָיו עַל הַכֹּל, וְלֹא רוֹצֵה
 לְדוֹן בְּנֵי אָדָם כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם. שָׁכַךְ אָמַר דָּוִד,
 (תהלים קל) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְהוָה אֲדַנִּי מִי יַעֲמֵד.
 כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, בֵּינֵן שְׂאֵמַר אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר
 יְהוָה, לָמָּה ה' (אֲדַנִּי)?

אֵלֵּא, שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת רַחֲמִים הַזְכִּיר כָּאֵן דָּוִד. אִם
 עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְהוָה, אִם רַבִּים הָעֲוֹנוֹת עַד
 שְׁעוּלִים לְמַעַלָּה לְאֵבֶא וְאֵבֶא, הֲרִי ה' (אֲדַנִּי), שְׂהוּא
 רַחֲמִים. וְאִם שֵׁם זֶה, אֵת עַל גַּב שְׂהוּא רַחֲמִים,
 יתְעוֹרֵר בְּדִין וְכֹל הַדְּרָגוֹת נִסְתָּמוּ בְּדִין - בְּרָנָה
 אַחַת יֵשׁ לְחֹזֵר אֵלֶיָּה, שְׁכַל הַרְפּוּאוֹת יוֹצְאוֹת
 מִמְּנָה, הִיא תְּחוּם עֲלֵינוּ. וּמִי הִיא? מִי. מ"י תַעֲמֵד
 בְּיַדָּאִי. מ"י יִרְפָּא לָךְ. (כְּמוֹ שְׂוֹאֵמַר (איכה ב) כִּי גְדוֹל כְּנִים שְׁכַרְךָ
 מִי יִרְפָּא לָךְ) וְלָכֵן יְהוָה ה' (אֲדַנִּי). אִם הַשְּׂמוֹת תִּלְלוּ
 יִסְתָּמוּ מֵאֲתָנוּ, מ"י יַעֲמֵד, שְׁכַל דְּרָכֵי הַתְּשׁוּבָה
 פְּתוּחִים מִמְּנָה.

בֹּא וּרְאֵה, יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יְהוֹצָדָק תִּהְיֶה צְדִיק גְּמוּר,
 נָבֵר שְׂחָתָה נִכְנָם לְפָנָי וּלְפָנִים, שְׂהַכְנִיסוּהוּ

לְיֹשִׁיבַת הַרְקִיעַ. הַתְּכַנְסוּ כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה שָׁם לְעֵינַי
 בְּדִינִי. וְכֹךְ יִדְרְכֵי אֹתָהּ יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ:
 כְּשִׁמְכֵנִיסִים אֹתוֹ לְדִין, הִכְרוּזוּ יוֹצֵא וּמְכַרְיוֹ: כָּל
 בְּנֵי הַיְשִׁיבָה הִתְכַּנְּסוּ לְגֶרֶן הַנְּעֻלָּם. וּבֵית הַדִּין
 מִתְכַּנְּסִים.

וְאֹתָהּ רוּחַ הָאֵישׁ עוֹלָה עַל יְדֵי שְׁנֵי מְמַנִּים. כִּיּוֹן
 שְׁנִכְנַסְתְּ, קָרַב אֶל עַמּוּד אֶחָד שֶׁל שְׁלֹחֶת
 לוֹהֶטֶת שְׁעוֹמֶדֶת שָׁם, וּמִתְנַלֵּם בְּרוּחַ הָאֵוִיר
 שְׁנוֹשֵׁב בְּאֹתוֹ עַמּוּד. וְכַמָּה הֵם שְׁמַעְלִים אֹתָם
 לְשָׁם, מִשׁוֹם שֶׁכָּל אֹתָם שְׁמַשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה
 וּמְחַדְּשִׁים בָּהּ חֲדוּשִׁים, מִיָּד נִכְתָּבִים הַדְּבָרִים אֶל
 בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, וְאִזּוֹ כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה בָּאִים לְרֹאוֹתוֹ.
 אֹתָם שְׁנֵי מְמַנִּים יוֹצְאִים, וּמַעְלִים אֹתוֹ לְאֹתָהּ
 יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ. מִיָּד מִתְקַרֵּב אֶל אֹתוֹ עַמּוּד
 שְׁמַתְנַלֵּם שָׁם.

נִכְנַסְתְּ לְיְשִׁיבָה וְרוֹאִים אֹתוֹ. אִם הַדְּבָר בְּרֹאוֹי -
 וּבֹאֵי הוּא, כַּמָּה עֲטָרוֹת נוֹצְצוֹת מְעֻטָּרִים
 אֹתוֹ כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. וְאִם דְּבָר אַחֵר הָיָה - אִוִי

לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה! דוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְעוֹמֵד תוֹךְ
הַעֲמוּד עַד שְׁמַעְלִים אוֹתוֹ לְדִין. הֲרַחֲמֵן יִצְיָלְנוּ.

וַיֵּשׁ אַחֲרֵים שְׁמַעְלִים אוֹתָם לְשֵׁם בְּשֵׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּמַחֲלָקֵת עִם בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, וְאוֹמְרִים מִי
מוֹכִיחַ? הֲרֵי פְלוֹנֵי הוֹכִיחַ הַדָּבָר. אִזּוּ מַעֲלִים אוֹתוֹ
לְשֵׁם, וּמוֹכִיחַ אוֹתוֹ הַדָּבָר בֵּין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּבֵין בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. וַיֵּשׁ אַחֲרֵים שְׁמַעְלִים אוֹתָם שֵׁם
לְדִין, וְדָנִים אוֹתוֹ שֵׁם לְבָרָרָם וּלְלַבְּנָם.

אָמַר לוֹ רַבֵּי יוֹסֵי, אִם כֹּה, בְּלִי דִין גַּפְטָר אָדָם
וּמִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם הַזֶּה? וְאִם בְּדִין הִסְתַּלֵּק,
מִדּוּעַ גְּדוֹן פַּעַם אַחֲרָת? אָמַר לוֹ, כֹּה לְמַדְנֵנוּ וְכֹה
שְׁמַעְנוּ, שְׁהֲרֵי וְהֵאֵי בְדִין הִסְתַּלֵּק הָאָדָם מִהָעוֹלָם
הַזֶּה. אֲבָל עַד שְׁלֹא יִכְנַס לְמַחְצֵת הַצַּדִּיקִים,
מַעֲלִים אוֹתוֹ לְדִין, וְשֵׁם גְּדוֹן בְּאוֹתָהּ יְשִׁיבַת
הַרְקִיעַ.

וְשֵׁם עוֹמֵד אוֹתוֹ מְמַנָּה הַגִּיתָנָם לְהַשְׁטִיז. אֲשֶׁרִי
מִי שְׁזוּכָה בְדִין. וְאִם לֹא, אוֹתוֹ מְמַנָּה
הַגִּיתָנָם לוֹקַח אוֹתוֹ בְּשָׁעָה שְׁמוֹסְרִים אוֹתוֹ בְּיַדּוֹ,

וּמְקַלֵּעַ אוֹתוֹ מִשָּׁם לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁקוֹלֵעַ אֶבֶן
 בְּקַלֵּעַ (בְּכַף הַקַּלֵּעַ), שְׂכָתוֹב (שְׂמוּאֵל-א ב'ה) וְיָאת נֶפֶשׁ אִיבִידִי
 יִקְלָעָנָה בְּתוֹךְ בֶּרֶךְ הַקַּלֵּעַ וְגו'. וְזוֹרְקוֹ לְגִיחָנָם,
 וּמְקַבֵּל עֲנָשׁוֹ כְּפִי מַה שֶּׁנִּדְוֶן.

בֵּא וְרֵאָה, (זכריה ג) וַיֵּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
 עֹמֵד לְפָנַי מִלְּאֶף וְגו'. שֶׁהֵעֵלוּהוּ לְדִין לְתוֹךְ
 אוֹתָהּ יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ בְּשָׁעָה שֶׁנִּפְטַר מִהָעוֹלָם הַזֶּה.
 עֹמֵד לְפָנַי מִלְּאֶף ה' - זָהוּ אוֹתוֹ נֶעַר רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה,
 שֶׁהוּא חוֹתֵךְ דִּין עַל הַכֹּל.

וְהַשְּׁטָן, מִי זֶה וְהַשְּׁטָן? אוֹתוֹ מְמַנָּה עַל הַנְּפָשׁוֹת
 בְּגִיחָנָם, שֶׁתְּאַוֶּתוֹ לְקַחְתּוֹ, וְתַמִּיד עוֹמֵד
 וְאוֹמֵר הֵב הֵב, הֵנּוּ רְשָׁעִים לְגִיחָנָם. לְשִׁטְנוֹ -
 לְהַזְכִּיר חֲטָאִיו. וְאִז - וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשְּׁטָן יִגְעַר ה'
 בְּךָ הַשְּׁטָן וַיִּגְעַר ה' בְּךָ. שְׁתֵּי גַעְרוֹת לָמָּה? אֵלֶּא
 אֶחָד לְדוּמָה, וְאֶחָד לְאוֹתוֹ שִׁיּוּצָא מִגִּיחָנָם שֶׁעוֹמֵד
 תַּמִּיד לְהַשְּׁטִין.

בֵּא וְרֵאָה, אוֹתוֹ שְׁטָן עֲלִיּוֹן יוֹרֵד כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּהוּ,
 שֶׁהַתְּנָלָם בְּדַמּוֹת שׁוֹר, וְכֹל אוֹתָן רוֹחוֹת

רעות שנהונו להכניס לגיהנום, לוחך אותן פרנע
אחד וחוטפן, ויורד ונותנן לדומה לאחר שכולעם.
וזהו שפתוב ויאמר מואב אל זקני מדין עתה
ילחכו הקהל את כל סביבתינו בלחך השור,
הנודע, השור שעומד לרע על כל בני העולם. את
ירק השדה - אותן רוחות בני אדם, שהם ירק
השדה. השדה - אותו השדה תידוע.

אמר רבי יוסי, אם כן, בלק היה חכם. אמר לו,
בנדאי, וכך הצטרף לדעת כל דרכי אותו
השור, ואם לא יודע אותם, לא יכול לעשות
כשפיו וקסמיו. אמר רבי יוסי, ונדאי כן הוא,
ונראה אמרת. וכח אותו השור מכשפכריוזים על
התבואה. כל אותם ימים שפכריוזים וכל הימים
שפכריוזים על רוחות בני אדם, והם ימי ניסן, וימי
תשרי, וימי נתפאר.

רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים בדרך. הגיעו
לאותו מקום של כפר סבנין, שהיה שם רב
המנונא סבא. התארחו אצל אשתו, שהיה לה בן

אחד קטן, וכל היום הָיָה בְּבֵית הַסֵּפֶר. אוֹתוֹ יוֹם
עָלָה מִבֵּית הַסֵּפֶר וּבָא הַבֵּיתָה, רָאָה אֶת אוֹתָם
הַחֲכָמִים. אָמְרָה לוֹ אִמּוֹ, הִתְקַרֵּב לְגַבְרִים
הָעֲלִיּוֹנִים הַלְלוּ וְתַרְוִיחַ מֵהֶם בְּרָכוֹת. קָרַב אֲלֵיהֶם,
וְעַד שֶׁלֹּא קָרַב, תָּזַר לְאַחֹר. אָמַר לְאִמּוֹ, אֵינִי
רוֹצֵה לְקָרַב אֲלֵיהֶם, שְׁתֵּרֵי יוֹם זֶה לֹא קָרָאוּ
קְרִיאַת שְׁמַע, וְכוּ' לְמַדוּנִי, כָּל מִי שֶׁלֹּא קָרָא
קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָה, הוּא בְּגֵדוֹי כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם.

שָׁמְעוּ הֵם וְתַמְחוּ, הֲרִימוּ יְדֵיהֶם וּבְרַכּוּהוּ. אָמְרוּ,
וַדַּאי כִּי זֶה, וַיּוֹם זֶה הַשְּׁתַדְלָנוּ יַחַד עִם
חַתָּן וּבְכֵלָה שֶׁלֹּא הָיוּ לָהֶם צְרִכֵיהֶם וְהָיוּ מְתַאֲחָרִים
לְהַזְדַּוֵּג, וְלֹא הָיָה אָדָם שִׁישְׁתַּדֵּל עֲלֵיהֶם, וְאָנוּ
הַשְּׁתַדְלָנוּ בָּהֶם וְלֹא קָרָאוּ קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָה,
וּמִי שֶׁעוֹסֵק בַּמַּצָּוָה - פֶּטוּר מִהַמַּצָּוָה. אָמְרוּ לוֹ,
בְּנִי, אֵיךְ יִדְעָתָּ? אָמַר לָהֶם, בְּרִיחַ לְבוֹשְׁכֶם יִדְעָתִי
בְּשִׁקְרָבְתִי אֲלֵיכֶם. תַּמְחוּ. יֵשְׁבוּ, נִטְלוּ יְדֵיהֶם
וּבְרַכּוּ פֶת.

רַבִּי יְהוּדָה הָיוּ יָדָיו מְלַכְלָכוֹת, וְנִטְלָ יָדָיו וַיִּבְרַךְ
 מִפְּנֵי שֶׁנִּטְלָ. אָמַר לוֹ, אִם תִּלְמִידֵי רַב שְׁמַעְיָה
 הֶחְסִיד אֶתְּכֶם, לֹא הָיָה לָכֶם לְבָרֵךְ בְּיָדֵים מְזוּהָמוֹת,
 וְיָמֵי שְׁמִבְרַךְ בְּיָדֵים מְזוּהָמוֹת חֵיב מִיתָה.

פְּתַח אֹתוֹ תִּינּוֹק וְאָמַר, (שמות ל) בְּבֹאֵם אֶל אֱהֱלִי
 מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמְתוּ וְגו'. לְמַדְּנוּ
 מִפְּסוּק זֶה, שְׁמִי שְׁלֹא חוֹשֵׁשׁ לָזֶה וַיִּתְרָאֶה לְפָנַי
 הַמְּלָךְ בְּיָדֵים מְזוּהָמוֹת, חֵיב מִיתָה. מָה הַטַּעַם?
 מִשּׁוּם שֶׁיְדֵי הָאָדָם יוֹשְׁבִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם. אֲצַבֵּעַ
 אַחַת יֵשׁ בְּיַד הָאָדָם, וְהִיא הָאֲצַבֵּעַ שֶׁהָרִים מַלְשָׁה.

בְּתוֹב (שם כו) וְעָשִׂיתָ בְּרִיחַם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה
 לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וְחֲמִשָּׁה
 בְּרִיחַם לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. וְכַתּוּב
 וְהַבְּרִיחַ הַתֵּיכּוֹן בְּתוֹךְ הַקַּרְשִׁים מִבְּרַח מִן הַקֶּצֶה אֶל
 הַקֶּצֶה. וְאִם תֵּאמַר שֶׁאֹתוֹ בְּרִיחַ תֵּיכּוֹן הוּא
 אַחֵר, שְׁלֹא הָיָה בְּכֹלל אֹתָם חֲמִשָּׁה - לֹא כִּי.
 אֲלֵא אֹתוֹ בְּרִיחַ תֵּיכּוֹן הָיָה מֵאֹתָם חֲמִשָּׁה,
 שְׁנַיִם מִפָּאָן וְשְׁנַיִם מִפָּאָן וְאֶחָד בְּאִמְצַע. חֲרִי הָיָה

בְּרִיַּת הַתִּיכּוּן עֲמוּד יַעֲקֹב, סוּד מִלְּשָׁה. (דף קפו ע"ב) בְּנִגּוּד
 זֶה חֲמִשׁ אֲצַבְעוֹת בְּיַד הָאָדָם. וְהַבְּרִיַּת הַתִּיכּוּן
 בְּאֲמִצֵּעַ, גְּדוֹל וְעֲלִיּוֹן מֵהַכּוֹל, בּוֹ עוֹמְדִים שְׂאֵר
 הָאֲחֵרִים.

וְהֵם חֲמִשָּׁה בְּרִיחִים, שְׁנֵקָרְאִים חֲמִשׁ מֵאוֹת שָׁנִים,
 שֶׁהוֹלֵךְ בָּהֶם עֵץ הַחַיִּים. וּבְרִיַּת קֹדֶשׁ מִתְעוֹרָר
 בְּחִמֵּשׁ אֲצַבְעוֹת הַיָּדִים, וְדָבָר (בִּסְפָר) תִּמְחָה הוּא
 עַל מַה שְׂאֲמֵרָה. וְלָכֵן כָּל בְּרָכוֹת הַכֹּהֵן תְּלוּיוֹת
 בְּאֲצַבְעוֹת. פְּרִישֵׁת יְדֵי מִלְּשָׁה עַל זֶה הִזְיָה.

אִם כָּל זֶה יֵשׁ בָּהֶם, אִינן דִּינן לְהִיּוֹת בְּנִקְיוֹן
 כְּשֶׁמְבָרְכִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוֹם
 שֶׁבָּהֶם וּבְדַגְמָתָם מִתְבָּרַךְ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. וְלָכֵן אַתֶּם
 שְׂחַכְמִים אַתֶּם הַרְבֵּה, אִיךָ לֹא הַשְׁנַחֲתֶם לָזֶה? וְלֹא
 שִׁמְשַׁתֶּם אֶת רַבֵּי שְׂמֵעִיָּה הַחֲסִיד, וְהוּא אָמַר שְׂכַל
 מְנוּפָה וְכָל לְכַלּוֹף הַעֲלוּהוּ לְצַד הָאֲחֵר, שְׂחֵרֵי הַצַּד
 הָאֲחֵר גִּזּוֹן מִתְּשַׁנּוּף וְהַלְכַלּוֹף תְּזִה, וְעַל זֶה מִיָּם
 אֲחֲרוּזִים חוֹבָה, וְחוֹבָה הֵם!?

תַּמָּהוּ וְלֹא יָכְלוּ לְדַבֵּר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּנֵי
 מַהוּ שֵׁם אֲבִיךָ? שָׂתַק תְּתִינּוּק רַגַע אַחַד,
 עָמַד לְפָנַי אִמּוֹ וְנָשַׁק לָהּ. אָמַר לָהּ, אִמִּי, עַל אַפָּא
 שָׂאֵלוּ הַחֲכָמִים הַלָּלוּ, הֲאִם אָמַר לָהֶם? אָמְרָה לוֹ
 אִמּוֹ, בְּנֵי, בְּדַקָּת אֹתָם? אָמַר, הֲרִי בְּדַקָּתִי וְלֹא
 מְצֵאתִים בְּרֵאוֹי. לְחַשְׁשָׁה לוֹ אִמּוֹ וְתוֹר אֲלֵיהֶם. אָמַר
 לָהֶם, אַתֶּם שָׂאֵלְתֶם עַל אַפָּא, וְהֲרִי הִסְתַּלַּק
 מִתְּעוּלָם, וּבְכָל יוֹם שֶׁחֲסִידִים קְדוֹשִׁים הוֹלְכִים
 בְּדַרְדְּרָה, הוּא סוֹחֵר אַחֲרֵיהֶם. וְאִם אַתֶּם קְדוֹשִׁים
 עַלְיוֹנִים, אֵיךְ לֹא מְצֵאתֶם אוֹתוֹ, הַלָּךְ תְּסוֹחֵר
 אַחֲרֵיכֶם?

אֲכַל בַּתְּחִלָּה רָאִיתִי בְּכֶם, וּבָעֵת רָאִיתִי בְּכֶם,
 שְׂאֵפָא לֹא רָאָה חֲמוֹר שְׂלֵא (שִׁיחָה) טָעַן
 אַחֲרָיו חֲמוֹר לְסַבֵּל עַל הַתּוֹרָה. פִּיּוֹן שְׂלֵא וְכִיתֶם
 שְׂאֵפָא יְטָעַן אַחֲרֵיכֶם, לֹא אָמַר לָכֶם מִיְהוּ אַפָּא.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יֶצְחָק, בְּגִדְמָה לָנוּ, תִּינּוּק
 זֶה אֵינוֹ בֶּן אָדָם. אֲכַלוּ, וְאוֹתוֹ תִּינּוּק הָיָה אוֹמֵר
 דְּבָרֵי תּוֹרָה וְתַדְוִישֵׁי תּוֹרָה. אָמְרוּ, תְּכָה נְבָרְךָ. אָמַר

לָהֶם, נָאֵה אֲמַרְתֶּם, מִשּׁוֹם שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא
מִתְבָּרַךְ בְּבִרְכָה זוֹ אֲלֵא בְּהִזְמָנָה.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) אֲבִרְכָה אֶת ה' בְּכָל יְעַת וְגו'.
וְכִי מָה רָאָה דָּוִד לֵאמֹר אֲבִרְכָה אֶת ה'?
אֲלֵא רָאָה דָּוִד שֶׁצָּרִיךְ הִזְמָנָה, וְאָמַר אֲבִרְכָה.
בְּגִלְלֵי שֶׁבְשָׁעָה שָׁאֲדָם יוֹשֵׁב עַל שִׁלְחָנוֹ, הַשְּׂכִינָה
עוֹמֶדֶת שָׁם, וְהַצַּד הָאֲחֵר עוֹמֵד שָׁם. כְּשֶׁמִּזְמַן
הָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַשְּׂכִינָה
מִתְתַּקְּנֶת (בְּהִזְמָנָה זוֹ) לְנִפְי מַעְלָה לְקַבֵּל בְּרָכוֹת, וְהַצַּד
הָאֲחֵר מִתְכַּוֵּפֵת. (וְאִם נִתְקַנְתָּ בְּבִרְכוֹת לְנִפְי מַעְלָה וְהַצַּד הָאֲחֵר אֵינוֹ
בְּגִלְלֵי) וְאִם לֹא מִזְמִין הָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, הַצַּד הָאֲחֵר שׁוֹמֵעַ וּמְכַשְׁפֵּשׁ לְהִיזוֹת לוֹ חֵלֶק
בְּאוֹתָהּ בְּרָכָה.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה אֵינִן הִזְמָנָה בְּשָׂאֵר הַבְּרָכוֹת?
אֲלֵא אוֹתוֹ דְּבַר הַבְּרָכָה שֶׁמְבָרְכִים עָלָיו,
הוּא הִזְמָנָה. וְכֹא וְרָאָה שֶׁכָּרֵךְ זֶה, שְׁוִיָּה שֶׁמְבָרֵךְ עַל
הַפְּרִי, אוֹתוֹ פְּרִי הוּא הִזְמָנָה וּמְבָרְכִים עָלָיו, וְאֵינִן
לוֹ חֵלֶק לַצַּד הָאֲחֵר. וְקִדְּם זֶה שֶׁתִּיָּה אוֹתוֹ פְּרִי

בְּרִשׁוֹת הַצַּד הָאֲחֵר, לֹא מְבָרְכִים עָלָיו, וְכֵתוּב
 (ויקרא יט) לֹא יֵאָכֵל, בְּשֵׁבִיל שְׂלֵא יְבָרְכוּ עַל אוֹתוֹ
 הַפְּרִי וְלֹא יִתְבָּרֵךְ הַצַּד הָאֲחֵר. כִּיּוֹן שְׂיֵצֵא
 מִרְשׁוֹתוֹ, יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִים עָלָיו. וְהִיא הַזְּמַנָּה
 לְבִרְכָה. וְכֵן כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם שֶׁמְבָרְכִים עֲלֵיהֶם,
 כָּלֶם הַזְּמַנָּה לְבִרְכָה, וְאִין בָּהֶם חֵלֶק לַצַּד הָאֲחֵר.

וְאִם תֵּאמֶר, אַף כִּי לְבִרְכַת זְמוּן כּוֹס בְּרִכָּה
 הִיְתָה הַזְּמַנָּה, מִדּוּעַ הִכָּה וּנְבָרֵךְ? אֵלֵּא
 הוֹאִיל וּבִתְחִלָּה כְּשֶׁהָיָה שׁוֹתֶה אָמַר "בּוֹרֵא פְּרִי
 הַגֶּפֶן", תְּרִי זֶה תִּיְהִי הַזְּמַנָּה. וְכַעֲת לְבִרְכַת הַמְּזוּן
 צְרִיכִים שְׁנוּי לְהַזְּמַנָּה אַחֲרַת, שְׁתֵּרִי כּוֹס זֶה הוּא
 לְקַדוּשׁ-כְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא לְמְזוּן, וּמִשּׁוּם זֶה צְרִיךְ
 הַזְּמַנָּת הַפֶּה.

וְאִם תֵּאמֶר, נְבָרֵךְ שְׂאֵכְלָנוּ מִשְּׁלֹו זֹהִי הַזְּמַנָּה,
 כְּרוּךְ שְׂאֵכְלָנוּ מִשְּׁלֹו זֹהִי בְּרִכָּה - כִּי זֶה
 בּוֹרֵאֵי. אֲבָל נְבָרֵךְ זֹהִי הַזְּמַנָּה אַחֲרַת, הַזְּמַנָּה שֶׁל
 בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן. (שֶׁל הַפֶּה) שְׁתֵּקוּדְמַת הִיא תְּהַזְּמַנָּה
 לְכוֹס שֶׁל בְּרִכָּה סֵתֶם. וְכוֹס זֶה, כִּיּוֹן שֶׁנִּטְלָה, הִיא

הַזְמָנָה אַחֶרֶת בְּמִלַּת נְבֻרָה לְגִבֵי עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
 שָׁכַל מְזוֹנוֹת וּבְרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. וּמִשּׁוּם זֶה
 הוּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, שֶׁעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא נִסְתָּר וְאִין
 אֵלָיו הַזְמָנָה, אֶלָּא בְּדִרְגָה זוֹ כּוֹס בְּרָכָה. (שְׁבַמְלַת נְבֻרָה)
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרִי חֲלַקְנוּ ^(דף קפו ע"א) שְׁמַיּוֹם
 הָעוֹלָם עַד כְּעֵת לֹא שָׁמַעְנוּ דְבָרִים אֵלּוּ, וְדַאי תְּרִי
 אָמַרְנוּ שְׁוֵה אֵינּוּ בֶּן אָדָם.

אָמַר לוֹ, בֶּן, מִלְּאֲדָה ה', אֶהוּבּוֹ, מַה שְּׂאֲמַרְתָּ
 וְעֲשִׂיתָ בְּרִיחֵם עֲצֵי שְׁמַיִם חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי
 צֶלַע הַמִּשְׁכָּן וְגו', וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחֵם וְגו', וְחֲמִשָּׁה
 בְּרִיחֵם לִיְרֻכְתֵּימָם יָמָה - תְּרִי תְּרַבֵּה בְּרִיחֵים יֵשׁ
 כָּאֵן, וְיָדִים הֵם שְׁתַּיִם. אָמַר לוֹ, זֶהוּ שְׂאֲמַרְנוּ, מִפִּי
 הָאָדָם נִשְׁמָע מִיָּהוּ. אֲבָל הוֹאֵיל וְלֹא הַשְּׁנַחֲתָם -
 אֲנִי אָמַר.

פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ב) הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְגו'. וְכִי
 אֵיפֹה עֵינָיו שֶׁל הָאָדָם? אֶלָּא בְּרֹאשׁוֹ! שְׂמָא
 בְּגוּפּוֹ אוֹ בְּזוּרְעוֹ, שֶׁהוֹצִיא אֶת הַחֲכָם יוֹתֵר מִכָּל
 בְּנֵי הָעוֹלָם?! אֶלָּא הַפְּסוּק כֵּן הוּא בּוֹדֵאֵי.

שְׁלֵמֵדְנוּ, לֹא יֵלֵךְ אָדָם בְּגִלּוֹי רֹאשׁ אֲרַבַּע אַמּוֹת.
 מָה הַטַּעַם? שְׂשֻׁכִּינָה שׁוֹרָה עַל רֹאשׁוֹ, וְכָל חָכָם
 עֵינָיו וְדַבָּרָיו בְּרֹאשׁוֹ הֵם, בְּאֹתוֹ שְׂשׁוֹרָה וְעוֹמֵד עַל
 רֹאשׁוֹ.

וּכְשֶׁעֵינָיו שָׁם, יֵדַע שְׂאֹתוֹ אֹר שְׂדוּלֵק עַל רֹאשׁוֹ
 צָרִיךְ שָׁמֶן, מִשּׁוֹם שְׁנוּף הָאָדָם הֵיא
 פְּתִילָה, וְאֹר דּוּלֵק לְמַעְלָה, וְשִׁלְמָה הַמְלֵךְ צֹחַ
 וְאָמַר: (שם ט) וְשָׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ אֵל יַחְסֶר, שְׁחֵרֵי
 הָאֹר שְׂפִרָאשׁוֹ צָרִיךְ שָׁמֶן וְאֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים.
 וְלִבֵּן הַחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.

אַתֶּם חֲכָמִים, וְדַאי הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עַל רֹאשֵׁיכֶם,
 אֵיךְ לֹא הַשְׁנַחְתֶּם לָזֶה? שְׂכַתוֹב וְעַשִׂיתָ
 בְּרִיחַם וְגו', לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד. וְחַמְשָׁה
 בְּרִיחַם לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. הָאֶחָד
 וְהַשֵּׁנִית אָמַר הַפְּסוּק, שְׁלִישִׁית וּרְבִיעִית לֹא אָמַר
 הַפְּסוּק. שְׁחֵרֵי אֶחָד וְשֵׁנִית נְחָשָׁבִים לְשָׁנֵי צְדָדִים,
 וּמִשּׁוֹם זֶה הַחֲשָׁבוֹן בְּשָׁנֵי אֱלֹהִים.

בָּאוּ יָהִם וַיִּשְׁקֹוּהוּ. (בְּבַתְחֻלָּה) בָּכָה רַבִּי יִהוּדָה וְאָמַר,
 רַבִּי שְׂמַעוֹן, אֲשֶׁרִי חֶלְקֶךָ! אֲשֶׁרִי הַדּוֹר!
 שְׁחַרְי בְּזֻכּוֹתֶךָ אֶפְלוּ תִינּוֹקוֹת שֶׁל בַּיִת רַבֵּן יָהִם
 סְלָעִים רָמִים תִּקְיָפִים. בָּאָה אִמּוֹ. אָמְרָה לָהֶם,
 רַבּוֹתַי, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם אֵל תִּשְׁנִיחוּ עַל בְּנֵי, אֵלֶּא
 בַּק בְּעֵינַי מִזֹּכָה. אָמְרוּ לָהּ, אֲשֶׁרִי חֶלְקֶךָ אִשָּׁה
 בְּיִשְׂרָאֵל, אִשָּׁה בְּרוּרָה מִכָּל שְׂאֵר הַנְּשִׁימ, שְׁחַרְי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַר חֶלְקֶךָ וְהַרִים דְּגִלְךָ עַל כָּל
 שְׂאֵר נְשׁוֹת הָעוֹלָם!

אָמַר הַתִּינּוֹק, אֲנִי לֹא פוֹחֵד מֵעֵינַי רָעָה, שְׁכֵן דָּג
 גְּדוֹל וְנִכְבָּד אֲנִי, וְדָג לֹא פוֹחֵד מֵעֵינַי רָעָה,
 שְׂפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית מֵח) וַיִּדְגּוּ לָרֵב בְּקִרְבַּי הָאָרֶץ. מַה זֶה
 לָרֵב? לְרַבּוֹת עַל הָעֵינַי. וְשִׁנִּינוּ, מַה דִּגֵּי הַיָּם הַמֵּיִם
 מִכִּסִּים עֲלֵיהֶם וְאִיִּן עֵינַי רָעָה וְכוּ'. לָרֵב וְדָאֵי,
 בְּקִרְבַּי הָאָרֶץ, בְּתוֹךְ בְּנֵי הָאָדָם עַל הָאָרֶץ. אָמְרוּ,
 בֵּן, מִלְּאֵךְ ה', אִיִּן בְּנֵי עֵינַי רָעָה, וְלֹא מֵצֵד עֵינַי רָעָה
 בָּאֵנוּ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַסֶּה עֲלֶיךָ בְּכַנְפָיו.

פֶּתַח וְאָמַר, (שם) הַמְּלֶאךָ הַנִּיּוֹל אֶתִּי מִכָּל רֵעַ
 יְבָרֶךְ וְגו'. פְּסוּק זֶה אָמַר יַעֲקֹב בְּרוּחַ
 הַקֹּדֶשׁ. אִם בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר אוֹתוֹ, סוּד חֲכָמָה
 יֵשׁ בּוֹ. הַמְּלֶאךָ, קוֹרֵא לוֹ מְלֶאךָ, וְקוֹרֵא לוֹ שְׁמוֹת
 אֲחֵרִים. מִדּוּעַ נִקְרָא כָּאֵן מְלֶאךָ? אֵלֶּה כְּשֶׁהוּא
 שְׁלִיחַ מְלַמֵּעַלָּה וּמְקַבֵּל זֶחַר מִתּוֹךְ אִם־פְּקַלְרִיָּה
 שְׁלַמְעֵלָּה, (שָׂאִי) שְׁכַשְׁמְבָרְכִים אֲבֵא וְאֲמֵא לָזָה,
 אוֹמְרִים לָהּ: בְּתִי, לְבִי שְׁמְרִי בֵיתְךָ! פְּקֹדִי אֶת
 בֵּיתְךָ! כֶּךָ עֲשִׂי לְבֵיתְךָ! לְבִי וְזוּנִי אוֹתָם. לְבִי,
 שְׂאוֹתוֹ עוֹלָם שְׁלַמְטָה מְחַכָּה לָךְ, בְּנִי בֵיתְךָ מְחַכֵּים
 לְמִזּוֹן מִמֶּךָ! תִּרִי לָךְ כָּל מַה שְׁתִּצְטָרְכִי לָתֵת לָהֶם.
 וְאִזּוֹ הִיא מְלֶאךָ.

וְאִם תֵּאמַר, וְתִרִי בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת נִקְרָא מְלֶאךָ,
 וְלֹא בָּא לְזוֹן עוֹלָמוֹת, וְעוֹד, שְׁכַשְׁמָם זֶה לֹא
 זֶן אֶת הָעוֹלָמוֹת, אֵלֶּה בְּשֵׁם שֶׁל הַשֵּׁם - כֶּךָ זֶה
 בְּיִדְאִי. כְּשֶׁשְׁלִיחַ מִתּוֹךְ אֲבֵא וְאֲמֵא, נִקְרָא מְלֶאךָ.
 וְכִיּוֹן שְׂשׁוּרָה עַל מְקוֹמוֹת, עַל שְׁנֵי כְּרוּבִים, שְׁמוֹ
 ה'.

בְּשֵׁנִי נִרְאָה לְמֹשֶׁה בַּתְּחִלָּה נִקְרָא מִלֶּאֱדָה. לִיעֲקֹב
 לֹא נִרְאָה כִּי, אֲלֵא בְּרִגְמָא, שְׁכַתּוֹב
 (שם כט) וְרַחֵל בָּאָה. זוֹ דְמוּת שֶׁל רַחֵל אַחֲרַת,
 שְׁכַתּוֹב (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע וְגו',
 רַחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ. וְרַחֵל בָּאָה, סְתָם. עִם הַצֵּאֵן,
 הַדְּרָגוֹת שָׁלָה. אֲשֶׁר לְאֵבִיהָ, וְדָאִי. וְכֻלָּם נִמְנוּ
 וְחֵת פִּקְדוֹ בְיָדֶיהָ. כִּי רָעָה הִיא, הִיא מְנַהֵגָה אוֹתָם
 וּמִפְקֶדֶת עֲלֵיהֶם.

וְכִי (דף קפז ע"ב) פָּתוּב בְּמֹשֶׁה, (שמות ג) וַיֵּרָא מִלֶּאֱדָה ה'
 אֱלֹהֵי בְלִבַּת אִישׁ. וְאִם תֵּאמַר שְׁשִׁבַח
 אֲבֹרָתָם יוֹתֵר, שְׁלֹא כְתוּב בּוֹ מִלֶּאֱדָה - אֲלֵא
 (בראשית יח) וַיֵּרָא אֱלֹהֵי ה' בְּאֵלֵי מִמְרָא וְגו'. שֵׁם
 בְּאֲבֹרָתָם נִרְאָה לוֹ אֲדֹנָי, בְּאֵלֶיךָ דְל"ת, בְּגִלְל
 שְׁבָאוֹתוֹ וְזִמְן קִבֵּל בְּרִית. וְמָה שֶׁעַד עַכְשָׁיו
 הִתְבַּסָּה מִמְנוֹ, נִרְאָה לוֹ רַבּוֹן וְשְׁלִיטָה, וְכִי
 נִרְאָה, שְׁתֵּרֵי אִזוֹ הִתְקַשֵּׁר בְּאוֹתָהּ דְרָגָה וְלֹא
 יוֹתֵר. וּמִשּׁוּם זֶה בָּשֵׁם שֶׁל אֲדוֹן רַבּוֹן עֲלָיו.

אַבְל מִשֶּׁה שְׁלֵא הָיָה בּוֹ פִּרוּד, שְׁכַתּוּב (שמות ג)
מִשֶּׁה מִשֶּׁה, שְׁאִין מַעַם מִפְּסִיק, כְּמוֹ
שְׁכַתּוּב (בראשית כב) אַבְרָהָם אַבְרָהָם, שְׁמִפְּסִיק
הַטַּעַם, בְּגִלְל שְׁכַפְּעַת שְׁלָם מַה שְׁלֵא הָיָה לְפָנַי בֵּן.
יֵשׁ הַפְּרִשׁ בֵּין אַבְרָהָם הַנוֹכְחִי לְבֵין אַבְרָהָם
שְׁכַתּוּבִי. אַבְל מִשֶּׁה, מִיָּד שְׁנוּלָה, אִם־פְּקִלְרִיָּה
הַמְּאִירָה הָיְתָה עִמוֹ, שְׁכַתּוּב (שמות ב) וַתֵּרָא אֵתוֹ כִּי
טוֹב הוּא. וְכַתּוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר
כִּי טוֹב. מִיָּד נִקְשָׁר מִשֶּׁה בְּדַרְבָּנָתוֹ, וּמִשׁוּם זֶה מִשֶּׁה
מִשֶּׁה, וְלֵא מִפְּסִיק הַטַּעַם.

וְלִכֵּן לְגַבֵּי מִשֶּׁה הַקְּטִין עֲצָמוֹ, שְׁכַתּוּב מִלְּאֵךְ ה'.
יַעֲקֹב קָרָא לוֹ בְּשֵׁעָה שְׁתֵּיָה מִסְתַּלֵּק מִן
הָעוֹלָם. מִלְּאֵךְ, מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁכַתּוּבֵי שְׁעָה
הָיָה יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ לְשִׁלְטָן. מִשֶּׁה בְּחַיָּו. יַעֲקֹב לְאַחַר
שְׁתַּתְּלֵק מִהָעוֹלָם. מִשֶּׁה בְּגוּף. יַעֲקֹב בְּרוּחַ. אֲשֶׁרִי
חָלְקוֹ שֶׁל מִשֶּׁה.

הַנִּבְּאֵל אֵתִי מִכָּל רָע, שְׁלֵא הַתְּקַרֵּב לְעוֹלָמִים לְצַד
הָרָע, וְלֵא יִכַּל הָרָע לְשִׁלְטָן בּוֹ. יְבַרֵךְ אֶת

הַנְּעָרִים, אִזּוּ יַעֲקֹב הָיָה מְתַקֵּן אֶת בֵּיתוֹ כְּאָדָם
 שֶׁהוֹלִיךְ לְבַיִת חֹדֵשׁ וּמְתַקְּנוֹ בְּתַקּוּנָיו וּמְקַשְׁטוֹ
 בְּקִשּׁוּטָיו. וַיְבָרַךְ אֶת הַנְּעָרִים - אוֹתָם הַנּוֹדְעִים,
 אוֹתָם שֶׁנִּפְקְדוּ עַל הָעוֹלָם לְמִשְׁפַּחַת מַהֵם בְּרָכוֹת, הֵם
 שְׁנֵי הַכְּרוּבִים. וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי, כְּעַת הַתְּקִין
 בֵּיתוֹ, וְהוּא הַתְּעַלָּה בְּדַרְגָּתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁחִבּוֹר הָיָה
 בְּיַעֲקֹב. הַגּוֹף גְּדַבֵּק בְּמָקוֹם שֶׁהַצְּטָרָה, וְשִׁתִּי
 וְרוֹעוֹת אֹתוֹ.

לְאַחַר שֶׁאוֹתָם נְעָרִים מְתַבְּרָכִים כְּרֵאוּי, אִזּוּ וַיְדַבֵּר
 לְרַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. דִּבְרֵי הַדְּגִים לְהַתְּרַבּוֹת
 בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וְאִם יוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַמַּיִם לִיִּבְשָׁה, מִיָּד
 מֵתִים. אֵלּוֹ לֹא כֹה, אֱלֹא הֵם מֵתִים תְּגִדּוּל,
 וַיְגַדְּלָתָם לְהַתְּרַבּוֹת וּלְהַתְּגַדֵּל בְּקֶרֶב הָאָרֶץ הַיָּא,
 מִה שֶׁאֵין כֹּה בְּכָל הַדְּגִים שֶׁפְּעוּלָם.

מִה כְּתוּב לְמַעְלָה? וַיְבָרַךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר. וְלֹא
 מְצָאנוּ לוֹ כָּאֵן בְּרָכוֹת, שְׁחֵרֵי אַחַר כֹּה בְּרָכוֹ,
 שֶׁכְּתוּב (שם מט) בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף. אֱלֹא, כִּיּוֹן שֶׁבָרַךְ אֶת
 הַנְּעָרִים תְּלָלוֹ, בָּרַךְ אֶת יוֹסֵף. שְׁחֵרֵי לֹא יָבִלוּ

לְהִתְבָּרֵךְ אֵלֶּא מִתּוֹךְ יוֹסֵף, וּמִתּוֹךְ אֲשֶׁהוּא נִסְתָּר
 וְלֹא נִרְאָה בְּגִלּוֹי, כְּתוּב בְּנִסְתָּר - וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי
 וְשֵׁם אֲבֹתָי. (לְכַסּוֹת עֲלֵיו) מִן הָאֲבוֹת מִתְבָּרְכִים, וְלֹא
 מִמָּקוֹם אַחֵר. בְּקִרְבַּ הָאָרֶץ, וְהוּ כְּפִסּוֹי לְכַסּוֹת מֵה
 שְׁצַרְיָה.

בָּאוּ וַנִּשְׁקוּ אוֹתוֹ כְּמִקְדָּם. אָמְרוּ, הֲבָה וּנְבָרֵךְ.
 אָמַר הוּא, אֲנִי אֲבָרֵךְ, שְׁכַל מַה שְׁשִׁמְעֶתֶם
 עַד כָּאֵן מִמֵּנִי תִּהְיֶה, וְאֲקִיִּים בִּי (מִשְׁלֵי כ"ב) טוֹב עֵינִי הוּא
 יְבָרֵךְ. קוֹרְאִים כּוּ יְבָרֵךְ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁנַתֵּן
 מִלְּחֶמוֹ לְדָל. מִלְּחֶם וְאֶכֶל שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁלִי
 אֲכַלְתֶּם. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בֵּן אֲחֻיב שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, תְּרֵי שְׁנֵינוּ בַּעַל הַפִּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרַח
 מְבָרֵךְ. אָמַר לוֹ, אֲנִי בַּעַל הַפִּיִת וְאֵינְכֶם אוֹרְחִים.
 אֲכַל מַצָּאתִי פָסוּק וְאֲקִיִּמוֹ, שְׁתְּרֵי אֲנִי בּוֹדְאֵי טוֹב
 עֵינִי, בְּלִי שְׂאֵלוֹתֵיכֶם אֲמַרְתִּי עַד עֵתָה, וְלָחֶם וְאֶכֶל
 שְׁלִי אֲכַלְתֶּם.

לְקַח כּוֹס בְּרָכָה וּבְרָךְ, וַיְדִיּוּ לֹא יִכְלוּ לְסַבֵּל אֶת
 הַכּוֹס וַרְעֵדוּ. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְעַל הָאָרֶץ וְעַל

הַמְזוֹן, אָמַר, (תהלים קמ"ז) כּוֹס יִשׁוּעוֹת אֲשָׁא וּבָשִׂם ה' אֶקְרָא. עָמַד הַכּוֹס עַל תְּקוּנוֹ, וְהִתְיַשֵּׁב בְּיַמֵּינוֹ וּבִרְךָ. פֶּסוּף אָמַר: יְהִי רָצוֹן שְׁלֹאֲחֵךְ מֵאֵלֶּה יִמְשְׁכוּ לֹו חַיִּים מִתּוֹךְ (הַמְלִיךְ) עֵץ חַיִּים, שְׁכַל חַיִּים תְּלוּיִים בּוֹ. וְתִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲרֵב לֹו, וְיִמְצָא עָרֵב לְמִטָּה שְׁיִסְבִּים בְּעֶרְבוֹתָו אֶצֶל הַמְּלִיךְ תִּקְדוֹשׁ.

בֵּינָן שְׁבִרְךָ, סָתַם עֵינָיו רָנַע אַחֵר, וְאַחֵר בָּךְ פָּתַח אוֹתָם. אָמַר, חֲבָרִים, שָׁלוֹם לָכֶם מִרְבוֹן הַטּוֹב שְׁכַל הָעוֹלָם שָׁלוֹ הוּא. תְּמָהוּ וּבְכוּ, וּבִרְכוּהוּ. לָנוּ אוֹתוֹ לִילָה. בַּבֶּקֶר (דף קפח ע"א) הַשְּׂבִימוּ וְהִלְכוּ. בְּשִׁחְגִיעוֹ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן סָפְרוּ לֹו אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. תְּמָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, בֶּן סַלַע תִּקְוֶה הוּא וְרֵאוֹי הוּא לְכָךְ, וְיִזְתֵּר מִמֶּה שְׁלֹא חָשׁוֹב בֶּן אָדָם, בְּנוֹ שָׁל רַב הַמְּנוֹנָא סָבָא הוּא. הוֹדְעוּע רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, עָלִי לְלֶכֶת לְרֵאוֹת אוֹתוֹ גֵּר דְּוִלְקָ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶה לֹא עוֹלָה בְּשֵׁם בְּעוֹלָם, שְׁתֵּרִי דְּבָר עֲלִיוֹן יֵשׁ בּוֹ. וְסוּד הוּא, שְׁתֵּרִי אוֹר הַשְּׂמֹן (תְּחַמְשָׁבָה) שָׁל אָבִיו מֵאִיר עֲלִיו, וְסוּד זֶה לֹא מִתְּפִשֵּׁט בֵּין חֲבָרִים.

יום אחד היו החברים יושבים ומתנבחים אלה
 באלה, והיו שם רבי אלעזר ורבי אבא ורבי
 חייא ורבי יוסי ושאר החברים. אמרו, הרי כתוב
 (דברים ב) אל תצר את מואב ואל תתנר פם מלחמה
 וגו'. בגלל רות ונעמה שהיו עתידים לצאת מהם.
 צפורה אשת משה שהיתה ממדין, ויתרו ובניו
 שיצאו ממדין, שהיו כלם צדיקי אמת, על אחת
 כמה וכמה. ועוד משה שגדלוהו במדין, ואמר לו
 הקדוש ברוך הוא, (במדבר לא) נקם נקמת בני ישראל
 מאת המדינים. אם כך, משוא פנים יש בדבר,
 שיותר ראויים בני מדין להנצל ממואב.

אמר רבי שמעון, לא דומה מי שעתיד ללקט
 תאנים למי שפכר לקט אותן. אמר לו רבי
 אלעזר, אף על גב שפכר לקט להם, שבה הוא.
 אמר לו, מי שלא לקט תאנים, שומר את התאנה
 תמיד שלא יהיה פה פגם בפשיל התאנים
 שעתידה להביא. כיון שלקט תאנים, עוזב את
 התאנה, ויותר לא שומר אותה.

כָּךְ מוֹאֵב, שְׁעֵתִידָה לְהֵבִיא אוֹתָן הַתַּיָּנִים, שְׁמַר
 אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב אֵל תִּצַּר
 אֶת מוֹאֵב. מִדִּין שְׁנַתָּן כְּבָר הַתַּיָּנִים וְלִקְטוּ אוֹתָן,
 כְּתוֹב (במדבר כה) צָרוּר אֶת הַמְּדִינִים. שְׁחַרֵי מִכָּאן
 וְהִלָּאָה תַּיָּאָנָה זוֹ לֹא עֵתִידָה לְהֵבִיא פְרוֹת, וּמִשׁוֹם
 זֶה רְאוּיָה לְשִׁרְפֵת אֵשׁ. פָּתַח וְאָמַר, וַיֹּאמֶר מוֹאֵב
 אֵל זְקַנֵי מִדִּין וְגו'. מוֹאֵב הֵם מִתְּרִים, וּמִשׁוֹם אוֹתָן
 הַתַּיָּנִים שְׁעֵתִיד מוֹאֵב לְהוֹצִיא לְעוֹלָם נִצְלוּ מֵעַנְשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר רָצָה לְרֹאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי
 שְׂמֵעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא חֲמִיו, וְהָיוּ הוֹלְכִים רַבִּי
 אֲבָא וְרַבִּי יוֹסִי אִתּוֹ. הִלְכוּ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ אוֹמְרִים
 דְּבַרֵי תוֹרָה כָּל אוֹתוֹ תִּדְרֹךְ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מַה שְׁפָתוֹב (דברים ב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי
 אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב וְאֵל תִּתְנֶנּוּר בָּם מִלְחָמָה
 וְגו', וְכֵתוֹב (שם) וְקִרְבֶּת מוֹל בְּנֵי עַמּוֹן וְגו' - דְּבַר
 זֶה כְּדָבָר זֶה. מַה הַבְּדֵל בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלָּא נִרְאָה
 שְׂשִׁקוּלִים הָיוּ. וְשָׁנִינוּ, כְּשֶׁהָיוּ מִתְּקַרְבִים לְבְנֵי
 מוֹאֵב, הָיוּ יִשְׂרָאֵל נִרְאִים לְפָנֵיהֶם כְּכֹל כְּלֵי קָרֵב

בְּשָׂרָצוֹ לְהִתְנַרְוֹת בָּהֶם. וּלְגַבִּי בְּנֵי עַמּוּזֵן הָיוּ יִשְׂרָאֵל
מְעַטְפִּים בְּעִטּוּפֵיהֶם, וְלֹא נִרְאוּ כָּלֵל בְּלֵי קָרֵב.
וְהַפְסוּקִים מוֹכִיחִים בְּשָׂקוֹל זֶה כְּזֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כֹּדֵּךְ הוּא. וְשָׁנִינוּ, שִׁוּוּ
שְׁהִיתָה חֲצוּפָה וְאָמְרָה מוֹאָב, שְׂכַתוֹב
(בראשית יט) וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ מוֹאָב, נִרְאוּ יִשְׂרָאֵל
חֲצוּפִים אֲלֵיהֶם כְּמוֹ שְׁהִיא הִיְתָה חֲצוּפָה, שְׂאָמְרָה
מוֹאָב, מֵאָב הָיָה בֶּן זֶה. אֲבָל הַקְּטָנָה שְׂאָמְרָה בֶּן
עַמִּי וְכִסְתָּה דְרָכֶיהָ, יִשְׂרָאֵל הָיוּ מְכַסִּים וְדְרָכֵיהֶם
אֲלֵיהֶם, מְעַטְפִּים עֲטוּף הַטְּלִית, וְנִרְאִים לְפָנֵיהֶם
כְּאֲחִים מִמֶּשׁ, וְכֹדֵּךְ פִּרְשׁוּתָה.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, נִזְכַּר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּתִינּוֹק זֶה.
סָטוּ מִהַדְרָךְ שֶׁלֹּשׁ פְּרָסָאוֹת וְהִנִּיעוּ לָשֶׁם.
הִתְאַרְחוּ בְּאוֹתוֹ בֵּית, נִכְנְסוּ וּמָצְאוּ אֶת אוֹתוֹ
תִּינּוֹק שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, וּמִתְקַנֵּים לְפָנָיו שֶׁלְחָן. בִּיּוֹן
שְׂרָאָה אוֹתָם, הִתְקַרַּב אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, הִכְנְסוּ
חֲסִידִים קְדוֹשִׁים, הִכְנְסוּ שְׁתִּילֵי הָעוֹלָם, אוֹתָם
שְׂמֹשְׁבֵתִים אוֹתָם לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, אוֹתָם שְׂאֵפְלוּ

הַדָּגִים שְׂפָיִם הַגְּדוֹל יוֹצְאִים אֵלֵיהֶם לִיִּבְשָׁה. בָּא
 רַבִּי אֶלְעָזָר וּנְשָׁקוּ בְּרֵאשׁוֹ. חֹזֵר בְּמַקְדָּם וּנְשָׁקוּ
 בְּפִיו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נִשְׁיָקָה רֵאשׁוֹנָה עַל הַדָּגִים
 שְׂעִזְבוּ אֶת הַמַּיִם וְהִלְכוּ לִיִּבְשָׁה, וּנְשִׁיקָה שְׁנִיָּה עַל
 בִּיצי הַדָּגִים שְׂעִשׂוּ פְּרִי טוֹב בְּעוֹלָם.

אָמַר אֹתוֹ תִּינוּק, בְּרִיחַ לְבוֹשְׁכֶם רְאִיתִי שְׂעֵמּוֹן
 וּמִזָּאֵב מִתְנַגְּרִים בְּכֶם. אֵיךְ נִצַּלְתֶּם מֵהֶם?
 בְּלִי קָרֵב לֹא הָיוּ בִּידֵיכֶם. וְאִם לֹא, לְבִטְחָה תִּלְכוּ
 בְּלִי פֶחֶד. (דף קפח ע"ב) תְּמַחוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֲבָא
 וְהַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי אֲבָא, אֲשֶׁרִי הַדְּרֹךְ הַזֶּה וְאֲשֶׁרִי
 חִלְקֵנוּ שְׂזוּכֵינוּ לְרֵאוֹת אֶת זֶה. הַתְּקִינוּ שְׁלֶחַן
 בְּמַקְדָּם.

אָמַר, חֲכָמִים קְדוּשִׁים, תִּרְצוּ לָחֵם תִּפְנוּקִים לְלֹא
 קָרֵב (אוֹ לָחֵם קָרֵב וְשֶׁלְחָן שֶׁל בְּלִי קָרֵב) וְשֶׁלְחָן שֶׁל בְּלִי
 קָרֵב, אוֹ לָחֵם קָרֵב, אוֹ תִרְצוּ לְבִרְךְ לְמַלְךְ בְּכָל
 בְּלִי תִקְרָב, שְׁתֵּרִי הַשְּׁלֶחַן לֹא עוֹלָה בְּלִי קָרֵב?
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּן אֲהוּב חָכִיב קְדוּשָׁה, בְּךָ אָנוּ
 רוֹצִים, בְּכָל הַמִּינִים שֶׁל תִּקְרָב הָאֵלָה הַשְּׁתַדְּלָנוּ

בָּהֶם, וַיִּזְדַּעִים אָנּוּ לַעֲרֹךְ בְּחֶרֶב וּבְקִשָּׁת וּבְרִמָּח
 וּבְאַבְנֵי בָּלִים מְטָאוֹת, וְאַתָּה תִּינּוֹק עוֹד לֹא רָאִיתָ
 אִיךָ עוֹרְכִים קָרֵב גְּבָרִים חֲזָקִים שֶׁל הָעוֹלָם.

שָׂמַח אֹתוֹ תִּינּוֹק, אָמַר, וַדַּאי שְׂלֹא רָאִיתִי, אֲבָל
 בְּתוֹב (מלכים א ב) אֵל יִתְהַלֵּל חוֹגֵר בְּמַפְתָּח.
 הִתְקִינּוּ שִׁלְחָן בְּלָחֶם וּבְכֹל מֵה שְׂצָרִיךְ. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, כַּמָּה שִׂמְחָה יֵשׁ בְּלִבִּי בְּתִינּוֹק זֶה, וּכַמָּה
 חֲדוּשִׁים יִתְחַדְּשׁוּ עַל שִׁלְחָן זֶה, וְלִכֵּן אָמַרְתִּי
 שְׂיִדְעַתִּי שְׂזוּג פְּעֻמוֹנֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הֵיוּ הוֹלְכִים בָּהּ.

אָמַר אֹתוֹ תִּינּוֹק, מִי שְׂרוּצָה לָחֶם עַל פִּי הַחֶרֶב
 - יֵאָכֵל. שָׂמַח רַבִּי אֶלְעָזָר, חֲזַר וְקָרַב
 הַתִּינּוֹק אֵלָיו, אָמַר לוֹ, מִשּׁוֹם שְׂשִׁבְחָתָ עֲצָמָךְ,
 אַתָּה צָרִיךְ לַעֲרֹךְ קָרֵב בְּתַחֲלָה, וְאַנִּי אָמַרְתִּי
 בְּתַחֲלָה, שֶׁהַקָּרֵב יִהְיֶה אַחֲרַי הָאֲכָלָה. אֲבָל כָּעַתָּה,
 מִי שְׂרוּצָה סֵלֶת, תּוֹלָה (ב"א) כְּלֵי הַקָּרֵב בְּיַדְיוֹ. אָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר, לָךְ רְאוּי לְהִרְאוֹת מֵאוֹתָם כְּלֵי הַקָּרֵב
 שִׁלְךָ.

פְּתַח אֹתוֹ תִּינּוֹק וְאָמַר, (במדבר טו) וְהָיָה
 בְּאֹכְלֵכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוּ תְרוּמָה
 לָהּ. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל עֹמֵר הַתְּנוּפָה. אִיזוֹ
 תְּנוּפָה? אִם בְּגִלּוֹל שְׁהֵנִיפָה הַכֹּהֵן לְמַעְלָה,
 הִיא תְּנוּפָה. מָה אֲכַפֵּת לָנוּ אִם הֵנִיף אוֹ
 תְּנַמִּיד?

אֵלָּא וְדַאי צָרִיךְ לְהַרְיָמָה לְמַעְלָה, וְהֵינּוּ תְרוּמָה.
 וְאִף עַל גַּב שְׁדַרְשָׁנוּ שָׁנִים מִמָּאָה וְכַךְ זֶה,
 אֲבָל תְּנוּפָה מֵהִי הֶרְמָה (יז)? וְסוּד חֲכָמָה כָּאֵן. אִי
 חֲסִידִים קְדוֹשִׁים, בְּעֲלֵי רְמָחִים, לֹא שִׁמְשָׁתֶם אֶת
 רַבֵּי שְׁמַעְיָה הַחֲסִיד, שָׂאֵם לֹא תִדְעוּ מֵהִי תְנוּפָה,
 מֵהִי חֲטָה, מֵהִי שְׁעוּרָה.

תְּנוּפָה שְׂאֵמְרָנוּ, הֵינּוּ תִנּוּ פ"ה. וְסוּד שָׁלוֹ -
 (ירמיה יג) תִּנּוּ כְבוֹד לָהּ אֱלֹהֵיכֶם. שְׁתִּירֵי פָה
 הֵינּוּ כְבוֹד שְׂרוּצִים לָתֵת לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִכֵּן
 צְרִיכִים לְהָרִים לְמַעְלָה, לְהִרְאוֹת (שְׂאֵינָם נוֹתְנִים אֵלָּא לְפָה
 תְּהִי) שְׂאֵנוּ נוֹתְנִים שָׁלוֹ לְפָה תְּהִי. שְׂאֵינִי שְׁבַח לְמִלְךְ
 הַעֲלִיזוֹן אֵלָּא בְּשִׂישְׂרָאֵל מִתְקַנִּים לוֹ לְכְבוֹד תְּהִי

וְנוֹתְנִים כְּבוֹד לַמֶּלֶךְ. וְזֶהוּ תְּנוּ פֶה, תְּנוּ כְבוֹד,
וְחֶרֶם הִיא בְּרֵאֵי.

תְּפֹסֵיךְ שֶׁתַּחֲלֵנוּ - וְהִיא בְּאִכְלֵכֶם מִלְּחָם
הָאָרֶץ. וְכִי לָחֵם הָאָרֶץ הִיא שְׁעוֹרָה?
לֹא כֵן. וְאֵנוּ מִקְרִיבִים שְׁעוֹרָה מִשּׁוֹם שְׁשִׁעוֹרָה
קִדְמָה לְשָׂאֵר הַלָּחֵם שְׁפִעוּלָם. שְׁעוֹרָה הוּא (שְׁעוֹר
ה"א, שְׁחָרֵי מְקוֹם) שְׁעוֹרָה שֶׁל ה"א יְדוּעַ הוּא בְּשִׁעוֹר
שֶׁל ה"א. (חֲטָה בְּה"א נְקוּדָה וְכוּ') חֲטָה נְקוּדָה בְּאִמְצַע,
שְׂאִיז חֶלֶק לַצַּד הָאֲחֵר שְׁחֲטָא שָׁם. (אֵלֵא) חֲטָה בַּת
שְׂמֵת־חֲטָאֵת לְפָנֵי אֲבִיָּהּ וְעוֹשָׂה רְצוֹנָתָה. וְמָה חֲטָה?
כֹּל עֲשָׂרִים וְשִׁתִּים אוֹתִיּוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵף עַל גַּב שְׁתִּיָּה לָנוּ לְשִׁמְעַ,
כָּאֵן יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר וְלִדְרֹךְ קִשְׁתָּ. אָמַר אוֹתוֹ
תִּינּוֹק, תִּרִי מִנֵּן מוֹל חֲחִין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדָּאֵ
חֲטָה כֵּן קוֹרְאִים לָהּ. אֲבָל רְאִינוּ שְׁפִשְׁכָּטִים כֹּלָם
אֵין ח"ט, וְכֵן יֵשׁ ח"ט, וְקוֹרְאִים חֲטָה. אָמַר אוֹתוֹ
תִּינּוֹק, וַדָּאֵ כֵּן זֶה, שְׁחָרֵי ח"ט חוֹנָה סְמוּךְ לָהּ.

בְּשִׁבְטִים אֵין הָאוֹתִיּוֹת הָאֵלֹהִים, שְׁחֵרֵי בָּאוּ מִצֶּד
קִדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה, אֲבָל אֵלֶיהָ יֵשׁ.

וְאִם תִּרְצֶה לְהוֹצִיא חֶרֶב וְתֹאמַר לָמָּה נִקְטָה
אוֹתִיּוֹת אֵלֹהֵי הַבַּת הַזֹּאת, אֲלֵא אִם תִּדְרַע חֲטָא
אָדָם הָרֵאשׁוֹן שְׁאָמְרוּ חֲטָה הָיָה, תִּדְרַע זֶה. וְעַיֵן זֶה
בְּשִׁנְצָה, הַכֹּל צֶד הַטּוֹב נִקְטָ לְכָל הַצֶּד הָאֲחֵר,
וּכּוֹפֵף אוֹתוֹ.

תְּחַבְּרִים הָרֵאשׁוֹנִים פִּרְשׁוּ דָבָר זֶה וְשָׂמוּ אוֹתָהּ
מִרְחוֹק, חֲטָה סֶתֶם. בָּאוּ אַחֲרוֹנִים
וְאָמְרוּ חֲטָה מִמָּוֶשׁ. בָּא יִשְׁעִיָּה וּפִרְשָׁה, שְׁכָתוֹב
(ישעיה נד) וּמִמְחֶתֶה כִּי לֹא תִקְרַב אֵלָיוּ. וְלִכֵּן נִקְוֶדָה
בְּאִמְצַע, שְׁלֹא תִהְיֶה חֲטָאָה. שְׁאֵלֹו לֹא הִיָּתָה
נִקְוֶדָה, תִּהְיֶה חֲטָאָה. וְחֲלוּף בֵּין ט' לְת' שְׁכָרוּ אֶת
הַצֶּד הָאֲחֵר, בִּרְוֹר (שְׁלָה) שָׁל תְּדַבֵּר.

אַתֶּם תְּחַבְּרִים, שְׁלֹא שְׂמַשְׁתֶּם אֶת רַבִּי
שְׂמַעֲיָה הַחֲסִיד, אוֹמְרִים שְׂבַחֲמִשֶׁת מֵינִי
דָּנָן אֵין חֶלֶק לְצֶד הָאֲחֵר. וְלֹא בָּהּ, שְׁחֵרֵי כָּל מָה
שְׂנַבְּלָה בְּאֶרֶץ יֵשׁ בּוֹ חֶלֶק לְצֶד הָאֲחֵר, וּמָהוּ

חֲלֹקוּ? מוֹיֵן שֶׁתִּדְפְּנוּ רוּחַ, שְׂכֵתוֹב (תהלים א) לֹא בֵּן
הַרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמּוֹיֵן אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ, וְזוּהֵי רוּחַ
שֶׁל קִרְשָׁה. וְכֵתוֹב (שם קג) כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוֹ וְאֵינְנוּ
וְגו'. מִשׁוּם שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְפֹרָתוֹ בְּכָל צַדִּי
הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִמָּצֵא. זֶה בְּנִקְבָה. הַזְכָּר מֵהוּ? תִּבְּנֵן.

וּמוֹיֵן וְתִבְּנֵן הוֹלְכִים כְּאֶחָד, וְלִבְּנֵן פְּטוּר מִמַּעֲשֵׂה,
שֶׁאֵינִן בּוֹ חֲלֹק בְּקִרְשָׁה. ה' - דְּבָנֵן בְּנִקְיוֹן (שֶׁל
דְּבָנֵן) בְּלֵי תִבְּנֵן וּמוֹיֵן. ח"ט - זְכָר וּנְקֵבָה, מוֹיֵן וְתִבְּנֵן.
ה' בְּנִקְיוֹן הַדְּבָנֵן. וְלִבְּנֵן שְׁלֵמוֹת הָעֵץ הוּא חֲטָה,
וְהָעֵץ שֶׁחֲטָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה חֲטָה, שֶׁהַכֹּל
הוּא בְּסוּד, וּבִדְבַר חֲטָה. (בְּקִרְשָׁה ה' נְקִיוֹן הַדְּבָנֵן בְּלֵי תִבְּנֵן וּמוֹיֵן,
וְעַל זֶה שְׁלֵמוֹת הָאֵילָן הוּא חֲטָה, וְהַכֹּל הוּא בְּסוּד הַחֲטָה) תְּנַמֵּה רַבִּי
אֶלְעָזָר וְתַמָּהוּ הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי
כָּף זֶה.

אָמַר אוֹתוֹ תִינּוֹק, כָּף זֶה בְּוַדַּאי תְּפָסוּק שֶׁתִּינּוּ
שְׂרוּיִים בּוֹ, שֶׁתִּירֵי שְׁעוֹרָה קְדָמָה לְבֵא
לְעוֹלָם, וְהִיא מִתְקַנֶּת לְמֵאֲכַל בְּחִמָּה סְתָם. הִיא
סוּד אֶלֶף חָרִים שְׁמַנְדָּלִים בְּכָל יוֹם, וְהִיא אוֹכְלֵת

אוֹתָם. וְנִקְרְאוֹת לָהֶם תְּרוּמָה, אֲכַל שֶׁל אוֹתָהּ תְּרוּמָה, (וּנְקָצְרָת) וְנִקְרְבַת בְּלִילָה, שְׁחָרֵי כְּתוּב (ויקרא כב) וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֵאָכֵל מִן הַקִּדְשִׁים כִּי לְחֵמוֹ הוּא. מִן הַקִּדְשִׁים - זוֹ תְּרוּמָה. מִן הַקִּדְשִׁים וְלֹא קִדְשִׁים, שְׁחָרֵי קֹדֶשׁ סֶתֶם לֹא נִקְרָא תְּרוּמָה, שְׁחָמַר בְּקֹדֶשׁ מִבְּתְּרוּמָה לְמַדְנֹו.

אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה בְּרִשׁוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיְתָה, וְרִשׁוֹת אַחֲרָת לֹא נִכְנָסָה לְשָׁם. אִיךְ נִבְדָּקָת הָאֶרֶץ אִם עוֹמְדָת פְּאַמוֹנָה וְלֹא הִתְחַפְּרָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת? בְּהַקְּרִבַת תְּרוּמָה זוֹ שֶׁל שְׁעוֹרִים, כְּמוֹ סוּד הַסּוּטָה. אָמַר רַבִּי אֲבָא, וַדַּאי שְׁנֵינֹות תִּתְּרַב אֵלֶיךָ. אָמַר אוֹתוֹ תֵינֹוק, וַדַּאי תִּתְּחַוְּקָתִי בְּמִגֵּן וְצָנָה לְהִתְגַּוֵּן מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה אֵין רִשׁוֹת אַחֲרָת וְלֹא נִכְנָסָת לְשָׁם. מוּץ וְתִבְנֵן מִמָּה הָיוּ?

פְּתַח אוֹתוֹ תֵינֹוק וְאַמַּר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצֶלְמוֹ וְגו'. וְכְתוּב וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. וְכִי אִם לֹא שָׂבֵא נְחֹשׁ עַל תְּוָה,

לא יַעֲשֶׂה תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָם?! אוֹ אִם לֹא חָטְאוּ
 יִשְׂרָאֵל בְּחַטָּא הָעֵגֶל, לֹא יַעֲשׂוּ תּוֹלְדוֹת?! אֵלֶּי
 וַדַּאי אִם לֹא יָבֵא נֶחֱשׁ עַל חוּה, יַעֲשֶׂה אָדָם
 תּוֹלְדוֹת מִיַּד וַדַּאי, שְׁחֵרֵי נְגוּזָה נְגוּזָה מִיַּד שְׁנִבְרָא,
 שְׁכַתּוּב פָּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ. וְאוֹתָם
 תּוֹלְדוֹת הָיוּ בְּלֵם בְּנִקְיוֹן לְלֹא וְחִמָּה כָּלֵל. גַּם כִּי
 הָאָרֶץ הִקְדוּשָׁה, שְׁחֵרֵי לֹא נִבְנְסָה בָּהּ רְשׁוֹת
 אַחֲרַת, יֵשׁ בָּהּ מוֹץ וְתֵבֶן שְׁלֹא מֵאוֹתוֹ הֵצֵד. וּמְחוּץ
 לְאָרֶץ אוֹתוֹ מוֹץ וְתֵבֶן מֵצֵד אַחַר הוּא, שְׁחֵוֹלְכִים
 אַחַר קִדְשָׁה בְּקוֹף אַחֲרֵי בְּנֵי אָדָם.

בָּאוּ רַבֵּי אֶלְעָזָר וְתַחְבְּרִים וּנְשַׁקּוּהוּ. אָמַר לוֹ,
 נִדְמָה לִי שְׁחֵרוּחְנוּ בְּכִלֵי הַקָּרֵב לְחֵם
 הַשְּׁלֶחֶן. אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כִּי זֶה, שְׁחֵרֵי כָּל
 מִיַּי קָרֵב הֵם בְּיַדְךָ וּמְצַלִּיחִים בְּיַדְךָ. בָּאוּ וּנְשַׁקּוּהוּ
 בְּמַקְדָּם.

פְּתַח הוּא וְאָמַר, (שם מ) וּבְנִפְּן שְׁלֵשָׁה שָׁרִיגִים וְגו'.

עַד כֵּן חִזְיוֹן תִּדְבָּר, שְׁחֵרֵי מִכָּאן וְהִלָּה

חַיּוּנוֹ הָיָה, שְׁכָתוֹב וְכוּם פִּרְעָה בְיָדֵי. אֲבָל חַיּוּן
הַדָּבָר הָיָה בְּגִלְלַל יוֹסֵף וּלְבָשָׂרוֹ, שִׁישְׁמַע יוֹסֵף וַיֵּדַע.

שְׁנֵינּוּ, שְׁבָעָה רְקִיעִים הֵם, וְהֵם (שְׁבָעָה) הַיְכָלוֹת.
וְשֵׁשָׁה הֵם, וַחֲמִשָּׁה הֵם, וְכֻלָּם יוֹצְאִים
מִתּוֹךְ יַיִן עֲתִיק עֲלִיּוֹן. אוֹתוֹ יַיִן מְשָׁכּוֹ יַעֲקֹב
מִרְחֹק, וּסְחָטוֹ מֵעֲנֵבֵי אוֹתָהּ הַגֶּפֶן. אִזּוֹ יַעֲקֹב
הַמְשִׁיךְ אוֹתוֹ יַיִן שֶׁנִּרְאָה לוֹ, וְשָׂמַח וְשָׂתָה. וְהוּ
שְׁכָתוֹב (שֵׁם כּו) וַיֵּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׂתֶּה. כָּאֵן נִכְלָל לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה. וְלִכֵּן הִרְחִיק הַדָּבָר וּמְשָׁכּוֹ בְּמַשִּׁיבוֹת שְׁתֵּי
תְנוּעוֹת, וְהֵינּוּ לוֹ. לוֹ לְמַטָּה, לוֹ לְמַעְלָה. (בְּשֵׁנֵי צְדָדִים

אֵתוֹ)•

חֲנוּךְ מְטָרוֹן אָמַר, וַיֵּבֵא לוֹ יַיִן - שְׁשָׁם מִים
בְּאוֹתוֹ יַיִן. אִם לֹא יֵשִׁים בּוֹ מִים, לֹא יִכּוֹל
לְסַבֵּל, וְנָאָה אָמַר חֲנוּךְ מְטָרוֹן. וּמַשּׁוּם זֶה
הַמְשִׁיכוֹ בְּשֵׁנֵי טַעְמִים, שְׁחָרֵי בְּשֵׁנֵי צְדָדִים אַחֲוּוֹ,
וְאוֹתוֹ יַיִן הִלֵּךְ מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, וְכֻלָּ הַטַּעְמִים בּוֹ,
עַד שִׁיוּסָף הַצְּדִיק טָעַם אוֹתוֹ, שֶׁהוּא דוֹד נְאֻמָּן.
וְהוּ שְׁכָתוֹב (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) בְּיַיִן הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדֵי

לְמִישָׁרִים. (דף קפט ע"ב) מַהוּ כְּיֵין הַטּוֹב? שָׂבֵא יַעֲקֹב וְשָׂם
 בּוֹ מַיִם. וְהוּ יֵין הַטּוֹב וְכֹף וְהוּ, כְּמוֹ שְׂאֵמֶר חֲנוּךְ
 מְטַטְרוֹן. תַּמָּה רַבִּי אֶלְעָזָר וְתַמָּה רַבִּי אַבְא. אָמְרוּ,
 תְּרֵי תֵינּוּ (ס"י מֵלֶאדָה) שְׂלֵף הוּא נִצַּח מֵלֶאדָה קְדוּשׁ עַל
 פִּי (פ"ה) רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר לוֹ, עַד עָתָה אֹתָהּ גָּפֶן מְחַכָּה לַעֲשׂוֹת
 פְּרוֹת. וּבְגָפֶן - זוֹהִי גָּפֶן הַנּוֹדַעַת בְּקֹדֶשׁ.
 מִשׁוֹם שֵׁשׁ גָּפֶן אַחֲרַת שְׁנִקְרֵאת גָּפֶן נְכַרְיָה,
 וְעַנְבִיָּה אֵינָם עַנְבִּים, אֶלָּא קָשִׁים, אוֹחָזִים הֵלֵב,
 נוֹשְׁכִים כְּכֹלֵב. אוֹתָם עַנְבִּים נִקְרָאִים (ירמיה ב) סוּרֵי
 הַגָּפֶן נְכַרְיָה. אֲבָל גָּפֶן זוֹ, עֲלִיָּה כְּתוּב וּבְגָפֶן,
 אוֹתָהּ תִּדְוַעַה, אוֹתָהּ שְׁכַל הַקְּדוּשִׁים מְעַמּוֹ יֵין
 עֲתִיק, יֵין טוֹב, יֵין שְׂיַעֲקֹב נָתַן בּוֹ מַיִם, עַד שְׁכַל
 אֵלוֹ שְׂיִדְעִים לְמַעַם מְעַמּוֹ אוֹתוֹ, וְהָיָה טוֹב לְחַדָּ.

וְאוֹתָהּ גָּפֶן, כְּשִׁמְנִיעַ אֵלֶיהָ, מוֹשִׁיטָה שְׁלֵשָׁה
 שָׂרִיגִים, וְהֵם שְׁלֵשׁ דְּמִיּוֹת הָאָבוֹת
 שְׁתֵּתִקְדָּשָׁה בָּהֶם, וְאֵין קְדָשָׁה אֶלָּא בְיָיִן, וְאֵין
 בְּרָכָה אֶלָּא בְיָיִן, בְּמָקוֹם שֵׁשׁ תְּדוּהָ. וְהוּא

בְּפִרְחָתָהּ, כְּמוֹ כִּלְהָ שְׂמֵתִקְשָׁטָה וְנִכְנָסָה בְּאַהֲבָה,
 בְּחֻדוֹת אוֹתוֹ יִיז שְׂהֵתֶעֱרַב בְּמִים, וְאִז עֲלֵתָה נִצָּחָה,
 עוֹלָה אֶהֱבֵתָה לְדוּדָה וְשׁוּרָה לְנִינֵן וְלַחֲכִינָם בְּאַהֲבָה,
 וְאִז מֵתִמְלֵאִים וּמֵתִכְשָׁלִים אוֹתָם עֲנָבִים, רַכּוֹת
 וּמְלֵאוֹת מֵאוֹתוֹ יִיז טוֹב עֵתִיקָה, יִיז שְׁיַעֲקֹב שָׁם בּוֹ
 מִים.

וְעַל זֶה מִי שְׂמֵכֶרֶךְ עַל תֵּינִן וּמִנִּיעִים עַל הָאָרֶץ,
 צָרִיךְ לָשִׁים בּוֹ מִים, בְּגִלְלֵ שְׁאִיז לֹא לְבָרֶךְ
 רַחֵם ה' עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹהָ, פָּרַט לְמִים תוֹךְ תֵּינִן.
 וְאִם לֹא, מִי יִכּוֹל לְסַבֵּל? זֶה תִּהְיֶה לְבִשְׂרֵי לְיוֹסֵף,
 מִשׁוּם שְׂכּוֹ תִּהְיֶה תְּדַבֵּר תָּלוּי.

תְּנוּךְ מִטְטָרוֹן אָמַר, שְׁלֵשָׁה שָׂרִיגִם בְּדוּדָה, בְּנִגְדֵי
 שְׁלֵשֶׁת הָאֲבוֹת. וְהָרִי אֶרְבָּעָה הֵם שְׁלֵשָׁה?
 אֵלֶּה זֶהוּ שְׂפֵתוֹב וְהִיא כְּפִרְחָתָהּ. בְּזִמְנֵ שְׂהִיא עוֹלָה
 וּפּוֹרְחָת בְּכִנְפֶיהָ לְעֵלוֹת, אִז עֲלֵתָה נִצָּחָה. זֶהוּ אוֹתוֹ
 רַבִּיעִי שְׁנֵשְׂאָר, שְׁעוֹלָה אֶתָּה וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה. זֶהוּ
 שְׂפֵתוֹב (שְׂמוּאֵל-ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעֲף. בְּשְׁיַעֲוֹף

כְּפִרְתָּהּ, בְּזִמְנֵי שְׁפוּרְתָּהּ. וְנֹאֵה אָמַר חֲנוּךְ מִטְטָרוֹן,
וְכָךְ זֶה.

תָּמָה רַבִּי אֶלְעָזָר וְתָמָה רַבִּי אֲבָא. אָמְרוּ, מִלְּאֹךְ
קְדוּשָׁה, שְׁלִיחַ מִלְמַעְלָה, חָרִי יִינָךְ הוּא נִצְחָתָה
בְּסוּד רוּחַ הַקְּדוּשָׁה. בָּאוּ כָּל הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּרוּךְ תְּרַחֲמֵן שְׁשַׁלְּחֵנִי לְבָאֵן.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינּוֹק, חֲבֵרִים, לָחֵם וַיֵּין עֵקֶר הַשְּׁלֶחָן
הֵם. כָּל שְׂאֵר הַמֵּאֲכָלִים נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם.
וְהַתּוֹרָה הִרְוִיחָה אוֹתָם, וְשָׁלָה הֵם. הַתּוֹרָה רוֹצָה
מִכֶּם בְּבִקְשָׁה, בְּאַהֲבָה, וְאוֹמְרָתָה, (משלי ט) לָכוּ לַחֲמוּ
בְּלַחְמֵי וְשֵׁתוֹ בַּיַּיִן מִסְכָּתֵי. וְהוֹאִיל וְהַתּוֹרָה מְזַמְּנָת
לָכֶם וְהִיא רוֹצָה מִכֶּם דָּבָר זֶה, יֵשׁ לָכֶם לַעֲשׂוֹת
אֵת רְצוֹנָהּ. (הוא) בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, הוֹאִיל וְהִיא מְזַמְּנָת
לָכֶם, שְׁתַּעֲשׂוּ רְצוֹנָהּ. אָמְרוּ, כִּי זֶה בְּוֹדָאֵי. יֵשְׁבוּ
וְאָכְלוּ וְשָׁמְחוּ אִתּוֹ. כִּיֵּן שְׂאֲכָלוּ, הִתְעַכְּבוּ עַל
הַשְּׁלֶחָן.

פְּתַח הוּא וְאָמַר, וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זְקַנֵי מְדִיָּן וְגו'.
וַיֹּאמְרוּ זְקַנֵי מוֹאֵב וְאֵל זְקַנֵי מְדִיָּן לֹא

כְּתוּב, אֵלֶּא וַיֹּאמֶר מֹזָאב. עֲלָמִים לָקְחוּ עֲצָה
 מִסְּבִיבִים, וְהַסְּבִיבִים נִמְשְׁכוּ אַחֲרֵיהֶם, וְהֵם נָתְנוּ לָהֶם
 עֲצָה. אִיזוֹ עֲצָה נָתְנוּ לָהֶם? עֲצָה רָעָה לָקְחוּ
 לְעֲצָמָם. אָמְרוּ לָהֶם לְמוֹזָאב: גְּדוּל רָע גְּדַלְנוּ בִּינֵינוּ.
 וּמִי־הוּא? מֹשֶׁה רַבָּם. עַל כֵּן אֶחָד שָׁתִּיחַ בִּינֵינוּ,
 שְׁגַדְלוֹ וְהַגְּדִילוֹ בְּבֵיתוֹ וּנְתַן לוֹ בֵּיתוֹ לְאִשָּׁה. וְלֹא
 עוֹד, אֵלֶּא נָתַן לוֹ מָמוֹן וְשִׁלְחוּ לְמַצְרַיִם, לְהַשְׁמִיד
 אֶת כָּל הָאָרֶץ. וְהוּא וְכָל בֵּיתוֹ נִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו. אִם
 נוֹכַח לַעֲקֹר אוֹתוֹ רַבָּם מִהָעוֹלָם, כָּל עַמּוֹ יַעֲקְרוּ
 מִיַּד מִן הָעוֹלָם. וְכָל הָעֲצָה הָרָעָה מֵאוֹתוֹ דְּבַר
 פְּעוֹר הָיָה מִמֶּדִּין.

וּבֵא וּרְאֵה שְׁחָכַל הָיָה מִמֶּדִּין, וְכָל עֲצָתָם הָיְתָה
 עַל מֹשֶׁה. וּבְעֲצָתָם שָׁכְרוּ אֶת בַּלְעָם בִּיּוֹן
 שְׂרָאוֹ שְׁבַלְעָם לֹא יָכוֹל, לָקְחוּ עֲצָה אַחֲרַת
 לְעֲצָמָם, וְהַפְּקִירוּ נְשִׂיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם יוֹתֵר מִמוֹזָאב,
 שְׁתֵּרֵי עַל נְשׂוֹת מֶדִּין כְּתוּב, (במדבר לא) הֵן תִּנָּה הָיוּ
 לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. וְהַכֹּל הָיָה מִמֶּדִּין. לָקְחוּ
 עֲצָה יַחַד עִם נְשִׂיָאם שִׁיפְקִיר בֵּיתוֹ, שְׁחָשְׁבוּ לְתַפְסֵם
 אֶת מֹשֶׁה בְּרִשְׁתָּם, בְּכַפָּה מִיָּנִי כְּשָׂפִים עֲטָרוּ

אוֹתָהּ שְׂיִתְפִּים הָרֹאשׁ שְׁלָהֶם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
(ישעיה מד) מְשִׁיב הַכְּמִים אַחֲזָר.

הֵם רָאוּ שְׁהָרֹאשׁ יִתְפִּים בְּרִשְׁתָּם, וְלֹא יָדְעוּ, רָאוּ
וְלֹא רָאוּ. רָאוּ רֹאשׁ הָעַם שְׁנוּפֵל אֶתָּה וְכַמָּה
אֲלָפִים אַחֲרִים, וְחָשְׁבוּ שְׂוֵה מִשָּׁה. הַפְּקִירוֹ אוֹתָהּ
וְצִוּ אוֹתָהּ עַל מִשָּׁה, שְׁלֹא תוֹדוּנִי לְאַחַר אֲלֹא בּוֹ.
אֲמַרְתָּ לָּהֶם, בְּמָה אִדְעֶ? אָמְרוּ, אוֹתוֹ שְׁתֵּרֵאֵי
שְׁכָלָם עוֹמְדִים לְפָנָיו, בּוֹ תוֹדוּנִי וְלֹא בְּאַחַר. כִּיּוֹן
שָׁבָא וּמְרִי בֶן סְלוּא, עָמְדוּ לְפָנָיו עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה
(חֲמִשִּׁים וְתִשְׁעָה) אֲלֶף מִשְׁכָּבֵט שְׁמֵעוֹן, מִשׁוּם שְׁתִּיחָה
נְשִׂיָאָם, וְהִיא חֲשָׁבָה שְׁהוּא מִשָּׁה, וְהוֹדוּנָה אֶתּוֹ.
כִּיּוֹן שְׁרָאוּ כָּל אוֹתָם תִּיָּתֵר אֶת זֶה, עֲשׂוּ מַה
שְׁעֲשׂוּ, וְהָיָה מַה שְׁתִּיחָה.

וְהַכֹּל הָיָה מִמְדִּין בְּכַמָּה מִיָּנִים, וּמִשׁוּם כֶּף נְעֻנְשׁוֹ
מְדִין, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לְמִשָּׁה,
(במדבר לא) נִקְּם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְּדִיָּנִים. לָךְ
רָאוּי וְלָךְ נָאָה. לְמוֹאָב אֲנִי מִשְׁאִיר אוֹתָם לְאַחַר
שְׂיִצְאוּ מֵהֶם שְׁתֵּי מְרַנְלִיּוֹת - תְּרֵי דוֹד בֶּן יִשִּׁי,

וְשֶׁהוּא יִנְקָם נְקָמוֹת מוֹאָב וַיִּרְחֵץ קַדְרָה הַמְּלֵאָה
 מִטַּנְפַּת פְּעוֹר. וְהוּא שְׂכָתוֹב (תהלים 8) מוֹאָב סִיר רַחֲצֵנִי,
 בְּיַדָּי. וְעַד שְׂאוֹתָן שְׂתֵי מְרַנְלִיּוֹת לֹא יֵצְאוּ, לֹא
 נִעְנְשׂוּ. כִּיּוֹן שִׁיֵּצְאוּ, בָּא דוֹד וַרְחֵץ הַקַּדְרָה
 מִהַטַּנְפַּת שְׂלָהֶם. וְכֻלָּם נִעְנְשׂוּ - מִדִּין בְּיַמֵּי מֹשֶׁה,
 וּמוֹאָב בְּיַמֵּי דָוִד.

בֵּא וְרֵאָה, רִשְׁעֵי מִדִּין עִם כָּל זֶה לֹא שָׁכְכוּ
 מִכָּל רְעוּתֵיהֶם. אַחֲרֵי הַדּוֹרוֹת שְׂרָאוּ שְׂמֵת
 וַיְהוֹשֶׁעַ וְכָל אוֹתָם זְקֵנִים שְׂרָאוּיִים הָיוּ לְהַעֲשׂוֹת
 גַּם עַל יְדֵיהֶם, אָמְרוּ: כָּעֵת הַשְּׁעָה עוֹמֶדֶת לָנוּ.
 מָה עָשׂוּ? בָּאוּ לְעַמְלֵק וְאָמְרוּ: יֵשׁ לָכֶם לְזִכְרֹ
 מָה עָשׂוּ לָכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמֹשֶׁה רַבָּם וַיְהוֹשֶׁעַ
 תְּלַמִּידוֹ, שֶׁהִשְׁמִידוּ אֶתְכֶם מִהָעוֹלָם. כָּעֵת הוּא
 זְמַן שְׂאִין מִי שְׂמִינִן עֲלֵיהֶם, וְאֵנוּ יַחַד אֶתְכֶם,
 שְׂכָתוֹב (שופטים 1) מִדִּין וְעַמְלֵק וּבְנֵי קְדָם וְגו', (שם)
 מִפְּנֵי מִדִּין עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּנְהָרוֹת
 וְגו'. לֹא הָיָה בְּעוֹלָם מִי שִׁיעֲשֶׂה רָע בְּכָל כְּמוֹ
 מִדִּין. וְאִם תֹּאמַר עַמְלֵק - בְּגִלְלֵי קִנְיַת בְּרִית
 שֶׁהִתְקַרְבוּ לְבְרִית, וְעַל זֶה מְקַנְיָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא קנאת עולמים שלא נשפחת. אמרו, ודאי כד זה, ואין כאן ספק בעולם.

פתח ואמר, (דברים ב) ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב וגו'. ויאמר ה' אלי, וכי עד עכשו לא ידעני שעם משה היה מדבר הקדוש ברוך הוא ולא עם אחר שכתוב ויאמר ה' אלי?! אלי למה? אלא את משה צוה הקדוש ברוך הוא שלא להזיק את מואב, אבל לאחר לא. לדוד לא צוה את זה, ומשום זה, אלי אל תצר את מואב, אפלו לתחום קטן שלהם, שחרי מכם יצא מי שיתן נקמות לישראל וינקם נקמותיהם, והוא דוד שפא מרות המואביה.

ואל תתנר בם מלחמה. כל זה צוה את משה, אבל לאחר מתר. ואם תאמר ליהושע ולזקנים שחיו שהאריכו ימים אחריו מתר - לא כד, משום שכלם מבית דין של משה היו, ומה שנאסר למשה נאסר להם. ועוד, שלא יצאו עדין אותן מרגליות טובות, שחרי בימי השופטים יצאה

רות, וּבַת עֲגִלֹן מְלֶךְ מוֹאָב הָיְתָה. מִת עֲגִלֹן,
שָׁהָרַג אֹתוֹ אֱהוּדָה, וּמִנּוּ מְלֶךְ אַחֵר, וְזוֹ בְתוּלָה
שֶׁנִּשְׁאַרְהָ, וְהָיְתָה בְּבֵית אֹמֵן, וּבְשָׂרֵי מוֹאָב. בֵּינוֹן
שָׁבַא שָׁם אֱלִימֶלֶךְ, לְקַחְתָּהּ לְבָנוֹ.

וְאִם תֹּאמַר שְׂאֵלִימֶלֶךְ גִּיְרָה שָׁם - לֹא. אֵלֶּיךָ כָּל
דְּרָכֵי הַבַּיִת וְאֶכֶל וּמִשְׁתֶּה לְמִדָּה. מִתִּי
הַתְּגִיֶרָה? אַחֲרֵי שֶׁהִלְכָה עִם נַעֲמִי, אִזּוֹ אָמְרָה (רות
) עִמּוֹ עָמִי וְאֵלֶיךָ אֶלְהִי. נַעֲמָה יִצְאָה בְּבִנֵי עִמּוֹן
בְּיָמֵי דָוִד.

בְּשִׁשְׁרֵתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל דָּוִד, אָמַר לוֹ, דָּוִד,
בְּשִׁמְדֵדְתִי אֶת כָּל הָעוֹלָם וְהַפְּלֵתִי
גּוֹרְלוֹת, יִשְׂרָאֵל חֶבֶל נִחַלְתוּ הָיוּ, וְכִרְתִּי מִה שֶׁעָשׂוּ
מוֹאָב בְּחֶבֶל נִחַלְתוּ. מַה פְּתוּב? (שְׁמוּאֵל-ב' ח) וַיִּמְדְּדוּם
בְּחֶבֶל. בְּאוֹתוֹ חֶבֶל נִחַלְתָּ ה'. כָּל אוֹתָם שָׁהוּ
מֵאוֹתוֹ יָרַע, אוֹתוֹ חֶבֶל אֶחָז בָּהֶם.

פְּתוּב מְלֵא חֶבֶל. מַה זֶה מְלֵא חֶבֶל? אֵלֶּיךָ
אוֹתוֹ שֶׁפְּתוּב (ישעיהו ו) מְלֵא כָּל הָאָרֶץ
בְּבוֹדוֹ. וְהָיָה אוֹמֵר, זֶהוּ לְהַחֲיוֹת וְזֶהוּ לְהַמִּית.

ואותו חבל אחז באותם שנראו להמתה. בגלל זה
 אחז בחבל, ופשט חבל על מה שעשו באותו חבל
 נחלת ה'.

ומדין, גדעון השמיד כל אותו הדרע, שלא
 השאיר מהם מכל אלו שהזיקו לישראל
 בעצה או בדבר אחר. ולכל אלו שהזיקו לישראל,
 הקדוש ברוך הוא שומר להם שנאה ולוקח מהם
 נקמות. אבל אם עתידים לבא מהם טוב לעולם,
 מאריך רגזו ואפו אתם עד שיצא אותו טוב
 לעולם, ואחר כך לוקח נקמה ודין מהם. אמר רבי
 אלעזר, כך זה בודאי, וזהו ברור הדבר. אמר אותו
 תינוק, מבאן והלאה חברים, התקינו כלי קרב
 בידיכם וערכו קרב.

פתח רבי אלעזר ואמר, (תהלים קג) ברכו ה' מלאכיו
 גברי כח וגו'. דוד המלך הזמין לברך את
 הקדוש ברוך הוא, והזמין את כחות השמים, שהם
 בוכבים ומזלות ושאר תילות, ושתף את נשמתו
 אתם לברך את הקדוש ברוך הוא. זהו שפתוב

בְּרָבוּ ה' כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקוֹמוֹת מְמַשְׁלָתוֹ בְּרָבֵי
נַפְשֵׁי אֶת ה'. חֲתָם בְּנַפְשׁוֹ כָּל הַבְּרָכוֹת.

הַזְמִין מִלְּאֲבֵי מְרוֹם לְבָרְכוֹ, שְׂפָתוֹב בְּרָבוּ ה'
מִלְּאֲבָיו וְגו', וְעַד שֶׁלֹּא בָּאוּ יִשְׂרָאֵל
מִלְּאֲבֵי מְרוֹם הָיוּ עוֹשִׂים וּמַשְׁלָמִים עֲשִׂיָה. כִּיּוֹן
שָׁבְאוּ יִשְׂרָאֵל וְעָמְדוּ עַל הַר סִינַי וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה
וְנִשְׁמָע, לָקַחוּ עֲשִׂיָה מִמִּלְּאֲבֵי הַשָּׁרֵת, נִכְלְלוּ
בְּדַבְּרוֹ. וּמָאוּ עֲשִׂיָה הִיָּתָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבָדָם,
וּמִלְּאֲבֵי קְדוּשִׁים לְבָדָם. יִשְׂרָאֵל גּוֹמְרִים
וּמַשְׁלִימִים עֲשִׂיָה, וְלָכֵן גִּבְרֵי כַח עֲשִׂי דָבְרוּ
בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן לְשִׁמְעָ. אֲשֶׁרִיהֶם יִשְׂרָאֵל
שֶׁלָּקַחוּ מֵהֶם עֲשִׂיָה וְהַתְקַיְמָה בָּהֶם.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, שָׁמַר עֲצֻמָּךְ וְהַצְלַח בְּכַלֶּיךָ. וְכִי
שָׁבַח זֶה בְּלִבְד לָקַחוּ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אַחֲרָ?
אָמַר, שָׁבַח זֶה מְצֻאֲנוּ, וְלֹא אַחֲרָ. אָמַר אוֹתוֹ
תִּינוּק, כִּיּוֹן שֶׁחֲרַבְךָ לֹא הִצְלִיחָה, אִם שְׂאִינְךָ
מִנְעֵנְעָה בְּרֵאוּי, הַשָּׂאָר חֲחָרְב לְמִי שְׁעוֹרְךָ קָרַב.

שָׁבַח עֲלִיּוֹן שְׁלֹא נִמְסַר לְמַלְאָכִים עֲלִיּוֹנִים לְבָדָם,
 אֵלָּא יַחַד עִם יִשְׂרָאֵל, מִיְהוּ? קְדוּשׁ. בְּרָכָה
 נִמְסְרָה לָהֶם לְבָדָם כְּמוֹ שֶׁנִּמְסְרָה לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל
 קְדוּשׁ לֹא נִמְסַר לָהֶם לְבָדָם, אֵלָּא עִם יִשְׂרָאֵל.
 שְׁלֹא מְקַדְּשִׁים קְדֻשָּׁה אֵלָּא עִם יִשְׂרָאֵל. וְאִם
 תֹּאמַר, וַתְּרִי כְּתוּב (ישעיה ו) וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר,
 מִתִּי? בְּזִמְנֵי שִׁישְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁים לְמַטָּה. וְעַד
 שִׁישְׂרָאֵל לֹא מְקַדְּשִׁים לְמַטָּה, הֵם אֵינָם אוֹמְרִים
 קְדֻשָּׁה.

מִשׁוּם שֶׁקְדֻשָּׁה עוֹלָה מִשְׁלָשָׁה עוֹלָמוֹת, וְלֹא
 מִשְׁנַיִם, וַתִּנּוּ, וְקָרָא זֶה - תְּרִי אֶחָד. אֵל
 זֶה - תְּרִי שְׁנַיִם. וְאָמַר - תְּרִי שְׁלָשָׁה. שְׁלָשָׁה
 עוֹלָמוֹת הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת. וּמִשׁוּם כֵּן שָׁבַח
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁלוֹקָחִים קְדֻשָּׁה לְמַטָּה לְבָדָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כֵּן זֶה וַדַּאי, וּדְבָרִים אֵלוֹ
 בַּאֲרָנוֹם. וְעוֹד בַּאֲרָנוֹ, שֶׁתְּרִי שְׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת
 נִמְסְרוּ לְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מִפְּסוּק זֶה, (ויקרא ב)
 וַהֲתִקְדְּשֶׁתֶם וְהִיִּתֶם קְדֻשִׁים, (שם) כִּי קְדוּשׁ אֲנִי ה'.

והתקדשתם - אחר. והייתם קדשים - שנים. כי
 קדוש אני ה' - הרי שלשה. פאן נמסרה להם
 קדשה. אמר לו, נאה, וְהָרִי לֹא נִזְכַּרְתָּ בְרַמַּח עַד
 שְׁלֻקְחָתִיחוּ מֵאַחֲרֵי כִּתְפֹךְ וְשִׁמְתִיחוּ בִּידֶךָ. מִכָּאֵן
 וְהִלָּא תִזְכַּר בְּרַמַּח, שְׁחֹא בִּידֶךָ. שׁוֹב לְמָקוֹם
 שְׁהִשְׁאַרְתִּי.

אמר רבי אלעזר, הדברים שאנו בהם, בברכה
 הם. ברכו, מה זה ברכו? משיבת הברכות
 במקום שכל הברכות יוצאות, עד שנעשות
 ברכה, מרב משיבות שנמשכת, ומתוך רב המים
 באותה ברכה מיד ירבו המים הרבה דגים לבמה
 מינים, ואותה משיבת מים מה היא? ה' משיבות
 אור המאיר מתוך אותה אספקלריה שמאירה
 שנמשך מלמעלה למטה.

זה למלאכים עליונים, שהם בבית מרום של הגן
 העליון, נאמר ברכו ה'. אנו שיושבים למטה,
 מדוע ברכו את ה'? משום שאנו צריכים למשך
 עלינו את האת הזאת, ובה נכנס למלך לראות

פניו. ולכן אמר דוד, (תהלים יז) אני בצדק אחזה
 פניו. אני בצדק בודאי. ולכן ראשית התפלה -
 ברכו את ה', למשך על ראשינו האת הזאת. וכיון
 שאנו מושכים עלינו את ה"את" הזאת, יש לנו
 לומר תפלה ולשבת.

ולכן אסור לברך אדם עד שלא יתפלל האדם
 תפלתו וימשך את ה"את" הזאת על ראשו.
 ואם יקדים ויברך לאדם ברחלה, הרי המשיך
 לאותו אדם כמה על ראשו במקום ה"את" הזאת.

ולכן למלאכים העליונים כותב ברכו ה', ואנו
 את ה', לתוספת. אמר אותו תינוק, ודאי
 הרי ידעתי שכלי הקרב שלך הם טובים, (אם תזכר)
 הזכר בהם ואל תשכחם, ודאי גבורת האדם
 שעורך קרב ^(דף קצא ע"א) ברמה, וקרב היא. אבל מה
 זה גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו? אמר
 רבי אלעזר, הרי אמרתי. אמר אותו תינוק, הרי
 ידעתי שבת זרועך נחלש, כעת הוא זמן שלא
 להמתין, אלא להלקות בבליסטראות אכן אחר

אָבן, כּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-א יז) בְּקִלְעַ וּבְאֶבֶן.
בְּבְהִילוֹת זֶה אַחַר זֶה. שְׂמַח רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשִׂמְחוּ
רַבִּי אֲבָא וְהַחֲבֵרִים.

פֶּתַח אֹתוֹ תִּינּוֹק וְאָמַר, (שיר השירים א) שְׁחֹרָה אֲנִי
וְנֹאֲוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְגו'. אֵל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי
שְׁחַרְחֶרֶת וְגו'. דְּבָרִים הִלְלוּ תְּרֵי פִרְשׁוּתָא. אֲבָל
בְּשַׁעָה שְׁהִיא בְּתוֹךְ אֶהְבָּה רַבָּה לְאַהֲוָבָה, מִתּוֹךְ
דְּחַק הָאֶהְבָּה שְׁלֵא יְכוּלָה לְסַבַּל מִקְטִינָה עֲצָמָה
בְּקִטְוֵן רַב עַד שְׁלֵא נִרְאָה (את) מִמֶּנָּה, רַק קִטְוֵנוֹת
שֶׁל נִקְדָּה אַחַת, (ומהי? י). וְאִזּוּ מִתְּכִפָּסָה מְכַל הַחֲתִילוֹת
וּמִחֲנוּתֶיהָ וְאוּמָרֶת שְׁחֹרָה אֲנִי, שְׂאִין בָּאוֹת הֵזוּ
לְבֵן כּמוֹ בְּשֶׁאֵר הָאוֹתִיּוֹת. וְזֶה שְׁחֹרָה אֲנִי. וְאִין
לִי מְקוֹם לְהַכְנִיסְכֶם תַּחַת כְּנָפַי. כְּאֶחָלִי קִדְר -
שְׂנִינּוּ, זוּ י', שְׂאִין כֶּה לְבֵן בְּפָנִים. כִּירִיעוֹת שְׁלֵמָה
- זוּ ו'.

וּמִשׁוּם זֶה אֵל תִּרְאֵנִי, אֵל תִּסְתַּכְּלוּ בִּי כִּלְל,
שְׂאֵנִי נִקְדָּה קִטְוֵנָה. מָה עוֹשִׂים גְּבָרִים
תּוֹקִים, חִילוֹתֶיהָ? שׂוֹאֲנִים בְּאֶרְיוֹת תְּקִיפִים, כּמוֹ

שָׁנְאֵמֶר (תהלים קד) הַכְּפִירִים שְׂאֵנִים לַטָּרֶף. וּמִתּוֹךְ
 קוֹלוֹת וּשְׂאֵנוֹת חֲזָקוֹת שְׂשׂוֹאֵנִים כְּמוֹ אַרְיוֹת
 גְּבוּרִים תִּקְיִי כַח, שׁוֹמֵעַ הָאֱהוּב לְמַעְלָה, וַיִּוְדַע
 שְׂאֵהוּבָתוֹ בְּאַהֲבָה כְּמוֹתוֹ מִתּוֹךְ אֲהֲבָתוֹ, עַד שֶׁלֹּא
 נִרְאִית מַדְמוּתָהּ וַיִּפְיָה בְּלָל.

וְאֵז, מִתּוֹךְ קוֹלוֹת וּשְׂאֵנוֹת שֶׁל אוֹתָם גְּבוּרֵי חֵיל
 שָׁלָה, יוֹצֵא דוֹדָה אֲהוּבָה מִתּוֹךְ הַיִּכְלוֹ
 בְּכַמָּה מִתְּנוּת, בְּכַמָּה אוֹצְרוֹת, בְּרִיחוֹת וּבְשָׁמַיִם,
 וּבֵא אֵלֶיהָ, וּמוֹצֵא אוֹתָהּ שְׁחוֹרָה קִטְנָה לְלֹא דְמוּת
 וַיִּפִּי בְּלָל. קָרַב אֵלֶיהָ, מְחַבֵּק אוֹתָהּ וּמְנַשֵּׁקָה עַד
 שְׁמֵת עוֹרְרָת לְאֵט לְאֵט מִתּוֹךְ רִיחוֹת וּבְשָׁמַיִם
 וּבְחֲדוּהָ שְׂאֵהוּבָה עֲמָה, וְנִבְנִית וְנַעֲשִׂית בְּתַקוּנֶיהָ,
 בְּדְמוּתָהּ, בְּיִפְיָה, ה' בְּמַקְדָּם.

וְזֶה גְּבִירֵי כַח. עָשׂוּ לָהּ וְהַחֲזִירוּהָ לְדְמוּתָהּ וַיִּפְיָה,
 שְׁתַּקְּפָם וּגְבוּרָתָם גָּרְמוּ אֶת זֶה, וְעַל זֶה כָּתוּב
 גְּבִירֵי כַח עֲשִׂי דְבָרוֹ. עֲשִׂי דְבָרוֹ בְּוִדְאֵי, שְׁמֵתִקְנִים
 אֶת הַ"דְּבָר" תִּזְהַ וּמִחֲזִירִים אוֹתוֹ לְדְמוּת רֵאשׁוֹנָה.
 (וּמִכָּאן וְלִהְלָאָה) בִּיּוֹן שְׁחֵתִתִּקְנָה וְנַעֲשִׂתָה בְּדְמוּתָהּ יִפָּה

בְּמַקְדָּם, אָזִי הֵם וְכָל שְׂאֵר הַחִילוֹת עוֹמְדִים לְשִׁמְעַ
 מֶה שֶׁהִיא אוֹמְרָת, וְהִיא עוֹמְדָת כְּמוֹ מְלֶךְ בְּתוֹךְ
 חִילוֹתָיו, וְזֶהוּ עֲשֵׂי דְבָרוֹ בְּנֻדְאִי.

כְּמוֹ זֶה לְמַטָּה - בְּזִמְן שֶׁהֲרִשְׁעִים בַּדוֹר, הִיא
 מְתַכֶּסֶה וּמְקַטִּינָה עֲצָמָה עַד שֶׁלֹּא נִרְאִית
 מִכָּל דְּמִיּוֹתֶיהָ, פָּרַט לְנִקְבָה אַחַת. וּכְשֶׁבָּאִים גְּבִירֵי
 כַּח וְצַדִּיקֵי אֱמֶת, כְּבִיכּוֹל עוֹשִׂים אֶת הַדְּבָר הַזֶּה,
 וּמוֹאֲרָת לְאֵט לְאֵט, וְנַעֲשִׂית בְּדַמוּתָהּ, בְּיַפְיָהּ, ה'
 בְּמַקְדָּם.

בָּאוּ הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּתוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵלְמָלֵא
 יַחֲזִקְאֵל הַנְּבִיא אָמַר אֶת זֶה, תְּמִיחָה הַיְתָה
 בְּעוֹלָם. לָקַחוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וּנְשָׁקוּ בְּמַקְדָּם. אָמַר
 אוֹתוֹ תִּינּוֹק, אֲנִי אֲבִירָה. אָמְרוּ לוֹ, אַתָּה בְּרוּךְ, וּלְךָ
 נִאֶה לְבִרָה. אָמַר, כַּמָּה קְדוֹשִׁים אַתֶּם, כַּמָּה
 בְּרָכוֹת מְזַמְּנוֹת לָכֶם מֵאֵם הַקְדוּשָׁה, מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא
 מְנַעַתוּנִי לְבִרָה.

פָּתַח וְאָמַר, (מְשֻׁלֵי י"א) מְנַעַ בְּר יִקְבְּהוּ לְאוֹם וּנְבִרָה
 לְרֵאשׁ מְשֻׁבֵיר. פְּסוּק זֶה כְּמִשְׁמָעוֹ, אֲבָל

שְׁנֵינּוּ, כָּל אָדָם חַיב בְּבִרְכַת הַמּוֹזֵן, וְאִם לֹא יָדַע
 - אֲשֶׁתּוֹ אוֹ בְּנֵיו מְבָרְכִין לוֹ. וְתֵבֵא מֵאַרְחָה לְאוֹתוֹ
 הָאִישׁ שְׁלֵא יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ עַד שִׁיִּצְטַרֵּךְ לְאֲשֶׁתּוֹ וּלְבָנָיו
 שִׁיִּבָּרְכוּ לוֹ.

וְאִם הוּא יוֹדֵעַ, צָרִיךְ לְחַנֵּךְ אֶת בְּנֵיו וּלְתַת לוֹ כּוֹס
 לְבָרֵךְ. שְׁמִי שְׁמוֹנֵעוּ שְׁלֵא יִתְחַנֵּךְ, יִקְבְּהוּ
 לְאוֹם. מִנֵּעַ בָּר - שְׁלֵא לְבָרֵךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וְלֹא יִתְחַנֵּךְ בְּמִצּוֹת - יִקְבְּהוּ לְאוֹם. יִקְבְּהוּ
 חָיָה צָרִיךְ לוֹ לְכַתֵּב, אוֹ יִקְבְּוּהוּ לְאֲמִים, שְׁחָרִי
 לְאוֹם זֶה אַחֲדָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה) וְלֹאִים מְלֹאִים
 יֵאֱמָיִן. מַה זֶה יִקְבְּהוּ לְאוֹם? אֵלֶּא לְאוֹם כְּתוּב,
 לְאוֹם הַקְּדוֹשֶׁה. יִקְבְּהוּ לְאָדָם חַיָּה שְׁמוֹנֵעַ אוֹתוֹ בָּר
 מְלִבְרָךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אֲנִי בֶן יְחִיד חַיִּיתִי לְאֲמִי, תָּנוּ לִי כּוֹס וְאַבְרָךְ אֶת
 הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ שְׁנַתֵּן בְּבֵית אֲמִי גְבָרִים שָׁל
 כַּח שְׂדֵבְרָתִי לְפָנֵיהֶם דְּבָרִים חֲזָקִים וְנִצְחָתִי אוֹתָם,
 וּמִשׁוֹם זֶה אֲנִי אַבְרָךְ. וְקֹדֶם זֶה הִתְיַשֵּׁב הַפְּסוּק
 עַל תְּקוּנָתוֹ זֶה (דף קצא ע"ב) שֶׁהִתְחַלְנוּ בּוֹ.

מניע בר יקבהו לאום. מי שמוניע בר כמו שנאמר,
 יקבהו לאום, כמו שנאמר (ויקרא כד) ויכב בין
 האשה הישראלית את השם. אף כאן יקבהו,
 ויפרשו אותו לאם, ופרשו את חטאיו לאם
 הקדושה. וברכה לראש משפיר, לאותו אדם
 שיתנה את בנו לברך את הקדוש ברוך הוא
 ולתנוכו במצוות התורה.

וסוד הדבר כתוב בסוד שלמעלה, (משלי ל) מה שמו
 ומה שם בנו כי תדע. אותו שם ידוע, (ירמיה
 לא) ה' צבאות שמו. שם בנו, ישראל כמו, שכתוב
 (שמות ד) בני בכרי ישראל. ותיי ישראל תלויים בו
 כל מפתחות האמונה, והוא משתפת ואומר, (תהלים
 ב) ה' אמר אלי בני אתה. וכך זה בודאי, שתיי
 אבא ואמא עטרו אותו וברכוהו בכמה ברכות
 ואמרו וצונו את הכל. נשקו בר, נשקו את יד הינן
 הנה בכיכול נתן לו שלטון על הכל, שחכל יעבדו
 אותו. פן יאנה, משום שעטרו אותו בדין
 וברחמים. מי שזוכה לדין - לדין. מי שזוכה
 לרחמים - לרחמים.

כָּל הַבְּרָכוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה וּלְמִטָּה עוֹלוֹת לְבֵן הַיְוָה
 וּמִתְעַטְרוֹת. וּמִי שְׁמוֹנֵעַ בְּרָכוֹת מִחֵבֶן הַיְוָה,
 יִפְרָשׁוּ אֶת הַמַּאֲיוֹ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ (אמא) הַקָּדוֹשׁ, לְאִם
 מִמֶּשׁ. וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מִשְׁבִּיר, מִי שְׁמִבְרַךְ וּמִזְמִין
 כּוֹס בְּרָכָה לְמִי שְׁצָרִיךְ אוֹתוֹ, בְּזֶה נִשְׁפָּר הַצַּד
 הָאֲחֵר וְנִבְנָע בְּשִׁבְרָה, וְעוֹלָה צַד הַקִּדְשָׁה. וְזֶהוּ
 שְׁכֵתוֹב וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מִשְׁבִּיר. כְּמוֹ שֶׁהוּא מַעֲלָה
 וּמְבַרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעוֹשֶׂה שְׂיִשְׁבֵּר צַד
 הָאֲחֵר, כִּי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁב עָלָיו בְּרָכוֹת
 מְלִמְעָלָה, וְאוֹתוֹ שְׁנִקְרָא בְּרָכָה שׁוֹרָה עַל רֹאשׁוֹ.

מִכָּאֵן וְהִלְאָה, תְּבָרִים, תְּבָה וּנְבָרָה. נִתְּנוּ לוֹ כּוֹס
 שֶׁל בְּרָכָה וּבְרָה. וְתַחֲבָרִים כָּלָם הָיוּ
 בְּחִדּוֹת, שְׁתַּרֵּי מִיּוֹם תַּחֲלוּלָא שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר לֹא
 שְׁמַחוּ תַחֲבָרִים כְּאוֹתוֹ יוֹם שְׂיִשְׁבּוּ שָׁם. הַקִּדְיָמוֹ
 וּבְרָכוֹתָיו בְּחִדּוֹת בְּרָצוֹן הֵלֵב. אָמַר אוֹתוֹ תִּינּוֹק,
 אֵין לָכֶם לְהַפְרֵד אֶלָּא מִתּוֹךְ דְּבָרֵי תוֹרָה, וְכִי
 לְמַדְנּוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (שמות יג) וְה' הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם
 בְּעַמּוּד עָנָן וְגו'. וְה' - זָקַף טַעַם לְמַעְלָה,
 לָמָּה זֶה? אֵלֶּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כַּמָּה נָאָה וַיִּפֶּה הָיָה
 לִבָּהּ הַזֹּאת שְׁהִיָּתָה כְּפוּפָה עַד עֲתָה בַּנְּלוֹת,
 וּכְעַת הוֹלֵכֶת בְּזִקְיָפוֹת רֹאשׁ בְּאוֹכְלוֹסִיָּה בְּשִׁמְחָה.

בְּיַוְה' זָקַף טַעַם לְמַעְלָה. הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. עַד
 כָּאֵן לֹא יָדַע אִם כָּלָה זֶה הַלֵּכָה לִפְנֵיהֶם אִם
 לֹא, שְׁחֵרֵי טַעַם מִפְּסִיק בְּיַוְה'. אֵלֶּא הִיא הִיָּתָה שָׁם,
 אֲבָל מִי שְׁחֵלֵךְ לִפְנֵיהֶם, זָקַן עֲלִיוֹן, בַּעַל הַבַּיִת,
 אוֹתוֹ שְׁחֵקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע (שְׁחֵמוֹן) לוֹ, וּמִיָּהוּ?
 אֲבָרְתָם, שְׁכַתוֹב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' תִּסְדֹּדוּ.
 וְכַתוּב (ירמיה לא) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלִילָה. יוֹם
 שָׁכַל הַיָּמִים כְּלוּלִים בּוֹ, יוֹם שָׁל שְׁאָר הַיָּמִים, הוּא
 שְׁאָר כָּל הַיָּמִים בְּיַוְה' אִי. וְעַל זֶה נִקְרָא יוֹמָם וְלֹא
 יוֹם, וּמִשׁוּם זֶה הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. הוּא הוֹלֵךְ
 בַּיּוֹם, וְהַכָּלָה הוֹלֵכֶת בַּלַּיְלָה, שְׁכַתוֹב וְלִילָה
 בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם, זֶה כָּלָה, כָּל אֶחָד בְּרֹאוֹי
 לוֹ. וְאַתֶּם חֲבֵרִים, יוֹמָם וְלִילָה יְהִיָּה לִפְנֵיכֶם כְּכָל
 שָׁעָה. נִשְׁקוּהוּ וּבִרְכוּהוּ כְּמִקְדָּם וְהִלְכוּ.

בָּאוּ לְפָנַי רַבֵּי שְׁמַעוֹן וְסִפְרוּ לִי הַמַּעֲשֵׂה. תָּמָה.
אָמַר, כַּמָּה נָאֵה הוּא, אֲבָל לֹא עוֹלָה בְּשֵׁם.
עֵץ דָּק, כְּשֶׁעוֹלָה אֹדוֹ, עוֹלָה לְפָנַי שְׁעָה, וּמִיד כָּבֵה
וְשׂוֹקֵעַ. וְעוֹד חֲרִי אָמַרְנוּ אֹרֶז זֶה מִמֶּה נְהִיָּה.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) גִּבּוֹר כְּאֶרֶץ יִהְיֶה זֶרְעוֹ דוֹר
יִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ. כְּשֶׁכֵּן אָדָם גִּבּוֹר כְּאֶרֶץ, גִּבּוֹר
בַּתּוֹרָה, גִּבּוֹר בְּיִצְרוֹ - גִּבּוֹר כְּאֶרֶץ וְדַאי. עוֹלָה
אֹדוֹ וְנִמְשָׁךְ בּוֹ מְשִׁיכּוֹת יָתֵר, אִזּוֹ דוֹר יִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ,
יִבְרָךְ כְּתוֹב.

אָמַר רַבֵּי אֲבָא, וְחֲרִי רְאִינוּ תִּינוּקוֹת שְׂאוֹמְרִים
דְּבָרִים עֲלִיזִים וְאַחַר כֵּן עוֹמְדִים רְאִישֵׁי
הָעוֹלָם. אָמַר לוֹ, תִּינוּק שְׂאֹמֵר דְּבָר אֶחָד אִזּוֹ שְׂנִים
לְפָנַי שְׁעָה, בְּלִי כּוֹנְנָתָם, מִכַּטַּח אָדָם בְּזֵה, שְׂיִזְכָּה
לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. אֲבָל זֶה שְׂאוֹרוֹ עוֹמֵד עַל
עַמְדוֹ בְּדַעַת שְׂלֵמָה, לֹא כֵּן. וְעוֹד, שְׂחֲרֵי הַקְּדוּשָׁה
כְּרוּךְ הוּא וְעֲרֻנָּתוֹ לְתַרְיַח תְּפוּחַ זֶה. (דף קצב ע"א) אֲשֶׁרֵי
חֶלְקוֹ.

אֲשֶׁרֵיכֶם הַצְּדִיקִים, שְׁכַתּוֹב בְּכֶם (מלכים-ב יט)
 וַיִּסְפָּה פְּלִיטַת בַּיִת יְהוּדָה הַנְּשֹׂאָרָה
 שְׂרָשׁ לְמַטָּה וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה. שְׂרָשׁ לְמַטָּה, כְּמוֹ
 אָבִיו שֶׁהִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם, וְהוּא שְׂרָשׁ לְמַטָּה
 בִּישִׁיבַת הַרְקִיעַ. וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה, בִּישִׁיבַה
 הָעֲלִיוֹנָה. כַּמָּה טוֹב הַשְּׂרָשׁ וְהַפְּרִי. וְאִם לֹא שָׁלַח
 אֶתֶּיהָ מִקְטָרָה לְקַדוּשׁ-כְּרוֹד-הוּא, הוֹאִיל וְעַרְבָתוֹ
 לְהַרִיחַ בּוֹ, לֹא תִּהְיֶה מִי שְׁיִכּוֹל לְשַׁלֵּט בּוֹ. אֲבָל יְהִי
 רְצוֹן שְׂאֵמוֹ לֹא תִרְאֶה צַעַר עָלָיו. וְכֵן תִּהְיֶה.

וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. הִנֵּה
 עִם יָצָא מִמְצָרִים וְגו'. כָּאֵן יֵשׁ עֲשָׂרִים
 וּשְׁמוֹנֶה תִבּוֹת כְּנָגֵד עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה דְרָגוֹת
 הַמְּכַשְּׁפִים קוֹסְמֵי הַצַּפּוֹר. וַיֵּשׁ לְהִסְתַּכֵּל, מִי
 שְׂרָצָה לְדַבֵּר עִם בְּלָעָם וּלְהַתְּחַבֵּר אִתּוֹ, לָמָּה
 שְׁלַח לוֹ מִיָּד עַד שֶׁלֹּא יָבֹא אֵלָיו דְּבָרִים בְּפִירוּשׁ,
 שְׂאֵמֵר הִנֵּה עִם יָצָא מִמְצָרִים וְעָתָה לָכֵה אֶרְחָה
 לִי? תִּהְיֶה לוֹ לְהַתְּחַבֵּר אִתּוֹ בַּתְּחִלָּה וּלְפִיּוֹ
 וּלְשִׁחַד אֹתוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ לְהוֹדִיעוֹ דְּבָרָיו!

אֵלֶּא אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי, מִכָּאן נוֹדַע שְׁהָרִי יָדַע בְּלֶק
 רְצוֹן אוֹתוֹ רָשָׁע, שְׂרָצָה לְהַתְּכַבֵּד תָּמִיד
 בְּדַבָּרִים גְּדוֹלִים, וְאִין תִּאָּוֶתוֹ אֵלֶּא כְּשַׁעוֹשָׂה
 רָעוֹת.

בְּלֶק קִסַּם קִסְמִים וְעָשָׂה כְּשָׁפִים וְתִקֵּן צְפוּרָה, וַיָּדַע
 שְׁמַעְלוֹת מִשָּׂה עֲלִיוֹנוֹת וְנִכְבְּדוֹת, וְכִשְׁף
 בְּכִשְׁפָיו וְקִסַּם בְּקִסְמָיו, וַיָּדַע שְׂדֵרְגוֹת בְּלָעַם הָיוּ
 לְעִמָּתוֹ, מִיָּד - וַיִּשְׁלַח מִלְּאָכִים אֶל בְּלָעַם בֶּן בְּעוֹר.

פְּתוּרָה - שֵׁם הַמָּקוֹם הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כג)
 מִפְּתוֹר אֶרֶם גִּהְרִים לְקַלְלָךְ. לָמָּה נִקְרָא
 כֵּן? מִשּׁוֹם שְׂכֵתוֹב (ישעיה סה) הָעֵרְכִים לְגַד שֶׁלְּחֹן.
 וְשֶׁלְּחֹן הָיָה מְסֻדָּר שָׁם כָּל יוֹם. שְׂכָךְ הוּא תִקּוֹן שֶׁל
 צְדָדִים רָעִים - מְסֻדָּרִים לְפָנֵיהֶם שֶׁלְּחֹן בְּמֵאֵכֶל
 וּמִשְׁתֶּה, וְעוֹשִׂים כְּשָׁפִים וּמְקַטְרִים לְפָנֵי הַשֶּׁלְּחֹן,
 וּמְתַכְּנְסִים שָׁם כָּל רוּחוֹת הַטְּמֵאָה וּמוֹדִיעִים לָהֶם
 מֵה שֶׁהֵם רוֹצִים. וְכָל מְכִשְׁפִים וְקוֹסְמִים שֶׁל
 הָעוֹלָם הָיוּ עַל אוֹתוֹ הַשֶּׁלְּחֹן, וּמִשּׁוֹם זֶה נִקְרָא שֵׁם

הַמָּקוֹם הַהוּא פְּתוּרָא, שְׂכָךְ קוֹרְאִים בְּאֶרֶם נְהַרִים
לְשִׁלְחַן פְּתוּרָא.

פְּתַח וְאָמַר, (שמות כה) וַעֲשִׂיתָ שִׁלְחַן עֲצֵי זָשָׁיִם וְגו'.
וּכְתוּב וְנָתַתָּ עַל הַשִּׁלְחַן לֶחֶם פָּנִים וְגו'. כָּל
אוֹתָם כָּלִי קֹדֶשׁ רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת
לְפָנָיו לְהַמְשִׁיךְ רוּחַ קֹדֶשׁ מְלִמְעָלָה לְמַטָּה. אוֹתוֹ
רָשַׁע בְּלָעָם הָיָה מְסִדֵּר כָּךְ לַעֲד הָאֲחֵר, וְהָיָה
מְסִדֵּר שִׁלְחַן, וְלָחֶם שֶׁהָיָה נִקְרָא (מלאכי א) לֶחֶם
מִגָּאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. שְׂכָךְ הוֹלִיךְ הַעֲד הָאֲחֵר אַחֵר
הַקְּדוֹשָׁה בְּקוֹף אַחֵר בְּנֵי אָדָם. וְשִׁלְמָה הַמְּלִיךְ צוֹנַח
וְאוֹמַר, (קהלת ב) כִּי מָה הָאָדָם שֶׁיִּבְנוֹא אַחֲרֵי הַמְּלִיךְ
אֵת אֲשֶׁר כָּבֵד עֲשׂוּהוּ. וְחָרִי נִתְּבָאָר פְּסוּק זֶה.

בֵּא וּרְאֵה, כְּתוּב (שופטים ה) ה' בְּצֵאתְךָ מִשְׁעִיר
בְּצֵעְדְךָ מִשְׁדָּה אֲדוּם אֶרֶץ רַעֲשָׁה וְגו'. בְּשַׁעָה
שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל,
הַלֵּךְ וְזַמֵּן אֶת בְּנֵי עֲשׂוֹ וְלֹא קִבְלוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(דברים לג) ה' מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ, וְלֹא רָצוּ
לְקַבְּלָהּ. הַלֵּךְ לְבָנֵי יִשְׁמָעֵאל, וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ,

שְׁכַתוֹב הוֹפִיעַ מֵהַר פְּאָרָן. כִּיּוֹן שְׁלֹא רָצוּ, חֹזֵר
לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. כִּף שְׁנִינּוּ.

עֲכָשׁוּ יֵשׁ לְשֹׂאֵל, וְהָרִי שְׁנִינּוּ שְׂאִין חֲטָאָה
כְּשֹׂאָדָם מְדַקְדֵּק דִּיּוֹקִים בַּתּוֹרָה וַיִּשְׂאֵל
שְׂאֵלוֹתָיו לְהָאִיר דְּבָרָיו. פְּסוּק זֶה לֹא מְתִישֵׁב, וַיֵּשׁ
לְשֹׂאֵל, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהֲלֵךְ לְשַׁעִיר, לְאִיזָה
נְבִיא שְׁלָהֶם הַתְּנַלְתָּה? וְכְשֶׁהֲלֵךְ לְפֶאָרָן, לְאִיזָה
נְבִיא שְׁלָהֶם הַתְּנַלְתָּה? אִם תֹּאמַר שֶׁהַתְּנַלְתָּה לְכָלֶם,
לֹא מִצְאָנוּ זֶה לְעוֹלָמִים, פָּרַט לְיִשְׂרָאֵל לְבָדָם, וְעַל
יְדֵי מֹשֶׁה. וְהָרִי נִתְבָּאֵר שְׂכָף צָרִיף הַפְּסוּק לֹאמַר:
ה' לְסִינֵי בָּא וְזָרַח לְשַׁעִיר לָמוּ הוֹפִיעַ לְהַר פְּאָרָן.
מַה זֶה מִשְׁעִיר לָמוּ? וּמַה זֶה מֵהַר פְּאָרָן? הַכֹּל יֵשׁ
לְדַעַת וּלְהַסְתַּכֵּל, וְהָרִי שְׂאֵלָנוּ, וְלֹא שְׁמַעְנוּ וְלֹא
יִדְעָנוּ.

כְּשֶׁבָּא רַבֵּי שְׁמַעוֹן, בָּא וְשֹׂאֵל דְּבַר כְּמַקְדָּם. אָמַר
לוֹ, הָרִי שְׂאֵלָה זֹו נֶאמְרָה. ה' מְסִינֵי בָּא,
כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת יט) הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעַב
הַעֲנֹן, וּמְסִינֵי בָּא וְהַתְּנַלְתָּה עֲלֵיהֶם. וְזָרַח

מִשְׁעִיר לָמוֹ, מִמָּה שֶׁאָמְרוּ בְּנֵי שִׁעִיר שְׂלֵא רוֹצִים
 לְקַבֵּל, מִזֶּה הָאִיר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל וְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם
 אֹר חֲכִיבוֹת גְּדוֹלָה. גַּם כֹּךְ הוֹפִיעַ וְהָאִיר לְיִשְׂרָאֵל
 מִתֵּר פְּאָרֶן, מִמָּה שֶׁאָמְרוּ בְּנֵי פְּאָרֶן שְׂלֵא רוֹצִים
 לְקַבֵּל, מִזֶּה הוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל חֲכִיבוֹת וְאֹר יוֹתֵר
 כָּרְאוּי.

וְמָה שֶׁשָּׂאֵלָתָ עַל יְדֵי מִי הִתְנַלָּה אֲלֵיהֶם - (כֹּא רָאָה)
 סוֹד עֲלִיּוֹן הוּא, וְהִתְנַלָּה הַדְּבָר עַל יָדָי.
 הַתּוֹרָה יֵצֵאתָ מִסוֹד עֲלִיּוֹן, שֶׁל רֵאשׁ (קְדוּשׁ) הַמְּלֶכֶךְ
 הַנִּסְתָּר. כְּשֶׁהִנִּיעָה לְזִרְעֵ שְׂמֵאל (יְמִינִי), רָאָה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ זִרְעֵ דָם רַע שֶׁמִּתְרַבֶּה מִשָּׁם.
 אָמַר, צְרִיךְ לְבָרֵר וּלְלַבֵּן זִרְעֵ זֶה, וְאִם לֹא יִמְדֶּךָ
 אוֹתוֹ דָם רַע, יִפְגַּם הַכֹּל. אֲבָל צְרִיךְ לְבָרֵר מִכָּאן
 כָּל פְּגָם.

מָה עֲשֵׂה? קָרָא לְסִמְאֵ"ל, וּכְאֵל לְפָנָיו, וְאָמַר לוֹ:
 הִתְרַצָּה תּוֹרָתִי. אָמַר: מָה כָּתוּב בָּהּ? אָמַר
 לוֹ: לֹא תִרְצָח. הִלֵּג הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמָקוֹם
 שֶׁצְּרִיךְ. אָמַר: חֵם וְשָׁלוֹם, תּוֹרָה זֶה שֶׁלָּךְ הִיא,

וְשִׁלַּף תְּהִיָּה. לֹא רוּצָה תּוֹרָה זוֹ. שָׁב וְהִתְחַנַּן
 לְפָנָיו. אָמַר: רְבוֹן הָעוֹלָם, אִם אַתָּה נוֹתֵן לִי
 אוֹתָהּ, כָּל שְׁלֹטוֹנֵי עוֹבֵר, שְׁחָרֵי שְׁלֹטוֹנֵי עַל חֶרֶג
 הוּא, וְקָרְבוֹת לֹא יִהְיוּ, וְשְׁלֹטוֹנֵי עַל כּוֹכַב מֵאֲדָיִם.
 אִם כִּי הַכֹּל יִתְפַּטֵּל מִן הָעוֹלָם.

רְבוֹן הָעוֹלָם, קַח תּוֹרָתְךָ, וְלֹא יִהְיֶה לִי חֵלֶק
 וְנִחְלָה בָּהּ. אֲבָל אִם נוֹחַ לְפָנֶיךָ, חָרֵי עִם
 בְּנֵי יַעֲקֹב לָהֶם רְאוּיָהּ. וְהוּא חָשַׁב שְׁלֹשׁוֹן הָרַע
 אָמַר עֲלֵיהֶם. וְזָהוּ וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ, מִשְׁעִיר מִמָּשׁ
 יֵצֵא לְיִשְׂרָאֵל אֹר. אָמַר סָמְא"ל: וְדָאֵי אִם בְּנֵי
 יַעֲקֹב יִקְבְּלוּ אֶת זֶה, יַעֲבְרוּ מִן הָעוֹלָם וְלֹא יִשְׁלְטוּ
 לְעוֹלָמִים. שָׁב אֵלָיו כְּפָה פְּעָמִים וְאָמַר זֶה, וְאָמַר
 לוֹ: אַתָּה בְּכוֹר, וְלָךְ רְאוּיָהּ. אָמַר לוֹ: חָרֵי לוֹ
 בְּכוֹרְתִי, וְחָרֵי מְבָרְתִיָּהּ לוֹ, וְאֲנִי הוֹדִיתִי.

אָמַר לוֹ: הוֹאִיל וְלֹא רְצִיָּתָ שְׂיִתְּיָה לָךְ בָּהּ חֵלֶק,
 תַּעֲבֹר מִמֶּנָּה בְּכֹל. אָמַר: יָפָה. אָמַר לוֹ:
 הוֹאִיל וְכֵן, תֵּן לִי עֲצָה אֵיךְ אֶעֱשֶׂה שְׂיִקְבְּלוּהָ בְּנֵי
 יַעֲקֹב שְׂאֵתָה אוֹמֵר. אָמַר לוֹ: רְבוֹן הָעוֹלָם, צָרִיךְ

לְשַׁחַד אֹתָם. קַח אֹר מֵאֹר חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם וְתֵן
עֲלֵיהֶם, וּבִזְוָה יִקְבְּלוּהָ, וְתָרִי שְׁלִי יִהְיֶה בְּתַחֲלָה.
הַפְּשִׁיט מִמֶּנּוּ אֹר שְׂכָסָה אוֹתוֹ, וְנָתַן לוֹ לְתֵת לָהֶם
לְיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ. מִשְׁעִיר
מִמָּשׁ. זֶה סְמָא"ל, שְׂכָתוֹב (ויקרא טז) וְנִשְׂאָה הַשְּׁעִיר
עָלָיו. לָמוֹ - לְיִשְׂרָאֵל.

בִּיּוֹן שְׂכָעֵר זֶה וְהַעֲבִיר דָּם רַע מְזוּרָע שְׂמָאֵל, חֲזֹר
לְזוּרָע יָמִין (שְׂמָאֵל). רָאָה בּוֹ גַם כָּהֵן. אָמַר: כֹּהֵן
גַם צָרִיף לְנִקּוֹת מִדָּם רַע זְרוּעַ זֹו. קָרָא לְרַח"ב,
אָמַר לוֹ: הֲתִרְצָה תוֹרְתִי? אָמַר לוֹ: מַה פְּתוֹב פֶּה?
דִּלְגָּ לוֹ וְאָמַר: לֹא תִנָּאֵף. אָמַר: אוֹי אִם יִרְשָׁה זֹו
יִזְרִישׁ לִי הַקְּדוּשׁ פְּרוּף הוּא, יִרְשָׁה רָעָה שְׂיַעֲבֹר
מִמֶּנִּי כָּל שְׁלֵמוֹנֵי בְּה, שְׁתָּרִי בְּרַבַּת חַמִּים נְטִלְתִּי,
בְּרַבַּת דְּגֵי תַיִם, שְׂכָתוֹב (בראשית א) פָּרוּ וּרְבוּ וְגו',
וְכָתוֹב (שם י) וְהִפְרִיתִי אֹתוֹ וְהִרְבִּיתִי אֹתוֹ וְגו',
וְכָתוֹב (שם טז) וְהוּא יִהְיֶה פָּרָא אָדָם.

הַתְּחִיל לְהַתְּחַזֵּן לְפָנַי רַבּוֹנִי וְאָמַר לוֹ: רַבּוֹן
הָעוֹלָם, שְׁנֵי בָנִים יָצְאוּ מֵאַבְרָהָם -

הרי בני יצחק, תן להם, ולהם ראיה. אמר לו: איני יכול, שאתה הבכור ולך ראיה. התחיל להתחנן לפניו, ואמר: רבון העולם, בכורתי תהא שלו, ואור זה שירשתי על זה, קח ותן להם. וכך עשה. והו' שכתוב הופיע מהר פארן.

מה שונה שבסמ"ל כתוב וזרח, וכרה"ב כתוב הופיע? אלא נטל באתו אור שהפשיט ממנו סמ"ל חרב וחרג, לחרג בדין ולהרג פראוי. והו' שכתוב (שם) ואשר חרב נאנתך. אף על גב שלא היתה שלך. ונטל אותה ברכה שהפשיט ממנו רה"ב קצת, כמו שהופיע קצת מברכתם לעשות בריה ורביה. בגלל כך הופיע מהר פארן, ולא כתוב וזרח.

כיון שנטל מתנות אלו לישראל מאותם שליטים גדולים, בא וקרא לכל (דף קצג ע"א) אותם רבבות קדש שממנים על שאר העמים, והשיבו לו גם כן, ומכלם קבל ונטל מתנות לתת להם לישראל. לרופא שהיה לו כלי אחד מלא סם חיים ושמרו

לְבַנּוּ. רָצָה לָתֵת לְבַנּוּ אֶת אוֹתוֹ כְּלֵי שְׁמֵן
 אֲפֻרְסִמוֹן שֶׁל סֵם חַיִּים. הָרוּפֵא הָיָה חָכֵם, אָמַר:
 עֲבָדִים רָעִים יֵשׁ בְּבֵיתִי, אִם יִדְעוּ שְׂאֵנִי נוֹתֵן לְבַנִּי
 אוֹצֵר זֶה, יִרַע בְּעֵינֵיהֶם וַיִּרְצוּ לְהִרְגוֹ.

מָה עָשָׂה? לָקַח קֶצֶת סֵם הַמָּוֶת וְנָתַן עַל פֶּתַח
 הַכְּלִי, קָרָא לַעֲבָדָיו וְאָמַר לָהֶם: אַתֶּם
 נְאֻמְנִים לְפָנַי, הֲתִרְצוּ אֶת אוֹתוֹ הַסֵּם? אָמְרוּ:
 בְּרָאָה מַה זֶה. מָרַם הִרְיָחוּ רָצוּ לָמוֹת. אָמְרוּ
 בְּלִבָּם: אִם סֵם זֶה יִתֵּן לְבַנּוּ, וַדַּאי יָמוֹת, וְאֵנּוּ
 בִירֵשׁ אֶת אֲדוֹנֵינוּ. אָמְרוּ לְפָנָיו: מוֹרְנוּ, סֵם זֶה לֹא
 רָאוּי אֵלָּא לְבִנְךָ, וְחֵרִי שְׂכָר עֲבוֹדָתֵנוּ הַשְּׂאֵרְנוּ
 אֲצִלָּה, לֵךְ וְתֵן לוֹ לְשַׁחַד שְׂיִקְבֵּל סֵם זֶה.

כִּי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא רוּפֵא חָכֵם, יִדַּע שְׂאֵם
 יִתֵּן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל מָרַם שְׂיִוְדִיעַ לָהֶם, בְּכָל
 יוֹם הָיוּ רוֹדְפִים אֶת יִשְׂרָאֵל עָלֶיהָ וְהוֹרְגִים אוֹתָם.
 אֲבָל עָשָׂה אֶת זֶה, וְהֵם נָתְנוּ לוֹ מִתְּנוֹת וְאוֹצְרוֹת
 כִּדְרֵי שְׂיִקְבֵּלוֹתָ, וּבְכֹלם קִבְּלָם מִשָּׂה לְתַתָּם לְיִשְׂרָאֵל.
 וְהוּא שְׂפָתוֹב (תהלים סח) עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׂבִיתָ שְׂבִי וְגו'.

ומשום זה ירשו ישראל את התורה בלי ערעור
 ובלי קטרוג כלל. פרוך הוא, פרוך שמו לעולם
 ולעולמי עולמים.

בא וראה, עדים של בני ישראל אלו מתנות
 ואוצרות שקבלו, ומשום זה לא היה שולט
 עליהם המות ולא צד האחר. ולא די להם שלקחו
 התורה בלי ערעור כלל, אלא שקבלו אוצרות
 ומתנות מכלם. כיון שחטאו מה פתוב? (שמות לג)
 ויתנצלו בני ישראל את עדים. הם מתנות פאדם.
 מה נשאר מהם? אותו שבני, שפתוב עליה למרום
 שבית שבי וגו'.

הוסיפו וחטאו, מה פתוב? (במדבר כא) וישמע
 הכנעני מלך ערד. וכתוב וילחם
 בישראל וישב ממנו שבני. (ועם כל זה) וכל זמן
 שישראל שבים לאביהם שבשמים, אותם
 אוצרות (והכל) חוזרים אליהם ומתפסים בהם,
 ולעתיד לבא הכל יחזר, שפתוב (דברים ל) וישב

ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְגו'. מִכָּאן וְהִלָּא אָמַר
דְּבָרְךָ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, (שופטים ה) ה' בְּצִאתְךָ מִשְׁעִיר
בְּצִעְדְךָ מִשְׁדָּה אָרוֹם אֶרֶץ רְעֵשָׁה. בְּשַׁעַה
שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁב מִשְׁעִיר, שְׁלֵא קָבְלוּ אֶת
הַתּוֹרָה, אֶרֶץ רְעֵשָׁה וְגו'. מָה הַטַּעַם רְעֵשָׁה?
מִשּׁוֹם שֶׁרְצַתָּה לְחֹזֵר לְתַחֲוֹ וּבַחֲוֹ, שֶׁכָּפַר הַתְּנָה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם: אִם יִקְבְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת הַתּוֹרָה - מוֹטָב, וְאִם לֹא - יִחֹזֵר הָעוֹלָם לְתַחֲוֹ
וּבַחֲוֹ. כִּיּוֹן שֶׁרְאַתָּה הָאֶרֶץ שְׁתֵּרִי הַזְּמַיִן הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְכָל הָעַמִּים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלֹא קָבְלוּ,
וּמִכָּל הָעַמִּים לֹא נִשְׁאַרוּ אֵלָּא יִשְׂרָאֵל לְבָדָם,
חֲשָׁבָה הָאֶרֶץ שִׁיִּשְׂרָאֵל לֹא יִקְבְּלוּ כְּמוֹתָם, וּמִשּׁוֹם
זֶה אֶרֶץ רְעֵשָׁה. כִּיּוֹן שֶׁאָמְרוּ נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמָע, מִיָּד
שִׁקְטָה, זֶהוּ שִׁפְתוֹב (תהלים עו) אֶרֶץ יִרְאָה וְשִׁקְטָה.
יִרְאָה בַּהֲתַחֲלָה, וּלְבַסּוֹף וְשִׁקְטָה.

וּבֵּא וּרְאָה, מִשּׁוֹם שִׁיִּשְׂרָאֵל אָמְרוּ נַעֲשֵׂה, לֹא
פּוֹחַדִּים מִכָּל עֲשִׂיָּה שִׁיּוֹבְלוּ כָּל מְבַשְׂפִּי

העולם לעשות, ולא מכל קסמים וכשפים של העולם. מה הטעם? אחד בגלל זה, ואחד משום שפשטהוציא הקדוש ברוך הוא אותם ממצרים, שבר לפניהם כל מיני כשפים וקסמים שלא יוכלו לשלט בהם, ואותה שעה שבא בלק הוא ידע זאת. מיד - וישלח מלאכים אל בלעם בן בעזר פתורה אשר על הנהר וגו'. מה זה פתורה? אלא שיתקין שלחן וירצה משם עצה מה לעשות. אשר על הנהר?! על הנהרים היה לו לכתוב! מה זה על הנהר? ודאי כך זה, שעל נהר אחד עומד תמיד.

רבי אלעזר ורבי אבא היו הולכים לראות את רבי יוסי בן רבי שמעון בן לקוניא, חמיו של רבי אלעזר. קמו בתצות הלילה לעסוק בתורה. ישבו. אמר רבי אלעזר, פעת הוא הזמן שהקדוש ברוך הוא נכנס לנן ערן להשתעשע בצדיקים של שם. אמר רבי אבא, שעשוע זה מהו? ואיך משתעשע בהם? אמר רבי אלעזר, דבר זה סוד נסתר הוא, (דף קצג ע"ב) תמיד אלי, שלא

יְדוּעַ. אָמַר לוֹ, וְכִי בְרִיקְנוֹת הָיוּ עֲמוּדִים גְּדוּלִים
שְׂמֵלֶפְנִים בְּעוֹלָם הָיָה שְׂלֵא יוֹדְעִים וְלֹא רָדְפוּ
אֲחֶרֶיהָ לְדַעַת עַל מָה עוֹמְדִים בְּעוֹלָם הָיָה, וְלָמָּה
הָיוּ מִצְפִּים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם?

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה כה) ה' אֱלֹהֵי אֲתָה
אֲרוֹמְמֶךָ אֹרְחָה שְׂמֶךָ כִּי עָשִׂיתָ וְגו'. פְּסוּק
זֶה הוּא סוּד הָאֱמוּנָה. ה' - סוּד עֲלִיּוֹן, רֵאשִׁית
נִקְרָה עֲלִיּוֹנָה נִסְתָּרָת שְׂלֵא יְדוּעָה. אֱלֹהֵי - סוּד
(מלכים א יט) קוֹל דְּמָמָה דְּקָה, וְהִיא תְּרֵאשִׁית
שְׁעוֹמְדָת לְשֵׂאלָה, וְנִסְתָּרָה וְלֹא יְדוּעָה, וְאִין מִי
שְׂמִינֵיב עֲלֶיהָ, מִשּׁוּם שְׂהִיא נִסְתָּרָת וּמְמִירָה
וְגִנּוּזָה.

אֲתָה - זוֹ הַיְמִין, רֵאשִׁית שְׁעוֹמְדָת לְשֵׂאלָה
וְלִהְשִׁיב בָּהּ, וְהוּא כִּהֵן עֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
(תהלים קו) אֲתָה כִּהֵן לְעוֹלָם עַל דְּבַרְתִּי מִלְּפִי צְדָק.
מָה זֶה עַל דְּבַרְתִּי מִלְּפִי צְדָק? אֵלֵא כִּהֵן עֲלִיּוֹן זֶה,
שְׂהוּא עוֹמֵד עַל דְּבַר, מִשּׁוּם שְׂאוֹתוֹ דְּבַר לֹא עוֹמֵד
אֵלֵא בְּיְמִין. וְאוֹתוֹ דְּבַר מֵהוּ? מִלְּפִי צְדָק, כִּדְ

שָׁמוּ. וּמָה שֶׁאָמַר דְּבַרְתִּי, מִשּׁוֹם שֶׁנִּקְשָׁר בְּדוֹד.
 וְכָל דְּבָרֵי הַשֵּׁבַח שָׁלוּ בָּאוּ בְּאוֹתוֹ דְּבָר. וְעַל זֶה
 דְּבַרְתִּי. וּמִשּׁוֹם זֶה, אֵתָּה - זֶה כֵּהֵן. וַחֲרֵי בְּאַרְנוּ
 שֶׁשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הֵם שֶׁכָּל אֶחָד נִקְרָא אֵתָּה.

אַרְוֵמְךָ, הַכֹּל בְּאַחַד. אֲזִכָּרָה שְׁמֶךָ כְּרֵאוֹנִי, וְשֵׁם
 זֶה יְדוּעַ. כִּי עֲשִׂיתָ פְּלֵא, כְּסוּי וּלְבוּשׁ
 לְהַתְּלַבֵּשׁ אֹר נִסְתָּר עֲתִיק, רֵאשִׁית הַדְּרָגָה
 הָעֲלִיּוֹנָה, אָדָם הָרֵאשׁוֹן, מְמִיר כְּכִסּוּי שָׁל אֹר
 אַחַר.

דְּבָר אַחַר כִּי עֲשִׂיתָ פְּלֵא - כִּי עֲשִׂיתָ אֶל"ף.
 וּמָהוּ אֶל"ף? חֲרֵי שְׁנֵינּוּ, אֶל"ף בִּי"ת, אֵלֶּף
 בִּינָה. אֲכָל דְּמוֹת שָׁל א' הֵיא שְׁלֹשָׁה צְדָדִים,
 רֵאשִׁית הַסּוּד הָעֲלִיּוֹן שָׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, מִשּׁוֹם
 שֶׁבְּדְמוֹת א' יֵשׁ שְׁתֵּי זְרוּעוֹת, אַחַת מִכָּאן וְאַחַת
 מִכָּאן, וְהַגּוֹף בְּאַמְצַע, וְהַכֹּל סוּד אַחַד, וְהוּא סוּד
 חִיחוד - א'. וּמִשּׁוֹם כֵּן אֵלֶּף לְחֻשְׁבוֹן אַחַד, וְחֵינּוּ
 כִּי עֲשִׂיתָ פְּלֵא. וְרַב הַמְּנוּנָא סָבָא אָמַר כֵּן, כִּי
 עֲשִׂיתָ פְּלֵא, פְּלֵא זוּחֵי וְדְרָגָה אַחַת מֵאוֹתָם

פְּלֵאוֹת חֲכָמָה, וּמִיָּהוּ? זֶה (אִיּוֹב כח) נְתִיב לֹא יִדְעוּ
עֵיט. וְהוּא פְּלֵא.

עֲצוֹת מֶרְחָק. קָרָא לָזֶה בְּתַחֲלָה פְּלֵא, וְכֵאן אָמַר
פְּלֵא עֲצוֹת מֶרְחָק. אֵלֶּא שָׁם צָרִיךְ לְמִנּוֹת
שְׂשֵׁה צָרְדִים לְדָרְגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת, (ישעיה ט) פְּלֵא יוֹעֵץ
אֵל גְּבוּר אֲבִי עַד שֶׁר שָׁלוֹם. וְכֵאן לֹא בָּא לְמִנּוֹת
חֲשָׁבוֹן. אֲבָל עֲצוֹת מֶרְחָק מִי הֵם? שְׁנֵי בְּרֵי
עֲרֻבוֹת, שְׁכָל עֲצָה שֶׁל הַנְּבִיאִים בָּא מִשָּׁם. הֵם
נִקְרָאִים עֲצוֹת מֶרְחָק. אֲמוּנָה אֱמֵן, שְׁנַיִם שֶׁהֵם
אֶחָד, נֶהָר וְגֵן. זֶה יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזֶה מְשַׁקָּה מִמֶּנּוּ.
חֲרִי כֵּאן כָּל הַסּוּד הַנִּסְתָּר שֶׁל הָאֲמוּנָה.

השלמה מההשמות סימן י

שְׁתֵּם אֶחָד, נֶהָר וְגֵן. נֶהָר שִׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְגֵן
שֶׁהִשְׁקָה מִמֶּנּוּ. כֵּאן כָּל הַסּוּד הַסְתוּם שֶׁל
הָאֲמוּנָה. וְלְמַדְנּוּ שְׁמִי שְׁמַתְעוֹרֵר בְּלִילָה בְּאוֹתָהּ
שְׂעָה שְׁנַכְנֵם הַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא יַחַד עִם הַצְּדִיקִים
בְּגֵן, צָרִיךְ לֹאמַר פְּסוּק זֶה בְּרִצּוֹן הַלֵּב וּלְכוּן דְּעֵתוֹ
בוֹ, וְאַחַר כֵּן אֲוֹדֶךָ עַל כִּי נִזְרָאוֹת נִפְלְאוֹתֵי

נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד. (ואחר כך ונקר יצא
 מעדן וגו'). וזהו שבת החסידים הראשונים
 בשהתעוררו בַּחצוֹת הַלַּיְלָה, ואחר כך מסודרים
 השבת שָׁלָהֶם ועוֹסְקִים פְּתוּרָה.

מהו שעשועו של הקדוש ברוך הוא? אלא כל
 הצדיקים שעומדים בדמיותיהם ומתלכשים
 בַּגֶּזֶז בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּיּוֹן שְׂרוּחֵצִים בַּטָּל שְׁעֵתִיד
 הקדוש ברוך הוא לְהַחֲיוֹת בּוֹ מֵתִים, נִכְנָסִים בְּלָם
 לְמַשִּׁיחַ וְשׂוֹאֵלִים מֵה שְׂשׂוֹאֵלִים, וְהָרִי הַתְּעוֹרְרוּ
 הַחֲבָרִים.

אחר כך מתכנסים ומשתדלים בלם בַּדַּעַת
 עֲלִיוְנָה בְּכָל הַיְשִׁיבוֹת שָׁשָׁם, וְעֲלִיָּהֶם כַּמָּה
 מִמְּנִים, וּמֵתְחַדְּשִׁים שָׁם כַּמָּה חֲדוּשִׁים פְּתוּרָה.
 אחר כך יוצאים בלם ורואים כְּשֶׁבֵּא אֵלָיָהוּ
 לְאֲבוֹת, הוּא יוֹצֵא וְהֵם נִכְנָסִים, וְעוֹמְדִים לְפָנָי
 הָאֲבוֹת, וּשְׂמֵחִים בָּהֶם וּבְכַמָּה בָּנִים קְדוּשִׁים
 שְׂפָכִיבָם וּשְׂמֵחִים בְּלָם.

בְּשֵׁנְכֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה, בְּלֵם
 עוֹמְדִים מְתַקְנִים בְּרֵאוּי, וְכָל
 הַהֲשִׁתְדָּלוֹת שֶׁהֲשִׁתְדָּלוּ כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם בְּחִדּוּשֵׁי
 תּוֹרָה, תַּאֲוֹת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם צְדִיקִים
 שֶׁחִדְּשׁוּ בָּהֶם דְּבָרִים, וּמִשְׁתַּעֲשַׂע בָּהֶם וּבְאוֹתָם
 חִדְּבָרִים.

אַחַר כֵּן בְּלֵם מְתַקְנִים זָכָר וּנְקֵבָה, וְאַחַר
 שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵרִיחַ וְהִשְׁתַּעֲשַׂע בָּהֶם
 בְּכָל אוֹתָם דְּבָרִים סוּדוֹת תְּכַמְתָּם, מִתְנַלָּה
 עֲלֵיהֶם, וְהֵם רּוֹאִים בְּאוֹתוֹ נֶעֱם ה', אִזּוּ בְּלֵם
 שְׂמֵחִים בְּחִדּוּהָ רַבָּה עַד שְׂמֵת פֶּשֶׁט זִינּוֹם וְאוֹרָם,
 וּמֵאוֹתוֹ הַמְּשֻׁךְ זִיז וְאוֹר שֶׁל חִדּוּהָ שְׁלָהֶם עוֹשִׂים
 פְּרוֹת וְתוֹלְדוֹת לְעוֹלָם תְּוָה, וְאוֹתוֹ פְּרִי וְתוֹלְדָה
 נִבְנָם תַּחַת בְּנֵי הַשְּׂכִינָה עַד זְמַן שְׁצַרִידָה.

וְכֵן מִשְׁתַּעֲשַׂע בְּכָל צְדִיק וְצְדִיקָה, (וְאָמַר) וְאוֹמְרִים:
 אֲשֶׁרִי הַמְּלֶךְ שְׂבָנִים הִלְלוּ נִבְרְרוּ לְחֻלְקוֹ
 וְגוֹרְלוֹ!

קול מתעורר מאמצע הרקיע וקורא בקול חזק
 ואומר: זכר ה' לבני אדם את יום ירושלים
 האמרים ערו ערו עד היסוד בה. ואז רעש השמחה
 שלו והקרקור שלו ומכל הצדיקים ששם נשמעים
 בשלש מאות ותשעים רקיעים, משום שאין חדוה
 ושעשוע לקדוש-ברוך-הוא אלא בשעה שעומדים
 בהם (שעומד יחד עם) הצדיקים ששם, ומשום זה נשבע
 ואמר: אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק
 לשוני לחכי אם לא אוכרכי אם לא אעלה את
 ירושלים על ראש שמחתי. בכל מקום שיש חדוה
 לקדוש-ברוך-הוא, קול זה יוצא וקורא.

אז יוצא משם ועולה ומכה רקיעים ושואג
 שאגות, עד שכל חילות השמים כלם פרעש
 השמחה, ואז נושבת רוח ומכה בעלים של אותו
 אילן גדול, וכל הענפים שלו מכים זה בזה, וקול
 מתעורר מתוך נוף האילן, וקורא ואומר: זכר
 לעולם בריתו דבר צוה לאלה דור אשר כרת את
 אברתם ושבועתו ליצחק. כיון שקול זה מתעורר,

שׁוֹמֵעַ אֲבָרְהָם סָבֵא וּמִתְעוֹרֵר, (א) כַּאֲשֶׁר הוּא רָצוֹן
לְמַלְךְ, וּמִתְנַחֵם אֹתוֹ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחַת מֵעַד דְּרוֹם,
וְכָל רָצוֹן וְחֵדוּת וּרְפוּאָה מִתְעוֹרְרִים עַל
הָעוֹלָם. וְאִז עוֹלָה הַבֶּקֶר, וְנִמְצָא רָצוֹן וּמְנוּחָה לְכָל
אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהֵם בְּבֵית חוֹלִים. אֲשֶׁרֵי הָעַם
שְׂיֻכּוֹלִים לְדַעַת מִהֶסּוּדוֹת הַטְּמִירִים וְהַנְּסֻתָּרִים שֶׁל
הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי אַבְא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי אֲנִי וְרַבִּי יְהוּדָה
שָׁמַן עֵבֹ (הוֹלָכִים) בַּמִּדְבָּר, וְנִכְנַסְנוּ בַמְּעָרָה
אַחַת, וּמָצְאָנוּ שָׁם סֵפֶר עֵתִיק אֶחָד מִיָּמִים
רֵאשׁוֹנִים. פָּתַחְנוּ אוֹתוֹ, וּמָצְאָנוּ שֶׁהִיא פְּתוּבָה
בְּרֵאשׁ דְּבָרָיו: (ישעיה מב) הָרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ
וְחֻדְשׁוֹת אֲנִי מִגִּיד, וּבֵאֵר הַפְּסוּק בְּנִשְׁמוֹת
הַצְּדִיקִים. מִיּוֹם שֶׁעָלָה בְּמַחְשָׁבָה לְבְרֵא עוֹלָם.

וְעַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, כָּל רוּחוֹת הַצְּדִיקִים הָיוּ
גְּנוּזוֹת בְּמַחְשָׁבָה לְפָנָיו, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד
בְּדַמּוֹתוֹ. כִּיּוֹן שֶׁצִּיר אֶת הָעוֹלָם, הִתְנַלּוּ בָלֵם

וְעָמְדוּ בְדַמּוֹתֵם לְפָנָיו בְּרוּמֵי מְרוֹמִים, אַחַר כֵּן
 נָתַן אוֹתָם בְּאוֹצַר אֶחָד בְּגֵן עֵדֶן שְׁלֹמֶעֱלָה, וְאוֹתוֹ
 אוֹצַר לֹא מָלֵא לְעוֹלָמִים, וְתָמִיד קוֹרֵא: הֲרֵאשְׁנוֹת
 הֵינָה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. מַה הֵם אֲנִי מַגִּיד בְּכֶם
 בְּשִׁמּוֹת. וְאֵין תַּאֲוָה וְכִסּוּף לְאוֹצַר הַזֶּה, אֲלֵא רַק
 לְהוֹרִיק בּוֹ נְשִׁמּוֹת תָּמִיד.

כִּמּוֹ שְׁלֵגֵיהֶנּוּם אֵין תַּאֲוָה וְכִסּוּף אֲלֵא רַק לְקַבֵּל
 נְשִׁמּוֹת לְטִהַר שָׁם. וְכָל יוֹם קוֹרֵא: הֵב הֵב.
 מַה זֶה הֵב הֵב? (אֲלֵא) שָׂרָף שָׂרָף. וְאוֹתוֹ אוֹצַר לוֹקַח
 כָּל (אוֹתָן) הַנְּשִׁמּוֹת הַלְלוּ, עַד זְמַן שְׁמִלְבִּישָׁם
 וּמוֹרִידָם לְעוֹלָם הַזֶּה, וּמִתּוֹךְ חֲטָא אָדָם הֲרֵאשׁוֹן
 שְׁחַמְשִׁיךְ צַד הֲרַע לְעוֹלָם, הַצְטַרְכוּ לְהַלְבִּישׁ אוֹתָן
 נְשִׁמּוֹת בְּלְבוּשׁ זֶה, שְׁחַרְי לְבוּשׁ אַחַר רְצַח הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְהַלְבִּישׁ לְאוֹתָן הַנְּשִׁמּוֹת. (וְאָמַר בְּאוֹתוֹ סֶפֶר)
 וְהֵהוּא (וְהִיָּה) אָמַר אוֹתוֹ סוֹפֵר: עַד כָּאן שְׁתִּקּוּ (שְׁתִּקּוּ).
 וְעוֹד רְאִיתִי מִכָּאן וְהִלָּאָה אוֹתֵינוּ מְחֻקּוֹת שְׁלֵא
 יְדוּעוֹת.

וְאַחַר כֵּךְ רָאִיתִי אוֹתָן בְּחֵלוֹם, וְאָמְרוּ לִי: שְׂתַק
 וְאַל תִּגְּלֶה, אֲלֵא לְסַלֵּעַ הַתַּקִּיף. וְכֵךְ
 עָשִׂיתִי. וּמִצָּאתִי בּוֹ שְׂכָלִים שָׁל לְבוּשׁ אַחַר עֲתִיד
 הַקְּדוּשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַלְבִּישׁ אֶת אוֹתָן נְשָׁמוֹת
 לְעֲתִידִים (לְעֲתִיד) לָבֵא. (אם ב'ו) מִתִּים שְׁחִיו עַל יְדֵי
 יְחֻזְקָאֵל, מָה תַּפְעֵם לֹא עֲשֵׂה לָהֶם אֶת אוֹתוֹ
 הַלְבוּשׁ?

אֲלֵא מִשׁוֹם שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַן לְהַעֲבִיר בְּעוֹלָם אוֹתוֹ
 אֲוִיר מָהוֹר שְׁעוֹשֶׂה לְבוּשִׁים, וּמִשׁוֹם זֶה לֹא
 הַלְבִּישָׁם אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁהֵם חָיו, וְכֵךְ יִהְיֶה לְתַחֲתֵת
 הַמִּתִּים, פָּרַט שְׁאוֹתָהּ וְהִמָּא שָׁל הַתְּחֻלָּה לֹא
 נִמְצָאת שָׁם.

כְּשִׁיוֹצֵא אָדָם מִהָעוֹלָם הַזֶּה, כָּלָם, בֵּין צַדִּיקִים
 בֵּין חַסִּידִים וְתַמִּימִים וְרַשְׁעִים וְחַיִּבִּים,
 כָּלָם עוֹבְרִים בְּדַרְךְ זוֹ לְרֵאוֹת אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן
 לְבְנֵי הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם לוֹקְחִים דְּרָה, הֵן לְבָנֵי עֶרְוֹן הֵן
 לְגִיהֲנָם.

כָּל אֹתָם שְׁדַרְכָם לְנֵן עֲדֹן, מִתְקַרְבִים לַחֹמָה
הַחִיצוֹנִית מֵאוֹתָן שֶׁלֹש חֹמוֹת שָׁשָׁם, וְאִז
יֹצֵא מִמֶּנָּה אֶחָד, וּמִתְעוֹרֵר לְפָנֵיהֶם וְקוֹרֵא
וְאוֹמֵר: אֲשֶׁרִיכֶם הַצְדִיקִים (בְּכָל הָעוֹלָמוֹת) בְּעוֹלָם!
וְאוֹתוֹ מִמֶּנָּה, שָׁמוּ יַעֲזֹרֵא"ל, מְלַמֵּד אוֹתָם אֶת
הַדֶּרֶךְ, וְהוֹלְכִים לְפָנָיו עַד שֶׁעַר אֶחָד שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם,
וְאוֹתוֹ מִמֶּנָּה קוֹרֵא בְּחִיל וְאוֹמֵר: צַנְנֵנו הָעֵשֶׁן! צַנְנֵנו
הַשְּׂרָפָה! בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מְצַנְנִים אוֹתָהּ בְּבִהִילוֹת,
וְנִכְנָסִים בָּלֶם וְטוֹבְלִים וְעוֹזְבִים, וְכָל אוֹתָם
רְשָׁעִים נִמְסָרִים בְּיַד דּוּמ"ה וְנִכְנָסִים בְּגֵיהֶנֶם, וְכָל
אוֹתָם צְדִיקִים לֹא נִמְסָרִים בְּיַדוֹ, אֶלֶּא (בְּיַדוֹ)
הַמִּמֶּנָּה הַזֶּה.

וְאַחַר שְׁטוֹבְלִים וְעוֹזְבִים, הַמִּמֶּנָּה הַזֶּה הוֹלֵךְ
לְפָנֵיהֶם עַד שֶׁמִּנְיָעִים לְחֹמַת גֵּן עֲדֹן,
וְאוֹתוֹ מִמֶּנָּה קוֹרֵא לְפֶתַח וְאוֹמֵר: פֶּתַחוּ שְׁעָרִים
וַיָּבֹא גוֹי צְדִיק שֹׁמֵר אֲמִנִים (ישעיה כו). אִז פּוֹתְחִים
פֶּתַח וּמִכְנִיסִים אוֹתָם, וְכֹךְ בְּכָל פֶּתַח.

בִּיּוֹן שְׁנִכְנְסוּ לְתוֹךְ מְקוֹם שְׁצַדִּיקִים אַחֲרֵים
 עוֹמְדִים, כַּמָּה חֲדוּחַ עַל חֲדוּחַ עַל
 הַצַּדִּיקִים, וְכֹל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה שְׂמֵחִים. לְסוּף שְׁלֹשָׁה
 יָמִים שְׁמַת־חַבָּאִים בְּהִיכָלוֹת יְדוּעִים, יוֹצְאִים
 וְאוֹיְרִים נוֹשְׁבִים, וּמְצַמְיָרִים כָּלֵם בְּדַמְיוֹתֵיהֶם.
 מִכָּאן וְחֵלְאָה יוֹרְשִׁים יִרְשָׁה כְּרָאוּי לְכֹל אֶחָד
 וְאֶחָד.

מִרְאָה שְׁנִרְאָה בְּנֵן עֵדֶן מִמִּרְאָה נִכְבֵּד, דְּמוֹת כָּל
 הַדַּמְיוֹת, וְגִזּוֹן שֶׁל כָּל הַגּוֹנִים. שְׁמֹלְךָ
 הַקְדוֹשׁ לֹא מִתְגַּלֵּה בְּהִיכָל וְלֹא בְּמְקוֹם אֶחָד, אֵלָּא
 נִפְתָּח רְקִיעַ מְרַקֵּם עַל גַּב הַנֶּזֶן לְאַרְבַּעַת צַדִּדִּים,
 וּמִתְמַלֵּא מִזֵּיו כְּבוֹד הַקְדוֹשׁ וְנִרְאָה שָׁם, וְנִהְיִים כָּל
 הַצַּדִּיקִים. מִי רָאָה חֲדוּחַ וְכִסּוּף קְדוֹשׁ שֶׁל אוֹתוֹ
 נֵעַם ה'.

עַד כָּאן תְּהֵא לִי רְשׁוֹת לְרֵאוֹת בְּאוֹתוֹ סֵפֶר.
 כְּשֶׁחֲקַנּוּ לְרֵאוֹת בּוֹ יוֹתֵר, פָּרַח מִיָּדִי וְלֹא
 רָאִיתִי אוֹתוֹ. נִשְׁאַרְתִּי עֲצוּב וּבְכִיתִי, יִשְׁנַתִּי שָׁם
 בְּאוֹתָהּ מְעַרְהָ וְרָאִיתִי אוֹתוֹ (אֵת אוֹתוֹ) שְׁחֵהָ לְבוֹשׁ

מֵדִים. אָמַר לִי, רַבִּי, לָמָּה לָךְ לְבָבוֹת? וְאֵל
 תִּתְעַצֵּב (מִמֵּי) מִמָּה שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ סֵפֶר. פָּרַח אֵלָיו
 וּלְקָחוּ, וְעַד שֶׁלֹּא יֵצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה, גָּנְזוּ אוֹתוֹ
 בְּאוֹתָהּ מְעַרְהָ שֶׁבַּמְדַּבֵּר הַזֶּה, וְכַעֲת שֶׁהָיָה מִתְנַלָּה
 לְחַיִּים כָּאֵן, פָּרַח בְּאֵוִיר וּלְקָחוּ.

מִכָּאֵן וְהִלָּאָה לָךְ לְדַרְכָּךְ. וּמֵאוֹתוֹ יוֹם וְעַד עַכְשָׁיו
 לֹא הִתְנַלָּה לִי וְלֹא זְכִיתִי לְשִׁמְעַ מִמֵּי הַזֶּה,
 וּבְכָל זְמַן שֶׁאֲנִי נֹזֵק, אֲנִי נִשְׁאָר עֲצוּב. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, אוֹלֵי הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בְּכַבוֹדוֹ
 שֶׁלֹּא רוֹצֵה שִׁיתְנַלָּה בְּעוֹלָם.

עַד שֶׁיָּשְׁבוּ וְעָסְקוּ בְּדַבָּרִים אַחֲרִים עֲלִיזִים
 וּנְכַבְדִּים, הָאִיר הַיּוֹם. קָמוּ וְהִלְכוּ. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, כָּעֵת עֵת רְצוֹן מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, נֹאמַר
 דְּבָרֵי תוֹרָה וְנִתְעַסַּק בָּהּ וְנִשְׁתַּתַּף בַּשְּׂכִינָה. פָּתַח
 וְאָמַר, ה' בִּקֵּר תִּשְׁמַע קוֹלִי בִּקְרֹא אֶעֱרֹךְ לָךְ וְאֶצְפֶּה.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּלָעַם הָרָשָׁע מִי תִרְגַּם אוֹתוֹ, וְאִיךְ
 נִתְרַגַּם? אָמַר רַבִּי יִצְחָק וְכֵלִי: ע"כ מֵהַשְּׂמִטוֹת.

השלמה מההשמטות נ"א סימן י

לֵאמֹר הִנֵּה עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם. אִם תֹּאמַר שְׁחֵרֵי
צָרִיךְ לְקַחַת שְׁמוֹת וַיּוֹחֲסִין שְׁלָהֶם - לֹא
צָרִיךְ, אֲלֵא דַרְךְ כָּלֵל, שְׁכַתוֹב הִנֵּה עִם יֵצֵא. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁכַךְ קָרָא לָהֶם הַפְּטָרוֹן שְׁלָהֶם
כְּמֵה פְּעָמִים. וְעַל זֶה אֵל תִּטְעֶה שְׁכַתוֹב שְׁלַח אֶת
עַמִּי, בְּכֹל זְמַן.

וְעוֹד, כְּשֶׁלְקַחְתָּ עֵצָה עֲלֵיהֶם עִם פְּרַעֲהָ, בְּלִשׁוֹן
זֶה יִכְלֹת לָהֶם, שְׁכַתוֹב הִנֵּה עִם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוֹם מִמֶּנּוּ. גַּם כָּאן, שְׁכַתוֹב הִנֵּה עִם
יֵצֵא מִמִּצְרַיִם. וְלֹא הוֹצִיא אוֹתָם אַחֵר, אֲלֵא הוּא
מִעֲצָמוֹ יֵצֵא, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ תוֹכֵל לְהַרְעֵ לָהֶם.

הִנֵּה כִּסֶּה אֶת עֵינֵי הָאָרֶץ. יֵשׁ אוֹמְרִים, סִיחוֹן וְעוֹג
שֵׁיִשְׂרָאֵל הִרְגוּ אוֹתָם, שְׁחֵיו עֵינֵי הָאָרֶץ. אֲלֵא
כְּשֶׁהָבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶרְבֶּה עַל אָרֶץ
מִצְרַיִם, כְּתוֹב וַיְכַס אֶת עֵינֵי כָל הָאָרֶץ וַתִּחְשַׁד
הָאָרֶץ, לָמָּה? מִשּׁוֹם שְׁכָל מְכַשְׁפֵי וְקוֹסְמֵי הָעוֹלָם
לֹא יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים, אֲלֵא רַק דְּבַר אַחַד

בְּדַרְגָּה אַחַת בְּזִמְנֵי אַחֵר, וְעַם זֶה הֵבִיא עָרֹב מִכָּל־כָּל
 מִכְּמַח מִיָּנִים מִכָּל־כָּלִים אֵלָיו בְּאֵלָיו, עַד שֶׁלֹּא יִכְלוּ
 כָּל מִכְשָׁפִים וְקוֹסְמִים לַעֲמֹד, וְזֶהוּ וַיִּבְכּוּ אֶת עֵין
 כָּל הָאָרֶץ, וְכֹאן כָּתוּב וַיִּבְכּוּ אֶת עֵין הָאָרֶץ, וְכֹדֶה
 הוּא וְדַאי.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּלֶק וּבְלָעַם לֹא הָיוּ בְּעוֹלָם
 מִכְשָׁפִים וְקוֹדְמִים כְּמוֹתָם. (בְּלָעַם), חִילוּ
 וּכְחוּ הָיָה בְּפִיו וְעֵינָיו. בְּלֶק, חִילוּ וּכְחוּ הָיָה
 בְּמַעֲשֵׂה יָדָיִם. וְזֶה צָרִיף אֶת זֶה, שֶׁהָרִי כָּל סוּגֵי
 הַכְּשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם, בְּפֶה וּבְמַעֲשֵׂה הוּא, וּבָהֶם
 תְּלוּיִים. לְבָלָעַם הָיָה לְשׁוֹן וְלֹא יָדָיִם, לְבָלֶק הָיוּ
 יָדָיִם וְלֹא לְשׁוֹן.

הָלְכוּ הַחֲבֵרִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְשַׂדֵּה אַחַת, וְהִשְׁמַשׁ
 הָיְתָה חֲזָקָה מְאֹד. רָאוּ אֶת אוֹתוֹ בֵּית
 הַשַּׂדֵּה בִּיפֵי הָעֹשָׁבִים, וּמִיָּם יוֹצְאִים לְכָל צַד וְעֲצֵי
 הַשַּׂדֵּה רַבִּים. יָשְׁבוּ שָׁם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּמְחַ
 נָאָה מְקוֹם זֶה לְנוֹחַ בּוֹ.

עַד שִׁישְׁבוּ הָרִי נְחֹשׁ גָּדוֹל בָּא בְּחֹזֶק הַשָּׁמַשׁ וְעָבַר
 לְפָנֵיהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, נְחֹשׁ נְחֹשׁ, סִטָּה
 לָךְ מִדְּרָבָךְ, שְׁחַרְי שָׁב אֹתוֹ הָאִישׁ וְהִתְנַחֵם עַל
 מַה שִּׁעָשָׂה וְלֹא יוֹסִיף לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ תְּדַבֵּר. תְּמַהוּ
 הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי אַבְא, מַהוּ? אָמַר לָהֶם, שְׁתַּקּוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נְחֹשׁ נְחֹשׁ, לְאַחַר שִׁלְחָשׁוּ לָךְ
 מִהַשָּׁמַיִם, הִתְנַחֵם אֹתוֹ הָאִישׁ וְשָׁם
 בְּרָצוֹנוֹ שְׁלֵא יָשׁוּב בּוֹ לְעוֹלָמִים, סִטָּה לָךְ
 מִדְּרָבָךְ. עָמַד הַנְּחֹשׁ עַל עַמְדוֹ, וְלֹא לָקַח לְבָאֵן
 וְלְבָאֵן. שָׁב בָּמוֹ מִקְדָּם. אָמַר לוֹ, נְחֹשׁ נְחֹשׁ,
 יַדְעֵתִי מַה שִּׁאַתָּה רוֹצֶה, שׁוּב מִדְּרָבָךְ, שְׁחַרְי גּוֹי
 רָשָׁע בָּא שִׁעָשָׂה רַע לַיהוּדֵי אַחַד, וַחֲרִי הוּא יִשָּׁן
 שׁוֹכֵב בַּמַּעְרָה שְׁלֵךְ, לָךְ וְחַרְגָּהוּ. מִיַּד תִּזְר אֹתוֹ
 הַנְּחֹשׁ וְדַלֵּג דְּלוּגִים לְפָנֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם לֹא הָיִיתִי פֹה, בְּמַה רָעוֹת
 תִּהְי עוֹשֶׂה הַנְּחֹשׁ תִּהְי, שְׁחַרְי אָדָם יְהוּדֵי
 אַחַד עָשָׂה מַעֲשֶׂה שָׁל חֲטָא, וְעַד שְׁלֵא שָׁב
 בְּתִשׁוּבָה לְחָשׁוּ לַנְּחֹשׁ תִּהְי לְחַרְג אֹתוֹ, וְנִמְלָךְ

אותו האיש בין כך ובין כך, והתנחם מחטאו,
 ואמר שלא ישוב לעולמים לאותו החטא, ועל כך
 נצול מן הדין.

אמרו החברים לרבי אלעזר, במה ידעת? אמר
 להם, סימן נתן לי אבא, ואני יודע אותו.
 אמר לו, מילא הנחש שידעת בו, אותו שהתנחם
 ושב מחטאו במה ידעת? אמר להם, כשהיה הולך
 אותו הנחש, הקשקשים שלו היו עולים וזנבו
 וקוף, והוא שהולך (הולך) בבהילות, רוח אחת
 היתה הולכת בנגדו וקוראת לפניו: שוב מדרךך,
 שחרי שב מחטאו והתנחם אותו האיש.

ואותו הנחש הרע לא היה מצוית עד שיתנו לו
 כפר אתו במקום אותו אדם שהתחייב
 מיתה ושב. שכן דרך הנחש למעלה ולמטה - בין
 שנתנה לו רשות, לא שב עד שהשלים אותו הדין
 הרע שנתנה לו רשות לעשות, או שיתנו לו
 במקומו רשע אחר בכפר, שחרי בריקנות הוא לא
 יצא, בין שנתנה לו רשות.

אָמְרוּ לוֹ, מִיֵּלֵא כָּל זֶה, אוֹתוֹ גּוֹי שֶׁאִמְרַת שְׁנַתָּה
 לוֹ כִּפּוּר בַּמָּה יִדְעָתָּ? אָמַר לָהֶם, בִּינוּן
 שְׁדַבְּרָתִי לְנַחֵשׁ, אוֹתוֹ רוּחַ שְׁהִיְתָה כְּנִגְדּוֹ וְלוֹחֶשֶׁת
 לוֹ שֶׁיִּשׁוּב לְדַרְכּוֹ, שְׁהִירי אוֹתוֹ אָדָם הַתְּנַחֵם, וְלָנָה
 אוֹתָה רוּחַ עַל אֲזוּנֵי (אֲזוּנֵי וְאִמְרָה לֵי).

תְּמַהוּ הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, גִּלְיָד וְנִרְאָה,
 שְׁהִירי הַנַּחֵשׁ עֲשֵׂה מַה שֶׁעֲשֵׂה. קָמוּ וְקָרְבוּ
 לְסִלְעַ אֶחָד בְּאוֹתוֹ בֵּית שְׂדָה, וּמִצְאוּ אוֹתוֹ הַגּוֹי
 מִתּוֹ וְאוֹתוֹ נַחֵשׁ כְּרוּף עַל עַקְבוֹ, וְלֹא תִּיָּה נִבְדָּל
 מִמֶּנּוּ. וְאַחַר כֵּן נִפְרַד מֵעַקְבוֹ וְעָלָה עַל גְּרוֹנוֹ
 וְנִבְרַךְ שָׁם, וּמִשָּׁם תִּיָּה יוֹרֵד עַל עַקְבוֹ, שְׁלֹא תִּיָּה
 נִפְרַד מִמֶּנּוּ.

מִצְאוּ לוֹ אֶרְנַק אֶחָד מִלֵּא דִינָרִים שְׁגוּל מִיהוּדֵי
 אֶחָד בְּדַרְךְ וְחִבָּה אוֹתוֹ. לָקַח רַבִּי אֶלְעָזָר
 אֶת הָאֶרְנַק. אָמַר, כְּרוּף תְּרַחֲמֵן שְׁכַכַּל הוּא עוֹשֶׂה
 שְׁלִיחוֹת. שָׁבוּ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁחִיו (הוֹלָכִים).

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר יִקְרַת בְּעֵינַי
 נִבְרַתָּ וְאֲנִי אֶהְבְּתִיךָ וְאַתָּן אָדָם תַּחֲתִיךָ

וּלְאֵמִים תַּחַת נִפְשֶׁךָ (ישעיה מג). מֵאֲשֶׁר יִקְרָתְךָ?! יָקָר
צָרִיךְ לוֹ לְכַתּוּב! וְכֵן צָרִיךְ: מֵאֲשֶׁר אַתָּה יָקָר
בְּעֵינַי. מֵהוּ יִקְרָתְךָ? מִכָּלֵל שֶׁהוּא מַעֲצָמוֹ הַתְּכַבֵּד,
אֵלָּא כִּי הוּא בְּיָדָי. שֶׁכָּל בֶּן אָדָם שֶׁהוּא בְּחִיּוֹב
לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּהַתְּחַלָּה הוּא מְזוּלָזֵל
וּמִתְעַב (תוֹעֵבָה) לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחַר
שֶׁנִּמְלָךְ וְשָׁב מִחַטָּאוֹ, עֲכָשׁוּ הוּא הַתְּכַבֵּד
מַעֲצָמוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרָא עֲלָיו וְאוֹמֵר,
מֵאֲשֶׁר יִקְרָתְךָ בְּעֵינַי נִכְבְּדָתְךָ. אַתָּה מַעֲצָמְךָ
נִכְבְּדָתְךָ.

בְּעֵינַי נִכְבְּדָתְךָ וְאֲנִי אֶתְּבַתִּיךָ. שְׁחֵרֵי אֵין אֶתְּבַתְּךָ
לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עִם תְּכֵן אָדָם בְּעוֹלָם
זֶה אֵלָּא בְּמִי שֶׁשָּׁב מִחַטָּאוֹ, וְעַל זֶה אֲנִי אֶתְּבַתִּיךָ,
אֲבָל מָה אַעֲשֶׂה שְׁחֵרֵי נְתַתִּי רְשׁוּת לְנַחֵשׁ לְהַזִּיק?
זוֹהִי הָעֵצָה - וְאַתָּן אָדָם תְּחַתִּיךָ. מֵהוּ אָדָם שֶׁנִּתֵּן
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּחַתִּיו? אוֹתוֹ אָדָם שֶׁבָּא מֵעַם
אַחַר, שֶׁאוֹתוֹ נָחַשׁ יֹאכֵל מִשָּׁלוֹ, שֶׁכְּתוּב וְאַתָּן
אָדָם, אֵל תִּקְרֵי אָדָם אֵלָּא אָדָם. וּלְאֵמִים, זֶהוּ

לְאִם מְלֵאִם יְאֱמִין, וְזֶה זֶרַע עֲשׂוֹ שְׁנֵתָן
תַּחַת נַפְשׁוֹ.

עַד שִׁישְׁבוּ הָרִי הַיְהוּדִי הָיָה שְׂאוֹתוֹ הַגּוֹי גּוֹל
וְהַנְחָשׁ הַרְגוֹ, כָּאֵל בְּדֶרֶךְ לֵאמֹר וְעַיִתָּהּ, וּמִתּוֹךְ
חֹזֵק הַשָּׁמַשׁ נִבְנִים בְּאוֹתוֹ שָׂדֵה וַיֵּשֶׁב תַּחַת עֵץ
אֶחָד, וְהָיָה מִתְרַעַם לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּמִצְדִּיק
עָלְיוֹ אֶת הַדִּין וְאוֹמֵר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, גְּלוּי וַיְדוּעַ
לְפָנֶיךָ שְׂאִינִי חוֹשֵׁשׁ עָלַי וְעַל גּוֹפִי וְעַל מְמוֹנֵי
כְּלוּם, שְׁהֲרִי בְּדִין נַעֲשֶׂה כָּל (מֵה) שֶׁנַּעֲשֶׂה, אֲכַל אֵב
וְאִם זְקֵנִים יֵשׁ לִי, שְׂאִין לִי כִּפְמָה אֲפָרְנִים אוֹתָם,
וְעַל זֶה חָשַׁשְׁתִּי.

וְעוֹד עַל כָּל זֶה - צָרוּר אֶחָד שֶׁל דִּינָרִים שְׁהָיָה
בְּאוֹתוֹ הָאֲרָנָה, שֶׁל עֲנִי אֶחָד לַעֲשׂוֹת חֶפְזָה
לְבָתוֹ הָעֲנִיָּה, מָה אַעֲשֶׂה? רַבּוֹן הָעוֹלָם, עַל זֶה
כּוֹאֲבֵנִי בְּלִבִּי יוֹתֵר.

בְּכָה וְאוֹמֵר, (תְּהִלִּים יט) מִשְׁפָּטֵי ה' אֱמֶת צְדָקוֹ יַחְדּוֹ.
דִּינָיו שֶׁל רַבּוֹן הָעוֹלָם הֵם אֱמֶת. לָמָּה הֵם
אֱמֶת? מִשּׁוֹם שֶׁצְדָקוֹ יַחְדּוֹ. שְׁהֲרִי כִּשְׁעַת הַדִּין,

בְּשֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצֵה לַעֲשׂוֹת (ד"ו), כַּמָּה בַּעֲלֵי
 מְגֻנִים עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וּמִצַּדִּיקִים אֵלּוּ
 בְּאֵלּוּ, וְנִלְחָמִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ. כִּיּוֹן שְׂצַדִּיקוֹ אֵלּוּ בְּאֵלּוּ
 וְהִסְכִּימוּ כְּאַחַד, אֲנִי מִשְׁפָּטֵי ה' אֵמֶת. אֵימָתִי
 צַדִּיקוֹ יִחַדּוּ? כְּשִׁמְצַדִּיקִים כָּל בְּנֵי הַדִּין שְׁלַמְעֵלָה.
 וְעַל זֶה, רַבּוֹן הָעוֹלָם, אֲנִי בּוֹכֶה, וְלֹא עַל שְׁלִי!

שְׁמַע רַבִּי אֱלֹעָזָר וְהַחֲבָרִים, וְקָמוּ אֵלָיו. רָאוּ אוֹתוֹ
 שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב פֶּתַח אוֹתוֹ הָעֵץ, וְהַחֲזִיקוּ בּוֹ,
 וְנָטְלוּ אוֹתוֹ אֵלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי אֱלֹעָזָר, (אֵל תְּפַחֲדוּ)
 צַדִּיק אֵמֶת, שָׂאֵם אֵינֶךָ צַדִּיק, לֹא יִרְחִישׁ לְךָ
 הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גַם גְּדוֹל כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה. בְּרֵאשׁוֹנָה
 מִלְּאַרְנָקָה, וְתִלְךָ וְתִרְאֶה מַה שֶׁעָשָׂה הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּגִלְגָּלָה.

הֲלֵךְ עִמָּם, וְרָאֵה אוֹתוֹ הַגּוֹי מֵת, וְהַנְּחָשׁ הָיָה
 עוֹשֶׂה בּוֹ נְקָמוֹת, וְהָיָה בְּרוּךְ עַל צְוֹאָרוֹ.
 הִשְׁתַּפַּח אוֹתוֹ הִיְהוּדֵי בְּעֶפְרָה, וְהוֹדָה וְשִׁבַּח אֶת
 רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְקָם וּנְשָׁק יְדֵי רַבִּי אֱלֹעָזָר וְהַחֲבָרִים.

אָמַר לָהֶם: כָּעֵת יִדְעֵתִי שְׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הִרְחִישׁ גַּם זֶה בְּגִלְלָכֶם.

אָבֵל חֲכָמִים, עַל הָאֵב וְהָאֵם הַזְּקֵנִים שִׁישׁ לִי אֲנִי
בוֹכָה, וְעַל הָעֲנִי שִׁנְתָן לִי אֶת הַצָּרוּר. פֶּתַח
הָאֲרֶנֶק וְהִרְאָה לָהֶם אֶת הַצָּרוּר, וְכֵן הִרְאָה לָהֶם
הַמַּכָּה שֶׁעָשָׂה לוֹ אֹתוֹ הַגּוֹי. הִתְפַּלֵּל עֲלָיו רַבִּי
אֶלְעָזָר, וְנִרְפָּא.

קָרְבוֹ לְאֹתוֹ הַגּוֹי כְּמִקְדָּם, וְרָאוּ אֹתוֹ הַנְּחָשׁ
שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בּוֹ כְּבָרָאשׁוּנָה. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, נְחָשׁ נְחָשׁ, כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתָ - נָאֵה עָשִׂיתָ,
וְעוֹד שֶׁהִרְאִיתָ כַּחֵף וְגִבּוֹרְתְךָ בּוֹ וְעָשִׂיתָ בּוֹ נְקָמוֹת
רְבוֹת, וְהִרְיָ רְאִינוּ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים, וְהִרְאִיתָ כָּל מַה
שֶׁעָשִׂיתָ. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה לְךָ וְהִתְחַבֵּא בְּמַעְרַתְךָ,
וְגוֹזְרֵנִי עֲלֶיךָ, שְׁלֵא תִזְיַק לְבָרְיָה בְּעוֹלָם. נִפְרַד
אֹתוֹ הַנְּחָשׁ, וְכַפֵּף רֵאשׁוֹ וְהִלֵּךְ לוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאֹתוֹ הִיְהוּדִי: מַלְּאֵךְ אֶת תְּכֵשִׁיט
שׁוֹנְאָה, שֶׁהִרְיָ בַּיָּם שָׁל וְהָב יֵשׁ לוֹ אֲנֵלּוֹ
שֶׁהִשְׁאִיר לוֹ בְּנֵי שָׁל אֹתוֹ גּוֹי לְאֲבִיו, וְאֵל תַּטְל

מִשְׁלוֹ כָּלוּם, וְיֵלֶךְ לְאִישׁ שְׂבַמְקוֹם פְּלוֹנִי, וְתִמְצֵא
 שְׂמִתָּה אֶשְׁתּוֹ. יֵלֶךְ אֵלָיו, וְתֵן לוֹ כִּים תְּהִינָרִים תְּוֹה,
 מִשּׁוֹם שְׂלֵאוֹתוֹ הָאִישׁ יֵשׁ בֵּין אֶחָד, וְשָׂמוּ שְׂמֵעוֹן,
 וְהָיָה הוֹלֵךְ עִם סְחוּרָה עַל הַיָּם, וְהֵם בַּסְּפִינָה, וּבְנוּ
 שָׁל הַגּוֹי תְּוֹה נָנֵב לוֹ אוֹתוֹ הַכִּים וְנָתַן אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ
 רָשָׁע. וְאָמַר לְאוֹתוֹ תְּהִינָרִים שְׂיַעֲלָה כִים זֶה לְבָנוּ,
 שְׂבַמְהִירוֹת יֵלֶךְ אֵלָיו, וְיִוָּדָה לְקָדוֹשׁ-כְּרוֹךְ-הוּא
 שְׂתִּחַזֵּיר אֲבָדָה לְבָעֲלָיו. וְכֹךְ עָשָׂה. נָטַל הַכִּים,
 וְהִשְׁתַּחֲוָה לְפָנָי רַבִּי אֶלְעָזָר וְנִשְׁקָ יָדוֹ. תְּמָחוּ
 הַחֲבֵרִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּכָל תְּדַרְךָ תִּזוּ יֵשׁ תְּמִיחָה בְּכָל
 מָה שְׂרָאִינוּ בָךְ, וְכַעַת הִיא תְּמִיחָה עַל
 תְּמִיחָה, מָה זֶה? אָמַר לָהֶם: דְּבָר זֶה אִינוּ כְּסִימָן
 הוּא וְלֹא בְּחֻכְמָה, אֶלָּא שְׂרוּחֵי מִסְתַּבֵּל, וְאֲנִי
 רְאִיתִי כְּאֵלוֹ בְּעֵינַי רְאִיתִי. תְּמָחוּ כָּל הַחֲבֵרִים.
 הָלְכוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְאוֹתוֹ הִתְּהוּרִי עִמָּהֶם, עַד
 שְׂתִּגִּיעוּ לְחֻמָּיו. כִּיּוֹן שְׂתִּגִּיעוּ לְשָׂם, מְצֵאוּ אֶת חֻמָּיו
 שְׂתִּהִיָּה יוֹשֵׁב עַל גַּבִּי מִמָּתוֹ וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה. כִּרְךְ

בְּרָכָה רַבִּי אֶלְעָזָר, וּבְרָכוּ הַחֲבֵרִים, וְהוּא שָׂמַח
עִמָּם.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ירמיה יז) רַפְּאֵנִי ה'
וְאָרְפָא הוֹשִׁיעֵנִי וְאֹשְׁעָה. כִּיּוֹן שְׂאֵמַר
רַפְּאֵנִי ה', מֵהוּ וְאָרְפָא? כִּיּוֹן שְׂאֵמַר הוֹשִׁיעֵנִי,
מֵהוּ וְאֹשְׁעָה? כִּיּוֹן שְׂהַרְפָא מְרַפָא, מִי הוּא
שְׂיַכָּה?

אֶלָּא (אָמַר רַבִּי יוֹסִי תַמִּיו), כָּל רַפּוּאָה שְׂפָעוּלָם בְּיַד
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲבָל יֵשׁ מֵהֶם עַל יְדֵי
שְׁלִיחַ, וַיֵּשׁ מֵהֶם שְׂלָא נִמְסְרוּ בְּיַד שְׁלִיחַ. וְאוֹתָם
שְׂנִמְסְרוּ בְּיַד שְׁלִיחַ הֵם רַפּוּאָה, אֲבָל לְפַעְמִים
חוֹזְרִים. אֲבָל אוֹתָם שְׂהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַפָא לֹא
חוֹזְרִים לְעוֹלָמִים, וְעַל זֶה רַפּוּאָתוֹ הִיא רַפּוּאָה,
שְׂאִין בָּהּ חֲלֵי כָּלָל. וּמַשּׁוּם כֵּן רַפְּאֵנִי ה' וְאָרְפָא,
וְזֶה בְּלֵי קַטְרוֹנָה כָּלָל. וּבְכַעַת, חֲבֵרִים, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נָתַן לִי רַפּוּאָה, וְעָשָׂק לִי וְעָרַב לִי.

סָפְרוּ לוֹ כָּל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה. תָּמָה וּבָכָה וְשָׂמַח.
אָמַר, חֲבֵרִים, נְדַרְתִּי שְׂאֵלְךָ אֵלָיו וְאֶת־חֵבֶר
עָמוּ, וְנוֹדָה וְנִשְׁפַּח לְרַבּוֹן הָעוֹלָם. שָׂמַח עִמָּם.

אָמְרוּ לוֹ: בַּמָּה הָיִיתָ מְתַעֲסֵק? אָמַר לָהֶם,
הָיִיתִי מְתַעֲסֵק בַּפְּרָשַׁת בְּלָק, וְרֵאִיתִי
שְׁחֻכְמָתוֹ הִיָּתָה חֻזְקָה וַיּוֹתֵר מִחֻכְמָתוֹ שֶׁל
בְּלָעָם. חֻכְמַת בְּלָעָם פֶּעַם אַחַת - וְחֻכְמַת בְּלָק
בְּכָל זְמַן. אֲבָל כָּל הַמַּפְתָּחוֹת הָיוּ בְיַדִּי בְלָעָם,
מִשּׁוֹם שֶׁהוּא הָיָה שָׁלֵם בַּפֶּה. בְּלָק הָיָה יוֹדֵעַ
לַעֲשׂוֹת כְּשָׂפִיו, וְלֹא יָדַע לְהַשְׁלִים בַּפֶּה.

פָּתַח וְאָמַר, (שם מו) וְאִתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב
כו'. הַפְּסוּק הַזֶּה (יש להסתכל בו) פֶּרְשׁוּהוּ. אֲבָל
אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב - מִהַכְּשָׁפִים שֶׁל בְּלָעָם. וְאֵל
תַּחַת - מִהַקְּסָמִים שֶׁל בְּלָק.

בֵּיא וּרְאֵה אֵיךְ הָיוּ שְׂנִינָהֶם זֶה עִם זֶה בַּעֲצָה רָעָה
בְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל. אָמַר בְּלָעָם: יַעֲקֹב הָיָה בְּבֵית
לְבָן אַבְא, וְנִחַש נְחָשִׁים בְּנֶגְדוֹ וַיְכַל לוֹ, אֲנִי אֲסַדֵּר

נְחָשִׁים כְּנִנְדוּ. אָמַר בָּלֶק: וְאֲנִי אֲסַדֵּר קְסָמִים לְעַם
שְׂנֵקְרָא יִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יֵצֵאתָ רוּחַ אַחַת מִצְדוֹ שֶׁל יוֹסֵף
מִתּוֹךְ עַנְפֵי הָאֵילָן, וְנִשְׁכָּח בְּאוֹתָם
נְחָשִׁים וּכְבֻלָּתָם, וְהִינּוּ שָׂאֲמַר יוֹסֵף (בראשית מד) כִּי
נִחַש יְנִיחַשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כְּמוֹנִי. מַה זֶה אִישׁ אֲשֶׁר
כְּמוֹנִי? בְּשִׁבְלִי יֵשׁ אִישׁ שְׂיִכְבֵּל הַנְּחָשִׁים לְבְנֵיכֶם.
בְּשִׁבְלִי הוּא לְמַעְלָה, וְהִינּוּ אִישׁ אֲשֶׁר כְּמוֹנִי. כְּמוֹנִי
יֵשׁ אִישׁ לְמַעְלָה שְׂמוֹצִיא רוּחַ אַחֶרֶת מִתּוֹךְ הָעֵץ
שְׂלִמְטָה, וְנִשֵּׁב בְּאוֹתוֹ הַקָּסָם וּכְבֵּל אוֹתוֹ.

וְהִינּוּ (משלי מז) קָסָם עַל שְׂפֵתַי מְלֶךְ. מִי הַמְּלֶךְ? זֶה
הָעֵץ שְׂלִמְטָה. אֲזִי הַשֵּׁיב בְּלָעָם וְאָמַר, (במדבר
כג) כִּי לֹא נִחַש בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסָם בְּיִשְׂרָאֵל. וְשִׁנְיָהֶם
הָיוּ מִשְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלְלוּ.

כִּי אֶתֶדָּ אָנֹכִי. לֹא הָיוּ יָמִים מִיּוֹם שְׂנֵקְרָא הָעוֹלָם
שֶׁהַצְּטָרֵךְ לְהִיזוֹת כֶּךָ הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא עִם
יִשְׂרָאֵל כְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁרָצָח בְּלָעָם לְכַלּוֹת אֶת
שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם. וְעַל זֶה אָמַר הַקְּדוּשׁ

פרוך הוא: בלעם רצה להשמידכם מן העולם,
אבל אני לא אעשה כה, (ירמיה מו) כי אעשה כלה
בכל הגוים אשר הדהתיף שמה ואתך לא אעשה
כלה.

ישאלו יבאו כל עמי העולם, לא יכולים
להשמידכם מן העולם. בא לבן
בראשונה ורצה לעקר את יעקב לברו מן העולם
- בא הקדוש פרוך הוא והגן עליו, שכתוב (בראשית
לא) השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע.
בא פרעה ורצה להשמידם מן העולם - בא
הקדוש פרוך הוא והגן עליהם, שכתוב (שמות א)
וכאשר יענו אתו בן ירבה וכן יפריץ. בא המן
ורצה להשמידם - בא הקדוש פרוך הוא והגן
עליהם והשיב הכל על ראשו. וכן בכל דור ודור
הקדוש פרוך הוא הגן על ישראל תמיד.

וישראל אומרים, (איכה ג) חסדי ה' כי תמנו כי לא
כלו רחמיו. כי לא תמו תיה צריך
לכתב! אלא חסדי ה' בכל דור ודור היו בעזרנו

כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ וְלֹא תִשְׁמְדֶנּוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שֶׁלֹּא נִמְנְעוּ רַחֲמָיו מֵעֲפָנּוּ, שְׂכָתוֹב (שם) כִּי לֹא כָלוּ
רַחֲמָיו.

בֵּא וּרְאֵה מָה פָּתוּב בְּרֵאשׁוֹנָה, (במדבר כב) וַיִּשְׁלַח
מַלְאָכִים אֶל בְּלָעַם בֶּן בְּעוֹר, וְאַחַר כֵּן וַיִּלְכוּ
וְקָנִי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן. הֲיָה לוֹ לֹאמֹר וַיִּבְאוּ
הַמַּלְאָכִים, מָה הַטַּעַם שֶׁנָּה הִדְבָּר מִמֶּה שֶׁאָמַר
בְּרֵאשׁוֹנָה?

אֵלֶּיךָ, אוֹתוֹ בְּלָק הִרְשַׁע הָיָה חָכֵם בְּכָל הַדְּרָגוֹת
שֶׁלְמַעֲלָה, אוֹתָם שְׁקוֹשְׁרִים קוֹשְׁרִים לַעֲשׂוֹת
בָּהֶם בְּשָׁפִים וְקוֹסְמִים, וְכָל אוֹתָן דְּרָגוֹת יוֹתֵר
עֲלִיוֹנוֹת (מִתּוֹ) דְּבָרֵיהֶם, שֶׁבָּהֶן כּוֹפִים אֶת הַדְּרָגוֹת
הַתַּחְתּוֹנוֹת.

אָמַר לוֹ, בְּכָל פַּעַם שֶׁאָנּוּ מְבַשְׁפִּים וְקוֹסְמִים
וּמְנַחְשִׁים, יֵשׁ לָנוּ דְּרָגוֹת וּמַלְאָכִים יְדוּעִים,
שֶׁנִּדְרָעִים לְמַבְשָׁפִים וְלְקוֹסְמִים, אֲבָל מִכָּאן וְהָלְאָה
יֵשׁ לָךְ לַעֲיֹן בְּמָקוֹם אַחֵר עֲלִיוֹן.

כִּתְבֵנו לֹא שְׁמוֹת אַחֲרֵימֶן בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת
 קְדוּשׁוֹת. וְכִּי דְרָכֵי הַקּוֹסְמִים
 וְהַמְכַשְׁפִּים, שְׂיֻדְעִים אוֹתָן דְּרָגוֹת שְׂאוֹתוֹ
 קָסָם שׁוֹרָה בָּהֶם, וְעוֹשִׂים כְּשִׁפְיָהֶם, וּמְשַׁבְּעִים
 אוֹתָם בְּדְרָגוֹת אַחֲרוֹת עֲלִיוֹנוֹת מֵהֶם, וְעוֹשִׂים
 מֵה שְׁעוֹשִׂים.

שְׁלַח לֹא כָּד: הָעַם הַזֶּה, אֵין הַקָּשָׁר שְׁלָהֶם
 כְּשֶׁאֵר עֲמֵי הָעוֹלָם, אֲבָל הַקָּשָׁר שְׁלָהֶם
 בְּמָקוֹם אַחֵר עֲלִיוֹן נְקֻשָׁרִים מֵעַל לְכָל הַדְּרָגוֹת.

כִּתְבֵנו וְשְׁלַח לֹא שְׁמוֹת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת וְהַאֲבָהוֹת שֶׁל
 שְׁנַיִם עָשָׂר נִיצוּצוֹת (נְשִׂאִים) שְׁסוּבָבִים גְּלִגְלֵי
 הַמְרַכְּבָה שֶׁל הַכֶּסֶף הַקְדוּשָׁה. אָמַר לֹא: אִם
 תִּסְתַּכֵּל, בְּאֵלּוֹ תִּסְתַּכֵּל, מִשׁוֹם שֶׁהַשְּׁנַיִם עָשָׂר
 הָלְלוּ שְׁנְקֻשָׁרִים בְּשְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים. וְאִם בְּאֵלָה
 תַּעֲשֶׂה כְּשִׁפִּים, בְּדִיוֹקֵן שְׁלָהֶם לְמִטָּה, שֶׁהֵם שְׁנַיִם
 עָשָׂר שְׁבָטִים וְשְׁנַיִם עָשָׂר דְּגָלִים פְּרוּשִׁים, נוֹכַח
 לָהֶם, וְנִלְחַם בָּהֶם בְּקָרְב, וְנַעֲקֹר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וְהִינוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים וַדְּאִי. וְהוּ שְׁפָתוֹב וּקְסָמִים
 בְּיָדָם, שְׁמוֹת הַהֲשָׁתֵּלְשָׁלוֹת שֶׁל מַלְאָכִים
 קְדוֹשִׁים הָיוּ מְבִיאִים בְּיַדֵּיהֶם. וְהוּא לֹא יָדַע שְׁפָל
 הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת הֵם בְּיַדֵּי הַקְּדוֹשׁ פְּרוּף הוּא.
 מָה חָשַׁב בְּלֶק? חָשַׁב שְׁעַם יִשְׂרָאֵל נִמְסְרוּ
 לַמַּלְאָכִים בְּשֹׂאֵר הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן פָּתַב
 שְׁמוֹת שֶׁל שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי הַמַּלְאָכִים הַלְלוּ וַיִּשְׁלַח לוֹ,
 וְהִינוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים.

אָמַר לוֹ: בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַדְּרָגוֹת שְׁקוֹשְׁרוֹת
 קְשָׁרִים לְשֹׁבֵר אֶת הָעַם תְּהֵא, הֵן מִצַּד
 הַצְּפוֹן, וּמִצַּד הַצְּפוֹן עֲתִידִים לְפָל, וַיִּשְׁלֹטוּן
 הַמְּכַשְּׁפִים שֶׁלָּנוּ הֵם מִצַּד הַצְּפוֹן. עַכְשָׁיו נוֹכַל
 לְהַלְחֵם בָּהֶם בְּקָרְבַּ, שְׁתַּרְי שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי הַלְלוּ (שְׁהֵם)
 קְשׁוֹרִים בָּהֶם, וּמִצַּד הַצְּפוֹן מִתְּחִילִים לְהַמְּנוֹת.

וְהוּאִיל וּמִשְׁמַאל מִתְּחִיל, הַתְּקוּף שְׁלָהֶם נִחְלָשׁ
 וּנְשָׁבֵר, מִשׁוּם שְׁפָל תְּקֻפָּם הוּא לְאוֹתוֹ
 הַצַּד. מֵהוּ שְׁאָמַר שְׁפָתוֹב (מַלְכִים-א ז) עֶמֶד עַל שְׁנַיִ
 עֶשְׂרֵי בְּקָר שְׁלֹשָׁה פָּנִים צְפוֹנָה, מִצְּפוֹן מִתְּחִיל

למנות? אמר, הנה התקף שָׁלְנוּ הוּא מִצְפּוֹן,
 וְאוֹתָן אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, וְדָגוֹת חֲזָקוֹת מִבְּרוּל
 וְנִחְשָׁת, וְשִׁתְּחִיתִיחַן אִין לְחַן חֲשָׁבוֹן, וְעַל כֵּן נוּכַל
 לְעַרְךָ בָּהֶם קָרֵב וּלְהִתְנַרְוֹת בָּהֶם.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא עָשָׂה כָּהֵן, שְׁלֵא הַשְּׂאִיר
 אוֹתָם לְמַלְאָכִים וְלֹא לְצַבָּאוֹת הַשָּׁמַיִם,
 אֲלֵא לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבַדּוֹ. וְכָל הַמַּלְאָכִים
 הַגְּדוֹלִים וְהַשְּׁלִיטִים חִלַּק אוֹתָם עַל כָּל שְׂאֵר
 הָעַמִּים. וּבְשִׁבְאוֹ יִשְׂרָאֵל, נָטַל אוֹתָם הוּא לְבַדּוֹ,
 וְהִנְחִיל אוֹתָם בְּתַקְוָה גּוֹף הָאֵילָן, וְלֹא עֲזַב אוֹתָם
 בְּיַד הַמַּלְאָכִים, וְלֹא בְּיַד מְמַנִּים וְגְדוֹלִים שֶׁל
 הָעוֹלָם, שְׁכַתוֹב (דברים לב) בְּהִנְחִל עֲלֵיוֹן גּוֹיִם. וְאֵלוֹ
 שְׁנַיִם עֶשֶׂר תְּחוּמִים מִתְּחִמִּים בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי
 הָעוֹלָם, אַחַר שְׁפִיז עֲנָפִים וְעֲלִים, נָטַל אֶת יִשְׂרָאֵל
 וְהִנְחִיל אוֹתָם בְּתַקְוָה גּוֹף הָאֵילָן, שְׁכַתוֹב (שם) כִּי
 חִלַּק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל גַּחְלָתוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּמָה יָפָה וְנִאֲחָ זֵה. אֲשֶׁרִי
 דְרַכְנֵנוּ, וּכְמָה דְבָרִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים

הַרְוַחְנוּ אֹתָם וְרֵאִיתִי. וְאוֹתוֹ יְהוּדֵי הָיָה שָׁם
 לְפָנֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, חֲכָמִים, כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ
 בְּמַה טּוֹבִים, וְדְבָרִים עֲלִיוֹנִים קְדוֹשִׁים הֵם. מַה זֶה
 שְׁכַתוֹב אַחֲרָיו (שם) יִמְצְאוּהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתוֹחוֹ
 יֵלֵל יִשְׁמַן וְגו'?

אָמַר לוֹ, אִם יִדְעָתָּ בּוֹ דְבָר - אָמַר, שְׁחַרְי הַדְּבָר
 הַזֶּה פִּרְשׁוּהוּ בְּאַבְרָהָם, שְׁמַצָּא אוֹתוֹ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ שְׁעוֹבְדִים עֲבוּדָה זָרָה,
 וְאִין מְכִירִים אֶת אֱמוּנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵלֹא
 בְּלִם הָיוּ טוֹעִים אַחַר עֲבוּדָה זָרָה, וְקָם אַבְרָהָם,
 וְהִפְרִיחַ בִּינֵיהֶם עֲנָף אַחַד שְׁלֵם לְפָנֵי רַבּוֹן הָעוֹלָם,
 וּמְצָא אוֹתוֹ שָׁם.

מַה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? נָטַל אֶת אוֹתוֹ
 הָעֲנָף וְעָקַר אוֹתוֹ מִשָּׁם, וְהִשְׁרָה אוֹתוֹ
 וְהִשְׁתַּדֵּל וְשָׁתַל אוֹתוֹ בְּאֶרֶץ אַחֲרָת, שְׁכַתוֹב
 לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ וְגוֹמֵר, וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ עִם
 קְדוֹשׁ, וְזוֹ הַמְצִיאָה שְׁמַצָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

בְּעוֹלָם, בְּאֶרֶץ שְׂלֵא מֵאֲמִינִים בְּקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
וְלֹא יוֹדְעִים מִי הוּא.

אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדֵי, יָפֵה זֶה, וְנֹאֵה דָבָר זֶה, אֲבָל
יֵשׁ לְשֹׂאֵל אִם אֲבָרְהָם הָיָה דְיוֹקָן שְׂהֶצְרָךְ?
וְעוֹד, שְׁהֲרִי הַכְּתוּב לֹא מוֹכִיחַ עַל אֲבָרְהָם כָּלֵל,
וְלֹא הוֹכִיר אֶת אֲבָרְהָם כָּלֵל, וְלֹא אֶת יִצְחָק, אֶלָּא
אֶת יַעֲקֹב לְבִדּוֹ, שְׂכַתּוּב (דְּבָרִים ל"ב) כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ
יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ, וְאַחַר כֵּן כְּתוּב יִמְצְאוּהוּ וְגוֹמַר.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עִם כָּל זֶה לֹא קָשָׁה כִּי אֵין, שְׁהֲרִי
מִצְאָנוּ שְׂאֲבָרְהָם יִצְאָ מִתּוֹךְ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה
זָרָה, וְכֵן - אֵין עַל גַּב שְׂיַעֲקֹב נִזְכָּר, הוּא מְדַבֵּר
עַל אֲבָרְהָם, וְאֵין כָּלֵל קָשָׁיָה בְּדָבָר זֶה. אֲבָל אִם
יִדְעֵת דָּבָר אִו חֲדוּשׁ - אָמַר. ע"כ מֵהַשְּׂמֻטוֹת.

השלמה מההשמטות סימן יא

פָּתַח אוֹתוֹ יְהוּדֵי וְאָמַר, (בראשית א) וְהָאֶרֶץ הִיְתָה
תְּהוֹ וְבָהוּ וְגוֹמַר. מִי הָאֶרֶץ? אוֹתָהּ הַנּוֹדְעַת
לְמַעַלָּה וּמִטָּה. הִיְתָה תְהוֹ, מֵה זֶה תְהוֹ? זֶה קוֹ

יִרְק שְׁמִקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְנִקְרָא קוֹ תְּהוֹ, שְׁכַת־טוֹב (ישעיה ל"ד) וְנִטָּה עָלֶיהָ קוֹ תְּהוֹ וְאַבְנֵי בַּהוֹ. בַּהוֹ, כְּמוֹ שְׁשֻׁנֵינוּ, אֲבָנִים מִפְּלָמוֹת שְׁמִשְׁקָעוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, וּמִהֵן יוֹצְאִים מַיִם.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְדַעַת, תְּהוֹ, שֶׁהוּא קוֹ יִרְק, מֵהוּ קוֹ יִרְק? אֵלָּא מְצֵאֵנוּ בְּסֵפֶר הָרוּפֵא מִקְרִינָא, וְיִוֵּדֵן שֶׁל גְּסָרֵי שְׁמוֹ, וְקוֹרְאִים אֶת שְׁמוֹ הָרוּפֵא הַקְרִינָא, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא גְּדוֹל עַל כָּל הָרוּפֵאִים וְנִכְבֵּד בְּחֻבָּתוֹ. וְכִי אֹמְרִים בְּלִשׁוֹן פְּרָסִי לְאָדָם נִכְבֵּד. וְהוּא תְּהוֹ אֹמֵר, וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ, מֵהוּ זֶה תְּהוֹ? הוּא קוֹ יִרְק שְׁמִקִּיף כָּל הָעוֹלָם, וּמִי הוּא? קְלַפַּת הָאֵנוֹז, וְזוֹתִי הַקְּלַפָּה תְּחִיצוּנָה, שֶׁהִיא יִרְקָה.

לְפָנִים מִמֶּנּוּ - בַּהוֹ, וְהֵן אֲבָנִים מִפְּלָמוֹת שְׁמִהֵן יוֹצְאִים מַיִם. מֵתְהוֹ נִמְשָׁךְ עוֹר וּבִשָּׂר. מִן בַּהוֹ נִמְשָׁכוֹת הָעֲצָמוֹת. לְפָנִים מִמֶּנּוּ - וְחִשָּׁךְ. זוֹ תְּחִמְשָׁכָה שְׁנִמְשָׁךְ מִמֶּנָּה הָעַם שֶׁל עֲשׂוֹ. וְאִם תֵּאמַר מֵהוּ זֶה תְּהוֹ? תְּרִי הוּא בְּוַדַּאי שְׁתִּרֵי תְּחִשָּׁךְ

תְּלוּי מִמֶּנּוּ, אֵלֶּא אוֹתָן אֲבָנִים מִפְּלִמּוֹת נִבְנְסוּ
בְּאִמְצַע, שְׁמִמֶּנּוּ נִמְשָׁכוֹת הָעֲצָמוֹת, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר.
וְחִשָּׁף - מְשִׁיכָה דְקָה, שְׁמִמְנָה נִמְשָׁף עֲשׂוֹ.

וְרוּחַ אֱלֹהִים - זֶה מַחַּ הָאֵגוּז, שְׁמִשָּׁם נִמְשָׁף יַעֲקֹב
הַשְּׁלֵם, כְּמוֹ הָאֵגוּז הַזֶּה, סוּד הַכְּתוּב (יחזקאל
א) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, כְּנֶגֶד הַתְּהוֹ.
לְפָנִים מִמֶּנּוּ - עֲנֵן גְּדוֹל, כְּנֶגֶד הַבְּהוֹ. לְפָנִים מִמֶּנּוּ
- וְאֵשׁ מִתְּלַקְחַת, כְּנֶגֶד הַחֲשָׁף. לְפָנִים מִמֶּנּוּ - וְנִגְהָ
לוֹ סָבִיב, כְּנֶגֶד שָׁל וְרוּחַ אֱלֹהִים.

וּמִתּוֹכָהּ בְּעֵין הַחֲשָׁמַל - לְפָנִים מִהַכֹּל, כְּנֶגֶדוֹ
מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, זוֹ רוּחַ הָאֵם
הָעֲלִיּוֹנָה שְׁמִרְחֶפֶת עַל הַכֹּל. וַיַּעֲקֹב הַשְּׁלֵם הוּא,
וְזֶה מַחַּ הָאֵגוּז, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִמְצְאֵהוּ בְּאֶרֶץ
מִדְבָּר וַדְּאִי. אַחַר כֵּן עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
כָּל אוֹתָן הַקְּלָפוֹת, שְׁכַלְן יְהִיו מְשַׁעֲבָדוֹת לוֹ.

עַד כָּאֵן הָיָה כְּתוּב בְּאוֹתוֹ סֵפֶר שָׁל הַרוּפָא
הַקְּרִטִינָאִי. אַחַר כֵּן הָיָה רָשׁוּם בְּכְתוּב הַזֶּה:
כָּל שְׁמִירָה שְׁצָרִיד רוּפָא חָכָם לַעֲשׂוֹת לְחוּלָה

שְׁשׁוּבָב בְּבֵית חֲלִיז אֲסִירֵי הַמְּלָךְ, לְעַבְד לְרַבּוֹן
הָעוֹלָם, שְׁשֻׁהוּלָךְ רוּפֵא חָכָם אֱלִיז, יִמְצֵאֵהוּ
בְּאֶרֶץ מְדָבָר וּבְתֵהוּ יֵלֵל יִשְׁמֹן, מִחֲלוֹת שְׁשׁוּרוֹת
עֲלִיז, מוֹצֵא אוֹתוֹ בְּאֲסִירֵי הַמְּלָךְ.

אִם תֵּאמֶר, הוֹאֵיל וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִצְוֶה לְתַפְס
אוֹתוֹ, שְׁלֵא יִשְׁתַּדֵּל שׁוּם אָדָם אַחֲרָיו - לֹא
בְּדָ! שְׁחֲרֵי דְוֹד אֲמַר אֲשֶׁרֵי מִשְׁכִּיל אֵל דָּל וְגוֹמֵר.
דָּל הוּא שְׁשׁוּבָב בְּבֵית חֲלִיז, וְאִם הָרוּפֵא חָכָם,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתֵּן בְּרָכוֹת לְאוֹתוֹ שְׁמִשְׁתַּדֵּל
בוֹ, וְאוֹתוֹ רוּפֵא יִמְצֵאֵהוּ בְּאֶרֶץ מְדָבָר, שׁוּבָב
בְּבֵית חֲלִיז.

וּבְתֵהוּ יֵלֵל יִשְׁמֹן, שְׁאוֹתָם חֲלָאִים דְּוַחְקִים
אוֹתוֹ. מַה צְרִיךְ לוֹ לַעֲשׂוֹת? יִסְבְּכְנֵהוּ,
יִסְוֹבֵב סְבוֹת וְיָבִיא עֲלוֹת בְּדֵי שְׁיִמְנַע מִפְּנֵי אוֹתָם
דְּבָרִים שְׁמִוּיקִים לוֹ, יִקְיִז לוֹ וְיִוְצֵא מִפְּנֵי דָם
רַע.

יְבוּנְנֵהוּ, יִסְתַּכֵּל וְיִבְיִן אוֹתוֹ תַחֲלֵי מִמָּה תְּיָה,
וְיִסְתַּכֵּל בְּדֵי שְׁלֵא יִתְרַבֵּה עֲלִיז וְיִנְמִיד

אותו. אחר כך יצדנהו באישון עיניו, כרי שיהיה
 שמור כראוי באותם משקים ובאותן רפואות
 שצריך לו ולא יטעה מהם, שאלמלא יטעה אפלו
 בדבר אחר, הקדוש ברוך הוא מחשיב על הרופא
 כאלו שפך דם וחרגו.

כי הקדוש ברוך הוא רוצה שאף על גב שאותו
 אדם הוא בבית אסירי המלך, שישתדל עליו
 בן אדם ויביע לו להוציאו מבית האסורים.

והיה אומר כך: הקדוש ברוך הוא דן דיני בני
 העולם למעלה הן למות, הן לשרש, הן
 לעקר, הן לתת ענש נכסים. מי שראוי לענש
 נכסים נופל בבית חליו, ולא יתרפא עד שעושה
 כל מה שנגזר עליו. כיון שנענש במקומו ונתן כל
 מה שנגזר עליו, מתרפא ויוצא מבית האסורים,
 ועל זה צריך להשתדל עליו שיתן ענש ויצא.

מי שראוי לשרש, יתפסו אותו ויהנו אותו בבית
 האסורים עד שישתרש מהכל, ולפעמים

שִׁישְׁתַּרְשׁ מַאיִבְרִים אִוּ מַאֲחַד מֵהֶם, וְאַחַר כֵּן
 יוֹצִיאֵהוּ מִבֵּית הָאִסּוּרִים.

מִי שֶׁרְאוּי לָמוּת כֵּן זֶה, שֶׁאֵלּוּ יִתֵּן כָּל כֹּפֶר וְכָל
 מָמוֹן שֶׁבְּעוֹלָם לֹא יִנָּצֵל, וְעַל זֶה צָרִיךְ רוֹפֵא
 חָכָם לְהִשְׁתַּדֵּל עֲלָיו. אִם יָכוֹל לָתֵת לוֹ רְפוּאָה מִן
 הַגּוֹף - יָפֵה, וְאִם לֹא - יִתֵּן לוֹ רְפוּאָה לְנַשְׁמָתוֹ
 וַיִּשְׁתַּדֵּל עַל רְפוּאַת הַנְּשָׁמָה, וְזֶה רוֹפֵא שֶׁהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא יִשְׁתַּדֵּל עֲלָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַד עַכְשָׁיו לֹא שָׁמַעְתִּי מִהַרוֹפֵא
 הַזֶּה וּמִהַסֵּפֶר הַזֶּה, חוּץ מִפַּעַם אַחַת שֶׁאָמַר
 לִי סוּחַר אֶחָד שֶׁשָּׁמַע מֵאֲבִיו, שֶׁרוֹפֵא אֶחָד הָיָה
 בְּיָמָיו, שֶׁכְּשֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל בְּאָדָם כְּשֶׁהוּא בְּבֵית
 חָלִיו, הָיָה אוֹמֵר: זֶה יִחְיֶה, וְזֶה יָמוּת. וְהָיוּ אוֹמְרִים
 עֲלָיו (שֶׁהוּא הָיָה צַדִּיק) יֵרֵא חֲמָא, וְכָל מִי שֶׁלֹּא יָכוֹל הָיָה
 לְחַשְׁיָנָה (לְקַנְיָה) מֵהַ שֶׁצָּרִיךְ, הוּא הָיָה קוֹנֵה לוֹ וְנוֹתֵן
 מִשָּׁלוֹ, וְהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁאֵין חָכָם בְּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ,
 וּבִתְפִלָּתוֹ הָיָה עוֹשֶׂה יוֹתֵר מִמֶּה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה
 בְּיָדָיו, וּבְרוּמָה לָנוּ, זֶה הָיָה אוֹתוֹ רוֹפֵא. אָמַר

אותו סוחר, וראי ספרו בדי הוא, שירשתינו
 מסבי, וכל דברי אותו הספר התיסרו כלם על
 סודות התורה, וסודות נסתרים מצאתי בו.

ודברי רפואה שהיא אמר שלא ראוי לעשותם,
 פרט למי שהיא ירא חטא, והם ממה
 שהיה עושה בלעם, שהיה לוחש לחשים על חולה,
 והיה אומר בפיו ומיד מתרפא, וכלם מבררים
 באותו הספר.

ואמר זה אסור וזה מתר למי שירא חטא,
 משום שחטאים רבים אמר שרפואתם
 תלויה בלחש הפה, והם מצד הנחש, ומהם מצד
 הקסם. וכל אותם שאסור לומר בפיה ואסור
 לעשות במעשה היה אומר. עד שמצאתי
 במחלות ידועות שצריך לומר כך ולנהות בנדווי
 ושמתא על אותו חלי, וזו תמיחה גדולה לנו.
 שמחו רבי אלעזר ושמחו התבררים.

אמר רבי אלעזר, אם היה לנו ספר זה, נראה
 מהו. אמר, אני אמסר במסירה על מנת

לְהִרְאוֹת לַמְנוּרָה הַקְדוּשָׁה. וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, אוֹתוֹ סֵפֶר הָיָה בְיַדִּי שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים,
וּמָצְאתִי אוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים. כְּשֶׁהִנְעַתִּי לְאוֹתָם סוּדוֹת
שָׁהִיוּ מִבְּלָעַם, תִּמְחַתֵּי.

יוֹם אֶחָד לַחֲשֵׁתִי בְּמָקוֹם אֶחָד, וְהָיוּ הָאוֹתִיּוֹת
עוֹלוֹת וַיּוֹרְדוֹת, עַד שֶׁרָאִיתִי בַחֲלוֹם וְאָמַר
לִי, מַה לָּךְ לְהַכְנִים בְּתַחוּם שְׂאִינוּ שֶׁלָּךְ?
הִתְעוֹרַרְתִּי, וְהָיָה רַע לְפָנַי עַל סוּדוֹת נִסְתָּרִים
שָׁהִיוּ שָׁם. שָׁלַחְתִּי לְאוֹתוֹ יְהוּדִי וְנִתְּתִי לוֹ הַסֵּפֶר,
וּבִסוּדוֹת שֶׁל בְּלָעַם מָצְאתִי מֵאוֹתָם שְׁמוֹת
הַמַּלְאָכִים שֶׁשָּׁלַח לוֹ בְּלֶק וְלֹא הָיוּ מִסְתָּדְרִים עַל
תַּקּוּנֵיהֶם.

אֲבָל כַּמָּה מֵיָנִי רְפוּאָה מָצְאתִי בּוֹ
שְׁמֵתִקְנִים עַל תַּקּוּנֵי הַתּוֹרָה
וּסוּדוֹת נִסְתָּרִים שָׁלָה, וְרָאִיתִי בַחֲסִידוֹת
וּתְפִלוֹת לְקְדוּשׁ-כְּרוֹף-הוּא.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה רְפוּאָה בְּפִסּוּקֵי הַתּוֹרָה
- הֵם וְשָׁלוֹם! אֵלֶּא הָיָה אוֹמַר סוּדוֹת

התורה, ועל אותו סוד מוציא סודות רפואה שלא
ראיתי באלה לעולמים. אמרתי, ברוך ה' רחמן
שהחכים בני אדם בחכמה עליונה. ומאותם
דברים של בלעם לקחתי, וראיתי בהם שלא היה
בעולם חכם בכשפים כמוהו. אמרתי, ברוך
ה' רחמן שפטר מהעולם כשפים, כדי שלא יטעו
בני אדם מאחר יראת ה': ע"כ מההשמטות.

אמר רבי אלעזר, בלעם הרשע מי הרגו, ואיך
נהרגו? אמר רבי יצחק, פנחס וסיעתו
הרגוהו, שכתוב (במדבר לא) הרגו על חלליהם.
ושנינו, בעיר מדין היה עושה בחכמת כשפיו
שטטים באויר הוא ומלכי מדין. ואלמלא ציץ
הקדשה ותפלת פנחס שהפילום על התרנגים. והו
שכתוב על חלליהם, וכתוב (יהושע יג) ואת בלעם
בן בעזר הקום הרגו בני ישראל בחרב. אמר לו
רבי אלעזר, כל זה ידעתי.

אמר רבי שמעון, אלעזר, כל דברי בלעם הרשע
תקיפים הם, ודברי פרשוה החברים, שכתוב

(דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. וְאָמְרוּ, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאֲמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמִיָּהוּ? בְּלָעָם, וַחֲרֵי בְּאֲרָנֵינוּ הִדְבָּר, מֹשֶׁה אֵין כְּמוֹתוֹ בְּכַתְרֵים הָעֲלִיּוֹנִים, בְּלָעָם אֵין כְּמוֹתוֹ בְּכַתְרֵים הַתַּחְתּוֹנִים. זֶה בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה, וְזֶה בְּצַד שְׁמַאל. וְאִם כָּל זֶה הָיָה בְּיָדוֹ וְכָל כֹּף תַּקִּיף בְּחֻכְמָה, אָדָם שִׁישְׁבַח אֶת עֲצָמוֹ בְּכַח תַּקִּיף, שְׂכַתוֹב (במדבר כג) וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כַּח - אֶעְקֹר אֶת כַּח מִזֶּה, אֵיךְ יִכְלוּ לְהִרְגוֹ?

אֵלָּא בְּסֵפֶר חֻכְמַת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כֹּף אָמַר: שְׁלֹשָׁה סִימָנִים הֵם; סִימָן לַעֲבָרָה - יִרְקוֹן. סִימָן לְשִׁטוֹת - דְּבָרִים. סִימָן שְׁלֵא יוֹדֵעַ כְּלוּם - שְׂבָחִים. וְזֶה הַכְּרִיעַ לְשָׂאָר, שׁוֹמֵה בְּכָל עֲבָרוֹת, הַכֹּל יֵשׁ בּוֹ.

וַחֲרֵי כְּתוּב (משלי כז) יַחֲלֶלְךָ זָר וְלֹא פִיךָ. וְאִם לֹא זָר - פִּיךָ! - לֹא כֹף. אֵלָּא אִם אֵין מִי שְׂמַכִּיר אוֹתָךְ, פֶּתַח פִּיךָ לְדַבֵּר בְּתוֹרָה וּלְהוֹדִיעַ דְּבָרֵי אֱמֶת בְּתוֹרָה, וְאִז פֶּתַח זֶן פִּיךָ בְּתוֹרָה יִשְׂבַּחוּ דְּבָרֶיךָ

וַיִּדְעוּ מִי אַתָּה, שְׂאִין דְּבַר בְּעוֹלָם שְׂמוּדִיעַ עַל
הָאִישׁ אֵלֶּא בְּזִמְן שְׂפּוֹתַח פִּיּוֹ. פִּיּוֹ מוֹדִיעַ לְבִנֵי
אָדָם מִי הוּא.

אוֹתוֹ בְּלָעָם הָרָשָׁע, תְּשַׁבְּחוֹת מְשַׁבַּח עֲצָמוֹ בְּכָל.
וְעַם כָּל זֶה גִּנְבַת דַּעַת הָיָה גּוֹנֵב, וְהִתְעַלָּה
בְּדַבְּרָיו. בְּדַבְּרִים קִטְנִים הָיָה עוֹשֶׂה גְדוֹלִים. מַה
שְּׂאֵמַר עַל אוֹתָן מַעְלוֹת, דְּבַרֵי טְמֵאָה הָיָה אוֹמֵר,
וְאָמַת אָמַר. אֲבָל אוֹתוֹ רָשָׁע הָיָה אוֹמֵר וּמְשַׁבַּח
עֲצָמוֹ בְּדַרְדָּר נִסְתָּר, וְהִתְעַלָּה בְּדַבְּרָיו. שְׂכָל מִי
שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ, חָשַׁב שֶׁהִתְעַלָּה עַל כָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם,
שְׂכַתּוֹב (במדבר טו) שְׂמַע אֲמַרֵי אֵל וַיִּדַע (דף קצד ע"א) דַּעַת
עֲלִיּוֹן. מִי הָאִישׁ בְּעוֹלָם שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ מִפִּי דְּבָרִים
אֵלוֹ שְׂלֵא חָשַׁב שְׂאִין בְּעוֹלָם נְבִיא נְאֻמָּן כְּמוֹתוֹ?!

וְאָמַת הָיָה, וְכַף הָיָה. נְאֻם שְׂמַע אֲמַרֵי אֵל, כְּפֵי
הָיָה. וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן, כְּפֵי הָיָה. וְאוֹתוֹ
רָשָׁע הָיָה אוֹמֵר עַל מַעְלוֹת שְׂנַדְבַּק בָּהֶם, שְׂמַע
אֲמַרֵי אֵל. דְּבַר שֶׁהוּא בְּמַעְלָה עֲלִיּוֹנָה.

וְכַךְ אָמַר, שְׁמַע אֲמַרֵי אֵל. לֹא כְּתוּב הָאֵל, שְׁהָרִי
 (תהלים יח) הָאֵל תָּמִים דְּרָכָו. אֲבָל סָתַם אֵל, אֵל
 אַחֵר הוּא. (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר.
 שְׁמַע אֲמַרֵי אֵל - דְּבַר קָטָן הוּא, וְדוּמָה לְמִי שְׁלֹא
 יוֹדֵעַ שֶׁהוּא גָּדוֹל וְעֲלִיּוֹן. שְׁמַע אֲמַרֵי אֵל - אוֹתוֹ
 שֶׁנִּקְרָא אֵל אַחֵר, שֶׁכְּתוּב כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל
 אַחֵר.

וְיִדְעַ דְּעַת עֲלִיּוֹן, עַל כָּל דְּרָגוֹת הַשְּׁמַמָּה, אוֹתָם
 שֶׁמְנַהֲגִים אֲנִיית הַיָּם וּסְעָרָה. אֲרַבְעִים חָסֵר
 אַחַד הֵם. וְאוֹתוֹ רַב חוֹבֵל שֶׁכֶּלֶם מְנַהֲגִים עַל יַדָּיו,
 הוּא עֲלִיּוֹן עַל כֻּלָּם. בְּזוֹה הָיָה נִדְבַק אוֹתוֹ רָשָׁע,
 וְאָמַר שֶׁתִּיחַ יוֹדֵעַ דְּעַת עֲלִיּוֹן, בְּרָגָה שֶׁהוּא עֲלִיּוֹן
 עַל כָּל מְנַהֲיֵי הַסְּפִינָה. מִי שׁוֹמֵעַ זֶה שְׁלֹא יִבְהַל
 בְּדַעְתּוֹ וַיֹּאמֶר שְׂאִין כְּמוֹהוּ בְּעוֹלָם? אֵלֶּה אוֹתוֹ
 רָשָׁע מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר וְאָמַר דְּבָרֵי
 אֱמֶת, וְגַנֵּב דְּעַת בְּנֵי הָעוֹלָם.

אֲשֶׁר מַחֲזֶה שְׂדֵי יַחֲזֶה. מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ אֶת זֶה חָשַׁב
 שֶׁתִּיחַ רוֹאֶה מַה שְׁלֹא רָאָה אַחֵר בְּעוֹלָם.

מַחֲזֶה שְׂדֵי - זֶה עֲנָף אַחַד מֵאוֹתָם עֲנָפִים שְׁהִיוּ
 יוֹצְאִים מִשְׂדֵי, וְלָמָּה? שֶׁבְּחֻכְמָה זוֹ נִרְאִים שְׁלֹשָׁה
 בְּנֵגְד ש' שֶׁל שְׂדֵי, בְּנֵגְד שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים שָׁבוּ,
 וּמִרְאֵה שְׁנֵי נְבִיאִים, בְּיַד עֲרֵבוֹת, שֶׁתּוֹמְכִים בּוֹ,
 בְּנֵגְד שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם עֲנָפֵי עֵיז הֶרַע לְסֵתֵם אוֹתָם.
 בְּשֹׁפֵא בָּלֶק, אָמַר, אֲנִי אוֹכֵל לֶחֶם. עֲמֶלֶק בְּיַחַד
 עִם חֻכְמָה זוֹ בָּא אֲלֵיהֶם וַיִּכַּל לֶחֶם.

וְשָׁלַח לְבַלְעָם וְאָמַר לוֹ, אֲנִי יֵשׁ בִּי שְׁתֵּי
 אוֹתִיּוֹת שֶׁל עֲמֶלֶק, שְׁהֵם ל"ק, שְׁהֵם
 סִיּוּם עֲמֶלֶ"ק. לִי יֵשׁ ל"ק, וְעֲמֶלֶק ל"ק. לִי
 חִסִּיּוּם, וּבִדְ תִּרְאֵשִׁית - ב"ל. אָמַר לוֹ רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, בְּדָ אָמַר, רֵאשִׁית בָּלֶק ב"ל, וְרֵאשִׁית
 בְּלָעָם ב"ל. רֵאשִׁית בָּלֶק הִיְתָה בּוֹ בְּבַלְעָם,
 וְסִיּוּם עֲמֶלֶק הָיָה בְּבָלֶק, וְסִיּוּם בְּלָעָם הָיָה
 רֵאשִׁית עֲמֶלֶק.

וְאֵם תֵּאמַר שְׁלֹא נוֹכַל לָהֶם מְשׁוּם שֶׁבְּשִׁפֵי מֹשֶׁה
 רָבָם שְׁתָּהָה פּוֹשֵׁט יָדָיו, תִּרִי יָד זוֹ יֵשׁ בְּאוֹתָם
 גְּדוּלִים שְׁיִכּוּלִים בְּבְשָׁפִים לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר. וְהִינּוּ

שְׁכַתוֹב וְקָסָמִים בְּיָדָם. בְּיַדֵּיהֶם לֹא כָתוּב, אֵלֶּא
בְּיָדָם. יָד מוֹל יָד. כֶּף שָׁלַח לוֹ בְּלֶק לְבַלְעָם.

וְלָכֵן מַחֲזֶה שְׂדֵי, כְּמוֹ שֶׁאֶמְרָנוּ. וְלָכֵן נִעְנְשׂוּ,
וְנִעְנְשׂוּ לְמַעַלָּה, וְנִקְרָאִים מַחֲזֶה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א' ז) וּמוֹל מַחֲזֶה אֵל מַחֲזֶה. עֲנָף שִׁיזְצֵא
מִשָּׁם. וּמִיֵּהוּ אֹתוֹ מַחֲזֶה? עֲזֵא וְעֲזֵאֵל, שֶׁהֵם נִפְל
וְנָלוּי עֵינַיִם, וְהוּא מַחֲזֶה שְׂדֵי, שֶׁהִיא רוֹצֵה נוֹפֵל
וְנָלוּי עֵינַיִם.

אִיפֹה הָיָה בְּלָעָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? אִם תֵּאמַר
בְּמַדְיָן, הֲרֵי כָתוּב וְעָתָה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעָמִי.
אִם הֲלֹךְ לוֹ, מִי נָתַן אֹתוֹ בְּמַדְיָן? אֵלֶּא אֹתוֹ
רָשָׁע, בִּיּוֹן שָׂרָאָה שֶׁנִּפְּלוּ מִיִּשְׂרָאֵל כ"ד אֶלְפָּה עַל
עֲצוֹתָיו, הִתְעַכַּב שָׁם, וְהָיָה רוֹצֵה מֵהֶם שְׂכָרוֹ.
וּבְעוֹד שֶׁהִתְעַכַּב שָׁם, כָּא פִּנְחָם וְגָדוּלֵי הַחֵיל לְשָׁם.

בִּיּוֹן שָׂרָאָה אֶת פִּנְחָם, פָּרַח בְּאֹיִר, וּשְׁנֵי בָנָיו
עִמּוֹ, יוֹנָם וַיּוֹמְכָרוּם. וְאִם תֵּאמַר, הֲרֵי מֵתוֹ
בְּמַעֲשֵׂה הָעֶגְלָה, שֶׁהֲרֵי הֵם עָשׂוּ אֹתוֹ? אֵלֶּא כֶּף הָיָה
בְּיָדָיו, וְזָהוּ שְׁכַתוֹב (שמות לב) וַיִּפֹּל מִן הָעָם בַּיּוֹם

ההוא בשלשת אלפי איש. וכי לא היו יודעים
 חשבון קמן זה? והרי כמה חשבונות רמים
 עליונים וגדולים ידע הכתוב למנות, וכאן
 בשלשת אלפי איש? אלא אלו בני בלעם, יונו"ם
 ויומברו"ם, שהיו שקולים בשלשת אלפי איש.

אלא אותו רשע, כל בשפי העולם היה יודע,
 ולקח גם כן בשפי בניו שהיו רגילים בהם,
 ובהם טם ועלה. פנחם ראה אותו, שהיה אדם
 אחר טם באויר והיה מתעלה באויר מהעין, הרים
 קול לבני חיל ואמר: יש מי שיודע לפרח אחרי
 אותו רשע, שהרי בלעם הוא? ראו אותו שהיה
 טם.

צליה בן שבט דן קם, ולקח שלטון ששולט על
 בשפים ופרח אחריו. כיון שראה אותו
 אותו רשע, עשה דרך אחר באויר, ובקע חמשה
 אוירים באותו דרך, (דף קצד ע"ב) והתעלה והתכסה
 מהעין, ואז הסתכן צליה באותה שעה והיה
 בצער, שלא ידע מה יעשה. הרים אליו פנחם קול

וְאָמַר: צֵל הַתְּנִינִים שְׂרוּבְצִים עַל כָּל הַנְּחָשִׁים,
הַפֶּדָּ בְּשִׁעְרוֹתֶיהָ. מִיַּד יֵדַע וְנִלְאָה אוֹתוֹ מְקוֹם, וְנִבְנַם
אֵלָיו. מִיַּד הַתְּנַלְתָּה, וַיֵּרְדוּ שְׁנִיָּהֶם לְפָנַי בְּנַחֵם.

בא וּרְאֵה, אוֹתוֹ רָשָׁע פְּתוּב בּוֹ וַיִּלְךְ שָׁפִי, זֶהוּ
עֲלִיזוֹן שְׂדֵרְגוֹתָיו נָחַשׁ זָכָר. צִלָּהּ לָקַח שְׁנִים,
זָכָר וְנִקְבָּה, וּבּוֹ שָׁלַט עֲלָיו, מִשּׁוֹם שֶׁהַשְּׁלֵטוֹן
שֶׁשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם לָקַח וְהַתְּכַוֵּן לְפָנָיו. וְזֶה הָיָה
(בראשית מט) שְׁפִיפֵן עָלַי אֲרַח. עַל אוֹתוֹ אֲרַח שֶׁעָשָׂה
אוֹתוֹ רָשָׁע, שְׁפִתוֹב (שם) יְהִי דָן נָחַשׁ עָלַי דָּרֶךְ - זֶה
שְׁמִשׁוֹן. שְׁפִיפֵן עָלַי אֲרַח - זֶה צִלָּהּ.

הַנִּשְׁרָף עֲקָבֵי סוּם - זֶה עִירָה, שֶׁהָיָה עִם דָּוִד,
שֶׁהָיָה בָּא מִדָּן, וּבְנִלְלוֹ תְלוּיָה גְבוּרָתוֹ
בְּדָוִד, שְׁפִתוֹב (שמואל ב ח) וַיַּעֲקֹר דָּוִד אֶת כָּל הַרְכָּב.
וַיִּפֹּל רֶכְבּוֹ אַחֲזֹר - זֶה שְׂרָיָה, שֶׁעָתִיד לָבֵא יַחַד עִם
מְשִׁיחַ בֶּן אֲפֵרַיִם, וְהוּא מִשְׁכַּט דָּן, וְעָתִיד הוּא
לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת וּקְרִבּוֹת בְּשָׂאֵר הָעַמִּים. וּכְשִׁוּהָ
יְקוּם, אִזּוֹ מִחֲבָה לְגֵאֲלַת יִשְׂרָאֵל, שְׁפִתוֹב (בראשית מט)
לִישׁוּעָתְךָ קוֹיָתִי ה'. וְאַף עַל גַּב שֶׁפְּרָשׁוּהוּ לְפָסוּק

זֶה, אֲבָל בְּרוּר הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכִמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּהוּ,
וְעַל זֶה בָּא הַפְּסוּק וּמוֹכִיחַ.

כִּי־וַיִּזְכֹּר אֹתוֹ רָשָׁע אֶל פְּנֵיהֶם, אָמַר לוֹ: רָשָׁע!
כַּמָּה גְּלוּגוּלִים רָעִים עָשִׂיתָ עַל הָעַם הַקָּדוֹשׁ.
אָמַר לוֹ לְצִלְיָה: בֵּא וְהִרְגוּ אֹתוֹ, וְלֹא בַשֵּׁם, שְׂלֵא
רְאוּי זֶה לְהִזְכִּיר עֲלָיו קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה, בְּשִׁבִיל שְׂלֵא
תֵצֵא נְשָׁמָתוֹ וְתִכְלֹל בְּדַבָּרִים שֶׁל דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת,
וְתִתְקַיֵּם בּוֹ מַה שֶׁאָמַר תְּמוֹת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָשָׂה בּוֹ כַּמָּה מִיּוֹנֵי מוֹת וְלֹא מֵת,
עַד שֶׁלָּקַח חֶרֶב שֶׁהָיָה מְתַקֵּן (תְּקוּיָה) עֲלֶיהָ
נִחַש מִצַּד אֶחָד וְנִחַש מִצַּד שֵׁנִי. אָמַר לוֹ פְּנֵיהֶם:
בְּשֵׁלֹו קַח (הִרְגוּ אֹתוֹ), וּבְשֵׁלֹו יָמוּת. אִזּוֹ הִרְגוּ אֹתוֹ וַיִּכַּל
לוֹ. שֶׁכֶּף דָּרַךְ אֹתוֹ צַד - מִי שֶׁהוֹלִיךְ אַחֲרָיו, בּוֹ
יָמוּת, וּבּוֹ תֵצֵא נְשָׁמָתוֹ, וּבּוֹ יִכְלֹל. וְכֵן מֵת בְּלָעָם,
וְדָנִים אֹתוֹ בְּדִינֵי אֹתוֹ הָעוֹלָם וְלֹא נִקְבְּרָה
לְעוֹלָמִים. וְכֹל עֲצָמוֹתָיו נִרְקְבוּ, וְנִעְשׂוּ כַּמָּה
נִחְשִׁים מְזוּהָמִים מִזִּיקִים שָׂאָר בְּרִיּוֹת, וְאִפְּלוּ
הַתּוֹלְעִים שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים בְּשָׂרוֹ הִפְכוּ לְנִחְשִׁים.

מִצְאָנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אֲשֶׁמְדָאֵי שְׁנַתָּן לְשִׁלְמָה
 הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁהָיָה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת
 בְּשָׂפִים חֻקִּים נִסְתָּרִים מִהָעֵינַי, אִם יֵדַע הַסֵּלַע
 שֶׁשָׂם נֶפֶל בְּלֶעָם, יִמָּצֵא מֵאוֹתָם נְחָשִׁים שֶׁהָיוּ
 מֵעֲצָמוֹת אוֹתוֹ הַרְשָׁע, אִם יִהְיֶה אֶחָד מֵהֶם -
 בְּרֹאשׁוֹ יַעֲשֶׂה בְּשָׂפִים עֲלִיוֹנִים, בְּגוֹפוֹ בְּשָׂפִים
 אֲחֵרִים, בְּזַנְבוֹ בְּשָׂפִים אֲחֵרִים. שְׁלֹשָׁה מִיָּנִי בְּשָׂפִים
 בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד.

בְּשִׁבְעָאָה מִלְכַּת שְׂבָא לְשִׁלְמָה, מֵאוֹתָם דְּבָרִים
 שֶׁשָּׂאֲלָה אֶת שְׁלֹמֹה, אָמְרָה: עֲצֵם
 הַנְּחָשׁ שֶׁל שְׁלֹשָׁה רְאשִׁים בְּפֹה נִתְפָּס? מִיָּד -
 (מלכים-א י) לֹא הָיָה דָבָר נֶעְלָם מִן הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא
 הִגִּיד לָהּ. הִיא שָׂאֲלָה עַל זֶה, וְהִיָּתָה צְרִיכָה אוֹתָם
 נְחָשִׁים, וְלֹא יִכָּלֶה לְקַחֵת אֶחָד מֵהֶם. מַה הַשֵּׁיב
 לָהּ? דְּבָרִים שֶׁהָיוּ בְּלִפְנֵיהֶם. כִּי הוֹדִיעַ לָהּ, שֶׁכִּתּוּב
 וַיִּגַּד לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת כָּל דְּבָרֶיהָ. אוֹתָם נְחָשִׁים לֹא
 יְכוּלִים לָקֶחַם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, פְּרָט לְדָבָר שֶׁל סוּד
 אֶחָד. וּמָהוּ? שְׂכֵבֶת יֵרַע רוֹתְחַת.

וְאִם תֹּאמַר, מִי יִכּוֹל? אֵלָּא בְּשַׁעַה שְׁהֵאִישׁ מוֹצִיא
 אוֹתָהּ שְׂכֵבֶת זָרַע כְּשֶׁהוּא בְּתֵאֵוָה, מוֹצִיא
 אוֹתָהּ לְשֵׁם אוֹתוֹ נְחָשׁ בְּרִצּוֹן הַתֵּאֵוָה. כְּשִׁיּוֹצֵאת
 רוֹתְחַת, לוֹקְחִים אוֹתָהּ מִיַּד בְּלְבוּשׁ אֶחָד, וְאוֹתוֹ
 לְבוּשׁ זוֹרְקִים לְנַחֵשׁ, מִיַּד כּוּפֵף רֹאשׁוֹ, וְתוֹפְסִים
 אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁתוֹפְסִים תְּרִנְגוּל חֲפִית. וְאִם כָּכֵל כְּלִי
 הַקָּרָב שֶׁל הָעוֹלָם יַעֲרֹכוּ בְּאֶחָד מֵהֶם - לֹא יִכּוֹלִים
 לֹא. וּבִזְוָה לֹא צָרִיךְ אָדָם בְּעוֹלָם כְּלִי קָרָב וְלֹא דְבַר
 אֶחָד, וְלֹא צָרִיךְ לְהַשְׁמֵר מֵהֶם, שְׁחֵרֵי כָּלֶם נִכְפָּים
 אֵלָיו. אִזְּ דְּבָקוֹ הַדְּבָרִים הַלְלוּ בְּלִפְתָּהּ, וְהַתְּאֵוָה
 לְזֵה.

מִכָּאֵן וְהִלְאָה, אֵלְעֶזֶר בְּנֵי, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עוֹשֶׂה מַה שְׁעוֹשֶׂה בְּאוֹתוֹ רְשָׁע, וְסוֹדוֹת
 נִסְתָּרִים אֵלָיו לֹא הַצְטָרְכוּ לְהַתְּנִלוֹת. אֲבָל מִשּׁוֹם
 שְׁתַּחֲבָרִים שְׂפָאן יִדְעוּ דְרָכִים נִסְתָּרִים שֶׁל הָעוֹלָם,
 גְּלִיתִי לָכֶם. שְׁחֵרֵי כְּמָה מְנַהֲגִים נִסְתָּרִים הֵם
 בְּעוֹלָם וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים, וְאוֹתָם פְּלֵאוֹת
 נִסְתָּרִים, גְּדוּלִים וְעֲלִיוֹנִים. עֲלָיו וְעַל שְׁדוּמָה לוֹ
 קָרְאֵנוּ, (מִשְׁלֵי י) וְשֵׁם (דף קצה ע"א) רְשָׁעִים יִרְקֵב. אֲשַׁרְיָהֶם

צדיקי האמת, עליהם פתוב (תהלים קמ) אך צדיקים
יודו לשמוך וגו'.

ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. רבי
אבא פתח, (שם קב) תפלה לעני כי יעטף
וגו'. שלשה הם שפתוב בהם תפלה. ובארנו דבר
זה (אבל דבר זה) - אחד היה משה, ואחד היה דוד,
ואחד עני, שנכלל בהם והתחבר בהם. ואם
תאמר, הרי פתוב (חבוק ג) תפלה לחבוק הנביא
- הרי ארבעה הם? אלא חבוק לא בגלל תפלה
היה, ואף על גב שפתוב בו תפלה, תשפחת
והודאה היא לקדוש-ברוך-הוא על שחתהו ועשה
אתו נסים ונבורות, שחרי פן השונמית היה.

אבל שלש הן שנקראות תפלה: (תהלים ז) תפלה
למשה איש האלהים, תפלה זו שאין
במותה באיש אחר. תפלה לדוד, תפלה זו היא
תפלה שאין במותה במלך אחר. תפלה לעני,
תפלה היא מאותן שלש. מי חשובה מכלן? הוי
אומר תפלת העני. תפלה זו קודמת לתפלת

מִשָּׁה, וְקוֹדֶמֶת לְתַפְלֵת דָּוִד, וְקוֹדֶמֶת לְכָל שְׂאֵר
תַּפְלוֹת הָעוֹלָם.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָעֲנִי הוּא שְׁבוּר לֵב, וְכֵתוּב
(שם לד) קָרוֹב ה' לְנַשְׁפָּרֵי לֵב וְגו'. וְהָעֲנִי עוֹשֶׂה
תְּמִיד קְטָטָה בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְקַשֵּׁב וְשׁוֹמֵעַ דְּבָרָיו. כִּיּוֹן שֶׁמֵתַפְלֵל תַּפְלֵתוֹ,
פּוֹתֵחַ כָּל חַלּוֹנוֹת הַרְקִיעִים, וְכָל שְׂאֵר הַתַּפְלוֹת
שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה, דוֹחָה אוֹתָן אוֹתוֹ עָנִי שְׁבוּר לֵב,
שֶׁכֵּתוּב תַּפְלָה לְעָנִי כִי יַעֲטֹף. כִּי יִתְעַטֵּף צָרִיךְ לוֹ
לְכַתֵּב! מַה זֶה כִּי יַעֲטֹף? אֵלֶּא הוּא עוֹשֶׂה עֲטוּף
לְכָל תַּפְלוֹת הָעוֹלָם, וְלֹא נִכְנָסוֹת עַד שֶׁנִּכְנָסֶת
תַּפְלֵתוֹ.

וְהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר: יִתְעַטְפוּ כָּל
הַתַּפְלוֹת, וְתַפְלָה זוֹ
תִּכְנַס אֵלַי. אֵינִי רוֹצֵה כָּאֵן בֵּית דִּין שְׂיִדּוֹן בִּינֵינוּ.
לְפָנַי יִהְיוּ תַרְעוּמוֹת שְׁלוֹ, וְאֲנִי וְהוּא לְבִדְנוּ.
וְהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְיַחַד לְבָדוּ בְּאוֹתָן

הַתְּרַעוּמוֹת, בְּאוֹתָהּ תִּפְלֶה, שְׂכַתוֹב וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ. לִפְנֵי ה' בְּיַדָּאִי.

כָּל חֵילוֹת הַשָּׁמַיִם שׂוֹאֲלִים אֵלֶּה לְאֵלֶּה: בַּמָּה מֵתַעֲסֵק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? בַּמָּה מִשְׁתַּדֵּל? אוֹמְרִים: מִתְיַחַד בְּעֲרֻגָּה בְּכֵלִים שְׁלוֹ. כֵּלָם לֹא יוֹדְעִים מַה נַּעֲשֶׂה מִתְּפִלַּת אוֹתוֹ עָנִי וּמִכָּל אוֹתָן תְּרַעוּמוֹתָיו. שְׂאִין תִּיאֹה לְעָנִי אֵלֶּה כְּשֹׁשׁוּפָךְ דְּמַעוֹתָיו בְּתַרְעֻמַּת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְאִין תִּיאֹה לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵלֶּה כְּשֹׁמְקֵל אוֹתָם וְנִשְׁפָּכִים לִפְנֵיו. וְזוֹהֵי תִּפְלֶה שְׁעוֹשָׂה עֲטוּף וְעוֹמֶפֶת כָּל תִּפְלוֹת הָעוֹלָם.

מִיֵּשֶׁה הַתְּפִלָּל תִּפְלָתוֹ, וְהַתְּעַכֵּב בַּמָּה יָמִים בְּתִפְלָה זוֹ. דְּוֹד רָאָה שְׁכָל הַחֲלוּנוֹת וְכָל שְׁעָרֵי הַשָּׁמַיִם, כֵּלָם מְזַמְנִים לְהַפְתִּיחַ לְעָנִי, וְאִין בְּכָל תִּפְלוֹת הָעוֹלָם שְׁתַּקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִקְּשִׁיב מִיָּד כְּמוֹ לְתִפְלַת הָעָנִי. כִּיּוֹן שְׂרָאָה אֶת זֶה, עֲשֶׂה עֲצֻמוֹ עָנִי וּמִסְבֵּן. פִּשְׁט לְבוּשׁ הַמְּלָכוֹת וַיֵּשֶׁב עַל הָאָרֶץ כְּמוֹ עָנִי וְאָמַר תִּפְלֶה, שְׂכַתוֹב (תהלים פו)

תַּפְּלָה לְדוֹד הַיְּתָה ה' אֲזַנְךָ עֲנֵנִי. וְאִם תֹּאמַר לְמָה?
 בְּגִלְגַּל כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, דָּוָד, וְלֹא מֶלֶךְ אֲתָה, וְשׂוֹלֵט עַל מְלָכִים
 חֲזָקִים, וְאֲתָה עוֹשֶׂה עֲצָמָךְ עָנִי וְאֶבְיוֹן?! מִיָּד
 הַחֲזוֹר תַּפְּלָתוֹ לְגִזּוֹן אַחַר וְעוֹב דְּבַר אֶבְיוֹן וְעָנִי,
 וְאָמַר שְׁמֶרְהָ נַפְשִׁי כִּי חֶסֶד אָנִי. וְעַם כָּל זֶה, הַכֹּל
 תִּיְהִי בְּדוֹד.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, יָפָה אָמַרְתָּ, וְעַם כָּל זֶה (וְעַל
 זֶה) צָרִיךְ לְאָדָם שְׁמַת־פֶּלֶל תַּפְּלָתוֹ (לְחַיּוֹת שָׁם עָנִי
 וְאֶבְיוֹן) לַעֲשׂוֹת עֲצָמוֹ עָנִי, כִּדִּי שְׁתַּכְנַם תַּפְּלָתוֹ בְּכֹלֵל
 כָּל הָעֲנִיִּים. שְׁחַרֵּי כָּל שׂוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים לֹא
 מִשְׁאִירִים כָּךְ לְהַכְנִים כְּמוֹ שְׁמִשְׁאִירִים אֶת הָעֲנִיִּים,
 שְׁחַרֵּי כְּלֵי רֵשׁוֹת נְכֻנְסִים. וְאִם עוֹשֶׂה אָדָם עֲצָמוֹ
 וְשָׁם רְצוֹנוֹ תְּמִיד בְּעָנִי, תַּפְּלָתוֹ עוֹלָה וְנִפְגַּשֶׁת עִם
 אוֹתָן תַּפְּלוֹת הָעֲנִיִּים וּמִתְחַכְּרֶת אִתָּן, וְעוֹלָה יַחַד
 אִתָּן וְנִכְנָסֶת בְּכֹלְלָן, וּמִתְקַבְּלֶת בְּרָצוֹן לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ
 הַקְּדוֹשׁ (בְּהֵם).

דָּוִד הַמֶּלֶךְ שָׁם אֶת עֲצָמוֹ בְּאַרְבָּעָה דְרָכִים: שָׁם
 עֲצָמוֹ יַחַד עִם עֲנִיִּים, שָׁם עֲצָמוֹ יַחַד עִם
 חֲסִידִים, שָׁם עֲצָמוֹ יַחַד עִם עֲבָדִים, וְשָׁם עֲצָמוֹ
 יַחַד עִם אוֹתָם שְׂמוֹסְרִים עֲצָמָם וְנִפְשָׁם עַל קִדְשֵׁי
 שְׁמוֹ. שָׁם עֲצָמוֹ עִם עֲנִי, שְׂכֵתוֹב כִּי עֲנִי וְאֲבִיוֹן
 אָנִי. שָׁם עֲצָמוֹ יַחַד עִם חֲסִידִים, שְׂכֵתוֹב שְׂמֵרָה
 נִפְשִׁי כִּי חֲסִיד אָנִי, מִשּׁוֹם שְׂצָרִיךְ הָאָדָם שְׁלֹא
 לָשִׁים עֲצָמוֹ רָשָׁע. וְאִם תֹּאמֶר, אִם כֵּן, לֹא יִפְרֹט
 חֲטָאֵיו לְעוֹלָמִים? לֹא כֵּן! אֵלֶּא כְּשִׁיִּפְרֹט חֲטָאֵיו,
 אִזּוֹ הוּא חֲסִיד, שְׂפָא לְקַבֵּל תְּשׁוּבָה. מוֹצִיא עֲצָמוֹ
 מִצַּד הָרַע שֶׁהָיָה בְּטִנְפַת שְׁלוֹ עַד עֲכָשׁוּ, וְכַעַת
 נִדְבֵק בְּיָמֵינוֹ הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהֵיָא פְּשׁוּטָה לְקַבֵּלוֹ.

וְלֹא תֹאמֶר שְׁלֹא יִקַּבְּלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
 שִׁיִּפְרֹט חֲטָאֵיו מִיּוֹם שֶׁהָיָה בְּעוֹלָם, (אם כֵּן)
 אֵיפֹה (אז) אוֹתָם ^(דף קצה ע"ב) שֶׁהִתְכַּסּוּ מִמֶּנּוּ, שְׁלֹא יִכּוֹל
 לְהִנָּיֵעַ. אֵלֶּא לֹא צָרִיךְ לְפָרֵשׁ, פֶּרֶט לְאוֹתָם
 שְׂיִזְכֹּר מֵהֵם. וְאִם שָׁם רְצוֹנוֹ בָּהֶם, כָּל הָאֲחֵרִים
 נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם. שֶׁחֲרִי לְמִדְּנוֹ, אֵינֶן פּוֹדְקִים
 חוֹרֵי הַבַּיִת הָעֲלִיּוֹנִים לְמַעְלָה, וְלֹא אוֹתָם

תחתונים למטה כבעור חמץ. אין כיון שברק
כפי מראה עיניו מה שיכול להגיע, הכל נמשך
אחרי זה והתפטר יחד אתו.

וכך גרסנו בננעים: עשרים וארבעה ראשי
איברים הם שלא מטמאים משום מחיה.
והכהן לא טורח אחריהם, והינו מה שכתוב, (ויקרא
י) לכל מראה עיני הכהן. מקום שיכול לראות
מכתש בהסתכלות אחת, ולא צריך להנמיך את
עצמו ולהרים עיניו פאן וכאן. גם כן לא צריך
לפרט תפאיו (לבגש) מיום שתיה, שחרי חורי הפית
התחתונים, ולא אלו שהתפסו שלא יכול להגיע,
שהם חורי הפית העליונים למעלה, (אלא) בא ראה,
לכל מראה עיני הכהן. וכלם נמשכים אחריהם.
ועל זה שם דוד עצמו בתוך החסידים.

הוא שם עצמו יחד עם עבדים, שכתוב (תהלים קכג)
הנה בעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב
(שם פו) הושע עבדך אתה אלהי. שם עצמו עם
אותם שפסרו נפשם על קדשת שמו, שכתוב (שם)

שִׁמַּח נֶפֶשׁ עֲבָדְךָ כִּי אֵלֶיךָ ה' נִפְשִׁי אֲשָׂא. בְּכָל
הָאֲרָבָעָה הֶלְלוּ שָׁם עֲצֻמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְפָנַי אֲדוֹנוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תְּרַמְתִּי יָדַי בְּתַפְלָה לְפָנַי הַמֶּלֶךְ
הַקְּדוֹשׁ. שְׁחַרְי שְׁנֵינִי, אָסוּר לוֹ לְאָדָם לְהַרִים
יָדָיו לְמַעַלָּה פָּרַט לְתַפְלָה, וּבִבְרָכוֹת וּבְתַחֲנוּנִים
לְאֲדוֹנוֹ, שְׁפָתוֹב (בראשית יד) תְּרַמְתִּי יָדַי אֶל ה' אֵל
עֲלִיּוֹן, וּמְתַרְגְּמִים: תְּרַמְתִּי יָדַי בְּתַפְלָה. שְׁחַרְי
בְּאַצְבָּעוֹת הַיָּדִים יֵשׁ דְּבָרִים עֲלִיּוֹנִים. וְכַעַת כָּךְ אֲנִי
עוֹשֶׂה, וְאוֹמֵר שְׁכָל מִי שְׁאֲרָבָעָה אֵלָיו יִסְדֵּר לְפָנַי
אֲדוֹנוֹ וְעוֹשֶׂה עֲצֻמוֹ בְּרָצוֹן בְּתַקוּן זֶה כְּרָאוֹי,
בְּתַקוּן זֶה לֹא תִחַזַר תְּפִלָּתוֹ רִיקָם.

בְּתַחֲלָה עָבַד - לְסִדֵּר שְׁבַח לְפָנַי אֲדוֹנוֹ וּלְזִמְרָה
לְפָנָיו, וְזֶה בְּתַשְׁבְּחוֹת שְׁלִפְנֵי הַתְּפִלָּה.
אַחַר כָּךְ עָבַד לְאַחַר שְׁתַּתְּפִּיל תְּפִלַּת עֲמִידָה,
הוּא עָבַד שְׁסִדֵּר תְּפִלַּת אֲדוֹנוֹ. אַחַר כָּךְ עָבַד
אַחַר שְׁתַּתְּפִּיל כָּל תְּפִלָּתוֹ וְהִלְךְ לוֹ. וְעַל זֶה עָשָׂה
עֲצֻמוֹ דָּוִד שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּתַפְלָה זֹו עָבַד, שְׁפָתוֹב
הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אֶתְּה אֱלֹהֵי. שִׁמַּח נֶפֶשׁ עֲבָדְךָ.

וְכַתּוּב (תהלים פו) הִתְנַה עֲזָרָה לְעֶבְרָה. הֲרֵי שְׁלֹשׁ
פְּעָמִים צָרִיךְ לָשִׁים עֲצָמוֹ עֶבֶר.

אַחַר כֵּן לָשִׁים עֲצָמוֹ תוֹךְ אֱלוֹ שְׁמֹסְרוֹ נִפְשָׁם עַל
קִדְשַׁת שְׁמוֹ, כְּלוּמַר בְּיַחְדוֹ שֶׁל שְׂמֵעַ
יִשְׂרָאֵל. שֶׁכֵּל מִי שֶׁשָּׂם כֵּן רְצוֹנוֹ בְּזֶה הַפְּסוּקָה,
נִחָשֵׁב לוֹ כְּאֱלוֹ מִסֵּר עֲצָמוֹ עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם.

לְאַחַר שֶׁשָּׂם עֲצָמוֹ עָנִי, בְּזִמְנֵי שְׁנֵיכֵנָם וְדוּפַק עַל
בְּתָחִים שֶׁל רוּמֵי מְרוֹמִים, כְּשֶׁאֹמֵר אֱמֶת
וַיֵּצִיב (וסוּדָה) גִּיאָלָה לְתַפְלָה, לְהִיּוֹת בְּתַפְלַת עֲמִידָה
שְׁבוּר לֵב עָנִי וּמִסְכֵּן. וְלָשִׁים רְצוֹנוֹ לְהַכְלִיל בְּתוֹךְ
הָעֲנִיִּים בְּשִׁבְרוֹן לֵב בְּנִמְיֻכוֹת נִפְשָׁה.

לְאַחַר שֶׁשָּׂם עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ חֲסִידִים בְּשׁוֹמֵעַ תַּפְלָה
לְפָרֵשׁ חֲטָאִיו, שְׂכָךְ צָרִיךְ יַחֲדוֹ בְּשׁוֹמֵעַ
תַּפְלָה בְּשִׁבִיל לְהַתְדַבֵּק בְּיָמִין שְׁפִשׁוּטָה לְקַבֵּל
שָׂבִים, אִזּוֹ נִקְרָא חֲסִיד. הֲרֵי אֲרַבְּעָה אֱלֹהֵי כְּרֵאוּי.

מִי כּוֹלֵל כָּל אֱלֹהֵי? אֹתוֹ שְׂצָרִיךְ לְכַלֵּל אוֹתָם,
וְזֶהוּ עֶבֶר שְׂכוּלֵל אֶת כָּל הַשָּׂאָר. שְׁלֹשָׁה

עֲבָדִים הֵם בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת, וְכֻלָּם אַחֵד. וְעֲלֵיהֶם
 פָּתוּב (שם קכג) הִנֵּה בְּעֵינַי עֲבָדִים אֵל יַד אֲדוֹנֵיהֶם
 וְגו'. בֵּין עֶבֶד לְעֶבֶד הֵם אוֹתָם אַחֲרִים. בֵּין עֶבֶד
 רֵאשׁוֹן לְעֶבֶד שֵׁנִי יֵשׁ לוֹ לְמִסַּד נִפְשׁוֹ עַל יְחוּד
 קִדְשֵׁת שְׁמוֹ, וְלָשִׁים עֲצָמוֹ עָנִי וּמִסְכֵּן בְּתַפְלָת
 עֲמִידָה, וְלָשִׁים עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ חֲסִידִים בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.
 עֶבֶד שְׁלִישִׁי לְאַחַר שְׁפִים וְסִדֵּר הַכֹּל.

לְמִדְּנוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁמִסְדֵּר בֵּן אָדָם כָּל אֲרֻבְעָה
 הַסְּדוּרִים הֵלְלוּ בְּרֵצוֹן הַלֵּב, נוֹחַ לְפָנַי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּפּוֹרֵשׁ יְמִינוֹ עָלָיו, בְּאוֹתוֹ עֶבֶד
 שְׁלִישִׁי, וְקוֹרָא עָלָיו וְאוֹמֵר לוֹ עֲבָדִי אַתָּה, שְׁכַתוּב
 (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ
 אֶתְפָּאֵר. וְדַאי תְּפִלָּה (דף קצו ע"א) שֶׁל אָדָם זֶה לֹא תַחֲזוֹר
 רִיקָם לְעוֹלָמִים. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּא וּרְאֵה, שְׁנֵי עֶבֶד מֵאוֹתָם
 הַשְּׁלִשָּׁה הֵם שְׁכוּלִלִים כָּל אֵלֶּה, שְׁחָרֵי
 הַשְּׁלִישִׁי עוֹמֵד לְחֵתָם בּוֹ חוֹתָם לְמַעַלָּה לָשִׁים בּוֹ
 יַד מִימֵין הַמְּלֶךְ וּלְהַשְׁתַּבַּח בּוֹ. אֲבָל שְׁנֵי אֵלֶּה,

ראשון ושני, הם כלל הכל. ודוד משבח עצמו
 בהם, שכתוב (תהלים קטז) אָנָה ה' כִּי אֲנִי עֲבָדְךָ אֲנִי
 עֲבָדְךָ וְגו', שאלו כוללים כל השאר. שלישי בך
 עומד לגאל אותי, שכתוב הוֹשִׁיעַ עֲבָדְךָ אֶתָּה
 אֱלֹהֵי. מִי שְׁמַסְדֵּר אֶת זֶה, שִׁיחֵיהַ יְדוּעַ לוֹ שֶׁהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתַּבֵּחַ בּוֹ, וְקוֹרֵא עֲלָיו עֲבָדֵי אֶתָּה
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר. כָּא רַבִּי אֲבָא וּנְשָׁקוּ.

אמר רבי אבא, על זה קראנו, (שם י"ט) הַנְּחַמְדִּים
 מִזֶּהב וּמִפּוֹ רַב וְגו'. כִּמְחָ מִתּוֹקִים דְּבָרִים
 עֲתִיקִים שְׁסִדְרוּ הָרֵאשׁוֹנִים. וְאֵנוּ, כְּשִׁטְוֵעִים
 אוֹתָם, לֹא יְכוּלִים לֵאכֹל. וְדַאי זֶה כֶּה, וְחֶסֶם וְקֶ
 מוֹכִיחַ עַל שְׁלֹשָׁה עֲבָדִים, וְהֵם אֶחָד וּבְמָקוֹם אֶחָד.
 וְשָׁנִים כִּפִּי שְׁאֵמְרָתִי, וְאֶחָד הוּא לְהַתְּעַטֵּר בּוֹ
 תְּקוּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוֹב (ויקרא כ"ה) כִּי לִי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם וְגו'. לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרֵת
 עֶבֶד. מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צָרִיךְ לְהַתְּעַטֵּר
 בְּשִׁלְשֵׁת אֱלֹהִים. וְעַל זֶה לֹא יִמְכְּרוּ לְשֵׁם עֶבֶד, שֶׁחֵרֵי
 תְּקוּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה נ) מִי בָכֶם יֵרָא ה' וְגו'. מַה זֶה שִׁמְעַ בְּקוֹל עֲבָדָיו? פָּסוּק זֶה בְּאֵרוֹתָיו הַחֲבֵרִים בְּתַפְלָה, וְכֵן הוּא. מִי שְׂרָגִיל לָבֵא לְבֵית הַכְּנָסֶת לְהִתְפַּלֵּל וַיּוּם אַחֵר לֹא בָא, הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׂוֹאֵל עֲלֵינוּ וְאָמַר: מִי בָכֶם יֵרָא ה' שִׁמְעַ בְּקוֹל עֲבָדָיו אֲשֶׁר הִלְךְ חֲשֻׁכִים וְאִין נִגְהָ לּוֹ. מַה זֶה שִׁמְעַ בְּקוֹל עֲבָדָיו? בְּמִי? אִם תֹּאמַר בְּנָבִיא אוֹ בְּאִישׁ אַחֵר - מִי נָתַן נְבִיא אוֹ אָדָם אַחֵר לְתַפְלָה, שְׂמִשּׁוּם שְׂהִתְפַּלֵּל תְּפַלְתּוּ שׁוֹמְעַ בְּקוֹל נְבִיא אוֹ אָדָם בְּעוֹלָם?!

אֵלֶּא אוֹתוֹ שְׂמִתְפַּלֵּל תְּפַלּוֹת בְּכָל יוֹם, הוּא שׁוֹמְעַ בְּאוֹתוֹ קוֹל שְׂקוּרָא לוֹ הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִשְׁתַּבַּח בּוֹ וְאָמַר שֶׁהוּא עֲבָדוֹ וְדַאי. שִׁמְעַ בְּקוֹל, בְּאִיזָה קוֹל? בְּאוֹתוֹ שְׂנִקְרָא עֲבָדוֹ. שְׂבַח עֲלִיוֹן הוּא שְׂיוֹצֵא עֲלֵינוּ קוֹל שֶׁהוּא עֲבָדוֹ. וְעוֹד, שְׂקוֹל נִשְׁמַע בְּכָל אוֹתָם רְקִיעִים שֶׁהוּא עֲבָד תְּמַלְךְ הִקְדוּשׁ, וְזֶהוּ שׁוֹמְעַ בְּקוֹל עֲבָדוֹ.

אֲשֶׁר הִלֵּךְ חַשְׁכִּים וְאֵין נִגְה לֹו. וְכִי מִשׁוֹם שְׁלֹא
 בָּא לְהַתְּפִיל הִלֵּךְ חַשְׁכִּים? אֵלֶּא פִרְשׁוּהָ.
 אֲבָל עַד שְׁלֹא יתְבַנְּסוּ יִשְׂרָאֵל לְבִתֵּי כְּנִסְיֹות
 לְהַתְּפִיל, הֵצֵד הָאֲחֵר עֹמֵד וְסוּגֵר כָּל הָאֹרֹות
 הָעֲלִיֹונִים שְׁלֹא יתְפַשְׁטוּ וַיִּצְאוּ עַל הָעוֹלָם. וְשֵׁלֶשׁ
 פְּעָמִים בְּיוֹם הוֹלְכִים צַד הָאֲחֵר, זָכָר וּנְקֵבָה,
 וּמִשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם. וְאוֹתוֹ זְמַן נִתְקַן לְתַפְלָה,
 מִשׁוֹם שְׁאֵין שָׁם קַטְרוֹג כְּלָל.

וְאִזּוּ הוּא זְמַן לְתַפְלָה, מִשׁוֹם שֶׁהֵם הוֹלְכִים לְשׁוֹטְט
 בְּהַרֵּי תְּחִשְׁבָּה, וְהַר נִשְׁפָּה, אִזּוּ נִפְתָּחִים חֲלוֹנוֹת
 אֹרֹות עֲלִיֹונִים, וַיִּוָּצְאוּ וְשׁוֹרִים עַל בְּתֵי כְּנִסְיֹות
 בְּרֹאשׁ אֵלוֹ שְׁמֵת־פְּלָלִים תַּפְלוֹת, וּמֵת־חֲלָקִים
 אֹרֹות עַל רְאִשֵׁיהֶם. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל עַל
 אוֹתוֹ שְׁלֹא נִמְצָא שָׁם וְאוֹמֵר: חֲבַל עַל פְּלוּנִי שְׁתִּיחַ
 רְגִיל כָּאֵן, וּכְעֵת שְׁחֵלֵךְ חַשְׁכִּים וְעֵבֵר מִלְּפָנַי
 הָאֹרֹות וְהֵלֵךְ לְשׁוֹטְט בְּהַרֵּי הָעוֹלָם, וַיִּצְא מֵאוֹתוֹ
 נִגְה אֹור שְׁפִמְאִיר וְאֵין (לו) כּוֹ חֲלָקָה, אֵין נִגְה לֹו, כְּמוֹ
 שְׁמֵת־חֲלָק וְשׁוֹרָה עַל הָאֲחֵרִים שְׁשָׁם, כְּפִתּוּ מִזְבוֹת
 אֲבָדוּ מִפְּנֵי. (אֵין נִגְה לֹו כְּעֵת שְׁחֵלֵךְ חַשְׁכִּים) וְאֵלוֹ תִּיחַ שָׁם,

יבטח בשם ה' - בכלל העֶבֶד הראשון, וישען
באלהיו - בסוד העֶבֶד השני.

אמר רבי שמעון, אלעזר בני, ודאי רוח נבואה
שורה עליך. אמר רבי אבא, אריה בן
אריה, מי יקום לפניהם פששואנים לטרף טרף?
כל אריות העולם הם תקיפים, ואלה יותר
מכלם. כל האריות שבעולם קשים להוצאת
הטרף מפייהם, ואלו נוחים להוציא מפייהם טרף.
הם טורפים טרף ונותנים לכלם.

אשר הלך חשכים, אשר הלכו צריך לו לכתב!
אמר רבי אלעזר, משום שהם שרויים
בחבור ומיד נפרדים. הלך החבור - חשכים
נפרדו. שורים בחבור ונפרדים מיד. כמו זה (יחזקאל
א) רוח סערה באה, כלל של זכר ונקבה. באה ^{דף}
והיא עוזבת אותו, מיד נפרדים. ^(קצו ע"ב)

וירא בלק וגו'. רבי אלעזר אמר, ודאי מה שאמר
רבי חייא, דבר נסתר היה. אבל כתוב,
(תהלים פד) גם צפור מצאה בית ודרור קן לה וגו'.

וכי דוד המלך על צפור בעולם הִיָּה אוֹמֵר דָּבָר
זֶה?

אֵלֶּא כִּמוֹ שֶׁשָּׂנִינוּ כִּפְּהַ חֲבִיבוֹת הַנְּשָׁמוֹת לְפָנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אִם תֹּאמַר כָּל נְשָׁמוֹת
הָעוֹלָם - לֹא כֵּךְ! אֵלֶּא אוֹתָן נְשָׁמוֹת הַצְּדִיקִים
שֶׁשָּׂם מְדוּרָן אֵתוֹ, מְדוּרֵיהֶן לְמַעְלָה וּמְדוּרֵיהֶן
לְמַטָּה, וְכֵךְ נֹאמַר. גַּם צְפוֹר מְצַאָה בַּיֵּת - אֵלֹו
רוּחֹת הַצְּדִיקִים.

שָׂנִינוּ, שֶׁלֹּשׁ חוֹמוֹת הֵן לְגַן עֵדֶן, וּבֵינָן כָּל אַחַת
וְאַחַת כִּפְּהַ רוּחֹת וּנְשָׁמוֹת מְטִילוֹת שָׂם
וְנִהְנֹת מֵרִיחַ שֶׁל עֲנוּגֵי הַצְּדִיקִים שְׂבֻכָּנִים, אִף עַל
גַּב שֶׁלֹּא זָכוּ לְחֻכֵּם. אֲבָל עֲנוּג רוּחֹת הַצְּדִיקִים
שְׂבֻכָּנִים - (ישעיה סד) עֵינַי לֹא רָאִיתָה אֱלֹהִים וְגו'.

וַיָּמִים רְשׁוּמִים יֵשׁ בְּשָׁנָה, וְהֵם יָמֵי נִסָּן וַיָּמֵי
תִּשְׂרֵי, שְׂאוֹתָן רוּחֹת מְשׁוּטְטוֹת וּפּוֹקְדוֹת
מְקוֹם שְׂצָרִיָּה. וְאִף עַל גַּב שְׂפָעָמִים רַבּוֹת
מְשׁוּטְטוֹת, אֲבָל יָמִים אֵלֹו רְשׁוּמִים הֵם וְנִרְאִים עַל

גְּבִי חוֹמוֹת הַגְּנָה, כָּל אַחַת וְאַחַת כְּמַרְאֵה צְפָרִים
מְצַפְצְפוֹת בְּכָל בֶּקֶר וּבִקָּר.

וְאוֹתוֹ צְפַצְפוּ שְׂבַח הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְתַפְלָה
עַל חַיֵּי בְּנֵי אָדָם שֶׁל הָעוֹלָם. מִשּׁוֹם
שְׁאוֹתָם יָמִים כָּל יִשְׂרָאֵל מִתְעַסְקִים בְּמַצּוֹת,
וּבְמַצּוֹת רַבּוֹן הָעוֹלָם. וְאִי בְּשִׂמְחָה נִרְאוֹת צְפָרִים
מְצַפְצְפוֹת, וְעַל גְּבִי הַחוֹמוֹת שֶׁל גֵּן עֵדֶן מְצַפְצְפוֹת
מִשְׂבָּחוֹת וּמְדוּרוֹת וּמִתְפַּלְלוֹת עַל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, אֶלְעֶזֶר, וְדַאי יָפָה אָמַרְתָּ שְׂוֵדַאי
אוֹתָן רוּחוֹת שָׁם. אֲבָל מַה תֹּאמַר עַל וּדְרוֹר
קֵן לָהּ? אָמַר, בְּךָ לְמִדְתִּי, זוֹהִי נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה
שְׁעוֹלָה לְמַעְלָה, וְעוֹלָה לְמָקוֹם טְמִיר וְנִגְנוּז שְׁעִין
לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, אֶלְעֶזֶר, וְדַאי יָפָה אָמַרְתָּ וַיָּפָה
הוּא, אֲבָל כָּל זֶה בְּגֵן עֵדֶן שֶׁלְמִטָּה הוּא,
וּכְמוֹ שְׂאֵמַרְתָּ הוּא וְכָךְ זֶה וְדַאי. גַּם צְפוּר מְצַאָה
בֵּית - אֵלוֹ רוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת שְׂוִכּוֹ לְהַכְנִים וְלַצֵּאת
אַחַר כֵּךְ, מִשּׁוֹם שְׂמִשׁוּטָאוֹת וְנִרְאוֹת כְּמַרְאֵה

צַפְרִים, וְאֵלוֹ רוּחוֹת מְצַאָה בַּיִת. וְדַאי שְׁלֹכַל אַחַת
וְאַחַת יֵשׁ לָהֶן מְדוּרִים יוֹדְעִים בְּפָנִים.

וְעַם כָּל זֶה, בְּלֹם נְכוּיִם מִחֶפֶת חֲבֵרִיהֶם. אֵלֹהֵי שְׂיֵשׁ
לָהֶם דְּרוֹר וְחֵרוֹת מִהַכֹּל. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מֵרְאָה לָהֶם הַיֵּכָל טָמִיר גְּנוּז אַחַד שְׁעִין לֹא רָאָתָה
אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ, וְאוֹתוֹ הַיֵּכָל נִקְרָא בֶן צְפוּרָה, וּמִשָּׁם
מִתְעַטְרִים עֲטָרוֹת לְמַשִּׁיחַ לְעֵתִיד לְבָא. וּבְיָמֵם
רְשׁוּמִים, שְׁלֵשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
רוֹצֵה לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בְּאוֹתָם הַצְּדִיקִים, וּמֵרְאָה לָהֶם
הַיֵּכָל טָמִיר גְּנוּז שְׁלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מַבִּירִים אוֹתוֹ
כָּל הַצְּדִיקִים שְׂשָׁם.

אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרַחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ - אֵלֹהֵי אוֹתָם
צְדִיקִים שֶׁנִּתְקַנּוּ בְּכַנּוּיִם קְדוּשִׁים, שְׂזוּכוּ
לְתוֹרָה שְׂבִכְתָּב וְלְתוֹרָה שְׂבִעַל פֶּה בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וְאֵלֹהֵי נִקְרָאִים שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת. מִתְעַטְרִים לְפָנֵי הַמִּלְךָ
הַקְדוּשׁ, שְׁחָרֵי זְכוּת בְּנֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה מְגַנָּה
עֲלֵיהֶם, וּמִתְעַטְרִים אוֹתָם שָׁם. מִי הָרוּחַ שְׂזוּכָה לְכָל
זֶה? זֶה שְׂשָׁתָה אֶפְרַחֶיהָ, לְלַמֵּד לְמִזְבְּחוֹתֶיךָ וְגו'.

מִכָּאן וְהִלָּא אָמַר דְּבָרָךְ, שְׁחֵרֵי בְּלִי בּוֹשָׁה אֲנִי
נִרְאָה שָׁם.

פְּתַח בְּמַקְדָּם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, גַּם צִפּוֹר מְצֵאָה
בֵּית - זֶה יִתְרוֹ. וּדְרוֹר קֵן לָהּ - זֶה פָּנָיו
שְׁחֵיו בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִיית מְלָמְדִים תּוֹרָה וְחוֹתְכִים
דְּבָרֵי תּוֹרָה בְּפִיָּהֶם. מַה זֶה מְצֵאָה בֵּית? אֵלֶּא
בְּהַתְחָלָה לְקַחוּ וְחָנוּ בַּמְדָּבָר, לְקַחוּ מֵעַנְג מְדִין
וּמִהַמְתִּיקוֹת שְׁשָׁם וְחָנוּ בַּמְדָּבָר. כִּיּוֹן שְׁרָאָה
הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא שְׁכַסּוּפָם הָיָה עַל הַתּוֹרָה, מִשְׁךְ
אוֹתָם מִשָּׁם וְהַכְּנִיסָם לְלִשְׁכַּת הַגְּזִיית. וּדְרוֹר קֵן
לָהּ - הַכֹּל אַחֲד. צִפּוֹר דְּרוֹר הַכֹּל הוּא אַחֲד. (שׁוֹפְטִים
ד) תְּכַר תְּקִינִי. (שׁוֹמְרֵי-א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֵל תְּקִינִי
וְגו'.

בֵּא וּרְאֵה מַה כְּתוּב, וַיֵּרָא בְּלֶק בֶּן צִפּוֹר. וְכִי מַה
שׁוֹנָה שְׁחֵזְכִיר שֵׁם אָבִיו מִשְׁאָר מְלָכִים? אֵלֶּא
יִתְרוֹ גַּמְשֵׁךְ וְנִעְבֵּר מֵעֲבוּדָה זָרָה, וּבֵא לְדַבֵּק
בְּיִשְׂרָאֵל הוּא וּבְנָיו, וְכֹל הָעוֹלָם נָדוּ אוֹתוֹ
(דף קצו ע"א)

וְרַדְפוּ אַחֲרָיו.

בַּלֶּק מִבְּנֵי בְּנֵי הָיָה, וְעַבְרַ מִדְּרָךְ אֲבִיו. כִּי־זָן
 שָׂרְאוּ וְקָנִי מוֹאָב וְזָקְנֵי מִדְּיָן, שָׁהִיוּ יַחַד
 בְּאַחֲוָה שְׁלָהֶם בְּעַבְדוּתָהּ זָרָה בַּחֶלֶק שְׁלָהֶם, שְׂוִיתָרוּ
 וּבְנֵיו נִדְבְּקוּ בַשְּׂכִינָה וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵהֶם, כָּאוּ
 וְהַמְּלִיכֹוְהוּ עֲלֵיהֶם בַּשְּׁעָה זֹו, שְׁפָתוֹב וּכְלָק בֶּן
 צַפּוֹר מְלֶךְ לְמוֹאָב בָּעֵת הַהִיא. בְּאוֹתָהּ עֵת הָיָה
 מְלֶךְ, מַה שְּׁלֵא הָיָה מִקֶּדֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב בֶּן צַפּוֹר,
 מַה שְּׁלֵא רָאוּי לַעֲשׂוֹת כָּךְ. וַיֵּרָא בַּלֶּק, וַיִּשְׁמַע הָיָה
 צָרִיךְ לוֹ לְכַתּוּב! מַה זֶה וַיֵּרָא? רָאִיָּה רָאָה, וַיֵּדַע
 שְׁעֵתִיד הוּא לְפָל בִּיַדִּי יִשְׂרָאֵל, וַיִּשְׂרָאֵל יִפְלוּ בְּיַדִּי
 בַּהֲתַחֲלָה, וְאַחַר כָּךְ הוּא בִּיַדִּי יִשְׂרָאֵל. וַיֵּרָא בַּלֶּק
 בֶּן צַפּוֹר.

רַבִּי אֲבָא פָּתַח, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) אִם לֹא תִדְעִי לָךְ הַיְפָה
 בְּנָשִׁים צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאן. בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל
 אוֹמְרַת לְפָנַי הַמְּלֶךְ הָעֲלִיזִין. בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל, מַה זֶה
 בְּנִסְתַּת? זוֹהִי עֲצָרַת הַתְּכַנְסוֹת, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (בַּמִּדְבָּר
) מֵאִסָּף לְכָל הַמְּחַנּוֹת. מִי שְׁמֻכְכֵּם כָּל הַמְּחַנּוֹת
 הָעֲלִיזִים אֵלָיו.

ומתוך שלפעמים השכינה נקראת נקבה, ונאמר
 עֲצָרָתָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) כִּי עֲצוּר
 עֲצָר ה', שֶׁמִּחֲזִיק וְלֹא נוֹתֵן - כִּדּוּם זֶה וְדַאי, שֶׁחֲרִי
 מִתּוֹךְ אֲמוּנָה רַבָּה שְׁלָה שְׁלֹא נִמְצָא בָּהּ מוֹם (מח),
 נוֹתְנִים לָהּ לֹא עֹבֵב כֻּלָּל. וְהִיא, כְּשֶׁבָּאָה אֵלֶיהָ,
 כֹּל מֵה שְׁבוּנָתָה עֲצָר וּמְעַצֵּר וּמְעַכְבֵּת, שְׁלֹא יוֹרֵד
 וּמֵאִיר אֵלָּה כְּפִי הַטַּל, טַפִּיץ טַפִּיץ, מְעַט מְעַט. מֵה
 הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁלֹא נִמְצָאָה לְמַטָּה אֲמוּנָה, אֵלָּה
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח) זָעִיר זָעִיר שָׁם זָעִיר שָׁם. זְכוּת
 קִטְנָה וְהֶאֱרַת טַל קִטְנָה, מִדָּה כְּנֻגָה מִדָּה.

שְׁאֵלָה מְלֵא תִּמְצָא אֲמוּנָה כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָאוּ בָּהּ, הִיא
מְרַקְנֵת בְּכָל צַד וְצַד לֹא עֹבֵב כֻּלָּל,
 וְהִיא שְׂמִיחָה. וְאִזּוּ נוֹתְנִים לָהּ מִתְּנוּת וְאוֹצְרוֹת
 רַבִּים זֶה עַל זֶה, וְלֹא יַעֲכֹבוּ אוֹתָהּ כֻּלָּל. אֲבָל
 הַתְּחִתּוֹנִים מְעַכְבִּים אוֹתָם וּמְעַכְבִּים אוֹתָהּ, וְאִזּוּ
 הִיא עֲצָרָתָהּ. עֲצוּר עֲצָר ה' וְדַאי. כְּבִיכּוּל נוֹתֵן
 תִּמְצִית, וְלֹא יוֹתֵר.

וְעַם כָּל זֶה, כְּמוֹ אִמָּא נֹתְנַת לְבָנִים בְּסֶתֶר שְׁלֹא
 יוֹדְעִים עָלֶיהָ, כִּדּוּם הִיא עוֹשֶׂה לְבָנֶיהָ יִשְׂרָאֵל.
 וְלִמְדָנוּ מִתּוֹךְ מְנוּחָה הַקְדוּשָׁה, שֶׁכְּשֶׁעָה שְׁהִיא
 עוֹלָה לְקַחַת עֲנוּנִים וְכַסּוּפִים וְנִמְצָא מוֹם בְּיִשְׂרָאֵל
 לְמִטָּה, אִזּוּ מְנִיעָה אֵלֶיהָ טַפַּת חֲרָדֵל וּמִיד נִפְרָדָת,
 וַיּוֹשְׁבֵת עָלֶיהָ יָמִים בְּמִנְיֹן, וְאִזּוּ יוֹדְעִים לְמַעַלָּה
 שְׁהַמוֹם בְּיִשְׂרָאֵל.

וּמִתְעוֹרֵר הַשְּׂמֵאל מִיד, וּמוֹשֵׁף חוּט לְמִטָּה.
 (בראשית כו) וַתִּבְהִין עֵינָיו מִרְאֵת, מֵה
 שְׁתִּיָּה מִסְתַּכֵּל בְּעֵין יָפָה בְּכֹלל אֲבָרָהֶם בְּלִי דִין
 כְּלָל, אִזּוּ וַתִּבְהִין עֵינָיו מִרְאֵת, מִרְאֵת בְּוִדְאֵי
 מְלַחֵם כְּלָל בְּכֹלל שֶׁל רַחֲמָנוּת. אִזּוּ הַתְּעוֹרְרוֹת
 סְמָא"ל בְּקוֹל תַּקוּף לְהַתְּעוֹרֵר עַל הָעוֹלָם, כְּמוֹ
 שְׁנַיָּאֵמֵר וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו בְּנֹו הַגָּדֵל וְגו'. גְּדוֹל הוּא
 לְגַבֵּי מַחֲנוֹת הַצֵּד הָאֲחֵר, הוּא גְּדוֹל, וּמִנְהִיג לְכָל
 סְפִינּוֹת הַיָּם שְׁמַעְרָעָרִים בְּרוּחַ רָעָה, לְהַטְּבִיעֵם
 בְּעַמֵּק הַיָּם בְּאוֹתָן מְצוּלוֹת יָם שְׁלוֹ.

וּבְשֵׁת־קְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמָנּוֹת, אִזּוּ כָּל חַטָּאֵי
 וְכָל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל נוֹתְנִין
 לוֹ, וְהוּא מְטִיל אוֹתָם לְמַצּוֹלוֹת יָם. כָּל מַחְנוֹתָיו
 נִקְרָאִים מְצוֹלוֹת יָם, וְהֵם לוֹקְחִים אוֹתָם
 וּמְשׁוֹמְטִים בָּהֶם בְּכָל שְׂאֵר הָעַמִּים. וְכִי חַטָּאֵי
 יִשְׂרָאֵל וְעֲוֹנוֹתֵיהֶם זוֹרְקִים וּמַחְלְקִים לְעַם שְׂלָחָם?
 אֵלֶּא הֵם מְצַפִּים וּמַחְכִּים לַמַּחְנוֹת שְׂלַמְעֵלָה כְּמוֹ
 בְּלָבִים לְיַד הַשְּׁלֶחֶן. וּבְשֵׁת־קְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לוֹקַח
 כָּל חַטָּאֵי יִשְׂרָאֵל וְזוֹרֵק עֲלֵיהֶם, בְּכֹל חוֹשְׁבִים
 שְׂמַחְנוֹת וְאוֹצְרוֹת שֶׁהוּא רוֹצֵה לָתֵת לְיִשְׂרָאֵל
 הַעֲבִיר אוֹתָם מֵהֶם וְנָתַן לָהֶם, וּמִיֵּד בְּכֹל כְּאֶחָד
 זוֹרְקִים (וּמִרְאָה וְזוֹרְקִים) אוֹתָם עַל שְׂאֵר הָעַמִּים.

בא וְרֵא, בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא אוֹמֶרֶת בַּתְּחִלָּה
 (בְּגִלוֹת), (שִׁיר הַשִּׁירִים א) שְׂחֹרָה אֲנִי וְנֶאֱוָה. מִקְטִינָה
 עֲצָמָה לְיַד הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. וְאִזּוּ שׁוֹאֵלֶת מִמֶּנּוּ
 וְאוֹמֶרֶת, (שם) הַגִּידָה לִּי שְׂאֵהֲבָה נִפְשִׁי אֵיכָה תִרְעָה
 אֵיכָה תִרְבִּיץ בַּצְּהָרִים. לָמָּה שְׂתִי פְעָמִים אֵיכָה
 אֵיכָה? אֵלֶּא הִיא רוֹמְנוֹת עַל שְׁנֵי חֲרָבָנוֹת שֶׁל שְׁנֵי
 בָּתֵי הַמִּקְדָּשׁ, שְׁקוֹרָאִים הַכֹּל אֵיכָה אֵיכָה. אֵיכָה

תְּרַעָה - בְּחֶרֶבַן בֵּית רֵאשׁוֹן. אֵיכָה תְּרַבִּיץ - בְּחֶרֶבַן
בֵּית שְׁנִי. וְעַל זֶה פְּעָמִים אֵיכָה אֵיכָה.

תְּרַעָה, תְּרַבִּיץ, לֹא זֶה כּוֹחַ. גְּלוּת כּפֹל שֶׁהִיא זְמַן
מוֹעֵט, קוֹרֵא בָּהּ תְּרַעָה. וְעַל גְּלוּת אֲדוּם
שֶׁהִיא לְזְמַן מְרֻבָּה, קוֹרֵא בָּהּ תְּרַבִּיץ. וְעַל זֶה
פְּעָמִים אֵיכָה אֵיכָה. וְעוֹד תְּרַעָה, תְּרַבִּיץ - יְרַעָה
הָיָה לוֹ לְכַתּוּב! יְרַבִּיץ הָיָה לוֹ לְכַתּוּב! גַּם כֹּה, שְׁחַרְי
עַל יִשְׂרָאֵל הִיא אֲמָרָה. אֲלֵא הִיא אֲמָרָה עַל
עֲצָמָה: אֵיכָה תְּרַעָה כִּלְתָךְ לְבִנְיָה בְּגְלוּת כְּשִׁיחִיו
בֵּין שְׂאֵר הָעַמִּים? אֵיכָה תְּרַבִּיץ בְּצַחְרִים, אֵיךְ
תַּפְיֹף עֲלֵיהֶם מִל וּמִים תוֹךְ חֲמִימוֹת הַצַּחְרִים?

שִׁלְמָה אֶהְיָה כְּעֹטְיָה. כְּשַׁעָה שִׁיִּשְׂרָאֵל קוֹרֵאִים
מִתוֹךְ צָרָה וְדַחַק שִׁלְהֶם, וְשְׂאֵר הָעַמִּים ^{דף}

מְחַרְפִּים וּמְגַדְפִים אוֹתָם: מָתִי תִצְאוּ ^{קצו ע"ב}
מִחֲנֻלוֹת? אֵיךְ אֶלְהִיכֶם אֵינּוּ עוֹשֶׂה לָכֶם נְסִים? (וְהֵם)

מִמְצִיאִים עֲצָמָם וְאוֹמְרִים, כֹּה תְרַעָה אוֹתֵנוּ בְיָמֵם הָרֵאשׁוֹנִים, כֹּה תְרַבִּיץ בְּיָמֵם
הַקְּדוּשִׁים לְצַנֵּן הַחֲמִימוֹת שֶׁל רִשְׁפִים וְשִׁלְהָבוֹת שִׁלְהֶם. וְהֵם מְשַׁבְּחִים כָּל זֶה (וְהֵם)
מְשַׁבְּחִים לְקְדוּשַׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּמוֹדִים לוֹ עִם כָּל הַצַּעַר וְאֲרִיכוֹת הַגְּלוּת, וְאוֹמְרִים, כֹּה

תִּרְעָה אוֹתָנוּ בְּיָמִים הַרְאֵשׁוֹנִים, כִּי תִרְפִּיץ עִמָּנוּ בְּגִלוֹת וְתִגְאָל אוֹתָנוּ לְזִמְנֵי הַאֲחֵרוֹן.
 כֹּל זֶה שֶׁכַּח וַיֵּאֱמֹנָה שְׂמֵתָאִים לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל) וַאֲנִי יוֹשֵׁב בְּעֵמֶתָיָה וְלֹא
 יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם נִפְסִים וְלָתֵת לָהֶם נְקָמוֹת. הוּא
 מֵשִׁיב לָהֶם: אִם לֹא תִדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים. פָּסוּק
 זֶה כָּךְ צָרִיךְ לְכַתְּבוֹ: אִם לֹא תִדְעִי הַיָּפָה בַּנָּשִׁים.
 לָמָּה לָךְ? אֵלֶּא, אִם לֹא תִדְעִי לָךְ - לְחִזּוֹק עֲצֻמְךָ
 בְּגִלוֹת וְלְהַגְבִּיר כַּח לְחַיֵּן עַל בְּנֵיךְ - צְאִי לָךְ, צְאִי
 לָךְ לְהַתְחַזֵּק בְּעַקְבֵי הַצֵּאֵן. אוֹתָם תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית
 רַבֵּן שְׁלוֹמְדִים תּוֹרָה.

וְרַעֲי אֶת גְּדִיתְךָ - אֵלֶּוּ (ישעיה כח) עֲתִיקֵי מִשְׁדָּדִים
 שְׂמֵסֶתֶלְקִים מִהָעוֹלָם וְנִמְשָׁכִים לְבֵית
 הַיְשִׁיבָה הָעֲלִיזָה, שְׁהִיא עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים. עַל
 דְּוָקָא. בְּמִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים לֹא כָתוּב, אֵלֶּא עַל
 מִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים, זֶה יְשִׁיבַת מְטִטְרוֹ"ן שְׁשָׁם כָּל
 הַחֲזוּקִים וְתִינוּקוֹת הָעוֹלָם וּמִנְהִיגֵי הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם
 הַזֶּה בְּאֶסוּר וְהַתֵּר, בְּכֹל מַה שְׁצָרִיכִים בְּנֵי הָעוֹלָם,
 שְׁתֵּרֵי עַקְבֵי הַצֵּאֵן אוֹתָם תִּינוּקוֹת שְׂאֵמְרָנוּ.

אמר רבי אלעזר, עקבי הצאן - אלו תלמידי בית
 רב שאחר כך באים בעולם ומוצאים תורה
 בדרך ישרה ודרך פתוחה, ועל זה הם מחדשים
 דברים עתיקים בכל יום, ושורה עליהם השכינה
 ומקשיבה לדבריהם, כמו שנאמר (מלאכי ג) ויקשב
 ה' וישמע. אמר רבי אבא, כך זה בודאי, והכל
 דבר אחר.

דבר אחר אם לא תדעי לך - לך למה? אלא בכל
 מקום שישראל בגלות, היא עמם בגלות,
 ועל זה כתוב לך. וכתוב (ישעיה סג) בכל צרתם לו
 צר, וזהו לך. תיפה בנשים, תיפה - היא אמרה
 שהיא שחורה, כמו שנאמר (שיר השירים א) שחורה
 אני. והוא אמר אליה: יפה את, נאה, תיפה
 בנשים, נאה על כל הדרגות, וכתוב (שם ו) יפה את
 רעיתי.

דבר אחר תיפה בנשים - טובה בטובות. שעושה
 טובות לבניה בטמירות בצורה גנוזה.
 ותקדוש פרוץ הוא הרבה טוב עליו, כל מה שהיא

עוֹשֶׂה לְבָנֶיהָ בְּצוּרָה טְמִירָה וּגְנוּזָה, אֵף עַל גַּב
 שְׂהַמְעֵשִׂים לֹא כְּשָׂרִים. מִכָּאן שָׂרְאוּי לְאַבָּא
 כְּשֶׁאַבָּא מְרַחֵמֵת עַל הַבָּנִים וְטוֹב לוֹ כָּל מָה
 שְׂעוֹשֶׂה לְבָנֶיהָ רַחֲמִים בְּנִסְתָּר, אֵף עַל גַּב שְׂמַעְשִׂיו
 לֹא כְּשָׂרִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, תִּמְתְּנִי עַל מָה שְׂפָתוֹב (דברים כא)
 כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוּרֵר וּמוֹרָה וְגו', וְתַפְשׁוּ
 בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְגו'. וְשָׁנִינוּ שְׂפָאוֹתָהּ שְׂעָה אָמַר
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעֲשֵׂה כְּתוּב. אָמַר לוֹ מַעֲשֵׂה,
 רַבּוֹן הָעוֹלָם, תַּעֲזוֹב אֶת זֶה, יֵשׁ אָב שְׂיַעֲשֵׂה כְּךָ
 לְבָנָו? וּמַעֲשֵׂה מְרַחֵק תְּנֶה לְרֵאוֹת בְּתַכְמָה כָּל מָה
 שְׂעַתִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנֵי לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר,
 רַבּוֹן הָעוֹלָם, תַּעֲזוֹב דְּבַר זֶה. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְמַעֲשֵׂה, אֲנִי רוֹאֶה מָה שְׂאַתָּה אוֹמֵר. כְּתוּב
 וְקִבַּל שְׂכָר. אַתָּה יוֹדֵעַ, וְאֲנִי יוֹדֵעַ יוֹתֵר. מָה
 שְׂאַתָּה רוֹאֶה, עָלַי אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה. וְדַרְשׁ הַמְּקָרָא
 וְתַמְצָא.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה רָמְזוּ לְיוֹפְיָא"ל, רַבֵּן הַתּוֹרָה, אָמַר
 לְמַעֲשֶׂה: אֲנִי דְרַשְׁתִּי פָסוּק זֶה. כָּתוּב כִּי
 יִהְיֶה לְאִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכַתוֹב (שְׁמוֹת
 טו) ה' אִישׁ מְלַחֶמֶת. בֵּן - זֶה יִשְׂרָאֵל. סוֹרֵר וּמוֹרָה
 - שְׂכַתוֹב (הוֹשֵׁעַ ד) כִּי בְּפָרָה סוֹרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל.
 אֵינְנוּ שָׁמַע בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אֲמוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וּבְנֵסֶת יִשְׂרָאֵל. וַיִּסְרוּ אֹתוֹ, שְׂכַתוֹב
 (מַלְכִים-ב יז) וַיַּעַד ה' בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל נְבִיאֵי
 כָּל חֹזֵה וְגו'. וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם, שְׂכַתוֹב וְלֹא
 יִשְׁמְעוּ אֶל ה' וְגו'. וְתַפְּשׂוּ בּוֹ אָבִיו וְאֲמוֹ - בְּדַעַת
 אַחַת, בְּהַסְכָּמָה אַחַת.

וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל זְקַנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶל
 זְקַנֵי עִירוֹ?! אֶל זְקַנֵי עִירָם וְאֶל שַׁעַר
 מְקוֹמָם הֲיֵה צָרִיךְ לוֹ לְכַתֵּב! מַה זֶה אֶל זְקַנֵי עִירוֹ,
 וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ? אֵלָּא, אֶל זְקַנֵי עִירוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ - זוֹ בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל.
 זְקַנֵי עִירוֹ - אֵלּוּ יָמִים רֵאשׁוֹנִים, יָמִים עֲתִיקֵי (פְּבִי)
 הַכֹּל. שַׁעַר מְקוֹמוֹ - זֶה מוֹסֵף שְׂכַת.

וְעַם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שְׂכַלְמֵם יוֹדְעִים, דִּין לְמַעְלָה
 הוּא, מִשּׁוּם שְׂבִית דִּין שֶׁל אִמָּא קְרוֹבִים הֵם
 לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹחֲזִים בָּהֶם, וְכָל קְרוֹב לֹא דָן דִּין
 לְקְרוֹבִים (לְקְרוֹבִי), וּפְסוּל הוּא לְדִין. בְּתַחֲלָה מַה
 כְּתוּב? אֵל זְקַנֵי עִירוֹ וְאֵל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. כִּיּוֹן שְׂרָאָה
 תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁתֵּם קְרוֹבִים, מִיַּד סֵלֶק תְּדִין
 מִשְׁעַר מְקוֹמוֹ. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? וְאָמְרוּ אֵל זְקַנֵי
 עִירוֹ, ^(דף קצח ע"א) לְחוּד. וְאֵל שְׁעַר מְקוֹמוֹ לֹא כְּתוּב,
 אֵלָּא אֵל זְקַנֵי עִירוֹ.

בְּנֵנוּ זֶה, וְדַאי, וְלֹא שֶׁל שְׂאָר תְּעַמִּים. סוּרָה וּמְרָה
 אֵינְנוּ שְׂמַע בְּקִלְנוּ. מַה שׁוֹנָה שְׂחֵרֵי בְּתַחֲלָה
 לֹא כְּתוּב זוּלָל וְסַבָּא, וְאַחַר כֵּן כְּתוּב זוּלָל וְסַבָּא?
 אֵלָּא מִי גָרַם לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת סוּרָר וּמְרָה
 לְאַבְיָהֶם שְׂבִשְׂמִים? בְּגִלָּל שֶׁהוּא זוּלָל וְסַבָּא בְּשְׂאָר
 תְּעַמִּים, שְׂכַתוּב (תהלים קו) וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ
 מִעֲשֵׂיהֶם, וְכְתוּב (במדבר כה) וַיֹּאכֵל הָעָם וַיִּשְׂתַּחֲווּ,
 שְׂעַקָר וַיִּסּוּד אֲכִילָה וַיִּשְׁתַּיָּה בְּשַׁעוֹשִׁים בְּשְׂאָר
 תְּעַמִּים. זֶה גוֹרַם לָהֶם לְהִיּוֹת בֵּין סוּרָר וּמְרָה
 לְאַבְיָהֶם שְׂבִשְׂמִים.

וְעַל זֶה, וּרְנַמְתֶּהוּ כָּל אַנְשֵׁי עִירוֹ בְּאַבְנִים. אֵלֶּה כָּל
שָׂאֵר הָעַמִּים שֶׁהָיוּ מְקַלְעִים אוֹתָם בְּאַבְנִים,
וּסוֹתְרִים אֶת הַחוֹמוֹת וּמְנַתְצִים אֶת הַמְּגִדְלִים,
וְלֹא מוֹעִיל לָהֶם כְּלוּם. כִּיּוֹן שִׁשְׁמַע מִשָּׂה, אִזּוּ כָּתַב
פְּרָשָׁה זוֹ.

וְעַם כָּל זֶה - הִיָּפָה בְּנָשִׁים, מוֹבָה וְנִכְבְּדָה בְּנִשּׁוֹת
הָעוֹלָם. צֵאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאן, הָרִי בְּאַרְנוֹ -
אִלּוּ בִּתֵּי כְּנַסְיוֹת וּבִתֵּי מִדְרָשׁוֹת. וְרַעִי אֶת גְּדִיתֶיךָ
- אִלּוּ תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן שְׁלֵא טָעְמוֹ טַעַם
חֶטָּא בְּעוֹלָם. עַל מִשְׁכָּנוֹת הָרַעִים - אִלּוּ מִלְּמִדֵּי
תִּינוּקוֹת וְרֵאשֵׁי יְשִׁיבוֹת.

דָּבָר אַחֵר עַל מִשְׁכָּנוֹת הָרַעִים, חֶסֶד ו' - אוֹתָם
רַעִים אִלּוּ מַלְכֵי הָאֱמוּרַי שֶׁלְקָחוּ יִשְׂרָאֵל אֶת
אֲרָצָם לְרַעוֹת מְקַנְיָהֶם, וּלְבֵית מְרַעָה נָתַן יִשְׂרָאֵל
אֲרָץ זוֹ. אִזּוּ שָׁמַע בְּלֶק שֶׁהָאֲרָץ שֶׁהִיָּתָה חֲשׂוּבָה כָּל
כָּף, עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל קָרֵב זֶה וְסִתְרוּ אוֹתָהּ, עַד
שִׁשְׁמוּהָ בֵּית מְרַעָה. אִזּוּ הִשְׁתַּדַּל בְּכָל מַה
שֶׁהִשְׁתַּדַּל, וְשִׁתַּף אֹתוֹ אֶת בְּלָעָם.

וַיֵּרָא בְּלֹק. רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח, (ישעיה נז) כֹּה אָמַר ה' שְׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוֹבָה יִשׁוּעָתִי וְגו'. כִּמְהַר חֲכִיבִים יִשְׂרָאֵל לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂאֵף עַל גַּב שְׂחָמָאוּ לְפָנָיו וְחוֹמָטָאִים לְפָנָיו בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, הוּא עוֹשֶׂה לְיִשְׂרָאֵל זְדוֹנוֹת בְּשִׁנְגוֹת.

וְכֵן אָמַר רַב הַמְּנוּנָא סָבָא, שְׁלֵשָׁה שְׁעָרֵי דִין תִּקְנֵנוּ (תְּכָמִים) בְּסִדְרֵי הַמְּשָׁנָה: אֶחָד - רֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת אַבוֹת גְּזִיקִין, הַשּׁוֹר וְכו'. שְׁנֵי - מַלְיָת שְׁנַמְצָאָה. שְׁלִישִׁי - שְׂתַפִּים וְסוּד אֲבֵדָה. מָה הַטַּעַם? אֵלֶּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל זְמַן עוֹשֶׂה לְיִשְׂרָאֵל זְדוֹנוֹת בְּשִׁנְגוֹת, וְאֵלּוּ שְׂפִסְדְּרוּ מִשְׁנֵיזֹת שֶׁל שְׁלֵשׁ פְּבוֹת - דְּרֵךְ הַכֶּתוּב נִקְטָו, שְׂכַתוּב (שְׁמוֹת כב) עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע, וְזֶהוּ פֶשַׁע שְׁלֵא בְדוֹן, וּמַהוּ? עַל שׁוֹר, עַל חֲמוֹר, עַל שֶׁה - זֶה בְּבֵא קָמָא, שְׂכָאֵן הוּא בְּאוֹתָם דְּבָרִים. עַל שְׁלֵמָה - זֶה בְּבֵא מְצִיעָא. עַל כָּל אֲבֵדָה - זֶה בְּבֵא שְׁלִישִׁית.

שְׁדָרְךָ הַכְּתוּב לְקַח. שְׂכַשְׁמִינִיעַ לְכַבֵּא מְצִיעָא,
הָיָה אוֹמֵר: רֵאשִׁית שְׁלָקְחוּ בְטִלִית זֹו
לְמָה? בִּיּוֹן שְׁנַמְצָא פְסוּק, אָמַר: וַדַּאי זֹו הִלְכָה
לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וּבְאֵרוֹ כֹּל דְּבָרֵי חֻכָּמִים.

כֹּה אָמַר ה'. מַה שׁוֹנָה בְּכֹל מְקוֹם שֶׁל נְבִיאִים
שְׂכַתוּב כֹּה אָמַר ה', וּבְמֹשֶׁה לֹא כְּתוּב כֹּךְ?
אֵלֹא מֹשֶׁה שְׁנַבּוּאָתוֹ הִיָּתָה מִתּוֹךְ אִסְפְּקִלְרִיָּה
הַמְּאִירָה שְׁלִמְעֵלָה, לֹא כְּתוּב בּוֹ כֹּה. אֲכֹל שְׂאֵר
הַנְּבִיאִים שֶׁהָיוּ מִתְּנַבְּאִים מִתּוֹךְ אִסְפְּקִלְרִיָּה שְׁלֹא
מְאִירָה, הִתְנַבְּאוּ מִתּוֹךְ כֹּה. (לְהַרְאוֹת שֶׁחֶבֶל הוּא אֶחָד לְלֹא
פְרוּד, שְׂאֵף עַל גַּב שְׂאֵמְרוֹ וְכוּ', לֹא אָמְרוּ אֵלֹא מִתּוֹךְ כֹּה).

וְעַתָּה לְכֹה נָא אָרָה לִי אֵת הָעַם הַזֶּה וְגו'. וְעַתָּה,
רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אָמַר אוֹתוֹ רִשְׁעִי, וַדַּאי
הַשְּׂעָה עוֹמְדַת לִי לַעֲשׂוֹת מַה שְׂאֵנִי רוֹצֵה. רְאָה,
וְלֹא רְאָה יָפָה. רְאָה כַּמָּה אֵלְפִים נוֹפְלִים מִיִּשְׂרָאֵל
עַל יְדוֹ לְזִמְן מוֹעֵט, אָמַר, וַדַּאי הַשְּׂעָה עוֹמְדַת לִי,
וְלִבּוֹ וְעַתָּה, וְלֹא בְזִמְן אַחֵר.

לְכָה?! לֵךְ הִיָּה לוֹ לְכַתְּבֵנִי! מַה זֶה לְכָה? אָמַר,
 נִזְרֵי עֲצִמְנוּ לְאוֹתוֹ שְׁמַרְחֵף בְּכַנְפָיו
 עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ שְׁשִׁמּוּ כ"ה. וְעַתָּה לְכָה, נִעְרֹף קָרֵב
 בְּאוֹתוֹ כ"ה. (וְעַתָּה לְכָה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (מלכים-ב ג) וְעַתָּה לְשַׁלֵּל מוֹאֵב).

אָמַר, עַד עַתָּה לֹא הִיָּה בְּעוֹלָם מִי שְׁיָכוֹל לָהֵם,
 בְּגִלְלֵי אוֹתוֹ הַפְּטָרוֹן שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם. כְּעַת
 שֶׁהַשָּׁעָה עוֹמְדַת לָנוּ, לְכָה נַעֲשֶׂה קָרֵב. וְכָל עֲצַת
 אוֹתוֹ רָשָׁע לְכ"ה הִיָּתָה, שְׁכַתּוֹב וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כַּה.
 אֶעְקֹר אֶת אוֹתָהּ כַּה מִמְּקוֹמָהּ. וְשִׁנִּיָּהֶם בְּעֲצָה
 רָעָה הָיוּ לְכַה הוֹי, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (תהלים ב) עַל ה' וְעַל
 מְשִׁיחוֹ. לֹא יִדְעוּ שְׁתֵּרֵי אַחַר כֶּף הַכַּה הוֹי תִּעְקֹר
 אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

כִּי עֲצוֹם הוּא מִמְּנִי. וְכִי עַד אוֹתָהּ שָׁעָה אֵיפֹה
 עָרְבוּ קָרֵב בּוֹ וְנִצְחוּ אוֹתוֹ? בְּאִיזָה מְקוֹם
 נִבְּנָשׁוּ בְּחֶרֶפָם וְהָיוּ גְבָרִים (דף קצח ע"ב) כְּגַבּוּרִים לְהִרְאוֹת
 גְּבוּרָתָם? מַה זֶה כִּי עֲצוֹם הוּא מִמְּנִי? אֵלֶּא אוֹתוֹ
 רָשָׁע הָיָה חָכֵם וְרָאָה לְמַרְחוֹק. רָאָה אֶת דָּוִד
 הַמְּלֶךְ שָׁבָא מְרוֹת הַמוֹאֲבִיָּה גְבוּר תִּקְיֵף בְּאֵרֶיָה,

וְעָשָׂה קְרֵבוֹת תְּקִיפִים וְנִצַּח אֶת מוֹאָב, וְשָׂם אוֹתָם
 תַּחַת רַגְלָיו. אָמַר, עֲצוֹם הוּא. אוֹתוֹ שִׁירַשׁ אוֹתָהּ
 וְנִבְרָה, מֶלֶךְ אֶחָד מֵהֶם יֵצֵא מֵאֶתְנֹו לְהַשְׁמִיד אֶת
 מוֹאָב.

אוֹלֵי אוֹכַל נֶפֶח בּוֹ. פָּסוּק זֶה כֶּף הָיָה לוֹ לֹאמֹר:
 אוֹלֵי אוֹכַל אֶכָּה בּוֹ, אוֹ אוֹלֵי נוֹכַל נֶפֶח בּוֹ.
 אֵלֶּה אוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה חָכֵם. אָמַר, רָאִיתִי יָד אַחַת
 שֶׁל אֶרֶיָה תְּקִיף אֶחָד, פְּרוּשׁ רָגֵל (יד), אִם אוֹכַל
 עִמָּךְ שְׁנַת־חֵבֶר (שְׁנִינֹו) שְׁנִינָהּם (וְנַת־חֵבֶר) וְנִגְרַע מֵאוֹתוֹ
 אֶרֶיָה יָד זוֹ, עַד שֶׁלֹּא יָבֹא אֵתוֹ מֶלֶךְ לְעוֹלָם וְלֹא
 יִגְרַשׁ אֶת מוֹאָב מִמְּקוֹמוֹ.

אֶרֶה לִי. מַה זֶה אֶרֶה לִי? אָמַר רַבִּי אֲבָא, אוֹתוֹ
 רָשַׁע בְּשִׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת אָמַר לְבַלְעָם. אֶחָד
 אָמַר אֶרֶה לִי, וְאֶחָד אָמַר קָבָה לִי. מַה בֵּינָן זֶה
 לְזֶה? אֵלֶּה אָמַר לוֹ, אֶרֶה לִי עֹשֵׁבִים וְכֹשְׁפֵי רְאִישֵׁי
 נְחָשִׁים, וְשִׂים אוֹתָם בְּקִדְרַת הַמְּכַשְׁפִּים. בֵּינָן
 שְׂרָאָה שֶׁכַּחוּ יוֹתֵר בְּפִיו, שָׁב וְאָמַר וּלְכָה נָא קָבָה
 לִי.

וְאָפְלוּ בָּךְ, אוֹתוֹ בָּלַק הֲרָשָׁע לֹא עֹבֵב אֶת
 בְּשָׁפָיו, אֵלֶּא לְקַט כָּל מִינֵי עֲשָׂבִים,
 בְּשׁוֹף שֶׁל רְאִישֵׁי נְחָשִׁים, וְלָקַח קִדְרַת מְכַשְׁפִּים
 וְנָעַץ אוֹתָהּ פִּתְחַת הַקְּרָקַע אֶלְפָּה וַחֲמִשׁ מֵאוֹת אִמָּה
 (עַל אֶלְפָּה וַחֲמִשׁ מֵאוֹת אִמָּה), וְנָנְזוּ אוֹתָהּ לְסוֹף הַיָּמִים. בִּיּוֹן
 שָׁבָא דוֹד, בָּרַח בַּתְּהוֹם אֶלְפָּה וַחֲמִשׁ מֵאוֹת אִמָּה,
 וְהוֹצִיא מִיָּם מִתְּהוֹם וְנִסְּף עַל הַמִּזְבֵּחַ. בְּאוֹתָהּ
 שָׁעָה אָמַר, אֲנִי אֶרְחֵץ אוֹתָהּ הַקִּדְרָת. (תהלים קח)
 מוֹאֵב סִיר רַחֲצֵי. סִיר רַחֲצֵי בְּוֵדָי.

עַל אָדוֹם אֲשֶׁלִּיךְ נִעְלִי. מַה זֶה אֲשֶׁלִּיךְ נִעְלִי? אֵלֶּא
 גַּם זֶה כָּךְ תִּיחַ לְמִרְחוֹק, שְׁכַתוֹב (בראשית כה)
 וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם
 תְּוֹחַ כִּי עֵיף אָנֹכִי. הַלְעִיטְנִי, הַלְעִטָּה מִמֶּשׁ, פְּתִיחַת
 הַפֶּה וְהַנְּרוֹן לְבָלַע. אָמַר דוֹד לְאוֹתוֹ הַבְּלָעַן מְלַעִיט
 הַלְעִטִּים: אֲנִי אֶזְרַק עֲלָיו נִעְלִי לְסִתָּם אֶת גְּרוֹנוֹ.

עֲלִי פְּלִשְׁתֵּי אֶתְרוּעָע. גַּם כָּךְ זֶה לְמִרְחוֹק הַסִּתְּכָל
 דוֹד, וְאָמַר: כְּנִעֵן הוּא צַד רַע שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר
 תְּהוּא, וּפְלִשְׁתִּים הֵם מִשָּׁם, לְצַד אֲחֵר מַה צְרִיךְ?

הַרְוֵעָה, שְׁפָתוֹב (במדבר י) וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה
בְּאַרְצְכֶם [וְגו'] וַהֲרַעְתֶּם וְגו', לְשָׁנֹר כַּחוּ וְתִקְפוּ,
וּמִשׁוֹם כֶּךָ עָלֵי פִלְשֶׁת אֶתְרוּעָע. וְכֶךָ רְאוּי לָהֶם.

וְעֵתָה לָכֵה נָא אָרְה לִי אֵת הָעַם הַזֶּה כִּי עֲצוּם
הוּא מִמֶּנִּי. רַבִּי חֲזַקְיָה פְתַח, (ישעיה יא) וְהָיָה
צֶדֶק אֲזוֹר מִתְנָיו וְהֶאֱמוּנָה אֲזוֹר חֲלָצִיו. פְּסוּק זֶה
הַכֹּל הוּא אֶחָד. מַה חֲדוּשׁ בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? שְׁחֲרִי
צֶדֶק הֵינּוּ אֶמוּנָה, וְאֶמוּנָה הֵינּוּ צֶדֶק. אֲזוֹר מִתְנָיו
הֵינּוּ אֲזוֹר חֲלָצִיו. וְלֹא מִצֵּאֵנוּ פְּסוּק כִּמוֹ זֶה.

אֵלֶּא לֹא צֶדֶק כִּמוֹ אֶמוּנָה, וְאֵף עַל גַּב שְׁחֲכַל
אֶחָד, וְדַרְגָּה אֶחָת הִיא. אֲבָל בְּזִמְנ
שְׁעוֹמְדִים בְּדִין קִשְׁה וּמְקַבְּלִים מִצַּד שְׁמַאל, אִז
נִקְרָא צֶדֶק דִּין מִמַּשׁ, וְהֵינּוּ (שם כו) כִּי כֹּאֲשֶׁר
מִשְׁפָּטִיךָ לְאַרְצֵן צֶדֶק לְמִדּוֹ יִשְׁבִּי תִבֵּל. שְׁדַרְגָּה זֶה
שֶׁל מִשְׁפָּט הִיא רַחֲמִים. וּכְשֶׁמִּתְקַרֵּב מִשְׁפָּט
בְּצֶדֶק, אִז מִתְבַּשֵּׁם (הַכֹּל), וַיְכַוְּלִים בְּנֵי הָעוֹלָם לְסִבֵּל
דִּין בְּצֶדֶק.

(וְעַל זֶה צֶדֶק אֵינוֹ כְּאִמוּנָה) אִמוּנָה, בְּשָׁעָה
 שְׂמַת־חֶפְקֶת בָּהּ (אִי הוּא) אִמָּת, לְשִׁמְחָה. וְכָל הַפְּנִימִים
 מְאִירוֹת, אִזּוּ נִקְרְאוֹת אִמוּנָה. וַיֵּשׁ וַתִּרְנֹת לְכָל,
 וְכָל הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת, מִתְחַיְבוֹת בְּכַפָּה חַיּוּבִים
 שֶׁל רְשָׁעִים רָעִים, וְכִיּוֹן שֶׁהֵן עוֹלוֹת בְּפִקְדוֹן
 (מִקְדָּיִם), הוּא מִתְחַיְבֵן בְּרַחֲמִים וְחַס עֲלֵיהֶן, וְאִזּוּ
 נִקְרְאוֹת אִמוּנָה, וְאִין אִמוּנָה לֹא אִמָּת.

כִּיעַת אִזּוֹר מִתְנִיּוֹ וְאִזּוֹר חֲלָצִיּוֹ. מַה כָּאֵן שְׁנֵי
 אִזּוֹרִים? וּמִתְנִים וְחֲלָצִים, אֵיךְ עַל גַּב שֶׁהֵן
 אַחַת, שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן, אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת
 לְמַטָּה. לְמַעְלָה בְּרֵאשִׁית נִקְרָא מִתְנִים, וְלְמַטָּה
 בְּסוֹף נִקְרָא חֲלָצִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לב) וַחֲגוּרָה
 עַל חֲלָצִים. בְּסוֹף, עַל רֹאשׁ הַיְרֻכִים. כְּשֶׁאֲשָׁה
 בְּצֶעַר, מְנַתְקִים אוֹתָם חֲלָצִים מִרֹאשׁ הַיְרֻכִים,
 וְשָׂמָּה יִדְיָהּ בְּכֹאֵב עֲלֵיהֶם.

וְלָכֵן לְגִבּוּרָה וְלִקְרָב - צֶדֶק אִזּוֹר מִתְנִיּוֹ, וְכֹךְ
 צָרִיךְ. לְרַחֲמָנוֹת וְלִטּוֹב - אִמוּנָה אִזּוֹר
 חֲלָצִיּוֹ. בְּדְרָגָה אַחַת יְדוֹן אֶת הָעוֹלָם וְשׁוֹלֵט לְשְׁנֵי

צַדִּיקִים, אֶחָד לְרַחֲמִים (דף קצט ע"א) לְיִשְׂרָאֵל, וְאֶחָד דִּין
לְשָׂאֵר הָעַמִּים.

וְאִם תֹּאמַר, צַדִּיק הוּא דִּין הַקֶּשֶׁה? וְחָרִי פְתוּב
(ויקרא יט) בְּצַדִּיק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ, (דברים טז) צַדִּיק
צַדִּיק תִּרְדֹּף, וּבִמֶּה הֵם - וְיֵדְאִי כֹּךְ זֶה, שְׂחָרִי בְּצַדִּיק
אֵין כָּלֵל וְהִתְרַנּוּת. גַּם כֹּךְ מִי שְׂדֵן אֶת חֲבֵרוֹ, לֹא
צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ וְהִתְרַנּוּת מִחֲדִין כָּלֵל, אֲלֵא בְּצַדִּיק,
שְׁלֹא יִשְׁגִּיחַ עַל הָאֲחֵבָה, (ויקרא יט) מֵאֲזֵנֵי צַדִּיק, בְּלִי
וְהִתְרַנּוּת לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה לְמִי שְׁנוֹתֶן וּלְמִי שְׁמֻקְכֵל.
וּמִשׁוּם זֶה בִּרְגָה אֶחָת הִיא, וּמִתְחַלֶּקֶת לְשְׁנֵי
צַדִּיקִים. וְשְׁנֵי צַדִּיקִים אֵלֶּה, שְׁנֵי אֲזוּרִים, עוֹמְדִים,
אֶחָד לְשָׂאֵר הָעַמִּים וְאֶחָד לְיִשְׂרָאֵל. וּבְשַׁעָה שִׁיִּצְאוּ
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הִתְאַזְרוּ בְּאֲזוּרִים הֵלֵלוּ - אֶחָד
שֶׁל קָרֵב, וְאֶחָד הָיָה שֶׁל שְׁלוֹם.

(וְהַכֹּל הָיָה בְּצַדִּיק) בְּשִׁיתִיעֵץ בְּלֶק, אָמַר
וְאֲנִרְשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. אָמַר, אוֹתָהּ בִּרְגָה
(שְׁנֵי אֲחֵהָ בִּן הָאָרֶץ, וְזֶה וְכו') שְׁתֵּם נִאֲחֲזִים בָּהּ, מִן הָאָרֶץ
וְיֵדְאִי. וְזֶהוּ כִּי עֲצוּם הוּא מִמֶּנִּי, כְּוִדְאִי. מִי יִכּוֹל

להלחם ולעמד בָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל?! דְּרַגְתָּם חֻזְקָה הִיא
 מִשְׁלִי! וּמִשׁוֹם זֶה - וְאַנְרִשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. וְאִם
 אַנְרִשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת וְאַנְרִשׁ אֹתָם מִמְּנָה,
 אוֹכֵל לַעֲשׂוֹת כָּל רְצוֹנִי. כָּחֶם הוּא פִּמָּה? פִּמָּה
 וּבְמַעֲשֵׂה. הֲרֵי חֲפָה שְׁלֹף, וְהַמַּעֲשֵׂה שְׁלִי.

כִּי יִדְעֵתִי אֵת אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מִבְּרַךְ וְגו'. וְכִי מֵאִין
 הָיָה יוֹדֵעַ? הֲרֵי פִרְשׁוּתָהּ, שְׁתֵּרִי בַּתְּחִלָּה
 פְּתוּבָה, (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בְּמִלְךְּ מוֹאָב הֲרֵאשׁוֹן
 וַיִּקַּח אֶת כָּל אֶרְצוֹ מִיָּדוֹ. שְׁשֹׁכֵר אֶת בְּלָעָם וְכו'.
 אֲבָל כִּי יִדְעֵתִי, יְדִיעָה וְדֹאֵי יָדַע בְּחֻכְמָתוֹ. אֵת
 אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מִבְּרַךְ וְגו', מַה צְרִיךְ כָּאִן בְּרַכָּה,
 שְׁתֵּרִי בְּשִׁבִיל קַלְלָה הֲלָךְ? וְאִם אֹתוֹ דְּבַר שְׁתֵּיחָה
 יוֹדֵעַ מִבְּלָעָם בַּתְּחִלָּה הָיָה קַלְלָה, מַה זֶה אֵת
 אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מִבְּרַךְ?

אֵלֶּא דְּבַר זֶה לֹא יִדְעֵתִיו וְלֹא זְכִיתִי בּוֹ עַד שְׁכָא
 רַבִּי אֶלְעָזָר וְדַרְשׁ, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת ה'
 בְּכָל יְעַת תִּמְיֵד תִּתְחַלְּתוּ בְּפִי. וְכַתוּב (שם טו) אֲבָרְכָךְ
 אֵת ה' אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי. מִי (צְרִיף) שְׁצִרִיף בְּרַכָּה מִן

התחתונים. את, שהרי נאחז בהם בשלהבת
 בפתילה. ורוד שידע את זה, אמר אברכה את.
 אמר אותו רשע, אותה ברנה שלהם, אחוזה בהם
 בגלל ברכותיהם, שמברכים אותה בכל יום. פח
 יש לה לברך את אותה ברנה, ותעקר אותה מהם.
 וזהו כי ידעתי את אשר תברך מברך וגו'. ובזה
 נוכל להם. תברך את אותה ברנה, ותקלל את
 הפתילה. ועל זה אמר ואנכי אקרה כה, אעקר
 אותה מהם שלא תאחז בהם.

ועוד אקרה כה - אשפיץ ואמשיך את אותה
 ברנה בתטאים וטמאה ובקרי ובטמאה
 שעשו בניה, והיא תעשה אתם גמר. מיד - וילכו
 וקני מואב ווקני מדין וקסמים בידם. שלא יאמר
 אותו רשע שאין עמו אותם מיני כשפים שצריך
 בידו להתעבב עליהם (ויתעבב עליהם).

פתח ואמר, (ירמיה מז) ואתה אל תירא עבדי יעקב
 ואל תחת ישראל [וגו'], כי אתך אני וגו'.
 פסוק זה נאמר והתעוררו בו, אבל עד כעת יש

לְהִתְעוֹרֵר יוֹתֵר. אַתָּה מֵהוּ? סוּד אַרְוֹן הַכְּרִית, שְׂזוּהֵי דְרָגָה שְׁהוֹלֶכֶת בַּנְּלוֹת עִם פְּנִיָּה, הָעַם הַקְּדוֹשׁ. בְּשָׁעָה שְׂבִיבָשׁ מַשָּׂה רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, מֵה פְּתוּב? (במדבר י"א) וְאִם כָּכָה אֵת עֲשֵׂה לִי הַרְגִּנִי נָא הָרַג, וּפְרָשׁוּתָה.

אַבְל כִּי אָמַר מַשָּׂה, דְרָגָה אַחַת שְׁנַתָּה לִי נִקְרָאת אַתָּה, מַשׁוּם שְׂאִין לָהּ פְּרָדָה מִמָּךְ. ה' שְׁלָה נִאֲחֻזָּה בְּיִשְׂרָאֵל. אִם אַתָּה (תְּשַׁמְדִם מִהָעוֹלָם) יִשְׁמְדוּ בְּעוֹלָם, הֲרִי ה' שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה שְׂאֲחֻזָּה בָּהֶם מְעַבְרָת מִמֶּנּוּ, אִם כִּי אֵת עֲשֵׂה לִי - שְׁה', עֲקַר הַשֵּׁם הַזֶּה, תַּעֲקַר.

וְעַל זֶה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ אַחֲרֵי כֵן, (יהושע ז') וַיְמַה תַּעֲשֵׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. שְׁחַרְי וְדַאי שֵׁם זֶה עֲקַר וַיִּסוּד הַכֹּל, אַתָּה הוּא ה'. וּמַשָּׂה, אִף עַל גַּב שְׁחַקְדוֹשׁ פְּרוּף הוּא לֹא אָמַר לוֹ כֵן, יָדַע שְׁזוּהַ בְּזוּהַ תְּלוּי וְהַחֲטָא גוֹרָם. וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וְגו', הַכֹּל אַחֲרֵי כֵן אַתָּה אֲנִי, הֲרִי בַּאֲרָנּוּ כִי אֵתִי אַתָּה

לא כתוב, אלא כי אתך אני. כי אעשה כלה בכל
הגוים, בכל הגוים אעשה כלה.

רב המנונא הראשון אמר, דחק וצרות ישראל
כמה טוב וכמה תועלת גרמו להם. רפיון של
שאר העמים כמה רעות גרמו להם. דחק וצרות
ישראל גורם להם שטוב יהיה ותועלת, ומהם?
כלה. (דף קצט ע"ב) הכל דחוק. רפיון של שאר העמים
גורם להם רפיון ורע, וזהו כלה. וכך ראוי להם,
שהרי כל רפיון בלא דחק שהיה להם פעולם הוה,
גורם להם רפיון אחר כך בלי דחק. כלה. (ישעיה כח)
כי כלה ונחרצה שמעתי. כי אעשה כלה. כלה
ברפיון. לישראל שהיה להם דחק וצרות - כלה,
(שם סא) וככלה תעדה בליה.

מה זה בליה? אלו ישראל שהם בלי הפלה חזו.
ישראל שהיה להם דחק וצרות - (עמוס ט)
אקים את סבת דויד הנפלת, סבת שלום. לשאר
העמים שהיה להם רפיון צרה וצוקה - כלה
ברפיון, כמו שהיה להם בפתחלה. ועל זה (ירמיה מז)

כִּי אֵעָשֶׂה כָּלָה כָּל הַגּוֹיִם וְגו', וְאַתָּה לֹא אֵעָשֶׂה
 כָּלָה. שְׁתֵּרֵי אֵין רָאוּי לָהּ, שְׁתֵּרֵי דְחֻקִּים הֵייתָם
 בְּתַחֲלָה פְּעָמִים רַבּוֹת בְּדַחַק שָׁל גְּלוּת תַּמִּיד,
 וְדַחֻק תַּתְּיָה כָּלָה. (תּוֹרֵיש בְּלִיָּה).

וַיִּסְרְתִיךָ לְמִשְׁפָּט. פְּסוּק זֶה כֶּךָ צָרִיךְ לוֹ לְכַתְּבוּ:
 וַיִּסְרְתִיךָ בְּמִשְׁפָּט, שְׁתֵּרֵי מְתֵי יִסּוּרִים?
 בְּשַׁעַת הַדִּין. (וְכֵאן לֹא בָּהּ אֵלֶּא) מַה זֶה וַיִּסְרְתִיךָ
 לְמִשְׁפָּט? אֵלֶּא כְּתוּב (ישעיה ג) ה' בְּמִשְׁפָּט יָבֹא עִם
 זְקֵנֵי עַמּוֹ. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הַקְּדִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 רְפוּאָה לְיִשְׂרָאֵל עַד שְׁלֹא יַעֲלוּ לְדִין כְּדֵי שְׂיוּכְלוּ
 לַעֲמֹד בּוֹ. וּמָה רְפוּאָתָם? הִיא שְׂבִכָל שַׁעָה וְשַׁעָה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן יִסּוּרִים לְיִשְׂרָאֵל מְעַט מְעַט
 בְּכָל פַּעַם וּפַעַם וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר, כְּדֵי שְׂכַשְׂיִכְנְסוּ
 לַיּוֹם הַדִּין הַגְּדוֹל שְׂיִחִיו הַמֵּתִים, לֹא יִשְׁלַט עֲלֵיהֶם
 הַדִּין.

וְנִיָּקָה לֹא אֲנַקְּךָ, מַהוּ? אֵלֶּא בְּשִׂישְׂרָאֵל עוֹבְדֵי
 כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת לְבָדָם וְלֹא נְכַנְסִים בְּדִין
 עִם שְׂאָר הָעַמִּים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָּהֶם

לפנים משורת הדין, והוא מכפר עליהם. ובזמן שגנבנים בדין עם שאר העמים עובדי כוכבים ומזלות, מה עושה? יודע הקדוש ברוך הוא שסמא"ל אפטרופוס של עשו יבא להזכיר חטאי ישראל וכוונם בלם אליו ליום הדין, ויחרי הקדוש ברוך הוא הקדים להם רפואה, ועל כל חטא וחטא הלכה ונקה אותם ביסורים מעט מעט. וזהו ונקה ביסורין. ומשום זה בדין אמת לא אנקך מעולם בדין אחרי שסבלת יסורים מעט מעט.

ועוד לא אנקך - את על נב שאתם בני, לא אעזב את חטאיכם, אלא אפרע מכם מעט מעט, כדי שתהיו צדיקים ליום הדין הגדול. כשפאים לדין, בא סמא"ל בכמה פתקים עליהם, והקדוש ברוך הוא מוציא פתקי היסורים שסבלו ישראל על כל חטא וחטא, ונמחו כל החטאים, ולא עשה להם ותרנות כלל. אז תיש כחו וחילו של סמא"ל ולא יכול להם, ויעבר מהעולם הוא וכל צדדיו וכל העמים. והו שפתוב ואתה אל תירא עבדי

יַעֲקֹב וְגו', בְּגִלְלָהּ זֶה וַיִּסְרְתֶיךָ לְמִשְׁפַּט וְנִקְהָ לֹא
אֲנִיךָ.

וְדוֹר הַמְלֶךְ אָמַר, (תהלים יא) כִּי הִנֵּה הִרְשָׁעִים
יִדְרֹכּוּן קִוְשֵׁת כּוֹנְנֵי וְגו'. וְאֵף עַל גַּב שְׁפָסוּק
זֶה הִרִי פִרְשׁוּהוּ, עַל שְׂכָנָא וַיִּזְאָח הַמְּמַנִּים שָׁל
חִזְקִיָּה נֹאמֵר. אֲבָל פָּסוּק זֶה עַל סְמֵא"ל וְסִיעָתוֹ
גַּם כִּדְ נֹאמֵר, שְׁכָל מַעֲשָׂיו וַעֲצוּתָיו הֵם עַל יִשְׂרָאֵל.
כִּלְק וּבְלָעָם אוֹתוֹ דְרָךְ מִמָּשׁ נִקְטוּ, וְהִרִי נִתְבָּאֵר
שְׁחַבּוֹר רָע עָשׂוּ. אָמְרוּ, עֲמַל"ק - ע"ם לָ"ק, עִם
שְׁהִלְקָה אוֹתָם כְּנִחַשׁ שְׁמִכָּה בּוֹנְבוּ. הִרִי אָנוּ יוֹתֵר.
כִּלְ"ק - כִּ"א לָ"ק, כִּי מִי שְׁמִלְקָה אוֹתָם כִּרְצוֹנוֹ.
כִּלְע"ם - כִּ"ל ע"ם, אִינ עִם וַאִינ רוּעָה. שֵׁם שְׁלָנוּ
גִּזְרֵם לְהַשְׁמִידֵם וְלַעֲקֹר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב כְּנֹון אַחַר אֶת
שְׁמוֹתֵיהֶם. כִּכְלָק כִּ"ל,
כִּכְלָעָם כִּ"ל - הִרִי כִּלְכִ"ל. אִיזָה אוֹתִיזוֹת נִשְׁאָרוּ?
עֲמַ"ק. כִּלְכִּל עֲמָק מִחֲשַׁבְתָּם שְׁלֹא יִשְׁלְטוּ בְּעוֹלָם
וְלֹא יִשְׁאָרוּ בְּעוֹלָם.

אמר רבי שמעון, אלעזר, יפה אמרת, אבל בלק תפח רוחו בגיהנם, ובלעם ישתחקו שם עצמותיו ורוחו. וכך הוא עצה רעה לקחו על הפטרון, על הכה הו, שחשבו לעקר את הכה הו, וחשבו לסלקה לצד רע בפה ובמעשה.

אמר אותו רשע, הראשונים השתדלו ולא יכלו, דור הפלגה השתדלו ולא יכלו. עשו מעשה, ופה חסר מהם, שלשונם התבלבלה ולא יכלו. אבל אתה, הרי פיה שנון ולשונך מתקנת בשני צדדים אלו - את אשר תכרך מכרך, ואשר תאר יואר. אותו הצד שאתה רוצה לסלק למעלה בפיה ולשונך, הסתלק. ואותו הצד שאתה רוצה לקלל, בכח פיה תקלל (וצד לפניה) והכל תלוי בך, שתרי ^(דף ר ע"א) המעשה נתתקן. אבל בדבור הכל תלוי, ועל זה ^(במעשה) במעשה נחש אני אתקין, ואתה תשלים הכל בפיה. אותו צד שתכרך - מכרך, ואותו צד שתאר - יואר.

וְהוּא לֹא יָדַע שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (איוב יב) מְסִיר
 שָׁפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם וְקָנִים יָקָח, וְהַכֹּל
 עוֹמֵד בְּרִשְׁוֹתוֹ. מְסִיר שָׁפָה לְנֶאֱמָנִים - אֵלֹהֵי דוֹר
 הַפְּלִגָּה, שֶׁבְּלִבּוֹ לְשׁוֹנָם שְׂלֵא יִשְׁלְטוּ בַדְבָר כִּלְלִי,
 שְׂפָתוֹב (בראשית יא) אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׂפַת רֵעֵהוּ.
 וְטַעַם וְקָנִים יָקָח - אֵלֹהֵי בְּלָעַם וּבְלָק שֶׁשְׁנֵיהֶם הָיוּ
 בְּעֵצָה אַחַת, שְׂפָתוֹב וַיַּעַל בְּלָק וּבְלָעַם פָּר וְאֵיל
 בַּמִּזְבֵּחַ.

בֹּא וּרְאֵה, אוֹתוֹ בְּלָעַם הָרָשָׁע כֹּל מַעֲשָׂיו לְרָע,
 בְּרוּם לֵב. שְׁנֵיהֶם הָיוּ מַעֲלִיִּין קָרְבָּנוֹ, שְׂפָתוֹב
 וַיַּעַל בְּלָק וּבְלָעַם. וְכֹל הַמִּזְבְּחוֹת הָיָה בְּלָק מְסִיר,
 וְהוּא הָרָשָׁע הָיָה מְשַׁבַּח עֲצָמוֹ וְאוֹמֵר (במדבר כג), אֶת
 שְׂבַעַת [שְׂבַע] הַמִּזְבְּחוֹת עָרַבְתִּי וַאֲעַל פָּר וְאֵיל
 בַּמִּזְבֵּחַ. וְאֵלֹהֵי אֶת בְּלָק לֹא שִׁתַּף יַחַד אֶתוֹ. אָמַר
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! הַכֹּל יִדְעָתִי, אֵלֹהֵי שׁוֹב
 אֵל בְּלָק, וְאַתָּה לֹא צָרִיךְ לְדַבֵּר, אֵלֹהֵי - וְכֵה
 תְּדַבֵּר. וְהוּא שְׂפָתוֹב וְטַעַם וְקָנִים יָקָח.

דְּבַר אַחַר וְטַעַם וְקִנְיִים יִקַּח - שְׂפָתַיִךְ וַיִּלְכוּ וְקִנְיִי
 מוֹאֵב וְזִקְנֵי מִדְּיָן וְקַסְמִים בְּיָדָם. טַעַם אוֹתָם
 וְקִנְיִים נָטַל מֵהֶם, וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁלֵּט כָּלֵל בְּכַשְׂפֵיהֶם.
 וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו דְּבָרֵי בָלָק, דְּבָרִים בְּגִלּוּי וְלֹא בְלִחָשׁ.
 פְּגוּם אֲזוּן הָיָה, וּפְגוּם עֵינַי, וּפְגוּם רִגְלִי. מִשְׁלָשָׁה
 מְקוֹמוֹת הָיָה פְּגוּם. מִתְקַנֵּן הָיָה לְצַד הָאֲחֵר, וְכוּן
 צָרִיף אוֹתוֹ צַד אַחֵר - מְקוֹם שֶׁהַפְּגָם שָׂרוּי, כָּל מִין
 לְמִינוֹ.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינּוּ פֹה הַלְיָלָה וְהַשְׁבַּתִּי. הֵם
 כְּתוּב, וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו. וְהוּא כְּתוּב, וַיֹּאמֶר
 אֲלֵיהֶם. לִינּוּ פֹה הַלְיָלָה, מִשּׁוּם שֶׁהַלְיָלָה הוּא שְׁעַת
 הַצַּד הָאֲחֵר לְכַשְׂפִים, בְּשַׁעַת שְׁנַמְצָאִים וְשׁוֹלְטִים
 צָדְדִים רָעִים וּמִתְפַּשְׂטִים בְּעוֹלָם. כֹּאֲשֶׁר יִדְבֵר ה'
 אֵלַי, שְׁבַח הָיָה מְשַׁבַּח אֶת עֲצָמוֹ בְּשֵׁם ה'.

וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאֵב. וְשָׂרֵי מִדְּיָן נִפְרְדוּ מֵהֶם וְלֹא
 רָצוּ לְשִׁבַת שָׁם. וְזִקְנֵי מוֹאֵב נִשְׁאַרוּ,
 שְׂפָתַיִךְ וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאֵב, לְבָדָם. נָאֵה עָשׂוּ מִדְּיָן
 שֶׁנִּפְרְדוּ מִכָּל וְכָל מֵהֶם. וְאֵלְמֵלֵא לֹא הָיוּ מִכִּים

בסוף שְׁהוּוּ בַעֲצַת בַּלְעָם, לְשַׁלַּח נְשׂוֹתֵיהֶם
 לְיִשְׂרָאֵל בַּשָּׂטִיִּים לְיִשְׂרָאֵל לְהַטְעוֹתָם. וְהַכָּתוּב
 מוֹכִיחַ אֶת הַמַּאֲם, שְׁפָתוֹב (במדבר כה) כִּי צִרְרִים הֵם
 לָכֶם בְּנִבְלֵיהֶם אֲשֶׁר נָפְלוּ לָכֶם עַל דְּבַר פְּעוֹד וְעַל
 דְּבַר כּוֹפֵי בַת נְשִׂיא מְדִיָּן אַחֲתָם וְגו'. בַּשָּׁנִי אֵלֶּה
 חֲמָאוּ, וְהָיָה חֲמָאָם גְּדוֹל. הָבּוּ אַחַר כֶּן בְּיָנֵב. וְלִכּוֹן
 יֵאלּוּ נִשְׁאָרוּ אֶתּוֹ, וְיֵאלּוּ הִלְכוּ לְבָדָם.

דְּבַר אַחַר וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב עִם בַּלְעָם - כַּמָּה נָאֵה
 הָיָה לָהֶם לְבָנֵי מְדִיָּן שְׁהִלְכוּ, אִם רְצוֹנָם כֶּן.
 אֲבָל יְשִׁיבָה שְׁיֵשְׁבוּ הֵם בְּמוֹאָב גְּרָמָה לָהֶם טוֹב
 מִשׁוּם שְׁנִשְׁאָרוּ שָׁם. וּמָה שְׁהִלְכוּ אוֹתָם שָׁל מְדִיָּן,
 גְּרָמוּ לָהֶם רָע. מָה הַטְעָם? יֵאלּוּ חֲשָׁשׁוּ לְכַבוֹד דְּבַר
 חֲקֻדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא, וַיֵּשְׁבוּ. וְיֵאלּוּ לֹא חֲשָׁשׁוּ לְזָה
 כְּלוּם, וְהִלְכוּ לְדַרְכָּם.

בַּשְּׁעָה שָׁאָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע וְהִשְׁכַּחְתִּי אֶתְכֶם דְּבַר
 כַּאֲשֶׁר יִדְבַר ה', מִיַּד הַזִּדְעוֹעוֹ אוֹתָם שָׁל
 מוֹאָב לְדַבַּר הַזֶּה וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. וְאוֹתָם שָׁל מְדִיָּן לֹא
 חֲשָׁשׁוּ לְזָה כְּלוּם וְהִלְכוּ לָהֶם, וַנִּעְנְשׁוּ אַחַר כֶּן.

וְעַל זֶה, וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב עִם בְּלָעַם. כְּאוֹתוֹ הִלְיָלָה
 אוֹתוֹ רָשָׁע לְחַשׁ לְחָשִׁים וְעָשָׂה בְקֶסְמִים, וְהַמְשִׁיךְ
 עֲלֵיהֶם רוּחַ מְלַמְעָלָה. מִיָּד - וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל
 בְּלָעַם, אֱלֹהִים סָתַם, דְּרָגְתוֹ מֵצֵד אַחַר שֶׁל
 הַשְּׂמֵאל.

וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ. דְּרָגְתוֹ מֵצֵד
 הַשְּׂמֵאל הִיָּתָה, שֶׁהַצְּטִיךְ לְשֵׂאל. וְאִם
 עַל גַּב שֶׁהַחֲבָרִים הִתְעוֹדְרוּ כְּזֶה בְּגִזּוֹן אַחַר, וְהֵם
 אָמְרוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא (עֲשֶׂה בּוֹ) נָפְתָה אוֹתוֹ
 בְּדַבָּרָיו. שְׁלֹשָׁה הָיוּ; אֶחָד חֲזֻקְיָה, וְאֶחָד יְחֻזְקָאֵל,
 וְאֶחָד בְּלָעַם. שְׁנַיִם לֹא עָמְדוּ כְּרֵאוּי, וְאֶחָד עָמַד,
 וּמִי הוּא? יְחֻזְקָאֵל, שְׁכַתוֹב (יְחֻזְקָאֵל לִו) הִתְחַיֵּינָה
 הַעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה. וְהוּא שָׁב וְאָמַר, וַיֹּאמֶר ה'
 אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ. חֲזֻקְיָה אָמַר, (מַלְכִים-ב כ) מֵאָרֶץ
 רְחוֹקָה בָּאוּ [אֵלַי] מִכַּבֵּל. בְּלָעַם אָמַר, פֶּלֶק בֶּן
 צְפוּר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח אֵלַי. חָשׁוֹב אֲנִי בְּעֵינַי
 מְלָכִים וְשְׁלִיטִים. וְהַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא שֵׂאל אוֹתוֹ
 לְהַטְעוֹתוֹ, שְׁכַתוֹב (אִיּוֹב יב) מִשְׁנִיא לְגוֹיִם וַיֹּאבְדֵם,
 וּפְרָשׁוּתָהּ.

בּוֹתִי אֶחָד שָׁאֵל אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לוֹ, כַּחַ
 חֶזֶק רְאִיתִי בְּבַלְעָם יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂה. שָׁאֵלוּ
 בְּמַעֲשֵׂה כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶל מַעֲשֵׂה, וּבְבַלְעָם ^(דָּף ר ע"ב) כְּתוּב
 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם, וְכְתוּב וַיִּבֹא אֱלֹהִים אֶל
 בַּלְעָם.

אָמַר לוֹ, לְמַלְךְ שִׁינְיָשׁב בְּהִיכָלוֹ עַל כֶּסֶף, וּמְצַרֵּעַ
 אֶחָד קָרָא לַפֶּתַח. אָמַר: מִי הוּא שְׂמִמְכָה
 לַשַּׁעַר. אָמְרוּ: מְצַרֵּעַ פְּלוֹנִי. אָמַר: אֵל יָפְנִים לְכָאן
 וְלֹא יִטְנֵף אֶת הַהִיכָל, יִדְעֵתִי שְׂאֵם עִם שְׁלִיחַ אָמַר
 לוֹ, לֹא יַחֲשֵׁשׁ, וַיִּלְךְ בְּנִי וַיִּטְמָא וַיִּקְרַב אֵלָיו. אָבֵל
 אֲנִי אֵלָךְ וְאַתְּרָה בּוֹ שְׂיִרְחִיק בְּרַכּוֹ מִמּוֹשֵׁב בְּנִי וְלֹא
 יִטְמָא אוֹתוֹ. הַקָּדִים הַמְּלָךְ וְהַלֵּךְ אֵלָיו וְהַתְּרָה,
 וְאָמַר לוֹ: מְצַרֵּעַ מְצַרֵּעַ, מִנֵּעַ רַגְלֵךְ מִתְּדַרְךְ שְׂבִנִי
 נִמְצָא שָׂם, וְאִם לֹא - אֲנִי נִשְׁבַּע שִׁיעֲשׂוּ בְּנִי
 שְׂפָחוֹתִי מִנוֹפֵךְ חֲתִיכוֹת.

כְּשֶׁאֵתְרוֹב הַמְּלָךְ קוֹרָא לַפֶּתַח, אָמַר הַמְּלָךְ: מִי
 הוּא? אָמְרוּ: פְּלוֹנִי אוֹחֲבֵךְ. אָמַר
 הַמְּלָךְ: אֲחוּבֵי חֲבִיב נַפְשִׁי, לֹא יִקְרָא לוֹ קוֹל אַחֵר,

אֵלֶּא אֲנִי. צִוַּח הַמֶּלֶךְ וְאָמַר: פְּלוֹנִי פְּלוֹנִי הַכֶּנֶם,
 חֲבִיב נַפְשִׁי, אֲהוּבִי, הַתְּקִינֵנו הַיְכָלוֹת לְדַבֵּר אֶתֹּו.

כִּךְ בְּלָעַם אוֹתוֹ מִצָּרַע, רְחוּק מִפְּנֵי אָדָם, קָרָא
 לְפֶתַח הַמֶּלֶךְ. שָׁמַע הַמֶּלֶךְ וְאָמַר: מִצָּרַע טָמֵא
 לֹא יִכְנֵם וְלֹא יִטְנֶף אֶת הַיְכָלִי. אֲנִי צָרִיךְ לְלַכֵּת
 לְהַתְרוֹת בּוֹ שְׁלֵא יִקְרַב לְשַׁעַר בְּנֵי וְלֹא יִטְמֵא
 אוֹתוֹ. וְעַל זֶה, וַיִּבְּא אֱלֹהִים אֵל בְּלָעַם. אָמַר לוֹ:
 מִצָּרַע מִצָּרַע, לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם, לֹא תֵאָדַר אֶת הָעָם
 כִּי בְרוּךְ הוּא. אֵל תִּקְרַב לְבְנֵי הַזֶּן לְטוֹב הַזֶּן לְרָע,
 טָמֵא אֶתָּה בְּכָל. אֲכַל בְּמִשְׁחָה פְּתוּב וַיִּקְרָא אֵל
 מִשְׁחָה, קוֹל הַמֶּלֶךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ אַחֵר. מֵאֲהֵל
 מוֹעֵד, מֵהַיְכָל הַמֶּלֶךְ, מֵהַיְכָל הַמְּתַקֵּן, מֵהַיְכָל
 הַנִּכְבָּד שְׁעֵלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים תְּיַאבִּים אֵלָיו וְלֹא
 יִבּוֹלִים לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו.

וַיֵּאמֶר בְּלָעַם אֵל הָאֱלֹהִים בְּלֶק בֶּן צַפֹּר. וְהוּא
 אָמַר מֶלֶךְ מוֹאָב, מֶלֶךְ חָשׁוּב, שְׁלַח אֵלָי.
 מֶלֶךְ מוֹאָב. רָאוּ גִבּוֹרֵי שָׁל אוֹתוֹ תְּרַשָּׁע, (שְׁאֵפְלוּ לְבָלֶק
 לֹא תִחְשִׁיב בְּלוֹם) שְׁפָתוֹב מֶלֶךְ מוֹאָב וְלֹא אָמַר לְמוֹאָב,

מכלל אדם שלא ראוי למלך, וְחָרִי נַעֲשֶׂה מֶלֶךְ
 לְמוֹאֵב. רֵאשׁוֹן מַה פְּתוּב בּוֹ? (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם
 בְּמֶלֶךְ מוֹאֵב הָרֵאשׁוֹן. מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ. חָשׁוּב בֶּן
 חָשׁוּב. אֲבָל זֶה פְּתוּב מֶלֶךְ לְמוֹאֵב, הַפְּסוּק מַעֲרִיד
 מֶלֶךְ לְמוֹאֵב. וְחָרִי הִתְעוֹרְרָנוּ שְׁחֵתֵבּוֹן הוּא לְגֵאוֹת
 לֵב גְּדוּלָה: כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם שׁוֹלְחִים אֵלַי
 שְׁלִיחֵיהֶם. (ויאמר בלעם אל האלהים בלק בן אשר מלך מואב שלח אלי.
 ראו נאנתו של אותו רשע, שאמר מלך מואב ולא אמר מלך למואב. במלך מואב
 הראשון מה פתוב בו? (במדבר כא) והוא נלחם במלך מואב הראשון. מלך בן
 מלך. חשוב בן חשוב. אבל זה מלך למואב פתוב. והפסוק מעיד עליו, מלך למואב
 בעת תחיא נגר שלא ראוי למלך והנה נעשה מלך. וחרי התעוררנו שמתבונן לגאות
 לב גדולה, שכל מלכי העולם שולחים אלי שליחים) (וחשוב אני אליהם)•

רַבֵּי פְּנִיחָם הָיָה הוֹלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת בֵּיתוֹ, אֲשֶׁתּוֹ שָׁל
 רַבֵּי שְׁמַעוֹן, שְׁחֵתְתָה חוּלָה, וְהָיוּ הוֹלְכִים אֵת
 הַחֲבֵרִים, וְהוּא רָכַב עַל חֲמֹרוֹ. עַד שְׁחֵתְתָה הוֹלֵךְ
 בְּדֶרֶךְ, פָּנַע בְּשָׁנֵי עַרְבִים. אָמַר לָהֶם, בְּשָׂדֶה זֶה
 הִתְעוֹרַר קוֹל מִימֵי הָעוֹלָם. אָמְרוּ לוֹ, מִימֵי הָעוֹלָם
 אֵין אָנוּ יוֹדְעִים, מִימֵינוּ אָנוּ יוֹדְעִים. שְׁחָרִי יוֹם
 אֶחָד הָיוּ אוֹתָם לְסֻטִּים מְקַפְּחִים וְדַרְכִים שֶׁל אֲנָשִׁים

בְּאוֹתוֹ שָׁדָה, וּפְגַעוּ בְּאוֹתָם יְהוּדִים וְרָצוּ לְקַבְּחָם,
 וּנְשַׁמַּע מִרְחוֹק בְּשָׂדָה הָיָה קוֹל הַחֲמוֹר הָיָה שֶׁנֶּעַר
 פְּעָמִים, וּבָאָה שְׁלֵהֶבֶת אֵשׁ בְּאוֹתוֹ קוֹל (בְּאוֹתוֹ שָׂדָה)
 וְשָׂרַף אוֹתָם, וּנְצָלוּ אוֹתָם יְהוּדִים. אָמַר לָהֶם,
 עֲרֵבִים, בְּדָבָר זֶה שֶׁאֲמַרְתֶּם לִי, תִּנְצְלוּ יוֹם זֶה
 מִלְּסָטִים אַחֲרַיִם שְׂמַחֲפִים לָכֶם בְּיַדְי.

בְּכַה רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם הַתְּרַחֲשׁוֹת נִים
 זֶה עֲשִׂיתָ בְּגִלְלִי, וּנְצָלוּ אוֹתָם יְהוּדִים וְלֹא
 יִדְעָתִי. פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קלו) לְעֵשָׂה נִפְלְאוֹת גְּדֻלוֹת
 לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ. כִּמָּה טוֹבוֹת עֲשָׂה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עִם בְּנֵי הָאָדָם, וּכְמָה נַפְסִים מִרְחִישׁ לָהֶם
 בְּכָל יוֹם, וְלֹא יוֹדַע, רַק הוּא בְּלְבַדּוֹ. אָדָם קָם
 בַּבֶּקֶר וּנְחָשׁ בָּא לְהִרְגוֹ, וְהָאָדָם שָׁם רָגְלוֹ עַל רֵאשׁוֹ
 וְהִירְגוֹ, וְלֹא יָדַע בּוֹה הָאִישׁ, פָּרַט
 לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּלְבַדּוֹ - הָיָה לְעֵשָׂה נִפְלְאוֹת
 גְּדֻלוֹת לְבַדּוֹ. אָדָם הוֹלִיךְ בְּיַדְי וְלְסָטִים מְחַפְּיִם
 לְהִרְגוֹ, בָּא אַחֲרַי וּנְתַן כִּפָּר תַּחֲתָיו וְהוּא נִצָּל, לֹא
 יָדַע הַטּוֹב שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהֵנָּם

שְׁהִרְחִישׁ לוֹ, רַק הוּא בְּלִבּוֹ - תְּנִי לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת
גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ. לְבַדּוֹ עֲשֵׂה וַיִּזְדַּע, וְאַחַר לֹא יִזְדַּע.

אָמַר לַחֲבָרִים, חֲבָרִים, ^(דף רא ע"א) מַה שִּׁשְׂאֵלְתִי
לְעַרְבִים הָאֵלֶּה שֶׁנִּמְצְאוּ תָּמִיד בַּשָּׂדוֹת
אִם קוֹל הַחֲבָרִים שָׁהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה שָׁמְעוּ,
שֶׁהָרִי רַבִּי שֶׁמְעוֹז וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְשָׂאֵר הַחֲבָרִים
הָלְכוּ לְפָנֵינוּ וְלֹא יָדְעוּ מֵאִתָּנוּ, וְשִׂאֵלְתִי לְעַרְבִים
הָלְלוּ עֲלֵיהֶם, שֶׁיִּדְעֵתִי שֶׁקוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי שֶׁמְעוֹז יִרְגִּיז
שָׂדוֹת וְהָרִים, וְהֵם גָּלוּ לִי מַה שִּׁשְׂאֵלְתִי.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אוֹתָם עַרְבִים חִזְרוּ אֵלָיו.
אָמְרוּ לוֹ, זָקֵן זָקֵן, אַתָּה שִׂאֵלְתָנוּ מִיָּמֵי
הָעוֹלָם, וְלֹא שִׂאֵלְתָּ עַל יוֹם זֶה, שֶׁרְאִינוּ תְּמִיחָה
עַל תְּמִיחָה. רְאִינוּ חֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם יוֹשְׁבִים, וְזָקֵן
אֶחָד יַחַד אַתָּם, וְרְאִינוּ עוֹפוֹת מִתְּכַנְסִים
וּפּוֹרְשִׁים בְּנִפְיָם עַל רְאִישֵׁיהֶם, אֵלּוּ הוֹלְכִים וְאֵלּוּ
שׁוֹבִים, וְהִצִּיל לֹא עָבַר מֵעַל רְאִישֵׁיהֶם, וְאוֹתוֹ זָקֵן
תָּרִים קוֹלוֹ עֲלֵיהֶם, וְהֵם שׁוֹמְעִים.

אמר, על זה שאלתי. ערבים ערבים, תלכו, ודרך
 זו תהא תקינה לפניכם בכל מה שתוצו.
 שני דברים אמרתם לי ששמחתי בהם. הלכו.
 אמרו לו החברים, אותו מקום שרבי שמעון שרוי
 בו, איך אנו יודעים? אמר להם, תשאירו לבעל
 פסיעות הפהמות שהוא ידריך פסיעותיו לשם. לא
 תיה טוען חמורו, וחמורו סטה מתדרך שני מילין,
 והלך לשם.

התחיל לנהר שלש פעמים, ירד רבי פנחס ואמר
 לחברים, נקום לקבל ספר פני הימים,
 שעכשו יצאו אלינו פנים גדולות ופנים קטנות.
 שמע רבי שמעון נהרת החמור, אמר לחברים,
 נקום שחרי קול (שמחת) החמור של תוקן החסיד
 התעורר אלינו. קם רבי שמעון וקמו החברים.

פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים צח) מזמור שירו לה'
 שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. מזמור,
 וקוף טעם למעלה, (שיר יתום קראנו לזה) למה? אלא
 רשום טעם גדול, שחרי בא אותו מזמור מתעפר

בַּעֲטֻרַת עֲלִיזָנָה לְמַעְלָה עַל רֵאשׁוֹ וּבֵא זְקוּפָה. מִי
 אָמַר שִׁירָה זֹו? אֹתָן פָּרוֹת בְּאֹתָן נְעִיּוֹת שְׁהִיּוּ
 גִּזְעוֹת. שִׁירוֹ לַה' שִׁיר חֲדָשׁ, לְמִי הָיָו אֹמְרוֹת
 שִׁירוֹ? לְבִמָּה מְרַכְּבוֹת, לְבִמָּה מְמַנִּים, לְבִמָּה
 דְּרָגוֹת, שְׁהִיּוּ בָּאִים שָׁם וַיֵּצְאוּ לְקַבֵּל אֶת הָאֲרוֹן
 (פְּתָם), וְלָהֶם הָיָו אֹמְרוֹת.

שִׁירוֹ לַה' שִׁיר חֲדָשׁ - זְכַר. מָה הַטַּעַם בָּאֵן שִׁיר,
 וּמַלְּשָׁה אָמַר שִׁירָה, נִקְבָּה? אֵלֶּא שָׁם בְּמַלְּשָׁה
 אֲרוֹן אֶחָד (לְחִיד). זֹאת, יֵצְאָה מִהַנְּלוֹת הָיָא
 וְאוּבְלוֹסִיָּה, וְלֹא יוֹתֵר, וּמִשׁוּם זֶה אֶת הַשִּׁירָה
 הַזֹּאת, נִקְבָּה. אֲבָל בָּאֵן אֲרוֹן וּמָה שְׁתִּיָּה בְּתוֹכוֹ
 יֵצְאָה, וּמִשׁוּם אֹתוֹ שְׁתִּיָּה גְּנוּזָה בְּתוֹכוֹ נֵאֱמַר שִׁיר
 חֲדָשׁ, זְכַר.

כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה - מָה שְׁעָשָׂה לְפִלְשְׁתִּים וּמָה
 שְׁעָשָׂה לְעַבְדָּה זָרָה שְׁלָהֶם. הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ,
 לְמִי? לְעֵצְמוֹ. מִי זֶה עֵצְמוֹ? אֹתוֹ מְזֻמֹּר עֵצְמוֹ,
 וְרוּחַ עֲלִיזָנָה קְדוּשָׁה גְּנוּזָה בּוֹ. יְמִינוֹ - אֹתוֹ שִׁירָשׁ

תִּזְקֶנּוּ, וְזוֹ יְמִינוֹ, שֶׁתְּחִיב בְּאוֹתוֹ מְזֻמָּר וְלֹא
הַשְּׂאִירוֹ בְּיַד אֲחֵר.

כָּאֵן יֵשׁ לְגִלוֹת דְּבַר אַחֵר: כָּל פַּעַם שֶׁאוֹתוֹ
יְמִין הָיָה לְהַרְחִישׁ גַּם, הָיָה מִתְחִיב
בְּמְזֻמָּר זֶה וְשֵׁם אוֹתוֹ לְפָנָיו לְהַתְחִיב בוֹ, כְּאִבָּא
שֶׁמִּתְחִיב יְמִינוֹ בְּחֻזָּה בְּנוֹ לְפָנָיו וְאוֹמֵר: מִי הוּא
שֶׁיִּקְרַב לְבָנִי? בִּיּוֹן שֶׁסָּרַח לְגַבִּי אָבִיו, שֶׁם אָבִיו
יָדָיו עַל כִּתְפָיו לְאַחֵר, וְזָרְקוּ בְיָדֵי שׁוֹנְאָיו.

בְּבִיכּוֹל בְּהַתְחַלָּה כְּתוּב, (שְׁמוֹת טו) יְמִינָךְ ה' נֶאֱדָרִי
בְּכַח. בְּכַח מִי? אוֹתוֹ הַנּוֹדָע. בְּעַרְבִית
קוֹרְאִים לְחֻזָּה כַח. אוֹתוֹ יְמִין נֶאֱדָרִי וְנִתְחִיב בְּכַח.
מִי הוּא שֶׁיִּקְרַב לְבָנִי. אַחֵר כֶּךָ מַה כְּתוּב? (אִיכָּה ב)
הַשֵּׁיב אַחֵר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב. שֶׁם יְמִינוֹ עַל כִּתְפוֹ
וְדָחָה אוֹתוֹ לְיָדֵי שׁוֹנְאָיו. בְּהַתְחַלָּה יְמִינוֹ לְפָנָיו
בְּחֻזָּה לְהַתְחִיב בוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ לְאַחֲרָיו עַל כִּתְפָיו
לְדַחוֹת אוֹתוֹ. וְכָאֵן - הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וְזָרְעֵ
קִדְשׁוֹ, שְׁתֵּי זְרוּעוֹת לְהַתְחִיב בוֹ.

נְשָׂאֵם אוֹתָן פְּרוֹת שְׁלֵא הִתְרַגְּלוּ בְּנַפְסִים, אֵלֶּא
 אוֹתָהּ שָׁעָה בְּנִעְיָה שְׁלָהֵן אָמְרוּ שִׁירָה זו,
 נְעִירַת חֲמוֹר הַזֶּקֶן הַחֲסִיד שְׁרָגִיל בְּנַפְסִים עַל אַחַת
 בְּמָה וּבְמָה שְׁאָמַר שִׁירָה. חֲבָרִים, אִם תֵּאמְרוּ
 שְׂאִין דְּרָכוֹ שֶׁל הַחֲמוֹר בְּכָךְ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם,
 צָאוּ וּרְאוּ אֶתֹזן בְּלָעָם הַרְשָׁע שֶׁנִּצְחָה אֶת בְּעֻלְיָהּ
 בְּכָל. חֲמוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי ^(דף רא ע"ב) פְּנַחֵם בֶּן יֶאִיר עַל אַחַת
 בְּמָה וּבְמָה. וְעוֹד, אֶתֹזן בְּלָעָם בְּשִׁדְבָרָה, מִלְּאֹךְ
 עֲלִיּוֹן הָיָה עֲלֶיהָ מְלַמְעֵלָה.

בְּעֵת יֵשׁ לְגִלוֹת. חֲבָרִים שְׁמָעוּ. פִּי הָאֶתֹזן שֶׁנִּבְרָא
 בְּעָרֵב שֶׁבַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, הָעוֹלָה בְּדַעַתְכֶם
 שֶׁתְּהֵא הָיָה פְּתוּחַ מֵאוֹתוֹ זְמַן, אוֹ שֶׁתִּנְאִי הַתְּנָה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתוֹ זְמַן? לֹא כֵּן. וְסוֹד כָּאֵן
 שֶׁנִּמְסַר לַחֲכָמִים שְׁלֵא מִשְׁנִיחִים עַל טְפָשׁוֹת הַלֵּב.
 פִּי הָאֶתֹזן - דְּרַגְתַּת הָאֶתֹזנוֹת, אוֹתוֹ עֲלִיּוֹן שֶׁל צַד
 נְקֻבוֹת, אוֹתוֹ שֶׁתְּהֵא שְׂרוּי עַל אוֹתָהּ אֶתֹזן וְדָבָר
 מִעֲלֶיהָ. וּבְשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדַרְגָּה זו
 שֶׁנִּקְרָאת פִּי הָאֶתֹזן, סֶתֶם אוֹתָהּ בְּתוֹךְ (הָאֶתֹזן) נְקֻב
 תְּהוֹם רַבָּה, וְסֶתֶם עֲלֶיהָ עַד אוֹתוֹ זְמַן. בְּשִׁתְּהִיעַ

אותו זמן, פתח אותו נקב, ויצא ושרה עליה
 ודברה.

כמו זה, (במדבר טו) ותפתח הארץ את פיה. את -
 לרבות דומ"ה, שהיא פי הארץ. את פי
 האתון - לרבות קמריא"ל, שנקרא פי האתון. פי
 הבאר כמו זה. מה זה פי הבאר? אותה דרנה
 שהיתה ממנה עליה למטה, והיא תחת פי ה',
 ומיחו? יהדריא"ל שמו. שלשת הפיות הללו
 נבראו ערב שבת בין השמשות. בשעה שקדש
 היום, עולה פי הממנה על כל יתר הפיות, ומיחו?
 אותו יום שהתעלה והתקדש בכל, אותו שנקרא
 (ישעיה נח) פי ה'. ערב שבת בין השמשות נבראו
 שאר הפיות. התקדש היום, עלה תפה ששולט על
 הכל, פי ה'.

בין כה ראו את רבי פנחס שהיה בא. הגיעו אליו,
 בא רבי פנחס ונשק את רבי שמעון. אמר,
 נשקתי את פי ה', התבשם בפשמים של גנתו.
 שמחו באחד וישבו. פיון שישבו, פרחו כל אותם

עופות שָׁהוּ עוֹשִׂים צַל וְהַתְּפֹזֵרוֹ. הַחֲזוּר רֵאשׁוּ רַבִּי
 שְׁמַעוֹן וְהָרִים לָהֶם קוֹל וְאָמַר, עוֹפּוֹת הַשָּׁמַיִם!
 אֵינְכֶם מִשְׁנִיחִים בְּכַבּוֹד רַבּוֹנְכֶם שְׁעוֹמֵד כָּאֵן?
 עֲמְדוּ, וְלֹא לָקַחוּ מִמְּקוֹמָם, וְלֹא קָרְבוּ אֵלָיו. אָמַר
 רַבִּי פִּנְחָס, אָמַר לָהֶם שְׂיִלְכוּ לְדַרְכָּם, שְׁחֲרֵי לֹא
 נִתְּנוּ לָהֶם רִשׁוֹת לְחֹזֵר?

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, יִדְעָתִי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 רוֹצֵה לְהַרְחִישׁ לָנוּ גַם. עוֹפּוֹת עוֹפּוֹת! לָכוּ
 לְדַרְכְּכֶם, וְאָמְרוּ לְאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה עֲלֵיכֶם שְׁחֲרֵי
 בַּהֲתַחֲלָה הָיָה בְּרִשׁוֹתוֹ, וְכַעַת זֶה לֹא קָיָם בְּרִשׁוֹתוֹ.
 אֲבָל הֵעֲלִינוּ אוֹתוֹ לְיוֹם תְּסַלֵּעַ, בְּשַׁעוֹלָה עֲנֵן בֵּין
 שְׁנֵי תוֹקִים, וְלֹא מִתְּחַבְּרִים. הַתְּפֹזֵרוֹ אוֹתָם עוֹפּוֹת
 וְהִלְכוּ.

בֵּין כַּף תְּרֵי שְׁלֹשָׁה אֵילָנוֹת מִתְּפֹשְׁטִים בְּעֲנָפִים
 לְשֹׁלֶשָׁה צְדָדִים עֲלֵיהֶם, וּמַעֲזֵן מִיָּם נוֹכְעִים
 לְפָנֵיהֶם. שְׁמַחוּ כָּל הַתְּחַבְּרִים, וְשְׁמַחוּ רַבִּי פִּנְחָס
 וְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מֵרַח גְּדוֹל הָיָה
 לְאוֹתָם עוֹפּוֹת בַּתְּחִלָּה, וּמֵרַח בְּעֲלֵי תַיִם לֹא

צְרִיכִים, שְׁהָרִי כְּתוּב (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל
 מַעֲשָׂיו. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, אֲנִי לֹא הִטְרַחְתִּי אוֹתָם.
 אֲבָל אִם הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עָלֵינוּ, אֵינְנוּ
 יְכוּלִים לְדַחוֹת אֶת הַמַּתָּנוֹת שָׁלוּ. יִשְׁכּוּ תַחַת אוֹתוֹ
 הָאֵילָן, וְשָׁתוּ מִהַמַּיִם וְנִחְנוּ שָׁם.

פְּתַח רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, (שיר השירים ה) מַעֲיֵן גְּנִים בְּאֵר
 מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. מַעֲיֵן גְּנִים, וְכִי
 אֵין מַעֲיֵן אֵלָּא אוֹתוֹ מִן גְּנִים? וְהָרִי כַּמָּה מַעֲיֵנוֹת
 טוֹבִים וְנִכְבְּדִים יֵשׁ בָּעוֹלָם! אֵלָּא אֵין כָּל הַהֲנָאוֹת
 שָׁוֹת. יֵשׁ מַעֲיֵן שְׂיוּצָא בַּמְדָּבָר בְּמָקוֹם יָבֵשׁ -
 הֲנָאָה יֵשׁ לְמִי שְׂיוּשֵׁב וְשׂוֹתָהּ. אֲבָל מַעֲיֵן גְּנִים,
 כַּמָּה טוֹב הוּא וְנִכְבֵּד. אוֹתוֹ מַעֲיֵן עוֹשֶׂה טוֹב
 לְעֹשְׂבִים וְלַפְּרוֹת, מִי שְׂמַתְקָרֵב אֵלָיו נִהְנֶה כִּכְלִ;
 נִהְנֶה בַּמַּיִם, נִהְנֶה בְּעֹשְׂבִים, נִהְנֶה בַּפְּרוֹת. אוֹתוֹ
 מַעֲיֵן מִתְעַטֵּר כִּכְלִ. כַּמָּה שׂוֹשְׁנִים, כַּמָּה עֹשְׂבֵי רֵיחַ
 סְבִיבוֹ, כַּמָּה נָאָה אוֹתוֹ מַעֲיֵן מִשְׁאָר הַמַּעֲיֵנוֹת,
 בְּאֵר מַיִם חַיִּים.

וְכִךְ בְּאַרְנוֹ, הַכֹּל בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר, הִיא מַעֲיֵן
 גְּנִים. מִי הַגְּנִים? חַמְשָׁה גְּנִים יֵשׁ
 לְקַדוּשׁ-כְּרוּךְ-הוּא שְׁמֵשֶׁת־עֲשֵׂעַ בָּהֶם, וּמַעֲיֵן אֶחָד
 מֵעֲלֵיהֶם שְׁמֵשֶׁקָה אוֹתָם וּמְרוּה אוֹתָם, טָמִיר וְגִנוּז,
 וּבְכֹל עוֹשִׂים פְּרוֹת וּתְבוּאָה. גְּנָה אַחַת יֵשׁ תַּחַת
 מֵהֶם, וְאוֹתָהּ תַּגְּנָה שְׁמוּרָה סָבִיב מִכָּל צְדִידֵי
 הָעוֹלָם. תַּחַת גְּנָה זוֹ יֵשׁ גְּנִים אֲחֵרִים עוֹשִׂים פְּרוֹת
 לְמִינֵיהֶם.

וְגִנָּה זוֹ הִתְהַפְּכָה וְהִיָּתָה לְמַעֲיֵן שְׁמֵשֶׁקָה אוֹתָם,
 בְּאֵר מַיִם חַיִּים. כְּשֶׁצָּרִיךְ זֶה מַעֲיֵן, וְכִשְׁצָרִיךְ
 זֶה בְּאֵר. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? לֹא דוּמָה. כְּשֶׁנִּמְשָׁכִים
 חַמִּים מֵאַלֵיָּהֶם לְכִשְׁשׁוֹאֲבִים מַיִם לְהַשְׁקוֹת. (דף רב ע"א)
 וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, אֵיזָה נוֹזְלִים? נוֹזְלִים אֵלוֹ חוּזְרִים
 לְמַעֲיֵן, (שׁל בָּלֵם) כְּשֶׁנוֹבְעִים מַיִם וְנוֹזְלוֹת טְפוֹת
 לְמַעְלָה (מִלְמַעְלָה) אֵלוֹ אַחַר אֵלוֹ, מַיִם מְתוּקִים
 שֶׁהַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם. כִּךְ יֵה חַמְשָׁה מְקוֹרוֹת
 שֶׁיֵּצְאוּ מִן לְבָנוֹן, נַעֲשׂוּ נוֹזְלִים בְּמַעֲיֵן זֶה. כִּךְ
 הַקַּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא הִרְחִישׁ לָנוּ גַם בְּמְקוֹם זֶה,
 קָרָאנוּ עַל מַעֲיֵן זֶה פְּסוּק זֶה. (מֵה הַנוֹזְלִים? אֵלוֹ חַמְשָׁה מְקוֹרוֹת

שִׁינְאָו מִלְבָּנוּן לְמַעְלָה, נַעֲשׂוּ נִזְזִים כַּאֲשֶׁר חִזְרוּ לְמַעַן, נִזְכָּעִים מִיָּם וְנִזְזִלוֹת מִפְּוֹת
 אֵלֹו אַחַר אֵלֹו מִיָּם מִתּוֹקִים, שְׁתַּנְּפֵשׁ הוֹלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם. כִּי תִקְדֹּשׁ כְּרוֹךְ הוּא הִרְחִישׁ
 לָהֶם גַּם בְּמָקוֹם זֶה בְּמַעַן זֶה, וְעַל מַעַן זֶה קָרָאנוּ פְּסוּק זֶה.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (דברים ב) כִּי תִצְוֶר אֶל עֵיר יָמִים
 רַבִּים לְהִלָּחֵם עֲלֶיהָ לְתַפְשָׁהּ וְגו'. כִּמָּה
 מִזְכִּיר הֵם דְּרָכֵי וְשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה, שְׁחֵרֵי כָּל דְּבַר
 וְדָבָר יֵשׁ כִּמָּה עֲצוֹת, כִּמָּה מִזְכּוֹת לְבַנֵּי אָדָם,
 כִּמָּה מְרַנְּלִיּוֹת שְׁמֵאִירוֹת לְכָל צַד, וְאִינן לָךְ דְּבַר
 בַּתּוֹרָה שְׂאִינן בּוֹ כִּמָּה גִירוֹת מְאִירִים לְכָל צַד.
 פְּסוּק זֶה הוּא כְּפִשׁוּטָו, וְיֵשׁ בּוֹ כְּפִי מְדַרְשׁוֹ, וְיֵשׁ
 בּוֹ חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה לְהִזְחִיר לְמִי שְׁצָרֶיהָ. אֲשֶׁרֵי
 חֲלָקוֹ מִי שְׁמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה תָּמִיד.

מִי שְׁמִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, מָה כָּתוּב בּוֹ? (תהלים א) כִּי אִם
 בַּתּוֹרָת ה' חִפְצוֹ וּבַתּוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה,
 וְחָיָה בְּעֵינָיו. לָמָּה זֶה כְּמוֹךְ לָזֶה? אֵלֶּא מִי שְׁמִשְׁתַּדֵּל
 בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה, לֹא יִהְיֶה כְּעֵץ יָבֵשׁ, אֵלֶּא כְּעֵץ
 שָׁתוּל עַל פְּלִגֵּי מָיִם. מָה אֵילָן יֵשׁ בּוֹ שְׂרָשִׁים, וְיֵשׁ
 בּוֹ קַלְפּוֹת, וְיֵשׁ בּוֹ מֵת, וְיֵשׁ בּוֹ עֲנָפִים, וְיֵשׁ בּוֹ

עלים, ויש בו פרחים, ויש בו פרי - שבָּעָה סוגים
 אלו עולים לְשָׁבָעָה עֶשֶׂר, לְשָׁבָעִים, גַּם דְּבָרֵי תוֹרָה
 יש בהם פֶּשֶׁט הַמִּקְרָא, דְּרֵשׁ, רְמֵז וְשֵׁרָמֵז חֻכְמָה,
 נִימְטָרִיאוֹת, סוֹדוֹת מְמִירִים, סוֹדוֹת נִסְתָּרִים אֵלּוּ
 עַל אֵלּוּ, פָּסוּל וְכֹשֶׁר, טָמֵא וְטָהוֹר, אִסּוּר וְהִתָּר.
 מִכָּאן וְהִלָּאָה מִתְּפִשְׁטִים הָעֲנָפִים לְכָל צַד, וְהִיָּה
 בְּעֵץ וּדְאִי. וְאִם לֹא - אֵינּוּ חָכֵם בְּחֻכְמָה.

בֵּא וּרְאֵה כִּמָּה חֲכִיבִים אוֹתָם שְׁמֵשֶׁת־דָּלִים בְּתוֹרָה
 לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂאֵפְלוֹ בְּזִמְנֵי שְׁתֵּי־דִין
 תְּלוּי בְּעוֹלָם וְנִתְּנָה רְשׁוּת לְמִשְׁחִית לְהִשְׁחִית,
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִיחֵהוּ עֲלֵיהֶם, עַל אוֹתָם
 הַמְּשַׁתְּדָּלִים בְּתוֹרָה, וְכֵן אוֹמֵר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא: כִּי תִצּוֹר אֶל עֵיר, בְּגִלְלֵי הַחֲטָאִים הַרְבִּים
 שְׁחָטְאוּ לְפָנַי וְהִתְחַיְבוּ בְּדִין.

יָמִים רַבִּים, מַה זֶה רַבִּים? (שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה נִקְרָאוּ יָמִים
 רַבִּים. אִף כָּאן כִּי תִצּוֹר אֶל עֵיר יָמִים רַבִּים) שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה
 אַחַר זֶה שְׁנוֹדַע דְּבַר בְּעֵיר. מִנֵּינ לָנוּ שְׁיָמִים רַבִּים
 הֵם שְׁלֹשָׁה? שְׁכַתוֹב (ויקרא טו) וְאִשָּׁה כִּי יִזּוֹב זוֹב

דְּמָה יָמִים רַבִּים. וְכִי יָמִים רַבִּים הֵם? אֵלֶּא שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה נִקְרָאִים יָמִים רַבִּים. גַּם כֹּה, כִּי תִצּוּר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים - שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה שְׁנוּדָע דְּבַר בְּעִיר. בֹּא וְאַצְוֶךָ עַל (כָּל) בְּנֵי בֵיתִי: לֹא תִשְׁחִית אֶת עֵצָה - זֶה תִּלְמִיד חָכָם שֶׁהוּא בְּעִיר, שֶׁהוּא עֵץ תַּחֲתַיִם, אֵילָן שְׁנוֹתַן פְּרוּת.

דְּבַר אַחַר אֶת עֵצָה - אוֹתוֹ שְׁנוֹתַן עֵצָה לְעִיר לְהַנְצִיל מִן הַדִּין וּמִלְמַד אוֹתָם דְּרַךְ שְׁיִלְכוּ בָהּ, וְעַל זֶה לֹא תִשְׁחִית אֶת עֵצָה לְנִדְחַ עֲלִיו גְּרוֹן. לְנִדְחַ עֲלִיו דִּין, וְלֹא לְהוֹשִׁיט עֲלִיו חֶרֶב לוֹהֶטֶת, חֶרֶב שְׁנוֹנָה, אוֹתָהּ שֶׁהוֹרֶגֶת שְׂאֵר אַנְשֵׁי הָעוֹלָם. כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל. וְכִי אוֹתוֹ מִתְּכַל אוֹכַל מִמֶּנּוּ? לֹא. אֵלֶּא כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל, אוֹתוֹ סִלַּע קָשָׁה, אוֹתָהּ שְׁכָל רוּחוֹת חֲזָקוֹת וְקְרוֹשׁוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ, שְׂאִין הַנָּאָה וְתֹאנָה לְרוּחַ הַקִּדְּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה אֵלֶּא תוֹרָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק. כְּבִיכּוֹל הוּא מִפְּרָנָם אוֹתָהּ וְנוֹתֵן לָהּ מְזוֹן בְּעוֹלָם הַזֶּה יוֹתֵר מִכָּל קְרִבְנוֹת הָעוֹלָם.

בְּקִרְבָּן מַה כָּתוּב? (שיר השירים ה) אֲכַלְתִּי יַעֲרֵי עֵם
 דְּבָשִׁי אֲכָלוּ רַעִים. וּמִיּוֹם שֶׁנִּתְחַרַב בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ וּבָטְלוּ תְּקִרְפָּנוֹתַי, אֵינִן לִי
 לְקַדוּשׁ-כָּרוֹף-הוּא אֵלֶּי אַתֶּם דְּבָרֵי תוֹרָה,
 וְהַתּוֹרָה שְׁמַתְחַדְשֶׁת בְּפִי. בְּשֶׁבִיל כֶּף כִּי מִמֶּנּוּ
 תֹּאכַל, וְאֵינִן לָהּ מִזוֹן בְּעוֹלָם הַזֶּה אֵלֶּי מִמֶּנּוּ
 וּמֵאַתֶּם שְׂכֵמוֹתַי. וּבִיּוֹן שְׂמִמֶּנּוּ תֹאכַל וְהוּא זֶן
 אֹתָהּ - אַתּוּ לֹא תִכְרַת. תְּהִיָּה (בְּמִיד) וְהִיר בּוֹ שְׁלֹא
 תִתְקַרַב אֵלָיו.

כִּי הָאָדָם (הַרְבַּע ע"ב) עֵץ הַשָּׂדֶה - זֶה נִקְרָא אָדָם שֶׁנּוֹדֵעַ
 מֵעֵלָה וּמִטָּה. עֵץ הַשָּׂדֶה - עֵץ גְּדוֹל וְתַקִּיף
 שְׂאוֹתוֹ שָׂדֶה אֲשֶׁר בִּרְכוּ ה', (וה) סְמוּךְ עֲלָיו, אֵילָן
 שֶׁנּוֹדֵעַ לְאוֹתוֹ שָׂדֶה תְּמִיד. לָבֵא מִפְּנֵיךְ בְּמַצוֹר -
 דָּבָר זֶה חוֹזֵר לְרֹאשׁ הַפָּסוּק שֶׁכָּתוּב לֹא תִשְׁחִית
 אֶת עֵצָה, אוֹתוֹ שְׁנוֹתֵן לָהֶם עֵצָה וּמִתְקִין אֶת
 הָעִיר. לָבֵא מִפְּנֵיךְ בְּמַצוֹר, הוּא נוֹתֵן לָהֶם עֵצָה
 לְהִתְתַּקֵּן וּלְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה, וּמִתְקִין לוֹ כְּלֵי זֵינֵי,
 חֲצוּצָרוֹת וְשׁוֹפְרוֹת. לָבֵא מִפְּנֵיךְ, מַה זֶה לָבֵא
 מִפְּנֵיךְ? לָבֵא לְפָנַי וּלְעֹלוֹת מִפְּנֵיךְ, מִפְּנֵי הַפֶּחַד

שְׁלָהּ. בְּמִצּוֹר, בְּמָקוֹם שְׁעָלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים לֹא יְכוּלִים לַעֲלוֹת לְשָׁם. וּמִי הוּא? וְדַרְגָּה שְׁבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה נִכְנָסִים לְשָׁם. וּמִי הִיא? תְּשׁוּבָה. וְהוּא מִצּוֹר, מָקוֹם חֹזֵק וְסֹלֵעַ חֹזֵק.

וּכְיֵזוֹן שְׁעֵצָה זוֹ לֹקְחִים, אֲנִי מְכַפֵּר לַחַטָּאִיכֶם וּמִתְקַבְּלִים בְּרָצוֹן לְפָנַי. וְכֹל זֶה פּוֹקֵד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אוֹתָם הַמְּשַׁתְּדָּלִים בַּתּוֹרָה. מִשּׁוֹם כֵּךְ צְדִיקִים הֵם כְּשֶׁמְשַׁתְּדָּלִים בַּתּוֹרָה, אוֹתָם שְׁמַשְׁתְּדָּלִים בַּתּוֹרָה הֵם עֹצִים גְּדוּלִים בְּעוֹלָם הַזֶּה.

רְאוּ מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּשְׁטַע אֵילָנוֹת אֵלוֹ, אֲשֶׁרֵי תִדְרֹךְ הַזֶּה. וְלֹא רִי אֵילָן אַחֵר, אֲלֵא שְׁלֵשָׁה אֵילָנוֹת גְּדוּלִים פָּרְשׁוּ עֲנָפִים לְכָל צַד עָשָׂה לָנוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. יְהִי רָצוֹן לְפָנַי הַשָּׁמַיִם שְׁלֵא יַעֲבְרוּ לְעוֹלָם אֵילָנוֹת אֵלוֹ וּמַעֲיִן זֶה מְמָקוֹם זֶה, וְעַד הַיּוֹם עוֹמְדִים שָׁם, וְאוֹתוֹ מַעֲיִן מִיָּם. וְהַאֲנָשִׁים קוֹרְאִים לָהֶם נְצִיבוֹת שֶׁל רַבֵּי פְּנִיחָם בֶּן יֶאֱרֵר.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (בראשית לג) וַיֵּשֶׂא אֶת עֵינָיו
וַיֵּרֶא אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי
אֵלֶּה לָּךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת
עַבְדְּךָ. בֹּא וּרְאֵה, אוֹתוֹ עֲשׂוּ הַרְשָׁע נָתַן עֵינָו לְעֵין
בְּנָשִׁים, וּבְגַלְלוֹ הִתְקִין יַעֲקֹב תַּקּוּנָיו. שָׁם שְׁפָחוֹת
מִקְדִּימָה, וּבְנִיחָם לְאַחֹר, שְׁחֲשׂוּבִים יוֹתֵר. לְאֵה
אַחֲרֵיהֶם, וּבְנִיחָ מְאַחֹר. אַחַר כֵּן יוֹסֵף, וְאַחֲרָיָה
רַחֵל, וְהוּא עֶבֶר לְפָנֵיהֶם.

בְּשֵׁכַלְם הַשְׁתַּחֲוֶה, מַה כָּתוּב? וַתִּנְשֵׁן הַשְׁפָּחוֹת
הִנֵּה וַיִּלְדִּיחֶן וַתִּשְׁתַּחֲוֶיֶן. וְאַחַר כֵּן
כָּתוּב, וַתִּנְשֵׁן גַּם לְאֵה וַיִּלְדִּיחָ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וְאַחַר גִּנְשׁ
יוֹסֵף וְרַחֵל וְגו'. וְחֲרֵי יוֹסֵף לְאַחֹר הָיָה, וְרַחֵל
לְפָנָיו! אֵלֶּה בֵּין טוֹב, בֵּין אֶחָד, צְדִיק הָעוֹלָם, יוֹסֵף.
בֵּינָן שָׂרָאָה עֵינָו שָׁל אוֹתוֹ רָשָׁע מְסַתְּבֵל בְּנָשִׁים,
פָּחַד עַל אִמּוֹ. יָצָא מְאַחֲרָיָה וּפְרֵשׁ זְרוּעוֹתָיו וְגוֹפּוֹ
וְכִסָּה עָלֶיהָ כִּדֵּי שְׁלֵא יִתֵּן אוֹתוֹ רָשָׁע עֵינָו בְּאִמּוֹ.
כִּמָּה הִתְגַּדֵּל? שֵׁשׁ אִמּוֹת לְכָל צַד, וְכִסָּה עָלֶיהָ,
וְלֹא יִכְלָה עֵינָו שָׁל אוֹתוֹ רָשָׁע לְשַׁלֵּט עָלֶיהָ.

כִּמוֹ זֶה, וַיִּשָּׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו. עֵינָיו כָּתוּב, אוֹתָהּ
 עֵין רָעָה (שְׂפֵי עֵינִים הָיָה יוֹסֵף. אֵלָּא בְּשַׁעָה) שְׂרָצָה
 לְהַסְתִּיכֵל עֲלֵיהֶם. וַיֵּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשַׁבְּטָיו.
 מַה זֶה שֹׁכֵן לְשַׁבְּטָיו? אֵלָּא שַׁבֵּט יוֹסֵף הָיָה שָׁם
 וְשַׁבֵּט בְּנֵי־מִין. שַׁבֵּט יוֹסֵף שָׁלֵא שׁוֹלְמֵת כָּהֶם עֵין
 הָרַע, שְׁכָתוּב (שֵׁם מַטֵּ) בֵּין פָּרַת יוֹסֵף. מַה זֶה בֵּין פָּרַת
 יוֹסֵף? שְׁהַתְנַדֵּל לְכַסּוֹת עַל אִמּוֹ. בֵּין פָּרַת עֲלֵי עֵין,
 שָׁלֵא שְׁלֵמָה בּוֹ עֵין הָרַע. שַׁבֵּט בְּנֵי־מִין, שְׁכָתוּב בּוֹ
 (דְּבָרִים ל"ג) וּבֵין כְּתָפָיו שֹׁכֵן. וְכָתוּב יִשְׁכֵן לְבֵטַח. מַה
 זֶה לְבֵטַח? שָׁלֵא פּוֹחַד מֵעֵין הָרַע וְלֹא פּוֹחַד
 מִפְּנֵעִים רָעִים.

אָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע, אֲנִי אֶעֱבִיר חוֹמָה זוֹ שָׁלֵא
 תַעֲמֹד, וְאֲנִי אֶסְתַּכֵּל כְּמוֹ שְׂצָרִיד. רַחֵל
 הִיָּתָה שָׁם, רְאֵתָה שְׁעֵין אוֹתוֹ רָשָׁע שְׁנוּנָה לְהַיִּק.
 מַה עָשָׂתָה? יֵצְאָה וּפְרָשָׁה כְּנִפְיָה עֲלֵיהֶם וְכַסְתָּה
 עַל בְּנֵיהָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּשָּׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא
 אֶת יִשְׂרָאֵל. בֵּינוֹן שְׂרָאָתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עֵין שְׁנוּנָה,
 מִיָּד - וַתְּהִי עֲלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. עַל מִי? עַל יִשְׂרָאֵל.

שְׁפָרְשָׁה כְּנַפֶּיהָ וְכִסְתָּהּ עֲלֵיהֶם, וּמִיָּד שָׁב אֹתוֹ
רָשָׁע לְאַחֹר.

בַּהֲתַחֲלָה הֵינּוּ כֹסֶה עַל אִמּוֹ. וְכַעַת הָאִם מְכַסֶּה
עַל בְּנָהּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שָׁהוּא כֹסֶה עַל רַחֵל אִמּוֹ שְׁלֵא
תִשְׁלַט הָעֵינַן שָׁל אֹתוֹ רָשָׁע עֲלֵיהָ, חֲיִיד בְּשָׁעָה
שְׁתַּבֵּא עֵינַן רָעָה אַחֲרַת לְהַסְתַּכֵּל עַל בְּנִידָּ וְעַל בְּנֵי
- אִמָּךְ תְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם. אַתָּה כֹּסֶיִת עַל אִמָּךְ - אִמָּךְ
תְּכַסֶּה עֲלֵיךְ.

וַיִּשְׂאֵל אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת הַנְּשִׂימ. פְּסוּק זֶה
נֹאמַר בְּסוּד הַחֲכָמָה, בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים,
שְׁכֵנֵי הָעוֹלָם עוֹמְדִים בְּדִין, וַיִּשְׂרָאֵל שְׁכֵנִים
בְּתִשׁוּבָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַפֵּר עַל
עוֹנוֹתֵיהֶם. וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, שְׁחוֹשֵׁב
לְאַבֵּד אוֹתָם עַל חַטָּאֵיהֶם, שׁוֹלְחִים לוֹ אוֹתוֹ
דוֹרוֹן, וְאֵז כְּתוּב (בראשית לב) כִּי אָמַר אַבְרָהָם
כִּנּוּי בַּמְּנַחָה תַּחֲלֹכֶת לְפָנָי. אַחַר שְׁמַקְבֵּל אוֹתוֹ
מְקַטְרֵג הַדוֹרוֹן, מִתְּהַפֵּךְ לָהֶם לְסַנְגוֹר.

מִזְדַּקָּה וְרוּאָה אֶת יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם מִתְעַנִּים, יַחֲפִי
 רְגָלִים. רוּאָה נָשִׁים, רוּאָה תִּינוּקוֹת, כֻּלָּם
 בְּתַעֲנִית, כֻּלָּם ^(דף רג ע"א) נִקְיִים בְּנִקְיוֹן. וַיֹּאמֶר מִי אֱלֹה
 לָךְ. שֵׁם קָדוֹשׁ לָךְ. מִי אֱלֹה לָךְ. שׂוֹאֵל עַל
 הַתִּינוּקוֹת, וְאוֹמֵר, תִּלְדִּים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת
 עַבְדְּךָ. וְכִי לָמָּה צָרִיךְ לְהִשְׁיבוֹ כְּלוּם? אֵלֶּא בִּינוּן
 שְׂמֻקְבֵּל אוֹתוֹ שְׁחַד, מִתְּהַפֵּךְ לָהֶם לְסִינְגוֹר. מֵרִים
 עֵינָיו וְרוּאָה אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ זֶה, חוֹשֵׁב שְׂבִנְגָלָל
 פִּתְחוֹ הֵם עוֹמְדִים בָּךְ.

שׂוֹאֵל עַל הַתִּינוּקוֹת, וְאוֹמֵר מִי אֱלֹה לָךְ. (וַיֹּאמֶר
^{בְּרַדְדָּה נִסְפֵּר תִּלְדִּים)} מַה זֶה מִי אֱלֹה לָךְ? אֵלֶּא
 אָמַר, מִיֵּלֵא אַתֶּם שְׂחַטְטֵאתֶם לְפָנַי תְּמָלָה, אֲבָל
 תִּינוּקוֹת אֵלּוֹ מֵדוּעַ עוֹמְדִים בָּךְ? מִי אֱלֹה לָךְ?
 וַיֹּאמֶר תִּלְדִּים. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמְרָת, וְעַל זֶה טַעַם
 זְכוּת. וַיֹּאמֶר תִּלְדִּים, בְּרַדְדָּה נִסְפֵּר, אֲשֶׁר חָנַן
 אֱלֹהִים אֶת עַבְדְּךָ. וְכִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמְרָה אֶת
 עַבְדְּךָ? אֵלֶּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמְרָת: אֱלֹה אוֹתֶם
 תִּינוּקוֹת שְׂלֵא חֲטָאוּ וְלֹא טַעַמוּ טַעַם חֲטָא,
 וּמִסָּרָם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיַד הַמְּמַנֶּה שְׂלָךְ וְהָרַג

אותם בלי חטא, כמו שנאמר (קהלת ה) ומיד
עשקיהם פת. וזהו את עבדך.

כיון ששמע מאותם תינוקות, מיד עולה
לקדוש-ברוך-הוא ואומר: רבון העולם,
כל דרכיך בדין אמת, ואם תדין שורה על ישראל
בגלל חטאיהם הם, תינוקות שלהם שלא חטאו
לפניה, למה מסרת אותם להרגם בלי חטא?
והקדוש ברוך הוא לוקח דבריו בכך וחס עליהם.
ואותה שעה אין אספרה בתינוקות.

ואתו מקטרג לוקח קנאה מאתו ממנה שתחת
ידיו, ואומר: וכי לי נתן הקדוש ברוך
הוא אותם שמתלבשים בחטאים ועוונות,
ולאתו ממנה שלי מסר תינוקות בלי חטא שלא
טעמו טעם חטא?! מיד הולך להוציאם מתחת
ידו ולא ישלט בהם. ועל זה מקדים לו ואומר
לו, תילדים אשר חנן אלהים את עבדך. לאתו
עבדך, בלי חטא ובלי חטאת. וכדי שלא יהיה

שבת לממנה שלו יותר ממנו, רוצה להוציאם
מידו.

בשעולות תפלות ישראל ביום זה לפני הקדוש
ברוך הוא, מה פתוב? והוא עבר
לפניהם. הרי רוח הקדש עוברת לפניהם, (כמו שנאמר
מיכה ב) ויעבר מלכם לפניהם) והוא ודאי עבר לפניהם.
וישתחו ארצה שבע פעמים, רוח הקדש הקטינה
עצמה לגבי מעלה שבע פעמים לגבי שבע דרגות
עליונות שמעליו, והקטינה עצמה לכלל אותם
עמו כל אחד ואחד. עד גשתו עד אחיו, לאותה
דרגת הרחמים, שחרי הם בן ובת. בן - (שמות ד) בני
בכרי ישראל. בת - בנות ישראל. רוח הקדש
עשתה הקטנת עצמה, עד גשתו.

ביון שהגיע אליו, תבע ממנו והודיע לו צער
בניהם למטה, ושניהם נכנסים להיכל ממיר
גנוז של יום הכפורים, אם שלקהם, ותובעים על
ישראל לכפר להם, ואז פתוב (ויקרא טז) כי ביום תזה

יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'. אכפר עליכם לא
כתוב, אלא יכפר עליכם.

וכעת הילדים, חכמים אלו של פאן, הקדוש
ברוך הוא נתן להם סודות התורה
להתעמר בהם ולהתתקן (ולתפדל) בהם, עין רעה
לא שולטת עליהם בגלל עין טובה, רוח הקדוש
של רבי פנחס ששורה עליהם. פא רבי פנחס
ונשקו. אמר, אלמלא לא באתי בדרך זו אלא
לשמע דברים אלו - די לי. אשרי דרך זו שפאתי
אליך.

והקדוש ברוך הוא פאן, שהסכים אתנו. ולא
די אילן אחר, אלא
שלשה. אבל מעין זה דמות עליונה היא אל
אותו מעין טמיר וננוז. שלשה אילנות אלו,
שלשה ארזים הם שנקראים ארזי הלכנון, והם
דמות שלשה אילנות גדולים, סוד האבות. (שהסכים
עמנו. מעין זה דגמת אותו מעין עליון שטמיר וננוז. שלשה אילנות הם דמות

שֶׁל שְׁלֹשָׁה אֵילָנוֹת גְּדוּלִים, סוּד הָאֲבוֹת) אֲשֶׁרִי חָלְקֵנוּ בְּאוֹתָהּ
שָׁעָה.

הַרְבֵּינוּ הָאֵילָנוֹת אַחַד עַל רֹאשׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן,
וְאַחַד עַל רֹאשׁ רַבִּי פִּנְחָס, וְאַחַד עַל
רֹאשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר. הַתְּפִשְׁטוּ הָעֲנָפִים לְכָל צַד עַל
רֹאשֵׁי הַחֲבָרִים. בָּכָה (שְׂמַח) רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, אֲשֶׁרִי
חָלְקִי וְאֲשֶׁרִי עֵינֵי שָׂרְאוּ כָּה. וְלֹא עַל שְׂלֹף וְעַל שְׂלִי
שְׂמַחְתִּי בְּלִבְדָם, אֵלֶּא עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בְּגִנוּ אֲנִי
שְׂמַח, שְׂחָשׁוּב הוּא לְפָנַי הַמְּלֹךְ הַקְּדוֹשׁ בְּאַחַד
מֵאֲתָנּוּ. קָם וּנְשָׁקוּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר, קוּם
בְּעַמּוּדָךְ וְאָמַר לְפָנַי רַבּוֹנֶךָ דְּבָרִים שְׁלוֹ. קָם רַבִּי
אֶלְעָזָר. (דף רג ע"ב)

פָּתַח וְאָמַר, (מיכה ו) עַמִּי זָכַר נָא מַה יַּעֲזֵן בְּלֶק מְלֹךְ
מוֹאָב וְגו'. עַמִּי, כִּמְחָ רַחֲמָן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא עַל בְּנָיו. אֵת עַל נֹב שְׂחַמְטָאוּ לְפָנָיו, כָּל דְּבָרָיו
בְּאַהֲבָה אֲלֵיהֶם כָּאֵב אֵל בְּנוֹ. תְּמָא תִּפְּן לְאָבִיו -
מְלֻקָּהוּ. כָּל עוֹד בְּשִׁמְלֻקָּהוּ וְלֹא שָׁב מְדַרְבּוֹ, נוֹזֵף
בוֹ בְּדָבָרִים וְלֹא מְקַבֵּל. אָמַר אָבִיו: אֵינִי רוֹצֵה

לַעֲשׂוֹת לִבְנֵי כְמוֹ שְׁעֵשִׁיתִי עַד הַיּוֹם. אִם אֶלְקָנוּ -
 יַחֲשֵׁשׁ בְּרֵאשׁוֹ, הֲרֵי הַכָּאֵב שְׁלוֹ אֶצְלִי. אִם אֶנְזַף בּוֹ
 - דְּמוּתוֹ מְשַׁתַּנֵּית. מָה אֶעֱשֶׂה? אֵלֶּךָ אֵלֶּךָ וְאַתְחַנֵּן
 אֵלָיו וְאֹמַר לוֹ דְּבָרִים רַבִּים כִּדְרֵי שְׁלֵא יתְעַצֵּב.

כָּךְ בְּכָל הַמִּינִים הוֹלֵךְ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּיִשְׂרָאֵל. שׁוֹרָה אַתֶּם הַלְקָאָה, וְלֹא קִבְלוּ.
 נְזַף בְּהֶם, וְלֹא קִבְלוּ. אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֲנִי
 רוֹאֶה בְּבְנֵי שְׁבַגְלָל הַמַּלְקוֹת שֶׁהִלְקִיתִי אֹתָם, הֵם
 חוֹשְׁשִׁים בְּרֵאשִׁים. אוֹי, שְׁהֲרֵי מִתּוֹךְ כָּאֵבִים אֲנִי
 חוֹשֵׁשׁ, שְׁכַתּוֹב (ישעיה סג) בְּכָל צָרְתָם לוֹ צָר. נְזַפְתִּי
 בְּהֶם, הַשְׁתַּנְתָּה דְּמוּתָם, שְׁכַתּוֹב (איכה ד) חֲשׂוֹךְ
 מִשְׁחֹר תִּאָּרֵם לֹא נִכְרוּ בַחֲוִצוֹת. אוֹי
 כְּשֶׁהִסְתַּכְּלַתִּי בְּהֶם וְלֹא נוֹדְעוּ. כָּעֵת אֶתְחַנֵּן
 לְפָנֵיהֶם תּוֹךְ תַּחֲנוּנִים. עֲמִי מָה עֲשִׂיתִי לָךְ וּמָה
 הִלְאִיתִיךָ. בְּנִי יַחִיד שְׁלִי, חֲבִיב נַפְשִׁי, רֵאֵה מָה
 עֲשִׂיתִי לָךְ, הַשְׁלַטְתִּי אוֹתְךָ עַל כָּל בְּנֵי הַיְכָלִי,
 הַשְׁלַטְתִּי אוֹתְךָ עַל כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם. וְאִם עֲשִׂיתִי
 לָךְ מַעֲשִׂים אַחֲרַיִם, עֲנֵה בִּי, אַתָּה תַעֲיִד בִּי.

עָמִי זָכַר נָא מַה יַעֲזִיב בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב וּמַה עָנָה
 אֹתוֹ בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר (מיכה ו). זָכַר נָא, הִיָּה
 זוֹכֵר בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, מַה יַעֲזִיב. כָּעֵת יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל
 מַה הִיָּתָה עֲצַת בְּלָק עַל הָעָם הַקְּדוּשׁ, וְהַתּוֹרָה לֹא
 הִחְשִׁיבָה אֶת בְּלָק כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְלִבּוֹ, שְׁכַתּוֹב
 (דברים כו) אֲרָמִי אֲבִד אָבִי.

אֲשׁוּרְנוֹ וְגו', צִיּוֹר וּדְמוּת אָבִיו נִרְשָׁם בּוֹ מִמֶּשׁ.
 וּמֵאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָיָה בְּמַעֲי אָמוֹ, מִצַּד
 שְׁלָה הַתְּמַתַּח וְהוֹשִׁיט פְּסִיעָה לַחֹיץ יוֹתֵר. כִּי
 מֵרֵאשׁ צָרִים אֲרָאֵנוּ, זֹו דְמוּת וְצִיּוֹר אָבִיו (מִמֶּשׁ).
 כִּיּוֹן שֶׁהָיָה בְּמַעֲי אָמוֹ, אֲשׁוּרְנוֹ, הוֹשִׁיט פְּסִיעָה
 לַחֹיץ, כְּמוֹ זֶה ת' (ו).

וְזָהוּ וּמִגְבָּעוֹת אֲשׁוּרְנוֹ. בִּישִׁיבָה הָעֲלִיּוֹנָה גְבָעוֹת
 חֶסֶד ו' (גְבוּחַת חֶבֶל אוֹתָהּ עֲלִיּוֹנַת חֶבֶל). בִּישִׁיבַת הַרְקִיעַ
 וּמִגְבָּעוֹת, בָּאוֹת ו'. וּמִשְׁלִים לְשָׁנֵי צָדָדִים. אַחַד,
 שְׁחָרֵי הַגְּבָעוֹת הַזֵּוֹ לֹא נִפְרָדוֹת מִבְּנָה לְעוֹלָמִים
 וְאֵינָה עוֹזֶבֶת אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן גְּבָלָל ו' אֶתָּה לְעוֹלָם.
 וְאַחַד, שְׁחָרֵי גְבָעָה שְׁלֵמָה, בְּנָה שְׁנִכְלָל עִמָּה

צָרִיךְ לְעֵתִיד לָבֵא כְּשֵׁיבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ לְקַחַת לוֹ
גְּבֻעַת עֲלִיּוֹנָה, וּלְהַכְנִימוֹ תוֹךְ כְּנַפְיָהּ כִּדְרֵי לְחֹזֶק
אוֹתוֹ וּלְהַעֲמִידוֹ בְּחַיִּים עֲלִיּוֹנִים, וּמִכְּנָה יֵצֵא
בְּאוֹתוֹ יוֹם מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.

וְסוּד זֶה - (תהלים ב) אִם־פָּרַח אֵל חֶק ה' אָמַר אֵלַי
בְּנִי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדֶתיךָ. עֵתִיד אֲנִי לֹאמַר
לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא חֶק וּלְבָשָׁרוֹ, (ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אֶתָּה
אֲנִי הַיּוֹם יִלְדֶתיךָ). בְּאוֹתוֹ יוֹם מִמֶּשׁ יוֹצֵיא אוֹתוֹ חֶחֶק
הַהוּא מִתַּחַת כְּנַפְיָהּ כְּכַמַּח חַיִּים, כְּכַמַּח עֲטָרוֹת,
כְּכַמַּח בְּרָכוֹת כְּרֵאוּי.

וְאוֹתוֹ חֶק לֹא יִשְׁאָר לְבָדוֹ. יְכַלֵּל בּוֹ מְשִׁיחַ אַחֵר,
בֶּן יוֹסֵף, וְשֵׁם יִתְחַזַּק, וְלֹא בְּמִקוֹם אַחֵר.
וּמִשׁוֹם שֶׁהוּא גְּבֻעָה תַּחְתּוֹנָה שְׂאִין בַּת חַיִּים,
יָמוּת מְשִׁיחַ זֶה וַיִּהְרַג, וַיָּמוּת עַד שֶׁתִּלְקַט גְּבֻעָה
זוֹ חַיִּים מֵאוֹתָהּ גְּבֻעָה עֲלִיּוֹנָה, וַיִּקּוּם.

וּמִשׁוֹם כִּךְ בִּישִׁיבַת הַרְקִיעַ וּמִגְּבֻעוֹת שָׁלֵם, בְּאוֹת
ו', עַל שְׁנֵי צְדָדִים אֵלּוֹ (בְּתוֹב). אֲבָל
בִּישִׁיבָה הָעֲלִיּוֹנָה חֶסֶר, בְּלִי ו', לְהִרְאוֹת דְּבָר שְׂאִין

בו קְשִׁיָּה וּסְפָק. הֵן עִם לְבָרְד יִשְׁכֵּן, בְּיַחְדָּה, בְּלִי
עֲרֻבֻכָּה אַחֲרָת.

כָּל יַחְדָּה שָׁלֵם פֶּאן הוּא. ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. שְׁחֵרֵי סוּדוֹ
מֵרֵאשׁ צָרִים הוּא, וְהַתִּיַחַד בְּרֵאשׁ, בְּגִזַּע
וּשְׁבִיל. ה' - זֶה הָרֵאשׁ הָעֲלִיּוֹן, אֲוִיר שְׁעוּלָה.
אֱלֹהֵינוּ - זֶה הַגִּזַּע, שְׁנֵאמַר (ישעיה יא) גִּזַּע יִשִׁי. ה' -
זֶה הַשְּׁבִיל שְׁלֵמָתָה. וְעַל סוּד זֶה הַתִּיַחַד בּוֹ בְּרֵאשׁוֹ.
וּמִשׁוּם שְׁנִמְתָּח בּוֹ שְׁבִיל, צָרִיךְ סוּד שְׁנִנְגוֹר בְּשִׁתֵּי
יִשִּׁיבוֹת.

אֲשֶׁרֵי חֶלְקָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁוֹכֵית לְדַבָּרִים
עֲלִיּוֹנִים שֶׁל רַבּוֹנָה, וְרַבּוֹנָה הַתְּרַצָּה בָּךְ.
בְּמָה שְׁעוֹר שֶׁל הַתְּפִשְׁמוֹת שֶׁל שְׁבִיל זֶה בְּשְׁעוֹר
עֲלִיּוֹן שֶׁל רֵאשׁ ^(דף רד ע"א) וְגִזַּע וּשְׁבִיל, וְהַתְּלַבְּשׁוֹ
בְּהַתְּפִשְׁמוֹת זֶה. (וְעַל זֶה הַתְּפִשְׁמוֹת שֶׁל אַחַד, שְׁעוֹר שֶׁל שְׁשָׁה צְדָדִים,
וְהַכֹּל הַתִּיַחַד בְּאוֹת ד' הוּן, אַחַד ד') וְעַל זֶה הַתְּפִשְׁמוֹת שֶׁל א'
(ה) שְׁעוֹר שֶׁל שְׁשָׁה צְדָדִים. וְהַכֹּל הַתִּיַחַד בְּאוֹת
(אח) הוּן. וּמִשׁוּם בָּךְ לְבָרְד יִשְׁכֵּן בְּרֵאשׁוֹ.

וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב. לְיִשְׂרָאֵל יֵשׁ כְּתָב וְלִשְׁוֹן,
 וּבְכָל אֹתוֹת יְכוּלִים לְהִסְתַּכֵּל בְּדַמוֹת
 וְצִיּוֹר כְּרֵאוֹי, אֲבָל בְּגוֹיִם - עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת
 - לֹא יִתְחַשֵּׁב. הַסּוּד שְׁלָנוּ, מִשּׁוּם שְׂאִין לָהֶם כְּתָב
 וְלִשְׁוֹן, וְאִין לָהֶם לְהִסְתַּכֵּל וְלִדְעַת כְּלוּם, שְׁחֵרֵי
 (ירמיה י) הֶבֶל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתָעִים, וְלֹא יִתְחַשֵּׁב
 סוּד שְׁלָנוּ בְּמַחֲשָׁבָה וּבְהִסְתַּכְלוֹת שְׁלָהֶם, הוֹאִיל
 וְאִין לָהֶם כְּתָב. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל.

מִי מָנָה עֵפֶר יַעֲקֹב וּמִסֵּפֶר אֶת רַבֵּעַ יִשְׂרָאֵל. (מ"י)
 אוֹתָהּ נִקְבְּהָ עֲלִיזָנָה, רֹאשׁ וְגִזְעַ וְשִׁבִיל,
 בְּנִסְתָּר הִיא, וְלֹא עוֹמְדָת לְשִׂאלָה לַחוּץ. אֲבָל
 מִשְׁעָה שְׁמַתְחִילָה לְהַכְנֹת וְלַעֲשׂוֹת הַיִּכָּל בְּרִצּוֹנוֹ,
 וְנִקְרָאת מ"י, מִתְחִילָה לְהַכְנֹת. הַדְּמוֹת, שְׁלוֹ
 מִפֶּשׁ. מוֹצִיא נִקְבָּה שְׁלוֹ בְּדַמוֹת אָמוֹ.

מַה זֶה מִי? זֶה רֹאשׁ וְגִזְעַ וְשִׁבִיל. (י) וְהַתְּפִשֵּׁט
 לְהַכְנֹת בְּפִשְׁיטוֹת הַיִּכָּל אַחַד, לְשִׁנֵּי צְדָדִים
 בּוֹנָה. וְאַף עַל גַּב שְׁהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁהוּא ו' -
 גַּם כִּךְ הוֹצִיא אֶת נִקְבָּתוֹ כְּאַחַד וְהוֹמִינָה אֵלָיו.

מָנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל א) וַיִּמַּן לָהֶם הַמֶּלֶךְ, (אסתר ט)
 וּמְשֻׁלֹחַ מְנוֹת. נָתַן לוֹ אוֹצָר גָּדוֹל וַיִּקֶּר, וְהוֹצִיא
 אוֹתָהּ כְּאַחַד מִמֶּנּוּ. בְּאוֹתָהּ פְּשִׁיטוֹת שְׁהַת־פֶּשֶׁט,
 הוֹצִיא שְׁנֵיהֶם כְּאַחַד, (בְּרִנְיָמָה זו פְּשׁוּט לְכַאֵן וּלְכַאֵן, הוֹצִיא בֵּן וּבַת
 בְּרִנְיָע אַחַד, וְעַל זֶה שְׁמֵים וְאָרְץ בְּרִנְיָע אַחַד נִבְרָאוּ כְּאַחַד) בְּשַׁעֲה אַחַת.

וּמִסְפָּר אֵת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל. רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל, סוּד זֶה
 בְּגִלְגָּלָה, רַבִּי, נִמְסַר. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָה! רִבְעֵי
 יִשְׂרָאֵל, רְבִיעִית מִמְּדִידוֹת יִשְׂרָאֵל, הִיא בְּרִית.
 לָמָּה נִקְרָא רִבְעֵי? אֵלֶּא שְׁעוֹר הַגּוֹף, אֲרִבְעֵי
 בְּרִיתוֹת הָיוּ בְּשְׁעוֹר שְׁלוֹ. וּבְרִית רִבְעֵי הוּא
 בְּשְׁעוֹר שְׁלֹ מְדִידוֹת הַגּוֹף. הַכֹּל הוֹצִיא מִי.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לְרֵאוֹת אֵת רַבִּי יוֹסִי חָמִיו,
 רַבִּי אַבְיָה וְחֻבְרִיּוֹ הִלְכוּ עִמּוֹ. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר
 וְאָמַר, (תהלים ה) ה' בִּקֶּר תִּשְׁמַע קוֹלִי וְגו'. ה' בִּקֶּר,
 אֵיזָה בִּקֶּר? אֵלֶּא זֶה בִּקֶּר שֶׁל אַבְרָהָם שְׁהַתְּעוֹדֵר
 בְּעוֹלָם, שְׁכַתוֹב (בראשית כב) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבִּקֶּר.
 שְׁחֵרֵי בְּשִׁמְנֵיץ הַבִּקֶּר, אוֹתוֹ בִּקֶּר מִתְּעוֹדֵר בְּעוֹלָם,
 וְהוּא עֵת רְצוֹן לְכֹל, וְלַעֲשׂוֹת טוֹב לְכֹל הָעוֹלָם,

לצדיקים ולרשעים. ואז זמן תפלה הוא להתפלל
לפני המלך הקדוש.

ועל זה, בשעה שפא הבקר, כל אותם אסירי
המלך מוצאים מנוחה, זמן תפלה הוא
עליהם, וכל שכן אותם שחוזרים בתשובה
ומבקשים בקשותיהם לפני המלך הקדוש, משום
שבשעה זו יוצא ממנה אחד לצד דרום, ורפאל
שמו, וכל מיני רפואה בידו. ומצד דרום יוצאת
רוח אחת ומניעה לאותו הממנה שממנה על
הרפואה. וכשמניעה הרפואה לפני הקדוש ברוך
הוא, הוא פוקד לבית דינו שלא יפתחו בדין,
משום שתחיים ביד הקדוש ברוך הוא, ולא
בידיהם.

ומתוך שהיא עת רצון, רצה הקדוש ברוך הוא
זכות אותו האיש. אם ימצא בתפלה (נפה).
ואם לא - נחשב לו בשוגג) או שהוא בעל תשובה - חם
עליו. באותה שעה נשמע קול צפרים המקננות,
שכתוב (תהלים קד) אשר שם צפרים יקננו. ואותן

צפּרים מודות ומשכחות לקדוש-ברוך-הוא.
ואתה איִלת השחר מתעוררת בעולם ואומרת,
(שם לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. אז
אותו ממנה יוצא, ועושה כל מה שנצטווה.

ואם תאמר שמיני רפואה בידו כמו שאמרנו
- לא כך! שהרי רפואה לא היתה, רק
בידי המלך הקדוש. אבל בפעם שפוקד הקדוש
ברוך הוא רפואה לאותו האדם, הוא יוצא,
וכל המקברים הממנים על מחלות רעות
פותרים ממנו. אז אותה הרוח שנסעה מצד
דרום מושיטה לו לאותו אדם, והרי הרפואה
נמצאת, והכל בידי הקדוש ברוך הוא.

ועל זה כתוב (שם ה) ה' בִּקֵּר תִּשְׁמַע קוֹלִי, וְלֹא
כָתוּב ה' בִּפְקֹד תִּשְׁמַע קוֹלִי. אֵלֵּא לְגַבִּי
הַפֶּקֶד שֶׁל אַבְרָהָם הוּא אָמַר. בִּקֵּר אֶעֱרֹךְ לְךָ
וְאַצְפֶּה. שְׁנֵי בִקֵּר לָמָּה? אֵלֵּא אֶחָד בִּקֵּר שֶׁל
אַבְרָהָם, וְאֶחָד בִּקֵּר שֶׁל יוֹסֵף, שְׁכַתוּב (בראשית מד)
הַבֶּקֶר (דף רד ע"ב) אֹר, וּמִתְרַגְּמִים: בִּקֵּר מֵאִיר, מֵאִיר

וְדַאי. אֶעְרָךְ לָךְ וְאַצְפָּה, מַה זֶה אֶעְרָךְ לָךְ? אֵלֵּא
 אִיסֵּדֵר לָךְ גַּר שְׁלָךְ לְהַדְלִיק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלב)
 עֲרַבְתִּי גַר לְמִשְׁיַחִי. וְלִגְבִי הַבֶּקֶר שֶׁל יוֹסֵף הוּא
 אָמַר, שְׂאוֹתוֹ סִדּוֹר שֶׁל גַּר שְׁלוֹ הוּא.

וְאַצְפָּה, מַה זֶה וְאַצְפָּה? הֲרִי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
 מִצְפִּים וּמְחַכִּים לְטוֹב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וְאִפְלוּ בְּהִמּוֹת הַשְּׁדָה, וּמַה שְּׂבַח שֶׁל דָּוִד
 יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם? אֵלֵּא דְבָר זֶה שְׂאֵלְתִי, וְכֵן
 אָמְרוּ לִי, וְהוּא דְבַר אֱמֶת שְׂבֵא מִרְחוֹק. אִזְר
 רֵאשׁוֹן שְׂבֵרֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה מֵאִיר עַד
 שְׁלֵא יִכְלוּ הָעוֹלָמוֹת לְסַבֵּל אוֹתוֹ. מַה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא? עָשָׂה אִזְר לְאִזְרוֹ לְהַתְּלַבֵּשׁ זֶה בְּזוֹת. וְכֵן
 כָּל שְׂאֵר הָאִזְרוֹת, עַד שְׂכָל הָעוֹלָמוֹת הַתְּקִימוֹ
 בְּקִיּוּמָם וַיִּכְלוּ לְסַבֵּל.

וּמִשׁוּם כֵּן הַתְּפִשְׁטוּ דְרָגוֹת וְהַתְּלַבְּשׁוּ אִזְרוֹת,
 וְהֵם נִקְרָאִים בְּנָפִים עֲלִיּוֹנִים, עַד
 שְׂמִנְיָעִים לְבֶקֶר זֶה שֶׁל יוֹסֵף, וְהוּא לוֹקַח כָּל
 הָאִזְרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים. וּמִתּוֹךְ שְׂכָל הָאִזְרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים

בו תלויים, ויוו עולה מסוף העולם עד סוף העולם
 שלמעלה, עד שהעולמות שלמטה לא יכולים
 לסבל. בא דוד והתקין נר זה, כסוי לבקר זה של
 יוסף להתכסות בו ולהעמיד עולמות שלמטה
 בסוד הנר הזה, ועל זה כתוב בקר אערוך לך
 ואצפה, כמו שנאמר (שמות לו) ויצפיהו זהב טהור.
 (ומשום שאותו נר, דוד תלוי בו וכו') ומשום שאותו הנר הוא
 של דוד וכו' תלוי, אמר שהוא יהיה כסוי לבקר
 הזה. בא רבי אבא ונשקו, ואמר, אלמלא לא
 יצאתי לדוד רק לשמע דבר זה - די לי!

עד שהיו הולכים, באה יונה אחת לרבי אלעזר,
 שרתה וצפצפה לפניו. אמר רבי אלעזר,
 יונה כשרה, תמיד היית נאמנה בשליחותך. לבי
 ואמרי לו, הרי החברים באים אליך, ואני עמהם,
 ונר יתרחש לנו לשלשה ימים, ולא יפל עליו
 פחד, שהרי בחדוה אנו הולכים אליו. השיב
 פעם אחרת ואמר, לא שמחנו מספיק, ורע
 בעיני הרבה על רמון אחד מלא שנתן תחתיו,

ויוסי שָׁמוּ. הִלְכָה אֹתָהּ הַיּוֹנָה מִלְּפָנָיו, וְאוֹתָם
הַחֲבָרִים הִלְכוּ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר, מַה זֶה? תַּמְחֵתִי
הֲרֵבָה מִמָּה שָׁרְאִיתִי. אָמַר לוֹ, הַיּוֹנָה הִזָּה
בָּאָה אֵלַי בְּשִׁלְיחוֹת רַבִּי יוֹסִי חָמִי, שֶׁהוּא בְּבֵית
חֲלִיו, וַיִּדְעֵתִי מִהַיּוֹנָה הַזֹּאת שֶׁהוּא נֹצֵל, וְחִלּוֹף נִתַּן
עָלָיו וְנִתְרַפָּא.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הָרִי עוֹרֵב אֶחָד עָמַד לְפָנֵיהֶם,
קוֹרָא בְּכַח וּמַצְפִּיעַף צְפִצְפוֹף גָּדוֹל. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, לָכֵן אֵתָה קָנָם וּלְכֵן אֵתָה מְתַקֵּן. לֵךְ
לְדַרְבְּךָ, שְׁחֵרֵי יִדְעֵתִי. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, חֲבָרִים,
נִלְךָ וְנִגְמַל חֶסֶד לְרֵמוֹן שֶׁהָיָה מָלֵא מִהַכֹּל, וְרַבִּי
יוֹסִי מְפַקִּיעִין הוּא שָׁמוּ, שְׁחֵרֵי הַסְּתִילָק מִהָעוֹלָם
הָיָה וְאִין מִי שָׁרְאוּי לְהַשְׁתַּדֵּל בּוֹ, וְהוּא קָרוֹב
אֵלֵינוּ.

סָטוּ מִתְהַדְּדוּ וְהִלְכוּ לְשָׁם. כִּיּוֹן שָׁרְאוּ אוֹתָם כָּל
בְּנֵי הָעִיר, יָצְאוּ אֵלֵיהֶם, וְנִכְנְסוּ שָׁם לְבֵית
רַבִּי יוֹסִי מְפַקִּיעִין אוֹתָם הַחֲבָרִים הִלְלוּ. בֵּן קָטָן

הָיָה לוֹ לְרַבִּי יוֹסֵי, וְלֹא נָתַן לְשׁוֹם אָדָם שְׂיִגִיעַ
 לְמַטַּת אָבִיו אַחַר שְׁמֵית, אֲלָא הָיָה לְבִדּוֹ סְמוּךְ לוֹ,
 וּבָכָה עָלָיו, פִּיּוּ בְּפִיו מִתְדַבֵּק.

פָּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק וְאָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, פְּתוּב
 בַּתּוֹרָה (דברים כב) כִּי יִקְרָא בֶן צֶעֱזֵר לְפָנָיו
 וְגו', שִׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם וְגו'. הָיָה צוֹעֵק אוֹתוֹ
 תִּינוּק וּבּוֹכָה, וְאָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, בָּנִים דָּבָר זֶה
 שָׁל הַתּוֹרָה! שְׁנֵי בָנִים הָיִינוּ מֵאֲבָא וְאִמִּי, אֲנִי
 וְאִחוֹתִי הַקְּטָנָה מִמֶּנִּי, הָיָה לָךְ לְקַחַת אוֹתָנוּ וּלְבָנִים
 דְּבַר הַתּוֹרָה. וְאִם תֹּאמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם, אִם פְּתוּב,
 וְלֹא אָב - הָרִי כָּאֵן הַכֹּל הוּא, אֲבָא וְאִמִּא. אֲמַא
 מִתָּה, וּלְקַחַת אוֹתָהּ מֵעַל הַבָּנִים. פָּעַת אֲבָא שְׁתֵּיהּ
 מְכַסֶּה עָלֵינוּ נְלַקַּח מֵעַל הַבָּנִים. אֵיפֹה דִּין הַתּוֹרָה?
 בְּכוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים מוּל הַבְּכִי וְהַצְּעָקָה שָׁל
 אוֹתוֹ תִּינוּק.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי כה) שְׁמַיִם לָרוּם וְאָרְצַיִן
 לְעַמֵּק וְגו'. עַד שְׁתֵּיהּ אוֹמַר רַבִּי אֶלְעָזָר
 פְּסוּק זֶה, הָיָה עֲמוּד אִשׁ מְפָסִיק פִּינִיחֶם, וְאוֹתוֹ

תִּינּוֹק הָיָה דָּבֵק בְּפִי אָבִיו וְלֹא הָיוּ נִפְרָדִים. אָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר, אִי שְׂרוּצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִרְחִישׁ
 גַּם, אִי שְׂרוּצָה שְׁלֵא יִשְׁתַּדֵּל אָדָם אַחַר עֲלָיו, אֲבָל
 עַל דְּבָרֵי אוֹתוֹ תִּינּוֹק וְדַמְעוֹתָיו אֵינִי יָכוֹל לְסַבֵּל.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה (דף רה ע"א)
 אוֹמֵר: אֲשֶׁרִיךְ רַבִּי יוֹסִי שְׂדֵדְרֵי הַגְּדִי הַקָּטָן
 הָיָה וְדַמְעוֹתָיו עָלוּ אֵל כִּסֵּא הַמַּלְאָךְ הַקְּדוּשׁ, וְדָנוּ
 דִּין, וְשִׁלְשָׁה עָשָׂר בְּנֵי אָדָם הִזְמִין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְמַלְאָךְ הַמָּוֶת בְּגִלְגָּלָה, וְהָרִי עֹשְׂרִים וְשִׁתִּים
 שָׁנִים הוֹסִיפוּ לָךְ עַד שֶׁתִּלְמַד תּוֹרָה אֶת הַגְּדִי
 הַשָּׁלֵם הָיָה תְּחִיב לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים, וְלֹא הִשְׁאִירוּ אָדָם
 לַעֲמֹד בְּבֵית. מִיָּד רָאוּ אוֹתוֹ עֲמוּד אֵשׁ
 שֶׁעוֹלָה, וְרַבִּי יוֹסִי פָתַח עֵינָיו, וְאוֹתוֹ תִּינּוֹק דָּבוּק
 בְּפִיו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲשֶׁרִי חֲלָקְנוּ שְׂרָאֵינוּ
 תְּחִינָת הַמֵּתִים עֵין בְּעֵין. קָרְבוּ אֵלָיו, וְהָיָה אוֹתוֹ
 תִּינּוֹק יֵשֵׁן כְּאִלוֹ שְׁנוּעַ מִהַעוֹלָם הָיָה. אָמְרוּ, אֲשֶׁרִי
 חֲלָקְךָ רַבִּי יוֹסִי, וּבְרוּךְ תְּרַחֲמֵן שְׂהִרְחִישׁ לָךְ גַּם עַל

הַצְעָקָה וְהַכְבִּי שֶׁל בְּנֵי וּבְדַבְרֵי, שָׁפַךְ דָּחַק
בְּדַבְרֵים יָפִים לְשַׁעַר הַשָּׁמַיִם, בְּדַבְרֵי וּבְדַמְעוֹתָיו
הוֹסִיפוּ לָךְ חַיִּים.

לְקַחוּ אֶת אוֹתוֹ תִּינוּק וּנְשָׁקוּהוּ, וּבְכוּ עִמּוֹ מֵרַב
חֲדוּת, וְהוֹצִיאֵהוּ לְבֵית אַחֵר, וְהִתְעוֹדְרוּ
עִלָּיו, וְלֹא הוֹדִיעַ לוֹ מִיָּד, אֲלֵא אַחֵר כָּךְ. שְׂמַחוּ
שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְחִדְּשׁוּ יַחַד עִם אוֹתוֹ רַבֵּי יוֹסֵי
בְּמַת חֲדוּשֵׁי תוֹרָה.

אָמַר לוֹ רַבֵּי יוֹסֵי, חֲבֵרִים, לֹא נִתְּנָה לִי רְשׁוּת
לְגַלוֹת מִמֶּה שָׁרְאֵיתִי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, אֲלֵא
לְאַחַר שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה שָׁנִים. אֲבָל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
וְשָׁשִׁים וְחֲמִשׁ דְּמָעוֹת שָׁשַׁפְּךָ בְּנִי, נִכְנְסוּ בְּחֻשְׁבוֹן
לְפָנַי הַמְּלָךְ הַקָּדוֹשׁ, וְאֲנִי נִשְׁבַּע לָכֶם, חֲבֵרִים,
שְׁבַשְׁעָה שְׁפַתְּךָ בְּאוֹתוֹ הַפְּסוּק וְצַעַק בְּדַבְרֵים
הָהֵם, הוֹדַעְוָעוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֲלֶיךָ סְפָסְלִי יְשִׁיבַת
הַרְקִיעַ, וּבְלָם עוֹמְדִים לְפָנַי הַמְּלָךְ הַקָּדוֹשׁ, וּבְקָשׁוֹ
עָלַי רַחֲמִים וְעָרְבוּ לִי, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְמַלֵּא
רַחֲמִים עָלַי.

וַיָּפֶה לְפָנָיו אוֹתָם דְּבָרִים וְאִיךְ מָסַר נַפְשׁוֹ עָלָי.
 וְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס אַחַד הָיָה לְפָנָיו, וְאָמַר: רַבּוֹן
 הָעוֹלָם, הֲרֵי כָּתוּב (תהלים ח) מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּנְקִים
 יִסְדֹּתַי עַז לְמַעַן צוֹרְרִיךְ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם.
 יְהִי רַצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ שְׂזוּכוֹת הַתּוֹרָה וְזוּכוֹת אוֹתוֹ
 הַתִּינּוֹק שְׁמַסֵּר נַפְשׁוֹ עַל אָבִיו, שְׁתַּחֲוֶם עָלָיו וַיִּנְצֵל.

וַיִּשְׁלַח עֶשֶׂר בְּנֵי אָדָם הַזְּמִין לוֹ תַּחְתָּי, וְעַרְבוֹן
 נָתַן לוֹ מִדִּין קָשָׁה זֶה. אִזּוּ קָרָא הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְמִלְאָךְ הַמְּוֹת, וְצָוָה אוֹתוֹ עָלָי שְׁיִחְזֹר
 לְאַחַר עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים, שְׁתֵּרֵי אֵין הָעַרְבוֹן
 לְפָנָיו, אֵלֶּא לְהַשִּׁיב לְיָדוֹ מִשְׁכּוֹנוֹת שְׁחִיו בְּיָדוֹ.
 בְּעֵת חֲבָרִים, מִשׁוֹם שְׁרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שְׂאֵתָם צְדִיקֵי אֲמֵת, הַתְּרַחֵשׁ הַיָּם לְעֵינֵיהֶם.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שמואל א-ב) ה' מִמִּית
 וּמִתִּיה מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל. בְּפָסוֹק זֶה יֵשׁ
 לְהַסְתַּכֵּל, וְכִי ה' מִמִּית? וְהֲרֵי שֵׁם זֶה סָם תַּיִם
 הוּא לְכָל, וְדָבָר זֶה שֶׁל מְוֹת לֹא שׂוֹרָה בּוֹ,
 וּבְכָל מְקוֹם שֵׁם זֶה נוֹתֵן תַּיִם לְכָל הָעוֹלָם, אִזּוּ

מה זה ה' ממית? חושבים בני אדם שהוא הורג
 לכל בני האדם?! אלא ה' ממית בנדאי. איך
 הוא ממית? אם תאמר משום שהסתלק מעל
 בני אדם, שהרי בעוד שהוא עליו, לא יכולים
 כל מקטרגי העולם להזיק לו. בפשעה שסתלק
 ממנו, מיד כל המקטרגים יכולים לו ומת תבן
 אדם. לא כך?!

אלא ה' ממית, את מי הוא ממית? לאותה
 התפשטות הצד האחר הרע. בין
 שמיניות הצד הרע רואה את זיו כבודו של
 הקדוש ברוך הוא, מיד מתה, ואין לה קיום אפלו
 רגע אחד. בין שאותה התפשטות צד האחר מתה
 ועברה מן העולם, מיד מתה. את מי הוא מתה?
 אותה התפשטות רוח הקדש שבאה מצד הקדשה,
 מתה אותה ומעמידה בקיום שלם. הכל עושה
 הקדוש ברוך הוא בזמן אחד. ומה שאמר מוריד
 שאל ויעל - מוריד אותה רוח קדושה לשאל,
 ועושה לה שם טבילה להטהר, ומיד מעלה אותה,

(לשאל, להדיון שם, ומיך מעלה אותה ועושה לה מבילה) וּנְכַנְס לַמָּקוֹם
שְׁצַרְיָךְ בְּנֵן עֲרֵן.

וְאֲנִי, חֲבֵרִים, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁהִסְתַּלְקַתִּי מִהָעוֹלָם,
רוּחִי עָלְתָה וְנִרְדְּמָה מִיָּד, עַד שָׁעָה בָּלָה
שְׁהַחֲיֵנִי הַקָּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַגּוֹפׁ הָיָה מֵת. בְּשָׁעָה
שְׁפַתְּחַ בְּנֵי בְּאוֹתָם דְּבָרִים, אֲזִי פָּרַחַה נְשַׁמְתּוּ
(נשמתו), וּפְנִישָׁה בְּנְשַׁמְתִּי שְׁהִיְתָה עוֹלָה מִתּוֹךְ מְהֵרָה
וּמִתּוֹךְ מְבִילָה, וְנְכַנְסָה בְּמָקוֹם שְׁנְכַנְסָה, וְשָׁם דָּנוּ
אֶת דִּינָהּ, וְנִתְּנוּ לִי עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנוֹת חַיִּים
בְּגִלְלֵ דְמַעוֹת ^(דף רה ע"ב) וּדְבָרֵי בְּנֵי. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה יֵשׁ
לִי לְהַשְׁתַּדֵּל בְּמָה שְׁרָאִיתִי, שְׁחֵרֵי אֵין לִי לְהַשְׁתַּדֵּל
בְּדְבָרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. בִּיּוֹן שְׁרָאִיתִי מַה שְׁרָאִיתִי,
וְרוֹצָה הַקָּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא יֵאבֵד וַיִּשְׁבַּח מִמְּנֵי
בְּלוֹם.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיח) יִפֹּר יִסְרְנֵי יָהּ וְגו'. דָּוִד
הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה עַל כָּל מַה (שְׁעֵבֵר) שְׁעָשָׂה
בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאָמַר עַל הַחֲבַטְחָה שְׁהִיְתָה לוֹ בְּאוֹתוֹ
עוֹלָם. עַל כָּל מַה שְׁעֵבֵר בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁרַדְפוּ

אותו, והיה (ו) בורח בארץ נבריה, בארץ מואב
 ובארץ פלשתים, ומכלם הצילו הקדוש ברוך הוא
 ולא השאירו למוות, ואמר על ההכבחה של אותו
 העולם.

אמר דוד, אם פאן חטאתי לקדוש-ברוך-הוא,
 פאן לקייתי וקבלתי ענשי, וטהר אותי
 מכל מה שחטאתי, ולא השאיר ענש שלי
 לעולם ההוא לאחר מיתה, ודאי יסר יסרני יה
 - בעולם הזה כדי לנקותני, ולמוות לא נתנני -
 באותו העולם לקחת ממני נקמה. ואני, הרי
 הקדוש ברוך הוא נקה אותי פעם אחת בעולם
 הזה, מכאן והלאה אני צריך שלא להיות
 בבושה בעולם הבא.

פתח אותו תינוק בנו ואמר, (במדבר כו) אבינו מת
 במדבר והוא לא היה בתוך העדה וגו'.
 אבינו, הרי הטעם למעלה, האריך במלכה ומשך
 אותה. אי חסידים קדושים, כמה משיכות צער
 בקריאת אבינו. אין צער ואין כאב של רוח ונפש

אֵלָא כְּשֶׁקָרְאוּנוּ כְּךָ, אָבִינוּ, בְּכֹאב מְלַב. מֵת
בַּמְדָּבָר, וְכִי אֲחֵרִים לֹא מֵתוּ בַּמְדָּבָר שְׂכָאן רָשָׁם
אוֹתוֹ וְאָמַר שֶׁהוּא מֵת בַּמְדָּבָר? וְהָרִי אֵלֶפִים
וּרְבֻבוֹת מֵתוּ בַּמְדָּבָר!

אֵלָא כַּמָּה בְּנֵי אָדָם מְעַרְטְלִים עַל זֶה, מֵהֶם
אוֹמְרִים שֶׁהוּא הָיָה מְקוֹשֵׁשׁ הָעֲצִים,
שְׂכֵתוֹב כִּי בְּחֻטְאוֹ מֵת. וּמֵהֶם אָמְרוּ כְּךָ, וּמֵהֶם
אָמְרוּ כְּךָ, וְאֲנִי כְּךָ לְמִדְתִּי: יוֹם שְׂאֵבָא נָפַל בְּבֵית
חֲלִינֵי, לְמִדְנֵי אֵת זֶה, וְאֲנִי רָאִיתִי מַה שְׂרָאִיתִי,
שְׂעֻנָה אוֹתִי אֵבָא שְׂלֵא לְגִלוֹת. אֵלָא כַּמָּה וְכַמָּה
חַיִּו שְׂמֵתוּ בַּמְדָּבָר, וְלֹא עַל חֻטְא קִרְח וְלֹא עַל
חֻטְא חֲמִרְגָלִים. כְּךָ נִגְזְרָה תְּגִירָה. (וְלֹא עַל חֻטְא הָעֶגְל שְׂעֻשׁוֹ
וְכו') אֵלָא קִדָּם (שְׂמֵתוּ עַל חֻטְא קִרְח, עַל חֻטְא חֲמִרְגָלִים, כַּאֲשֶׁר נִגְזְרָה
חֲגִירָה, וְקִדָּם) מֵתָן תּוֹרָה, וְאַחַר הָעֶגְל שְׂעֻשׁוֹ אוֹתָם
מִטְעֵי הָעוֹלָם וְאֵלּוֹ שְׂנַמְשָׁכוּ אֲחֵרֵיהֶם.

אֲבָל טְעֵנָה שְׂטַעֲנוּ אוֹתָן בְּנוֹת, שְׂמֵת בַּמְדָּבָר
הוּא, וְתָהּ צְלִפְתָּר גְּדוֹל לְבֵית יוֹסֵף,
וּמֵתוּךְ שְׂלֵא יָדַע דְּרָכֵי חֲתוּרָה כְּרָאוּי, לֹא תָהּ

נְשִׂיא, וְהוּא הָיָה שְׁלֵא שָׁמַר פִּיּוֹ וּדְבָרָיו מוֹל
מִשָּׂה, וְעָלְיוֹ כְּתוּב (שם כ"א) וַיָּמַת עִם רַב מִיִּשְׂרָאֵל.
נָבַר שְׁלֵא יָדַע אֶת הַתּוֹרָה, (לא גָדוֹל בַּתּוֹרָה) וְהוּא
גָדוֹל הַמְשַׁפָּחָה. גָדוֹל שֶׁל יָרַע יוֹסֵף, מִפְּנֵי מְנִשָּׂה.
וּמִשׁוֹם שֶׁחָטָא בַּמְדָּבָר בְּדַבּוּר לְמִשָּׂה, חָשְׁבוּ
שֶׁמִּשָּׂה שָׁמַר לוֹ שְׁנֵאָה, וּמִשׁוֹם כִּי קָרְבוּ לְפָנֵי
מִשָּׂה וְאֶלְעָזָר וְכָל הַנְּשִׂאִים וְכָל רְאֵשֵׁי הָאָבוֹת,
וְלֹא דִבְרוּ עִם מִשָּׂה אֱלֹא לְפָנֵיהֶם, מִשׁוֹם שֶׁקָּנְאוּ
מִפְּנֵי קִנְיָאָה.

מִכָּאֵן, מִי שֶׁחֹשֵׁשׁ מִן תְּדִינָה, יִקְרַב אֲחֵרִים וַיִּרְבֶּה
אֲנָשִׁים אֲצֵל אוֹתוֹ דִּינָה, כִּדְרֵי שִׁשְׁמָעוֹן דִּין
מִפְּנֵי וַיִּפְתַּח מֵהֶם, וְלֹא יֵהָא דֵּן אֱלֹא כְּרֵאוֹי, וְאִם
לֹא - יִדְחָה אוֹתוֹ מִן תְּדִינָה. וְהֵם לֹא יָדְעוּ שֶׁחֲרִי (שם
י"ב) מִשָּׂה עָנּוּ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי
הָאָדָמָה, וְלֹא יָדְעוּ שֶׁמִּשָּׂה לֹא כָּהֵן.

כִּיִּזְן שְׁרָאָה מִשָּׂה כָּהֵן, אָמַר, רְאִיתִי שְׁכָל
הַתְּכַנְסוֹת שֶׁל אֲנָשִׁים גָדוֹלִים מִיִּשְׂרָאֵל וְכָל
רְאֵשֵׁי הָאָבוֹת וְכָל נְשִׂאֵי הַכְּנֶסֶת קָרְבוּ אֵלַי. מִיָּד

פֶּרֶשׁ מִשָּׁה מִן הַדִּין, וְהוּא שְׁפָתוֹב (שם כו) וַיִּקְרַב מִשָּׁה
 אֶת מִשְׁפָּטָן לְפָנָיו ה' (אמר משה, לא ראוי לי לדון זה).
 עֲנֹתָנוֹתָיו שָׁל מִשָּׁה, הִקְרִיב אֶת מִשְׁפָּטָן לְפָנָיו ה'.
 דִּינָיִם אַחֲרָיִם לֹא לֹקְחִים דָּרוֹךְ זֶה, שְׂאֵף עַל גֵּב
 שְׂהַתְּכַנְסוֹת גְּדוּלָּה עֲלֵיהֶם. הֵם נִקְרָאִים דִּינָיִם עֲוֵי
 פָּנִים, אֵינן בָּהֶם מִעֲנֹתָנוֹתָיו שָׁל מִשָּׁה כָּלֵל. אֲשֶׁרִי
 חָלְקוּ שָׁל מִשָּׁה. שְׂמַחוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, חֲזַרְנוּ לְדַבָּרִים הָרֵאשׁוֹנִים.
 אָבִינוּ מֵת בַּמְדָּבָר. אָבִינוּ, הַטַּעַם דּוֹמָה
 לְנַחֵשׁ שְׁתֵּלוּי עַל עֲרֵפוֹ, וּמוֹשֵׁף זָנְבוֹ בְּפִיו בְּטַעַם
 שְׂאֵתוֹ שְׂנֵמֵשֵׁף עֲלָיו לְמַעֲלָה. מֵת בַּמְדָּבָר, בְּדַבּוֹר
 פִּיו. הַתְּבַהֵל אוֹתוֹ תִּינוּק בְּבַהֲלָה וְתַפֵּס בְּעֵרֶף
 אָבִיו, וּבְכָה וְאָמַר, צִלְפַּחַד זֶה מֵת בְּדַבּוֹר, וְאֶתָּה
 אָבִי, בְּדַבּוֹר תְּזַרְתָּ לְעוֹלָם תְּזֶה. חֲזַר אָבִיו וַנִּשְׁקוּ
 וְחִבְּקוּ. ^(דף רז ע"א) בָּכוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְכָל הַחֲבָרִים, וְאָבִיו
 בְּכָה אִתָּם. לְקַחוּהוּ כֻּלָּם וַנִּשְׁקוּהוּ בְּפִיו, עַל רֵאשׁוֹ,
 וְעַל עֵינָיו, וְאָבִיו הָיָה בּוֹכָה עִמוֹ.

אמר לו רבי אלעזר, פני, הואיל ואמרת דבר זה, מה זה כי בכתאו מת? אמר אותו תינוק, אפא אפא, בדבר אחד מספיק להם, בכתאו של אותו (בין שאתו) נחש הכרוף בזנבו למעלה, משך מעם בכתאו. מה זה בכתאו? בכתא אותו הנחש (ולא בכתא אחר). ומתו? דבור פיו, כי בכתאו מת, מעם אותה משיכות של אותו נחש הכרוף בזנבו, בכתאו ודאי.

לקחו רבי אלעזר פתחו בין זרועותיו, וככו כל התברים. אמר להם, רבותינו, השאירוני אצל אפא, שעד עכשו לא התישבה רוחי (רוח). אמר רבי אלעזר לרבי יוסי, אמר כמה ימים ושנים לתינוק תזה? אמר להם, תברים, בבקשה מכם, אל תבקשו זה, שחרי עוד לא הניעו עליו חמש שנים.

אמר לו רבי אלעזר, חם ושלום, שחרי בעין טובה, אנו משגיחים בו. ומה שאמרת חמש שנים, אותם חמש שנים (בראשית מה) אשר אין חריש וקציר,

שלא תקצר אותו לעולמים. אמר רבי אלעזר לרבי
אבא, נשב כאן עד שבעה ימים כדי שיהתישב
הבית. שחרי כל שבעת הימים שהנשמה יוצאת
מהגוף, הולכת ערמה. וכעת שחזרה, עד עכשו
לא התישבה במקומה עד שבעה ימים.

אמר רבי אבא, כְּתוּב (דברים טו) פֶּתַח תִּפְתַּח אֶת
יָדְךָ לְאֶחִיךָ לְעֲנִיף וּלְאֲבִינֶךָ. פֶּסוּק זֶה הָרִי
לְמַדְנוּ אֹתוֹ, שְׁלֵא יִשְׁאִיר אָדָם אֶת הָעֲנִי שְׁלוֹ
וַיִּתֵּן לְאַחֵר. הָרִי רַבִּי יוֹסִי חָמִיף בְּבֵית חָלִיו, גִּלְדָּ
וּנְגַמַל אֶתוֹ חֶסֶד, וְאַחֵר שֶׁנִּחְזַר, נִכְנַם בָּזָה. וְהָרִי
כָּל זְמַן שֶׁנִּלְדָּ וְנִחְזַר בְּדָרְךָ זוֹ, נִרְאֶה תַּחֲתֵית
חֲמִתִּים. אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, וַדַּאי כֹּה הוּא. נִשְׁקוּ
אֶת אֹתוֹ תִּינוֹק, בְּרֻכּוֹהוּ וְחִלְכוּ.

אמר רבי אבא, תמהני על הדרדקים של דור זה,
כמה חזק פחם, והם סלעים גדולים רמים.
אמר רבי אלעזר, אשרי חלקו של אבא בעל הדור
הזה, שחרי בימיו רצה הקדוש ברוך הוא להתקין
שתי ישיבות שלו ולעשות להם ישוב גדול ועליון

פְּרָאוֹי, שְׁתֵּרֵי לֹא יִהְיֶה כְּדוֹר הַזֶּה עַד שְׁיָבֹא מֶלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ. הִלְכוּ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי אַבָּא, הָרִי שְׁנֵינוּ, עַל
אַחַד עֶשְׂרֵי דְבָרִים פְּאִים נִגְעִים עַל פְּנֵי אָדָם,
וְאֵלוֹ הֵם: עַל עֲבוּדָה זָרָה, וְעַל קַלְלַת הַשֵּׁם, וְעַל
גְּלוּי עֲרִיזוֹת, וְעַל גְּנֵבָה, וְעַל לְשׁוֹן הָרַע, וְעַל עֲדוּת
שָׂקָר, וְעַל דֵּיּוֹן שְׂמֻמְלָקָל אֶת הַדֵּיּוֹן, וְעַל שְׂבוּעַת
שָׁוְא, וְעַל שְׂנֵבָנָם בְּתַחֲוֹם חֵבְרוֹ, וְעַל הַחֹזֵשׁב
מִחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, וְעַל הַמְשַׁלַּח מְדָנִים בֵּין אַחִים.
וַיֵּשׂ אוֹמְרִים אַף עַל עֵינֵי הָרַע. וְכֻלָּם שְׁנֵינוּ בַּמְשָׁנָה.

עֲבוּדָה זָרָה מִנֵּיִן? שְׂפָתוֹב (שְׁמוֹת ל"ב) וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת
הָעָם כִּי פָרַע הוּא כִּי פָרַע אֶתְרוֹן. מַה זֶה
כִּי פָרַע הוּא? שְׁלָקוֹ בְּצַרְעַת. כְּתוּב פֶּאֵן כִּי פָרַע
הוּא, וְכְתוּב שָׁם, (וַיִּקְרָא י"ג) וְהִצְרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הִנְנֶע
בְּגִדָיו יִהְיוּ פְּרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ. וְעַל קַלְלַת
הַשֵּׁם, שְׂפָתוֹב (שְׁמוֹאל-א' י"ז) הַיּוֹם הַזֶּה יִסְנַרְךָ ה' בְּיָדֵי,
וְכְתוּב (וַיִּקְרָא י"ג) וְהִסְגִּירוּ חַבְתָּן.

אמר רבי אבא, דבר זה לא התישב, וצריך לעיין בו. אמר רבי אלעזר, כך הוא בודאי, פלשתי זה קרוב ליחוסו של דוד היה, וכן ערפה היה, ותינו מה שכתוב (שמואל א' יז) ממערכות פלשתיים. אל תקרי ממערכות, אלא ממערות פלשתיים, ששמו את אמו כמערה הזו. וכיון שכתוב ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו, הסתכל בו דוד בעין רעה. וככל מקום שהיה מסתכל בעין רעה, כל מיני צרעת נמשכו מעיני דוד. וכך היה ביואב, כיון שהסתכל בו ברוד בעין רעה, מה כתוב? (שם ב ג) ולא יפרת מבית יואב זב ומצרע וגו'.

וכאן בפלשתי הזה, כיון שקלל את השם, הסתכל בו בעין רעה, וראה שהצטרע במצחו. מיד - והטבע האבן במצחו, ודבקה הצרעת במצחו. והכל היה; השתקעה עין רעה של צרעת במצחו, והשתקעה אבן ממש במצחו, ודאי מצרע היה.

בְּלָעַם הָרָשָׁע (דף רו ע"ב) עֵינֵינוּ הֵיטָה בְּהַפּוֹךְ מֵעֵין דָּוִד.
 עֵין דָּוִד הֵיטָה מְרַקְמֶת מְכַל מִינֵי גּוֹנִים.
 לֹא הֵיטָה עֵין בְּעוֹלָם יָפָה לְמִרְאָה בְּעֵין דָּוִד. כָּל
 גּוֹנֵי הָעוֹלָם נוֹצְצִים בָּהּ, וְהַכֹּל בְּאַהֲבָה לְמִי שְׂיֵרָא
 חֲטָא, שְׂכַתוֹב (תהלים קיט) יִרְאִיף יִרְאוּנִי וַיִּשְׁמְחוּ,
 שְׂמַחִים בְּשִׂרְוֵאִים אוֹתִי. וְכֹל אוֹתָם רְשָׁעִים
 פּוֹחֲדִים מִפְּנֵיו.

אַבֵּל עֵינֵינוּ שֶׁל בְּלָעַם הָרָשָׁע, עֵין רָעָה כֹּכֵל. כְּכֹל
 מָקוֹם שֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל, כְּשֶׁלְּהֶכֶת שׁוֹרֵף
 אוֹתוֹ. שְׁתֵּרֵי אֵין עֵין רָעָה בְּעוֹלָם בְּעֵין אוֹתוֹ רְשָׁע,
 שֶׁהִיא בְּהַפּוֹךְ מֵעֵינֵינוּ שֶׁל דָּוִד.

עַל גְּלוֹי עֲרִיּוֹת - שְׂכַתוֹב (ישעיה ג) וְשִׁפְחַת ה' קָרְקַד
 בְּנוֹת צִיּוֹן, וְכַתוֹב (ויקרא יד) וְלִשְׂאֵת וְלִסְפַּחַת.
 עַל הַגְּנֵבָה - שְׂכַתוֹב (זכריה ה) הוֹצֵאתִיהָ נְאֻם ה'
 צְבָאוֹת וּבָאָה אֵל בֵּית הַגְּנֵב וְגו' וְכִלְתּוּ וְאֶת עֲצֵיו
 וְאֶת אֲבָנָיו. מֵהוּ תִדְבֵּר שְׂמִכְלָה עֲצִים וְאֲבָנִים? זו
 צְרַעַת, שְׂכַתוֹב (ויקרא יד) וְנָתַן אֶת חֲבִית אֶת אֲבָנָיו
 וְאֶת עֲצָיו.

עַל לְשׁוֹן הַרְעָה - שְׁפָתוֹב (במדבר יב) וְהַדְבַר מְרִים
 וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁחָה וְגו', וְכַתוֹב (שם) וַיִּפֶן אַהֲרֹן אֶל
 מְרִים וְהִנֵּה מִצְרַעֶת. עַל עֵדוּת שְׁקָר - מִשׁוֹם
 שֶׁהֵעִידוּ עֵדוּת שְׁקָר וְאָמְרוּ (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ
 יִשְׂרָאֵל, בְּקוֹל חֲזֹק, שְׁפָתוֹב (שם) קוֹל מְלַחֲמָה
 בַּמַּחֲנֶה. בְּגִלְלָהּ, (במדבר ה) וַיִּשְׁלְחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כָּל
 צְרוּעַ וְכָל זָב וְגו'.

עַל דִּיּוֹן שְׁמִקְלָקֵל דִּיּוֹן - שְׁפָתוֹב (ישעיה ה) כְּאֹכֵל קֶשֶׁת
 לְשׁוֹן אִשׁ וְחִשְׁשׁ וְגו', וּפְרָחִים כְּאֹבֵק יַעֲלֶה וְגו'.
 מָה הַטַּעַם? כִּי מֵאִסּוֹ אֵת תּוֹרַת ה' צָבָאוֹת. וְאִין
 פְּרָחִים אֵלָּא צְרַעֶת, שְׁפָתוֹב (ויקרא יג) וְאִם פְּרוּחַ
 תִּפְרַח הַצְרַעֶת. עַל שְׁנֵכְנֵם בְּתַחוּם חִבְרוּ מַנִּין?
 מַעֲזִיחוֹ, שְׁנֵכְנֵם בְּתַחוּם הַכְּהֻנָּה, שְׁפָתוֹב וְהַצְרַעֶת
 זְרָחָה בְּמִצְחוֹ. וְעַל הַמְשַׁלַּח מְדַנִּים בֵּין אַחִים -
 שְׁפָתוֹב (בראשית יב) וַיִּנְגַע ה' אֶת פְּרַעֲתָהּ, שֶׁהוּא שְׁלַח
 מְדַנִּים בֵּין אַבְרָהָם וְשָׂרָה. וְעַל עֵינֵי הַרְעָה, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר. וְכָלֵם הָיוּ בְּאוֹתוֹ בְּלָעָם הַרְשָׁע.

בא וראה מה כָּתוּב, פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנְּהָר. מה
 זֶה עַל הַנְּהָר? שָׁנַתְּנוּ עֵינֵי הָרַע עַל אוֹתוֹ נָהַר
 שְׁעוֹמֵד עַל יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב (ישעיה סו) הִנְנִי נֹטֵה
 אֵלֶיָּהּ כְּנָהַר שְׁלוֹם. וְהוּא פֶּא פֶּא אוֹתוֹ שְׁלַחַן וְהַתְּנַרָּה
 בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כָּל הַדְּבָרִים הִלְלוּ הָיוּ בְּיַדֵּי
 כְּבֻלָּעִים. אֲבָל גְּלוּי עֲרִיזוֹת מִנִּין? שְׁכָתוּב
 (כמדבר לא) הֵן הִנָּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבַּר כְּבֻלָּעִים
 לְמִסַּר מֵעַל בַּה' וְגו'. הָרִי פֶּאן עֲבוּדָה זָרָה וְגְלוּי
 עֲרִיזוֹת. עֲדוֹת שְׁקָר - שְׁכָתוּב וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיזוֹן.
 וַדַּעַת בְּהַמְתּוֹ לֹא הָיָה יוֹדַע. קִלְקַל אֶת הַדִּין -
 שְׁכָתוּב לָךְ אֵי עֲצָךְ. שְׁחַרֵּי בְּדִין עוֹמֵד, וְנָתַן עֲצָה
 רָעָה לְחַיִּיקָ, וְסָטָה מִתְּדִין, וַיַּעַן רַעוֹת עֲלֵיהֶם.

נִכְנַם בְּתַחֲוֹם שְׁלֹא שְׁלוֹ, שְׁכָתוּב וַאֲעַל פֶּר וְאֵיל
 בְּמִזְבֵּחַ, וְכָתוּב אֶת שְׁבַעַת הַמִּזְבְּחֹת
 עֲרִכְתִּי. מִשְׁלַח מְדָנִים בֵּין אֲחִים, בֵּין יִשְׂרָאֵל
 לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים. לְשׁוֹן הָרַע לֹא הָיָה בְּעוֹלָם
 כְּמוֹתוֹ. קִלְלֵל הַשֵּׁם, שְׁכָתוּב וְאַנְכִי אֶקְרָה בַּה'.

וּבְלֹם הָיוּ בּוֹ. עֵינַי רָעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְהַכֹּל עַל
 אוֹתוֹ נִהַר שֶׁל יִשְׂרָאֵל נָתַן עֵינָיו לְהַתְנַרְוֹת בּוֹ. אֶרֶץ
 בְּנֵי עַמּוֹ, וְכִי לֹא יִדְעֵנוּ שֶׁהִיא אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ? אֵלֶּא
 סוּד זֶה שֶׁכָּל בְּנֵי עַמּוֹ מִתְדַבְּקִים בּוֹ, וְהָרִי נִתְפָּאֵר.

וַיֵּרָא בְּלֹק בֶּן צַפּוֹר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (משלי כג)
 אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עֵינַי וְגו' - זֶה בְּלָעָם
 שֶׁבִרְדָּךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְאַל תִּתְאַוּ לְמִטְעַמְתֵּינוּ - זֶה
 בְּלֹק, שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִתְרַצָּה לְאוֹתָן
 עוֹלוֹת שֶׁהִתְקִין לְפָנָיו.

בַּא וְרֵאָה, בְּשַׁעָה שֶׁרָאָה בְּלֹק שֶׁסִּיחוֹן וְעוֹג
 נִהָרְגוּ וְאַרְצָם נִלְקַחָה, רָאָה מַה שֶׁרָאָה,
 שֶׁהוּא אָמַר וַיֵּרָא. אֵלֶּא רָאָה בְּחֻכְמָתוֹ שֶׁהוּא,
 וְחֻמְשָׁה עֲלִיוֹנֵי מִדֵּינַי וְעַמּוֹ נוֹפְלִים בְּיַדֵּי יִשְׂרָאֵל.
 רָאָה וְלֹא יָדַע. וְעַל זֶה הַקְדָּיִם לְבִלְעָם, שֶׁכָּחוּ
 בְּפִיו, כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל כָּתַם בְּפִיהֶם.

וְאַפְלוּ בְּלָעָם הָיָה תָאֵב יוֹתֵר מִבְּלֹק, וְאוֹתָהּ
 יָדִיעָה שֶׁהוּא יָדַע הָיָה יוֹדַע בְּלִילָה,
 מִשּׁוֹם שֶׁאוֹתָם כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים וְחֻמּוֹרִים לֹא

נִמְצְאִים אֵלָּא בַּמְשָׁמְרָה הָרֵאשׁוֹנָה שָׁל הַלְיָלָה,
 וְלִכְּן הִיְתָה לוֹ אֶתְּוֹן שָׁל צַד וְזֵה, לְהַתְּחִיבֵר
 חֲמוּרִים אִתָּה בְּרֵאשִׁית הַלְיָלָה.

וְאִם תֵּאמַר, הֲרֵי כְּתוּב וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעָם
 לְיָלָה? כִּדְּ זֵה בְּוֵדָאִי. וּבֵאֲרַנּוּ, אוֹתוֹ מְמַנָּה
 שְׂמַמְנָה עֲלֵיהֶם, וְהוּא בָּא לְמוּלוֹ. כְּגוֹן זֵה, (כְּרֵאשִׁית
 לֵא) וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל לְבֵן הָאֲרָמִי וְגו'. וְהַכֹּל דְּכָר
 אַחֲרֵי. בְּגִלְלָה זֵה הוּא אָמַר לְגְדוּלֵי בְּלָק לִינוּ פֵּה
 הַלְיָלָה.

כִּיּוֹן שְׂהֵיָה בָּא אוֹתוֹ מְמַנָּה, בְּלָעָם הָיָה בָּא עַל
 אֶתְּוֹנּוֹ, וְעָשָׂה מַעֲשָׂהוּ וְאָמַר דְּבָרִים, וְאִז
 הָאֶתְּוֹן הִיְתָה מוֹדִיעָה לוֹ, וְהוּא מְרָאָה מַעֲשָׂה
 לְהַשְׁרוֹת עָלָיו אוֹתָהּ רוּחַ. וּמַה הָרֵאָה? הוּא הָיָה
 יוֹדֵעַ שְׂחֲמוּרִים מְשׁוּמְטִים וְשׁוּרִים בְּתַחֲלַת הַלְיָלָה,
 וְאִז הָרֵאָה מַעֲשָׂה וְהֵעֱמִיד אֶת אֶתְּוֹנּוֹ בְּמִקּוֹם
 מְתָקוֹן, וְעָשָׂה מַעֲשָׂהוּ וְסִדֵּר דְּבָרָיו. וְאִז הָיָה בָּא מִי
 שְׂבָא, וְהוֹדִיעַ לוֹ עַל יְדֵי אוֹתָהּ הָאֶתְּוֹן.

בִּיּוֹן שְׁלִילָה אַחַד אָמַר לוֹ לֹא תִלְךְ עִמָּהֶם, מִדּוֹעַ
 שָׁב פַּעַם שְׁנִית לָזֶה? אֵלֶּא הֵם בְּרִשּׁוֹת
 עֲלִיּוֹנָה עוֹמְדִים, וְהָרִי שְׁנִינּוּ, בְּדַרְךְ שְׁאָדָם רוֹצֵה
 לְלָבֶת, בָּה מוֹלִיכִין וְכוּ'. בְּהִתְחַלָּה פָּתוּב לֹא תִלְךְ
 עִמָּהֶם. בִּיּוֹן שְׁרָאָה תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂרָצוֹנּוּ
 לְלָבֶת, אָמַר לוֹ, קוּם לְךָ אַתֶּם וְאִךְ אֶת תְּדַבֵּר וְגו'.
 מָה עָשָׂה בְּלָעַם כָּל אוֹתוֹ הַלֵּילָה? הִיָּה מְהֵרָה
 וְאוֹמַר: וְאִיפֹה הוּא הַכְּבוֹד שְׁלִי? הֵאֵם בְּקִשְׁר
 אַחַר הַתְּקַשְׁרָתִי? הַשְּׁנִית כָּל אוֹתוֹ הַלֵּילָה בְּכִשְׁפֵּי
 וְלֹא מִצָּא צַד שְׁיֵהָיָה הוּא בְּרִשּׁוֹתוֹ, אֵלֶּא מִצַּד
 אֶתוֹנּוּ.

וְהִינּוּ מָה שְׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 בְּבִתְרִים תִּתְחַתּוֹנִים הִלְלוּ יֵשׁ יָמִין וְיֵשׁ
 שְׂמֹאל. מִצַּד יָמִין תְּמוֹרִים, כְּפִי שְׂבֵאֲרֵנוּ, וּמִצַּד
 שְׂמֹאל אֶתוֹנּוֹת. וְשְׁנִינּוּ, עֲשָׂרָה הֵם לְיָמִין, וְעֲשָׂרָה
 לְשְׂמֹאל. וְזֶהוּ שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסֵף, יוֹסֵף כְּשֶׁנִּפְרַד
 מֵאָבִיו יָדַע בְּחֻכְמָה הָעֲלִיּוֹנָה כְּסוּד בְּתָרִים קְדוֹשִׁים
 עֲלִיּוֹנִים. בִּיּוֹן שְׁתֵּיהֶם בְּמִצְרַיִם, לָמַד בְּאוֹתָהּ חֻכְמָה
 שְׁלָהֶם בְּאוֹתָם בְּתָרִים תִּתְחַתּוֹנִים, אִיךְ אֶתוֹנִים אֵלֶּה

שָׁל יָמִין וְאֵלֶּה שָׁל שְׁמַאל. עֲשָׂרָה שָׁל יָמִין וְעֲשָׂרָה
 שָׁל שְׁמַאל חֲמוּרִים וְאַתּוֹנוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה רָמַז
 לְאַבְיּוּ מִמֶּה שְׁלָמַד שָׁם, שְׁכַתּוֹב (שם מח) וְלְאַבְיּוּ
 שְׁלַח כּוֹזֵאת עֲשָׂרָה חֲמוּרִים וְגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵלֶּי שָׁל יָמִין כְּלוּלִים כֻּלָּם בְּאַחַד
 שְׁנֵי קְרָא חֲמוּ"ר. וְזֶהוּ אוֹתוֹ חֲמוּר שְׁכַתּוֹב
 (דברים כב) לֹא תִחַרֶשׁ בְּשׂוֹר וּבְחֲמ"ר יִחַדּוּ. וְזֶהוּ חֲמוּר
 שְׁעֵתִיד מִלֶּךְ הַמְּשִׁיחַ לְשֹׁלֵט עֲלָיו, כְּמוֹ שְׁבַאֲרֵנוּ.
 וְאוֹתָם שָׁל שְׁמַאל כְּלוּלִים כֻּלָּם בְּאַחַד שְׁנֵי קְרָא
 אֶתוֹן, שְׁחָרִי מִצְדָּה נִקְרָא עִירָה, מְקַטְרֵג
 חֲתִינּוּקוֹת, כְּמוֹ שְׁבַאֲרֵנוּ. וְחִינּוּ שְׁכַתּוֹב (זכריה ט) עֲנִי
 וְרַכֵּב עַל חֲמוּר וְעַל עִיר בֵּין אֶתְנוֹת. אֶתְנַת חֶסֶד.
 עֲשָׂרָה שְׁכְלוּלִים בְּאַחַד.

וְזֶהוּ שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מֵהוּ שְׁאָמַר (בראשית מט)
 אִסְרֵי לְגַפְּנֵי עִירָה? אִסְרֵי לְגַפְּנֵי, עֵתִיד חֲקָדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְקַשֵּׁר מִשּׁוּם שְׁיִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ גַפְּנֵי.
 עִירָה, שְׁהוּא קַטְנוֹר שְׁלָהֶם, וּמִשּׁוּם שְׁנֵי קְרָאִים

שׁוֹרֵק, שְׁפָתוֹב (ירמיה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק. בְּנִי
אֶתְנוּ, אוֹתוֹ שְׁיוּצֵא מִצַּד הָאֶתוֹן הַזֶּה.

וְאֵלֹו עֲשָׂרָה מִיָּמִין וְעֲשָׂרָה מִשְּׂמָאל, וְנִבְלָלִים
בַּשָּׁנִים הָאֵלֶּה, כָּלֵם נִמְצָאִים בְּקֶסֶם. וַיֵּשׁ
עֲשָׂרָה אַחֲרִים שָׁל יָמִין וְעֲשָׂרָה שָׁל שְׂמָאל
שְׁנִמְצָאִים בְּנַח"ש. וְלָכֵן כָּתוּב כִּי לֹא נַחֵשׁ בְּיַעֲקֹב
וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? בְּגִלְל כִּי ה' אֱלֹהָיו
עֲמוּ. מִצַּד הַנַּח"ש יֵצֵא שׁו"ר, מִצַּד הַקֶּסֶם יֵצֵא
חַמו"ר, וְזֶהוּ שׁוֹר וְחַמֵּר. וְעַל זֶה בַּלְעָם, כִּיּוֹן שְׂיַדַּע
שְׁנִקְשָׁר בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת, וְאָמַר לוֹ אַךְ אֵת הַדָּבָר
וְגו' - הַזִּיק לוֹ, וְאָמַר, וְאֵיפֹה כְּבוֹדִי? מִיָּד הַסִּתְּפֵל
בְּכַשְׁפֵּיו וְלֹא מִצֵּא שְׂיִתְּיָה בְּרִשׁוֹתוֹ, רַק אֶתוֹן זוֹ.

מִיָּד - וַיִּקָּם בַּלְעָם בַּכָּקָר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֶתְנוֹ,
לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ כִּה וּרְצוֹן כָּלֵק. וְעַל זֶה,
וַיַּחֲר אַף אֱלֹהִים כִּי הוֹלִיךְ הוּא. הוּא בְּדוֹקָא,
שְׁהוּצֵא עֲצֵמוֹ מִרִּשׁוֹתוֹ, מִמָּה שְׂאָמַר לוֹ וְאָךְ אֵת
הַדָּבָר וְגו'. בֵּא תִרְאֶה שְׂכָדָה הוּא, שְׂחָרִי בַּתְּתַחֲלָה
נָתַן לוֹ רִשׁוֹת, וְאָמַר קוּם לִךְ אִתָּם. עַכְשָׁו שְׂחָיָה

הולך, למה ויחר אף אלהים? אלא משום שהולך הוא, הוא ברשותו, להוציא מאותו שאמר לו ואך את הדבר.

אמר לו תקדוש פרוך הוא, ^(דף רו ע"ב) רשע, אתה מתקן ומזרו כלי וינד לצאת מרשותי - חידה, אתה ואתונך תהיו ברשותי. מיד - ויתיצב מלאך ה'. מה זה ויתיצב? אמר רבי אבא, יצא ועמד באמנות אחרת מאמנותו, שמלאך זה היה של רחמים. והינו מה שאמר רבי שמעון, רשעים מהפכים רחמים לדין. לשטן לו, שהרי לא היתה אמנותו.

אמר רבי אלעזר, לא שנה המלאך ולא יצא מאמנותו, אלא משום שמלאך זה היה מצד רחמים ועמד ממולו, סתר את חכמתו וקלקל רצונו. זהו שכתוב לשטן לו. לו היה לשטן, ונמצא שטן, אבל לאחר לא היה שטן.

למדנו, אמר רבי שמעון, כמה חכם היה בלעם בכשפיו על כל בני העולם, שהרי בפעם

וְהַשְׁגִּיחַ לְמַצְאָה עֲצָה לְצֵאת מִרְשׁוֹת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מֵאוֹתוֹ דָּבָר, שְׂכָתוֹב וְאֵךְ אֵת הַדָּבָר, הַסִּתְּפֵל
 בְּכַשְׁפֵּי וְלֹא מְצָא, פָּרַט לְאוֹתָהּ אֶתוֹן, מַה פְּתוֹב?
 וַיַּחְבֵּשׁ אֶת אֶתְנֹו. הַטְּעִין אוֹתָהּ בְּכָל הַכְּשָׁפִים
 וּבְכָל הַקְּסָמִים שְׂיַדַּע, וְהַכְּנִים בָּהּ וְהַכְּלִילָה מִכָּל
 בְּדֵי לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל. מִיָּד - וַיַּחַר אַף אֱלֹהִים בִּי
 הוֹלֵךְ הוּא. וְדוֹקָא הוּא, כְּמוֹ שְׂנֵתְפָאָר. מַה עֲשָׂה
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? הַקְּדִים מִלְּאָךְ שֶׁל רַחֲמִים
 לְעַמֵּד מִמּוּלוֹ, וַיִּסְתַּר בְּכַשְׁפֵּי וְקְסָמִיו.

וּבֵא וּרְאֵה, שְׁעַד עֲכָשׁוֹ לֹא כָתוּב ה', וְלֹא נִרְאָה
 בְּקְסָמִיו וּבְכַשְׁפֵּיו, וְחֲרֵי פִרְשׁוֹתָ. וְעֲכָשׁוֹ, בִּיּוֹן
 שְׁתִּתְקִין אֶת אֶתְנֹו וְזִרְזָה בְּתַקּוּנֵי כַשְׁפֵּיו בְּצַד
 תְּדִין לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, הַקְּדִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֶת מִלְּאָךְ תְּרַחֲמִים לְמוּלוֹ, וּבְשֵׁם תְּרַחֲמִים, בְּדֵי
 לְסַתַּר חֲכָמָתוֹ וְלְהַטּוֹת אֶת אֶתְנֹו מֵאוֹתוֹ תְּדַרְךָ,
 כְּמוֹ שְׂכָתוֹב וַתַּט הָאֶתְנֹו מִן תְּדַרְךָ. וְדוֹקָא מִן
 תְּדַרְךָ. וְעַל זֶה לֹא כָתוּב וַיִּתְּנֵצַב מִלְּאָךְ הָאֱלֹהִים,
 וַיַּעֲמֵד מִלְּאָךְ הָאֱלֹהִים, אֵלָא מִלְּאָךְ ה', שֶׁל רַחֲמִים.

אמר הקדוש ברוך הוא, רשע, אתה הטענת את
אתונך בכשפוך בכמה צדדי דין מול בני -
אני אעביר את המטען שלך ויהפך מדרך זה. מיד
הקדים מלאך רחמים לשטן לו. וזקא לו, כמו
שנתפאר.

ותרא האתון את מלאך ה' וגו'. אמר רבי יצחק,
וכי למה ראתה היא, ובלעם שהיה חכם
כל כך לא ראה? אמר רבי יוסי, חס ושלום
שאותו רשע יסתכל במראה קדש. אמר לו, אם
כך, תרי כתוב נפל וגלוי עינים! אמר לו, לא
שמעתי בזה דבר, ולא אמר. אמר לו, אני
שמעתי. בשתיה צריך להסתכל, תיה נופל ורואה,
וכעת לא הצטרך להסתכל.

אמר לו, אם כך, בדרגה עליונה יותר תיה
על כל נביאי האמונה, שהוא גלוי
עינים, רואה ומסתכל בכבוד הקדוש ברוך
הוא. ותרי רבי שמעון אמר, בלעם תיה יודע
בכשפיו באותם כתרים תחתונים שלמטה, כמו

שְׁפָתוֹב (יהושע יג) וְאֵת בְּלָעַם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסִים.
 קָרְאוּ הַכְּתוּב קוֹסִים, שֶׁל מִנְפֶּת הַמִּנּוּפּוֹת, אִיךְ
 יִסְתַּכֵּל בְּכַבּוֹד רַבּוֹנוֹ? וְעוֹד, הֲרִי אָמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, בְּמִרְאָה אֶחָד שָׂרְאָה לְפִי שָׁעָה, שְׁפָתוֹב
 וַיִּגַּל ה' אֶת עֵינַי בְּלָעַם, הִתְעַקְמוּ עֵינָיו, וְאִתָּה
 אוֹמַר שְׁחֲרִי רוֹאָה בְּגִלּוֹי עֵינַיִם וּמִסְתַּכֵּל בְּכַבּוֹד
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

אָמַר לוֹ, אֲנִי אֶחָזֵר לְמוֹלָהּ, שְׁלִי וְשִׁלְךָ צָרִיךְ
 צִחּוֹת. וַיֵּדְאִי סוּדוֹת תּוֹרָה עֲלִיּוֹנִים, וְלֹא
 יכוֹלִים בְּנֵי אָדָם לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם. לָכֵן אָסוּר לְהִקְדִּים
 בְּדַבַּר תּוֹרָה עַד שִׁשְׁמַע דְּבַר וַיֵּדַע אוֹתוֹ עַל בְּרִיּוֹ.
 בָּאוּ לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמְרוּ דְּבַר לְפָנָיו.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ח) מָה אֲנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגו'.
 פָּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ שְׁמַמְנֵי הָעוֹלָם אָמְרוּ
 אוֹתוֹ בְּשָׁעָה שְׁעָלָה בְּרִצּוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְבָרָא אָדָם. קָרָא לְכַתּוּת כַּתּוּת שֶׁל מִלְאֲכֵי עֲלִיּוֹן
 וְהוֹשִׁיבֵם לְפָנָיו. אָמַר לָהֶם, אֲנִי רוֹצֵה לְבָרָא אָדָם.
 אָמְרוּ לְפָנָיו, (שם מט) וְאָדָם בִּיקָר בַּל יִלִּין וְגו'.

הושיט הקדוש ברוך הוא אצבעו ושרף אותם.
 הושיב בתות אחרות לפניו. אמר להם, אני רוצה
 לברא אדם. אמרו לפניו, ^(דף רח ע"א) מה אנוש כי
 תזכרנו? מה טיבו של אדם זה? אמר להם, בן
 אדם שיהיה בצלם שלנו, שיהיה חכמתו עליונה
 מחכמתכם.

ביון שברא אדם, וחתא, ויצא זכאי לפניו, באו
 עו"א ועו"ל, אמרו לפניו: פתחון פה יש
 לנו אליה, הרי בן אדם שעשית חטא לפניך! אמר
 להם: אלמלא תהיו מצויים אצלם וכו'. מה עשה
 הקדוש ברוך הוא? הפילם מדרגתם הקדושה
 מהשמים.

אמר רבי שמעון, כעת השבתי לשאלתכם,
 שבלעם אמר נפל וגלוי עינים. אם נאמר
 שלא היה כהן, ושבתים הנה משבח את עצמו -
 איך יכתב הקדוש ברוך הוא דבר כזה בתורה?!
 ואם דבר אמת הוא, איך ישתבח אותו רשע

בְּדַרְגָּה עֲלִיּוֹנָה עַל כָּל נְבִיאֵי הָאֲמֵת?! וְעוֹד, שְׁחֵרֵי
אֵין שׁוֹרָה קְדֻשָּׁה הָעֲלִיּוֹנָה, רַק בְּמָקוֹם הָרְאוּי לָהּ.

כָּעֵת חֲזַרְנוּ לְדַבֵּר הָרֵאשׁוֹן. אַחֲרֵי שֶׁהִפִּילָם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמְּקוֹמָם הַקְּדוֹשׁ, טָעוּ
אֲחֵר נְשׁוֹת הָעוֹלָם וְהִטְעוּ אֶת הָעוֹלָם. כָּאֵן יֵשׁ
לְהִסְתַּכֵּל, וְחֵרֵי כְּתוּב (תהלים קד) עֲשֵׂה מִלְּאֲכֵיזַר
רוּחֹת וְגו'. וְחֵרֵי מִלְּאֲכֵיזַר אֵלֹהֵי הַיּוֹם, אֵיךְ יִכְלוּ
לְהִתְקַיֵּם בְּאֶרֶץ? אֵלֶּא כֵּן וְרֵא, כָּל אֹתָם (מְלָכִים)
שְׁלֹמֶעֱלָה לֹא עוֹמְדִים וְלֹא יְכוּלִים לַעֲמֹד, רַק בְּאֹר
עֲלִיּוֹן שְׁמַאִיר לָהֶם וּמְקַיֵּם אֹתָם. וְאִם פּוֹסֵק מֵהֶם
אוֹתוֹ הָאֹר, לֹא יְכוּלִים לַעֲמֹד. כָּל שְׁכֵן אֹתָם
שֶׁהִפִּילָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִפְסִיק מֵהֶם אוֹתוֹ
הָאֹר שְׁלֹמֶעֱלָה שֶׁהִשְׁתַּנָּה זֵיוֹם. וּבְשִׁירְדוֹ וְשִׁלַּט
בָּהֶם אֹרֵי הָעוֹלָם, הִשְׁתַּנּוּ בְּדַרְגָּה אַחֲרָת.

כֵּן וְרֵא, הַמֶּן שֶׁתִּיָּה יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר, אוֹתוֹ
מִן תִּיָּה מִטַּל שְׁלֹמֶעֱלָה, שֶׁתִּיָּה יוֹרֵד מִהַעֲתִיק
הַנְּסֻתָר שֶׁל כָּל הַנְּסֻתָרִים. וּבְשֶׁתִּיָּה נֹחַת, תִּיָּה
אוֹרוֹ מֵאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִמֶּנּוּ נִזְוֵן שְׂדֵה

התפוחים ומלאכים עליונים. וכשהיה יורד למטה ושולט בו אויר העולם, היה מגלד נקפא, ומשתנה זיוו, ולא היה זיוו אלא כמו שכתוב (במדבר י"א) והמן כזרע נד הוא וגו', ולא יותר. וכל שכן המלאכים, כיון שיורדו ושולט בהם אויר, השתנו מאותה דרגה ראשונה שהיו בה.

מה עשה הקדוש ברוך הוא? ראה שהטעו את העולם, קשרם בשלשלאות ברזל בהר החשף. באיזה מקום יושבים? בעמק החר. הושיב את עז"א, וזרק חשף הפנים. משום שבאותה שעה שקשרם הקדוש ברוך הוא, התחזק והרניז כלפי מעלה, והקדוש ברוך הוא הפילו בעמק עד צוארו, וזרק חשף בפניו. עז"א ל שלא התחזק, הושיבו לפניו, והאיר לו החשף.

ובני העולם שיודעים מקומם, באים אליהם ומלמדים את בני האדם בשפים ונחשים וקסמים. ואותם תרי החשף נקראים תרי קדם. מה הטעם? משום שתחשף מקדים לאור, ומשום

זֶה הָרִי הַחֲשׂוֹךְ נִקְרָאִים תְּרֵרֵי קָדֶם. לָכֵן וּבְלָעָם
 לָמְדוּ מֵהֶם בְּשָׂפִים, וְהִינּוּ מֵה שְׂאֵמֶר בְּלָעָם, מִן
 אָרֶם יִנְחֵנִי בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב מִתְּרֵרֵי קָדֶם וְגו'.

בא וּרְאֵה, בְּלָעָם הָיָה מְשַׁבַּח אֶת עֲצֻמוֹ
 בְּמָקוֹם זֶה, וְאָמַר, נָאִם שִׁמְעַ אֲמַרִי אֵל
 וְגו'. מִשׁוֹם שְׂעוֹ"א וְעוֹא"ל אוֹמְרִים לְאוֹתָם בְּנֵי
 הָעוֹלָם מֵאוֹתָם דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים שְׂיִדְעוּ בַּתְּחִלָּה
 לְמַעַלָּה, וּמִדְּבָרִים מֵעוֹלָם הִקְדוּשׁ שְׁהָיוּ בּוֹ. זֶהוּ
 שְׂכַתוֹב שִׁמְעַ אֲמַרִי אֵל. לֹא כְּתוּב שׁוֹמְעַ קוֹל
 אֵל, אֶלָּא אֲמַרִי אֵל, אוֹתָן אֲמִירוֹת שְׂאוֹמְרִים
 בְּמִנּוּ. מִי שְׂבֵא מִהַשְׁעוֹר וְשׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ מֵאִיפֹה
 אָתָּה בָּא - אוֹמֵר: מִלְּשִׁמְעַ דְּבָרֵי הַמֶּלֶךְ הִקְדוּשׁ.
 כִּי נָאִם שִׁמְעַ אֲמַרִי אֵל. וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיוֹן,
 שְׁהָיָה יוֹדַע בְּשַׁעָה שְׁתֵּדִין תְּלוּי בְּעוֹלָם, וּמִכּוּן
 הַשַּׁעָה בְּכַשְׂפֵּיו.

אֲשֶׁר מִתְּוֵה שְׂדֵי יִתְוֵה. מֵה זֶה מִתְּוֵה שְׂדֵי? אֶלָּא
 הֵם נִפְל וְגִלּוּי עֵינַיִם. וְאֵלּוּ הֵם עוֹ"א
 וְעוֹא"ל. נִפְל - זֶה עוֹ"א, שְׁהַעֲמִיקוּ הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ

הוא בעמק החשף, ויושב בעמק עד צוארו כמו
 שאמרנו, וחשף נזרק בפניו, ולכן נקרא נפל. נפל
 פעם אחת מהשמים, ונפל פעם אחרת אחר כך
 בעמק החשף. עזא"ל - הוא גלוי עינים, שהרי לא
 נזרק חשף עליו, שלא התחזק ולא הרגיו למעלה
 כמו אותו שלמעלה. (דף רח ע"ב) ובלעם קרא להם מתזה
 שדי, שהם נפל וגלוי עינים.

ובאותו זמן לא נשאר בעולם מי שימצא
 לפניהם, פרט לו. ובכל יום היה נסתר
 באותם הרים עמהם. זהו שכתוב ינחני בלק מלך
 מואב מתררי קדם. מתררי קדם בודאי, ולא מארץ
 בני קדם.

אמר רבי שמעון, כמה פעמים אמרתי לך דבר
 זה, ולא מסתכלים החברים, שהרי הקדוש
 ברוך הוא לא משרה שכנתו, רק במקום קדוש,
 במקום שראוי להשרות עליו. וכן הקדוש ברוך
 הוא מכריז ואומר, (דברים יח) לא ימצא בך מעביר
 בנו וגו', והוא שפא (כא) להתערב אתם.

אֵלֶּא אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 קִדְשָׁם לְשָׂרוֹת בִּינֵיהֶם. וְהֵינּוּ מֵה שְׂפָתוֹב,
 (שם כג) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְחַלֵּף בְּקָרֵב מִחֲנֹף וְגו'.
 וּמִשׁוֹם שֶׁהוּא מִתְחַלֵּף בְּקָרֵב מִחֲנֹף, כָּתוּב וְהָיָה
 מִחֲנִיף קְדוּשׁ וְגו'. וְכָתוּב (ויקרא כ) וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים
 וְגו'. וְכָתוּב (שם יח) אֵל תִּטְמְאוּ בְּכָל אֵלֶּה וְגו'.
 וְכָתוּב (שם כ) וְאֶקֶץ בָּם וְגו'. שְׁלֵא יִכְלֹתִי לְקָרֵב
 אֲלֵיהֶם, וְהֲשִׂרוּ אוֹתִי בַחֲוִץ. אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל, וְאֲשֶׁרִי חֶלֶק הַנְּבִיאִים הַנְּאֻמָּנִים הַקְדוּשִׁים,
 שֶׁהֵם קְדוּשִׁים, וַיֵּשׁ לָהֶם חֶלֶק לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּקְדוּשָׁה
 הָעֲלִיזָה.

וְתִרְא הָאֲתוֹן אֶת מִלְאָךְ ה' נִצָּב בְּדֶרֶךְ וְתִרְבו
 שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ. (בְּדֶרֶךְ) בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁתְּהִי
 שׁוֹקֵעַ (נִמְצָא) בְּתוֹכָהּ. וְתִרְבו שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ, וְכִי אִם
 הוּא יֵצֵא מוּל הָאֲתוֹן הַזֶּה, לְשֵׁם מָה צָרִיךְ חֶרֶב?
 וְאִם הוּא יוֹצֵא מוּל בְּלָעָם, לָמָּה רָאִתָּה הָאֲתוֹן
 שָׁלוֹ, וְהוּא לֹא רָאָה? אֵלֶּא הַכֹּל תוֹדֵמֵן. אוֹתוֹ
 מִלְאָךְ מוֹדֵמֵן מוּל הָאֲתוֹן לְהוֹצִיָּאה מֵאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ
 שֶׁנִּמְצָא בָּהּ. וּבְמָה? בְּרַחֲמִים. וְהוֹדֵמֵן מוּל בְּלָעָם,

לְהַעֲנִישׁוּ עַל שְׂרָצָה לְלַכֵּת בְּרִשּׁוֹתָיו וְלֹא בְּרִשּׁוֹת
אַחֶרֶת (שְׁלֹמֶעֱלָה).

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּעֵת יֵשׁ לְשֹׂאֵל: אִם דְּבַרְיֵי הָיוּ
בְּאֵימֹס מְצֻד כְּתָרִים הַתְּחִתּוֹנִים וְלֹא מִמָּקוֹם
אַחֵר, לָמָּה כָּתוּב וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעָם וְגו',
וַיֹּאדָּם אֶת הַדְּבָר וְגו'? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, (בְּשֵׁבִיל יִשְׂרָאֵל חֲזוּ
הַמְּלָאָךְ לְדַבֵּר אִתּוֹ. שָׂאֵם תֵּאמְרוּ שְׁתַּקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא דַּבֵּר אִתּוֹ, וְהוּא אָמַר אָדָּם אֶת
הַדְּבָר וְגו' - חַס וְשְׁלוֹם! שְׁחַרְי אֹתוֹ מִלְּאָדָּם אָמַר לוֹ, וְאַפְסֵם אֶת הַדְּבָר וְגו'. שָׂאֵם
תֵּאמְרוּ, וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בְּלָעָם וְגו') כִּי לְמַדְתִּי, שְׁחַרְי אֱלֹהִים
שֶׁל כָּאֵן, כִּלְמִסְתָּר הָיָה. וְאֹתוֹ הוּא מְקוֹם שְׂכָא
מְצֻד דִּין תְּקֻשָּׁה שְׂכָוֹ אַחֲוִיִּים כַּח וְתַקְפוּ אֹתָם
כְּתָרִים תְּחִתּוֹנִים שְׂכָבְלָעָם הָיָה מִשְׁתַּמְשׁ כְּהֵם.
וּמִשּׁוֹם כִּי, וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעָם. וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים
אֶל בְּלָעָם. שְׁלַפְעָמִים נִקְרָא מִלְּאָדָּם בְּשֵׁם עֲלִיּוֹן.

וְתַטְּ הָאֵתוֹן מִן תְּדַרְדְּרָה, סְטָתָה מֵאֹתוֹ תְּדַרְדְּרָה,
שְׁתִּיתָה טְעוּנָה מְצֻד דִּין תְּקֻשָּׁה כְּנִגְד
יִשְׂרָאֵל. וּבִמָּה רָאָה בְלָעָם שְׁתִּיא סְטָתָה מֵאֹתוֹ
תְּדַרְדְּרָה? אֵלָּא כִּי אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׂאֵפְלוּ בְּדַרְדְּרָה

רצה להזיק לישראל בכח אתונו. וכיון שלא
עלתה בידו, מה כתוב? ויך את האתון במקל.
הטעין אותה והלביש אותה בירווי דין קשה וחזק.
זהו שכתוב במקל, במקל דוקא, שהוא דין קשה
תקיף. במקלו לא כתוב, אלא במקל.

צא וראה כמה תקיפה חכמת אותו רשע ותאותו
להזיק להם לישראל, שהוא השניח לצאת
מראות שלמעלה בגלל תאותו להתכבד ולהזיק
להם לישראל.

ויעמד מלאך ה' במשעול הכרמים וגו'. מה
כתוב למעלה? בהתחלה כתוב ותט
האתון מן הדרך ותלך בשדה. ותלך בדרך ישר,
מצד השדה, (התעוררה) ונטתה ממה שהיה בה.
ויך בלעם את האתון להטתה הדרך, להסוותה
מאותו דרך של השדה. אמר רבי יוסי, בין
המלאך ובין בלעם היתה האתון במצוקה. אחר
כך ראה בלעם שלא היה יכול, אז ויך את
האתון במקל, כמו שנתפאר.

וַיַּעֲמֵד מִלֶּאֱדָה ה' וְגו'. אָמַר רַבִּי אֲבָא, כַּמָּה יֵשׁ
 לָנוּ לְהַסְתַּכֵּל בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה. פְּסוּקִים
 אֵלּוּ רְמוּזִים ^(דף רט ע"א) בְּחֻכְמָה עֲלִיּוֹנָה. וְכִי לְחֻנָּם יֵצֵא
 מִלֶּאֱדָה זֶה לְהִרְאוֹת לְאַתּוֹן אַחַת, אִם לְעֵמֶד מוֹלָה
 בֵּין הַכְּרָמִים פַּעַם כָּאֵן וּפַעַם כָּאֵן? אֵלֶּא הַכֹּל סוּד
 עֲלִיּוֹן הוּא, וְהַכֹּל רָצָה הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא כִּדְי
 לְהִגֵּן עַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִשְׁלֹטוּ בָּהֶם מִיָּנִים רָעִים,
 מִשּׁוּם שֶׁהֵם חֻלְקוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא.

וַיַּעֲמֵד מִלֶּאֱדָה ה' וְגו'. לְמַדְנֵנוּ, מִצַּד הָאֲמָא,
 כִּשְׁהִיא מִתְעַטְּרָת, יוֹצְאִים בְּעֵטְרוֹתֶיהָ
 אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת צְדָדִים תְּקוּקִים בְּתַכְשִׁיטֶיהָ.
 וּכְשֶׁרוֹצָה לְהוֹדִיג בַּמֶּלֶךְ, מִתְעַטְּרָת בְּעֵטְרָה אַחַת
 שֶׁל אַרְבַּעַה גִּוְנִים. אוֹתָם גִּוְנִים לוֹהֲטִים בְּאַרְבַּעַת
 צְדָדֵי הָעוֹלָם, כֹּל גִּוּן וְגִוּן לוֹהֵט שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים
 בְּאוֹתוֹ צַד, שֶׁהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר תְּחוּמִים תְּקוּקִים,
 וְנִכְנָסִים וְנִכְלָלִים בְּשְׁנַיִם עֶשֶׂר אַחֲרִים.

בְּרֵאשׁ הַעֲטָרָה יֵשׁ אַרְבַּע חוּמוֹת לְאַרְבַּעַה
 צְדָדִים, וְהֵם מְגִדְלוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר

השירים ה) מַגְדָּלוֹת מְרַקְחִים. מַה זֶה מְרַקְחִים? כְּמוֹ
 עֲנַנֵּי־אֵמֶר (שם ג) מִכָּל אֲבֻקַּת רוּכַל. וְעַל כָּל מַגְדָּל
 וּמַגְדָּל שְׁלֵשָׁה פְתָחִים קְבוּעִים בְּאַבְנֵים טוֹבוֹת
 מִכָּל צַד וְצַד. עֲטָרָה זוֹ מְאִירָה (טְהוֹרָה) (טְמִירָה)
 בְּדִלּוּגִים שָׁל אוֹפִיר בְּשָׁבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ
 שְׁפָתוֹב (ישעיה יג) אוֹקִיר אֲנוּשׁ מִפּוֹ וְגו'.

תַּחַת הָעֲטָרָה הַלְוִיִּים וְגַי זָהָב סְבִיבוֹתֶיהָ, זָג זָהָב
 מִצַּד זֶה, וְזָג זָהָב מִצַּד זֶה, וְרִמּוֹן אַחֵד. (בְּתוֹךְ)
 כְּגוֹן אוֹתוֹ רִמּוֹן יֵשׁ אֶלֶף זָגִים, וְכָל זָג מֵהֶם לוֹהֵט
 בְּאֵדָם וְלָבָן. אוֹתוֹ רִמּוֹן נִחְלָק לְאַרְבָּעָה חֲלָקִים,
 וַיֵּשׁ פֶּתַח לְרֵאוֹת וְגַי. שְׁלֵשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה
 זָגִים לְצַד זֶה, וְכֵן לְכָל צַד וְצַד, עַד שְׁלוֹחֵטִים
 אַרְבָּעָה צַדֵּי הָעוֹלָם מִמֶּרְאֵה כָּל פֶּלֶח וּפְלִח, וְהֵם
 נִקְרָאִים פֶּלֶח הַרְמוֹן, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד)
 כְּפֶלֶח הַרְמוֹן רַקְתָּךְ מִכַּעַד לְצַמְתָּךְ.

אַרְבָּעָה גִלְגָּלִים בְּפִלְחֵי אַרְבַּע תְּזוּיוֹת לוֹקְחִים
 בְּגִלְגוּל אֶת אוֹתָהּ עֲטָרָה, וּבְשְׁלוֹקְחִים
 אוֹתָהּ, מוֹדַקְפִּים לְמַעְלָה. עַד שְׁמַנְיָעִים לְגִלְגוּל

פָּלַח הָעֲלִיּוֹן, שְׁנוּהֵם יוֹמָם וְלַיְלָה, מִתְחַפְּרִים כָּל
 אוֹתָם פְּלָחִים, וְלוֹקְחִים הָעֶמְטָרָה וְזוֹקְפִים אוֹתָהּ.
 וְקוֹל אוֹתָם הַגְּלִגְלִים נִשְׁמָע בְּכָל הָרְקִיעִים. לְקוֹל
 נְעִימוֹתָם רוֹעֲשִׁים כָּל כַּחוֹת הַשָּׁמַיִם, וְכֻלָּם
 שׂוֹאֲלִים זֶה לָזֶה, עַד שֶׁכֻּלָּם אוֹמְרִים: (יחזקאל ג) בְּרוּךְ
 כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

בְּשִׁמְזוּדֵי הַמַּלְאָךְ בַּמְּלָכָה, עוֹלָה עֶמְטָרָה זו
 וּמִתְיַשְׁבֶּת בְּרֹאשׁ הַמְּלָכָה, וְאִזּו יוֹרֶדֶת
 עֶמְטָרָה אַחַת עֲלִיּוֹנָה קְבוּעָה שָׁל כָּל אֶבֶן טוֹבָה,
 וְכִפְתּוֹר וּפְרָח סְבִיבָה. בְּשִׁשָּׁה גְּלִגְלִים בָּאָה לְשִׁשָּׁה
 צִדֵּי הָעוֹלָם, שֵׁשׁ בְּנֵי נֶשֶׁר לוֹקְחִים אוֹתָהּ.
 בַּפְּלָחִיהָ חֲמוּשִׁים (פְּלָחִי) עֲנָבִים סְבִיבָה שֶׁחֲקָקָה בָּהּ
 הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה, קְבוּעִים בְּאֶבֶן טוֹבָה, לְבֵן וְאָדָם,
 יָרֵק וְשָׁחַר, תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן. שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ
 עֶשְׂרֵה זְוִיּוֹת לְכָל צַד וְצַד.

אֵלֶּף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת מְגֻדִים לְכָל צַד וְצַד, וְכָל
 מְגֻדִל וּמְגֻדִל הָרִים קְבוּעִים. פּוֹרְחִים
 לְמַעְלָה, נִשְׁאָבִים בְּכַתְנֹת (בְּשִׁלְחִין) הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה

בְּשֶׁמֶן מִשְׁחָה שָׁלָה. אִזְ הָאֵמָא בְּלַחֲשׁ מִשְׁפִּיעָה
 מִתְּנִיחָה עַל־יְנִיחָה, וְשׁוֹלְחָתָה וְקוֹבְעָתָה אֹתָם בְּאוֹתָהּ
 הָעֵטְרָה. אַחֲרַיְכִי כִּדְ מִשְׁפִּיעָה נְחִלֵי שֶׁמֶן מִשְׁחָתָה קִדְשׁ
 עַל רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, וּמִהֲרֹאשׁ יוֹרֵד אוֹתוֹ שֶׁמֶן טוֹב
 עַל־יְנִיחָה עַל וְקִנּוּ הַמְּכַבֵּד, וּמִשְׁמֵם שׁוֹפֵעַ עַל אֹתָם
 לְבוֹשֵׁי הַמֶּלֶךְ. וְהוּא שְׁכֵתוֹב (תהלים קלג) בְּשֶׁמֶן הַטּוֹב
 עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזֶּקֶן וְגו'.

אַחֲרַיְכִי כִּדְ חוֹזֶרֶת הָעֵטְרָה, וּמִעֵטְרָתָה אֹתָהּ הָאֵם
 הָעֵלְיוֹנָה בְּאוֹתָהּ עֵטְרָה, וּפּוֹרְשֵׁת אֹתָהּ
 עַל־יְנִיחָה וְעַל הַמֶּלֶכָה, לְבוֹשֵׁי כְבוֹד בְּאוֹתָהּ עֵטְרָה. וְאִז
 נִשְׁמַע קוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, (שיר השירים ג) צְאִינָה
 וּרְאִינָה וְגו'. אִזְ חֲדוּחָה הִיא בְּכָל בְּנֵי הַמֶּלֶךְ. וּמִי
 הֵם? כָּל אֹתָם שְׁכָאוּ מֵצַד יִשְׂרָאֵל, שְׁחֲרֵי לֹא
 מוֹדוּנִים בָּהֶם וְלֹא עוֹמְדִים עִמָּהֶם, פָּרַט לְאוֹתָם
 יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי הַבַּיִת וּמִשְׁמָשִׁים אוֹתָם. וְאִז
 בְּרָכוֹת שִׁיזְעָאוֹת מֵהֶם, שָׁל יִשְׂרָאֵל הֵן.

וְיִשְׂרָאֵל לֹזְקִיחִים הַכֹּל, וְשׁוֹלְחִים חֶלֶק מִמֶּנּוּ
 לְשָׂאֵר הָעַמִּים, וּמֵאוֹתוֹ חֶלֶק נְזוּנִים כָּל

אותם העמים. ולמדנו, מבין צדדי חלקם של הממנים על שאר העמים יוצא ^(דף רט ע"ב) שביל דקיק אחד שממש נשפך חלק לאותם תחתונים, ומשם נפרד לבמה צדדים. ולזה קוראים תמצית, שיוצאת מצד הארץ הקדושה.

ועל זה כל העולם שותה מתמצית ארץ ישראל. מי זו ארץ ישראל? הרי בארנו. ובין למעלה ובין למטה, כל אותם שאר עמים עובדי כוכבים ומזלות לא נזונים אלא מאותה תמצית. ואל תאמר שהם בלבדם, אלא אכלו אותם בתרים תחתונים שותים מאותה תמצית. וזהו במשעול הכרמים, שביל מגדולי שאר העמים שמתכרבים ממנו.

כשראה אותו מלאך שבלעם מסטה את האתון לאותו שביל, שכתוב להטתה תדרה, מיד - ויעמד מלאך ה' במשעול הכרמים, להסתיר השביל, שלא יסתיעו בו שאר עמים עובדי כוכבים ומזלות ואותם בתרים תחתונים. והלכה

זו, כִּזוּ שְׂאֵמֵר רַבִּי יִצְחָק. כְּתוּב (שיר השירים א) שְׁלֹמֹנִי
 נִמְרָה וְגו', לְשֹׁמֵר וּלְכֹרֵךְ אֶת שְׂאֵר הָעַמִּים בְּנִלּוֹת.
 וַיִּשְׂרְאֵל שָׂהֵם כְּרַמֵּי שְׂלִי - לֹא נִמְרָתִי, מִשּׁוֹם שָׂהֵם
 בְּנִלּוֹת וְלֹא מִתְּכַרְכִּים כְּרֵאוּי.

גִּידֵר מְזִה וְגִידֵר מְזִה. אָמַר רַבִּי אַבְיָ, אֵיךְ יִכּוֹל
 אוֹתוֹ מִלְּאֹךְ לְהַסְתִּיר אוֹתוֹ הַשְּׂבִיל? אֵלֶּה
 מִשּׁוֹם שְׁסִינְעֵי אַחֲרֵי הָיָה לוֹ, הִקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
 וּכְנֻסֵת יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַתּוֹרָה סִיעָה לוֹ,
 שְׂכַתוּב (שמות לב) מְזִה וּמְזִה הֵם כְּתָבִים.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַה כְּתוּב? וַתֵּרָא הָאֶתּוֹן וְגו',
 וַתִּלְחֹץ אֶל הַקִּיר. מַה זֶה וַתִּלְחֹץ אֶל
 הַקִּיר? כְּמוֹ שְׂנֵאֵמֵר (ישעיה כב) מְקַרְקַר קִיר וְגו'. קִיר
 - פְּטָרוֹן, אוֹתוֹ שְׁשׁוּלֵט עֲלֵיהֶם. וַתִּלְחֹץ אֶת רִגְלָהּ
 בְּלָעַם אֶל הַקִּיר, הִיא לֹא נִתְּנָה לוֹ כֹּלל סִינְעֵי.
 וּבְמִצּוּקָה (וְרִקְהָ) הַנִּיחָה (שְׁלֶחָה) אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ קִיר
 וְרִמּוֹה לוֹ זֶה. אִזּוֹ וַיִּסָּף לְהַכְתֵּתָהּ, בַּצֵּד תְּזִהָ.

וַיִּוָּסֵף מִלְּאֹךְ ה' עֲבוּר וַיַּעֲמֵד בְּמִקּוֹם צָר וְגו'.
 בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַסְתִּיר לָהּ כָּל הַדְּרָכִים וְכָל

הסיועים, שלא נמצא בה סיוע מכל צד שבעולם.
 אז ותרפין תחת בלעם. כשראה בלעם שלא היה
 יכול, מה כתוב? ויחר אף בלעם ויך את האתון
 במקל, כמו שנתפאר, שחתקונה והלבישה בירווי
 דין קשה ותקוף.

ויפתח ה' את פי האתון וגו'. זה אחד מאותם
 דברים שנבראו ערב שבת בין השמשות.
 אמר רבי יצחק, מה הגדלה הזו לבלעם או לאתון
 או לישראל בדברים הללו? אמר רבי יוסי, שצחקו
 עליו אותם גדולים שהיו עמו, וכשהגיעו לבלק,
 אמרו לו: וכי לשוטה תהיה שלחת לכהד? לא
 תמצא בו ממש ולא בדבריו. ובאותו דבור של
 האתון התפנה מכבודו. רבי חייא אמר, אלמלא
 לא אמרה האתון את זה, לא השאיר בלעם אותו
 שלו, ובדברי האתון ידע שנשפר כחו.

רבי אבא שאל, כתוב (במדבר מז) ונתפתח הארץ וגו',
 וכתוב ויפתח ה' את פי וגו'. מה שונה ארץ
 מאתון שלא כתוב בה ויפתח ה' את פי הארץ?

אֵלֶּא שָׁם מִשָּׁה גָזַר עַל הַפֶּה, וּפְתַחַה וְעִשְׂתָּה
הָאָרֶץ אֶת מִצְוֹת מִשָּׁה, וְלֹא נָאֵה שְׁהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ
הוּא יַעֲבֹר מִצְוֹתוֹ, שְׁהֲרִי מִשָּׁה גָזַר וְצוּה, וּפְצַתָּה
הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ. וְלָכֵן הִיא עֹשֶׂתָּה מִצְוֹתוֹ, שְׁכַתוֹב
וּתְפַתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ. אֲבָל כָּאֵן לֹא נִמְצָא מִי
שְׁגִיזָר, אֵלֶּא רְצוֹן הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא הָיָה, וְהוֹאִיל
וְרְצוֹנוֹ הָיָה בְּכֹה, כְּתוֹב וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתוֹן.
מִמֶּנּוּ כָּא תְדַבֵּר, וּמִמֶּנּוּ נִמְצָא.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הִסְתַּפַּלְתִּי בְּפִרְשָׁה זוּ וּבְדַבָּרִים
הֶלְלוּ, וְנִרְאָה שְׁאֵלוֹ דְּבָרִים שְׁלֵא צְרִיכִים.
וְכִי מֵאַחַר שְׁכַתוֹב וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתוֹן, צְרִיךְ
לְהִיזוֹת דְּבָרִים הֶלְלוּ דְּבָרִים מְעַלִּים, דְּבָרֵי חֲכָמָה?!
וְאִם כְּמוֹ שְׁהַתְעוּרְרוּ חֲבֵרֵינוּ, שְׁהוּא מְשַׁתְּבַח
שְׁסוּסָתוֹ רוּעָה בְּאָחוּ, וְהִיא שְׁבָה וְאוּמָרָת: הֵלֹא
אֲנִכִּי אֲתִנְךָ - מִכָּאֵן הָיָה לָּהּ לְפִתְחָ! וְהִיא לֹא
פְתַחַה, אֵלֶּא - מָה עָשִׂיתִי לָךְ. וְאִם כֹּה, לָמָּה מָרַח
הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא לְפִתְחָ אֶת פִּיהָ בְּדַבָּרִים הֶלְלוּ?

אמר רבי אבא, ודאי בדברים הללו למדנו על
 דעת בלעם שאינו כדאי לשרות עליו רוח
 הקדש. ולמדנו שחרי אין באתונו יכלת להזיק או
 להיטיב. (דף רי ע"א) ולמדנו מאתון זו שחרי אין פח
 בבהמות להשרות עליהן דעת שלמה. בא תראה,
 בלעם, באותו דבור של אתונו ובאותה דעת
 מפשה לא יכול לעמד. בדעת עליונה על אחת
 כמה וכמה.

ותאמר לבלעם מה עשיתי לך. וכי ברשותי הנה
 לעשות טוב ורע? לא. שחרי בהמות לא
 מתנהגות אלא כמה שפנהינים אותן. ואף על גב
 שאותה אתון בעמק (במצוקה) יותר, זה לא ברשותה,
 שחרי הוא הטעינה בכשפיו, ועומדת ברשותו.

ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי. הנה לו
 לצחק מפנה, והוא השיב כמפשות
 דבריה לעמתה. אז צחקו מפנו, ונתנה קל
 בעיניהם, וידעו שהוא שוטה. ומה אמר? כי
 התעללת בי לו יש חרב בידי. אמרו: שוטה זה

יכול להשמיר עמים בפיו, איך לא יכול להשמיר את אתוננו והוא צריך חרב?! ולמדנו שאין פח בפיהמות להשרות עליהן רוח אחרת. שאם יאמרו בני אדם, אם ידברו הפיהמות פמה דעת שלם יוציאו לעולם - צא ולמד מאתון זו, שחרי הקדוש ברוך הוא פתח פיה, ראה דבריה.

ויהי בפקר וינח בלק את בלעם וגו'. רבי יצחק אמר, בלק היה חכם בכשפים יותר מבלעם, פרט שלא היה מבין השעה לקלל. משל וכו'. משום כן, וינח בלק את בלעם וגו'. הוא היה מתקין אותו ואוחזו לכל.

ויעלהו פמות בעל. מה זה ויעלהו פמות בעל? אלא השגיח בכשפיו באיזה צד יאחז בהם, ומצא שעתידים ישראל לעשות פמות ולעבד לבעל, כמו שכתוב, וילכו אחרי הבעל. וירא משם קצה העם, ראה את גדולי העם ומלכם שעובדים לו, כמו שכתוב (מלכים א יח) ויקראו בשם הבעל, וכתוב (שם) אם ה' האלהים וגו'. כיון שראה

בלעם שעתידים ישראל לזה, מיד - ויאמר בלעם
אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחות.

רבי יוסי ורבי יהודה. אחד אמר, פנגד מזבחות
של הראשונים הקריב אותם שבעה מזבחות.
ואחד אמר, בחכמה עשה הכל, ומצא שחלק
ישראל בשבע דרגות נקשרו. ומשום זה סדר
שבעה מזבחות.

לאדם שהיה לו אהוב אחד שהשאיר לו אביו,
ובני אדם פחדו להתקוטט עמו בגלל אותו
אוהב. לָיָמִים בָּא אָדָם אֶחָד וְרָצָה לְעֹזֵר קְטָטָה
עִמוֹ. אָמַר: מָה אֶעֱשֶׂה? אִם אֶעִיר קְטָטָה עִמוֹ, הֲרִי
אוֹתוֹ אוֹהֵב שֶׁקְּשׁוֹר אֵתוֹ, וְאֲנִי לֹא אוֹכֵל. אָמַר:
מָה אֶעֱשֶׂה? שָׁלַח דּוֹרוֹן לְאוֹתוֹ אוֹהֵב. אָמַר אוֹתוֹ
אוֹהֵב: וְכִי מָה יֵשׁ לְאִישׁ הַזֶּה אֵתִי?! יִדְעֵתִי שְׂוָה
בְּגִלְלֵי אוֹתוֹ בֶּן אֶהוּבִי. אָמַר: דּוֹרוֹן זֶה לֹא יִכְנַס
לְפָנַי. וְרָקוּ אוֹתוֹ לְכֹלָבִים שִׁיאֲכֹלוּהוּ.

בן בלעם בא לעזרר קטטה בישראל, וראה שלא
יכול, בגלל אותו אוהב עליון שלהם. (במו שניאמר

(משלי כו) רַעַף וְרַע אָבִיךָ אֶל תַּעֲזֹב (מתחיל לְתַקֵּן לְפָנָיו דּוֹרוֹן.
אָמַר תִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! וּמַה יֵּשׁ לָךְ אֵלָי?!
אֶתָּה רוּצָה לְהוֹדוֹת אֵתִי? תְּרִי דּוֹרוֹנָךְ מִזְמַן
לְכַלְבִּים. בֵּא וּרְאֵה מַה פָּתוּב, וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל
בְּלָעָם. וְאָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, לְשׁוֹן קָרִי וְטַמְאָה.
דּוֹרוֹנָךְ יִמָּסַר לְאַלְהָה וְלֹא יִכָּנַס לְפָנָי.

רַבִּי אַבְאָה אָמַר, וַיִּקָּר - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמו) לְפָנָי
קָרְתוּ מִי יַעֲמֵד. הוּא הָיָה עֲתִיד שֶׁבִּאֲוֹתוֹ דּוֹרוֹן
יֻכַּל לְיִשְׂרָאֵל. מַה פָּתוּב? וַיִּקָּר אֱלֹהִים. קָרַד עֲצָמוֹ
מִמֶּה שֶׁהָיָה חוֹשֵׁב, וַיִּקָּר אֱלֹהִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָאֵר,
שֶׁהַתְּעוּרָר עָלָיו מֵצַד הַטְּמָאָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיִּקָּר - בְּלָעָם חָשַׁב שֶׁבִּאֲוֹתוֹ
דּוֹרוֹן יִכָּנַס לְהַזִּיק אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַתְּקוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא עָקַר אוֹתוֹ מִלְּפָנָי אוֹתוֹ דּוֹרוֹן. וְעָקַר אֶת
בְּלָעָם מִמֶּה שֶׁחָשַׁב, וְעָקַר (אוֹתוֹ מֵאוֹתָהּ דְרָגָה) אֶת אוֹתָהּ
דְרָגָה. וְהוּא שֶׁפָּתוּב וַיִּקָּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) יִקְרוּחַ
עַרְבֵי נַחַל. אָמַר לוֹ: רָשָׁע! אֵינְךָ כְּדָאֵי לְהַתְּקַשֵּׁר
אֵלָי (דף רי ע"ב) וְלִהְיוֹת יִכָּנַס לְפָנָי. דּוֹרוֹנָךְ נִמְסָר לְכַלְבִּים.

אמר רבי שמעון, בא ראה, רשע זה היה געל הכל, שלא תמצא בכל הפרשה חזו ויאמר ה' אל בלעם, או וידבר ה', חם ושלום. מה פתוב? וישם ה' דבר בפני בלעם וגו', פמי ישם מחסום בפני החמור שלא יסטה פאן או פאן. פך - וישם ה' דבר בפני וגו'.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: רשע! אתה חושב שעל ידך תהיה ותתקיים ברכה בכני או ההפך - לא צריכים הם לך, פמו שאומרים לצרעה וכו'. אלא אתה שוב אל בלק, וכשתפתח פיך, לא יהיה ברשותך. ולא בפיו תלוי הדבור, אלא וכה תדבר. הרי כה, שעתיך לברכם כה, תדבר ברבת פני, שכתפתח פיך היא תדבר מלים להתקיים על פני, שלא אשאיר דברים לך.

בא וראה שפך הוא. פיון שפא בלק, ובלק שמע כל אותם דברים, הנה חושב שמפי בלעם יצאו, ואמר: לקב איבי לקחתיך. אמר בלעם: קח בשפים אלו פיך, כדי לעבב פאן את חפה הזאת.

וְאִם תִּוְכַל לְעֵצְבָהּ (לְעֵקְרָהּ) בְּכַשְׁפִּים הַלְלוּ, אֲנִי
אֵעֱקֹר אֹתָהּ מֵאוֹתָם דְּבָרִים שְׁהִיא אֹמְרָה.

מַה כָּתוּב? הַתִּיַצַּב כַּה עַל עֲלֹתְךָ. כֹּה וּבְכַשְׁפִּים
הַלְלוּ תֵעֲצֵב אֹתָהּ, וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כַּה. כְּלוּמָר,
אֵעֱקֹר אֹתָהּ מִהַדְּבָרִים הַלְלוּ. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ
כְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! אֲנִי אֵעֱקֹר אֹתְךָ! מַה כָּתוּב
אֲחֵרָיו? וַיִּקְרַ אֱלֹהִים אֶל בְּלָעָם. וְאוֹתוֹ דְּבַר הַרִים
קוֹל בְּדַבּוּרִים שָׁל כַּה. וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל בְּלָק וְכַה
תְּדַבֵּר. כַּה תְּדַבֵּר בְּיַדְּאִי.

בִּיא וְרֵאָה, בַּתְּחִלָּה לֹא כָתוּב הַתִּיַצַּב כַּה עַל
עֲלֹתְךָ, אֲלֹא הַתִּיַצַּב עַל עֲלֹתְךָ וַיֵּלֶכְהָ אֲוִלִי
יִקְרָה ה' לְקִרְאָתִי. בִּיּוֹן שְׂרָאָה שְׁכַה אֹמְרָה אֹתָן
בְּרַכּוֹת, אִזּו אֹמֶר, הַתִּיַצַּב כַּה עַל עֲלֹתְךָ וְאֲנֹכִי
אֶקְרָה כַּה.

לְכָה אָרָה לִי יַעֲקֹב, כְּלוּמָר לְקַט. רַבִּי יוֹסִי אֹמֶר,
זֶרֶק אֹתָם מֵאוֹתָהּ דְּרָגָה שְׁהֵם עוֹמְדִים כַּה,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל א' ב) צָרָה אֹרָה. אֹמֶר, אִם
תִּוְכַל לְזַרֵק (אֹתָם מֵאוֹתָהּ דְּרָגָה) אֶת אֹתָהּ דְּרָגָה

שְׁלָחֵם, הָרִי בָלָם יַעֲקֹרוּ מִהָעוֹלָם. וּלְכֹה זַעֲמָה
יִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל שְׁלִמְעָלָה, שְׂיִמְצֵא רִגְזוֹ לְפָנָיו,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ז) וַיֹּאֵל זַעֵם בְּכָל יוֹם.

כִּי מִרְאֵשׁ צָרִים וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִרְאֵשׁ צָרִים
- אֵלֹהֵי הַמַּאֲבֹת, שְׁכַתוֹב (ישעיה נא) הַבִּיטוּ אֶל
צוּר הַצְּבָתָם. וּמִגְבָּעוֹת אֲשׁוּרָנוּ - אֵלֹהֵי הָאֲמָהוֹת.
בֵּין מִצַּד זֶה בֵּין מִצַּד זֶה לֹא יְכוּלִים לְהִתְקַלֵּל.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, כִּי מִרְאֵשׁ צָרִים - מִי יְכוּל
לְיִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי הוּא אֲחִיו מִרְאֵשׁ שְׁכָל
הַצְּוֹרִים יוֹצְאִים. וּמִי אֵלֹהֵי צָרִים? גְּבוּרֹת, שְׁהָרִי
כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים מֵאוֹתָן גְּבוּרֹת, וְהֵם
נִאֲחָזִים בָּהֶן. וּמִגְבָּעוֹת אֲשׁוּרָנוּ - אֵלֹהֵי שְׂאֵר
הַמַּחֲנוֹת (בְּתָרִים) שְׂאֲחָזִים בָּהֶם. הֵן עִם לְבָדָד וְגו',
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) ה' בָּדָד יִגְחָנוּ.

מִי מָנַח עֵפֶר יַעֲקֹב וְגו', הָרִי פִרְשׁוּהוּ. אֵלֶּא אָמַר
רַבִּי יוֹסֵי, שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן - יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.
בְּתַחֲלָה יַעֲקֹב, וְאַחֵר כֹּךְ יִשְׂרָאֵל. וַאֲפֹ עַל גַּב

שֶׁחֶבֶל אֶחָד - שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן, שְׁתֵּי דְרָגָה עֲלִיוֹנָה
היא יִשְׂרָאֵל.

מִי מָנָה עֵפֶר יַעֲקֹב וְגו'. לְמַטָּה, מַה זֶה עֵפֶר? רַבִּי
שְׂמֵעוֹן אָמַר, זֶה שְׂפָתוֹב בּוֹ (ישעיה מא) יִתֵּן כְּעֵפֶר
חֲרָבוֹ וְגו'. מִי חֲרָבוֹ? הֲרֵי יְדוּעַ, שְׂפָתוֹב (שם לד) חֲרָב
לֹה' מְלֶאֶה דָם. עֵפֶר, אוֹתוֹ מְקוֹם שְׂמֵמָנוּ נִבְרָא
אָדָם הָרֵאשׁוֹן, שְׂפָתוֹב (בראשית ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים
אֶת הָאָדָם עֵפֶר וְגו'. וּמֵאוֹתוֹ עֵפֶר כִּפְּהַ חִילוֹת
וּכְפָה מַחֲנוֹת יֵצְאוּ, כִּפְּהַ שְׁלֵהָבוֹת, כִּפְּהַ שׁוֹמְרֵי
חֹק וּמְנַהֲגִים, כִּפְּהַ חֲצִים, כִּפְּהַ פְּלִיסְטִינָאוֹת, כִּפְּהַ
רַמְחִים וְחֲרָבוֹת וְכִלֵּי זִין נִמְצְאוּ מֵאוֹתוֹ עֵפֶר. מִי
מָנָה, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (איוב כה) הַיֵּשׁ מִסֵּפֶר לְגִדּוּדָיו.

וּמִסֵּפֶר אֶת רַבֵּעַ יִשְׂרָאֵל. רַבֵּעַ יִשְׂרָאֵל הִיא ה"א,
וְדָבָר אֶחָד הִיא. רַבֵּעַ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
שְׂנַאֲמַר (שמות כג) רִבִּץ תַּחַת מִשְׁאוֹ, רַבִּיעַ. זֶהוּ
שְׂפָתוֹב (שיר השירים ג) מִטָּתוֹ שָׁלְשָׁלְמָה. דָּבָר אֶחָד רַבֵּעַ
- כְּמוֹ רַבִּיעִית מִיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה, רַבֵּעַ נִבְרָא לְפִי

הַכְּתָרִים מִשְׁמַע דְּזוּר, שְׁחֵוּא רְגַל רְבִיעִית שָׁל
הַכֶּסֶּא.

דְּבַר אַחַר מִי מָנָה עֵפֶר יַעֲקֹב וְגו' - כָּל אֱלוֹ
שְׁחֵשׁוּבִים עֵפֶר, כְּמוֹ שְׂפֵאֲרָנוּ. וּמִסְפָּר אֶת
רַבֵּעַ יִשְׂרָאֵל, שְׁכַתוּב הִיֵּשׁ מִסְפָּר לְגִדּוּדָיו. רַבֵּעַ
יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ (דף ריא ע"א) שְׂפֵאֲרָנוּ. דְּבַר אַחַר מִי מָנָה
עֵפֶר - אֱלוֹ מִצְוֹת שֶׁהֵם בְּעֵפֶר, בְּזִרְיָעָה, בְּנִטְיָעָה,
בְּקִצְיָרָה, וְהֵרִי פִרְשׁוּהָ הַחֲבָרִים. וּמִסְפָּר אֶת רַבֵּעַ,
כְּמוֹ שְׂפֵאֲמֵר (ויקרא יא) בְּהַמִּתְדָּ לֹא תִרְבִּיעַ. (אמר רבי

אבא, בלק חכם הנה בבשפיו בבלעם, פרט שלא ידע לבנו השעיה לקלל).

וַיִּשְׂאֵ מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר. וַיִּדְבַּר לֹא כְּתוּב. מַה זֶה וַיִּשְׂאֵ
מִשְׁלוֹ? רַבִּי חֵיִיא אָמַר, הוּא הָיָה מֵרִים קוֹל
לְאוֹתוֹ מְדַבֵּר, וַיִּשְׂאֵ מִשְׁלוֹ בְּלָעָם. וַיֹּאמֶר חֵבָה
הַזֹּאת, כְּמוֹ שְׁכַתוּב וְכֹה תִדְבַּר, וַאֲמִירָה הִיא
מִמָּנָה.

בֵּיא וּרְאֵה, כִּיזֶן שְׂרָאָה בְּלָעָם שְׂכַבְל כְּשִׁפְיוֹ וּבְכָל
אוֹתוֹ דּוֹרוֹן לֹא יָכֹל לַעֲקֹר אֶת אוֹתָהּ כֹּה,
כְּמוֹ שְׂפֵאֲמֵר וַאֲנֹכִי אֶקְרָה כֹּה, אֶעֱקֹר אֶת חֵבָה

הזאת - אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! אַתָּה
 סְבוּר לַעֲקֹר אוֹתָהּ?! אֲנִי אֶעֱקֹר אוֹתָךְ
 מִשְׁלֹשְׁלוֹתֶיךָ. מַה כְּתוּב? וַיִּקֶּר אֱלֹהִים אֶל בְּלָעָם,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. אַחַר כֵּן, בִּיּוֹן שְׂרָאָה שְׁלֵא יְכַל, חוֹר
 וְאָמַר, וּבִרְךָ וְלֹא אֲשִׁיבָנָה. וְלֹא אֲשִׁיבָנוּ חָה צְרִיךְ
 לוֹ לֹאמַר! אֵלָּא וְדַאי וְלֹא אֲשִׁיבָנָה לְאוֹתָהּ שְׁכַתוּב
 עָלֶיהָ כ"ה, וְכַה תְּדַבֵּר. אֲנִי יְכוּל לְהַחְזִירָהּ.

אָמַר בְּלָעָם: בְּשֵׁתֵי דְרָגוֹת רְצִיתִי לְהַכְנִים בָּהֶם;
 רְצִיתִי לְהַכְנִים בָּהֶם מִדְּרָגַת יַעֲקֹב וְלֹא
 יְכַלְתִּי. רְצִיתִי לְהַכְנִים בָּהֶם מִצַּד אַחַר שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 וְלֹא יְכַלְתִּי. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁשִׁים זָה אוֹ זָה לֹא
 נִקְשָׁר בְּמִינִים רָעִים. זָהוּ שְׁכַתוּב לֹא הִבִּיט אֶזְנוֹ
 בְּיַעֲקֹב וְגו'.

לְמַדְנֵנוּ, שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן: גַּחֲשׁ וְקָסָם. כְּנִגְדָן - עָמַל
 וְאֶזְנוֹ. אָמַר בְּלָעָם: חֲרִי וְדַאי נִמְצְאָתִי
 כְּנִגְדָן אֵלָּה - יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. אֶזְנוֹ כְּנִגְדָן יַעֲקֹב, שְׁהוּא
 קָשׁוּר בְּגַחֲשׁ. עָמַל כְּנִגְדָן יִשְׂרָאֵל, שְׁקָשׁוּר בְּקָסָם.
 בִּיּוֹן שְׂרָאָה שְׁלֵא יְכַל, אָמַר, וְדַאי לֹא הִבִּיט אֶזְנוֹ

בַּיַעֲקֹב וְגו'. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁה' אֱלֹהֵינוּ עִמּוֹ
וְגו'.

וְאִם תֹּאמַר, בְּאֵלֶּה לֹא יִכְלָתִי, בְּקִסְמִים וְנִחַשׁ
יִכְלָתִי - פְּתוּב כִּי לֹא נִחַשׁ בַּיַעֲקֹב וְגו'. וְלֹא
עוֹד, אֲלֵא שֶׁכָּל הַכַּחוֹת שְׁלֹמֵעָלָה וְכָל מַחֲנוּתֵיהֶם
כָּלֵם, לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּנִימוּסֵי הַמֶּלֶךְ
הָעֲלִיּוֹן עַד שִׁשּׁוּאֵלִים לְשָׁנִים הֶלְלוּ - יַעֲקֹב
וְיִשְׂרָאֵל. וּמָה אוֹמְרִים? מַה פָּעַל אֵל. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, כָּל הַדְּבָרִים הֶלְלוּ, כִּהֵאמַר. וְהוּא הִרִים
קוֹל בְּנִגְנֻדָּה וְלֹא יָדַע מֵהוּ, וְלֹא נִשְׁמַע פְּרָט לְקוֹלוֹ.

הֵן עִם כְּלָבִיא יָקוּם וְגו'. מִי עִם תַּקִּיף כְּמוֹ
יִשְׂרָאֵל. בְּשָׁעָה שֶׁמֵּאִיר הַבֶּקֶר, קָם וּמִתְנַבֵּר
בְּאָרֵי לַעֲבוּרַת רַבּוֹנָם בְּכַמָּה שִׁירִים, בְּכַמָּה
תְּשֻׁבָחוֹת. מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה כָּל הַיּוֹם, וּבְלִילָה לֹא
יִשְׁכַּב וְגו'. בְּשִׁרּוּצָה הָאָדָם לְשָׁכַב עַל מִטָּתוֹ,
מִקֵּדֶשׁ אֶת הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן, מִמְּלִיכוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.
כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים מִתְקַשְּׁרִים לְפָנֵיהֶם בְּשָׁעָה
שְׁפוֹתָחִים פִּיהֶם עַל מִטָּתָם בְּשִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל,

וּמְבַקְשִׁים רַחֲמִים לְפָנַי הַמְּלֹךְ הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה
פְּסוּקֵי רַחֲמִים.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, הֵן עִם פְּלָגִיא יְקוּם - עֲתִידִים
הָעַם הַזֶּה לָקוּם עַל כָּל עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמְזוֹלוֹת כְּאַרְיֵה גְבוּר וְתַקִּיף, וַיִּתְנַפְּלוּ עֲלֵיהֶם. דְּרַךְ
כָּל הָאֲרִיזוֹת לְשֹׁכֵב עַל טַרְפֵּם, אֲכַל עִם זֶה לֹא
יִשְׁכַּב עַד יֵאָכֵל טַרְף.

דְּבַר אַחַר הֵן עִם פְּלָגִיא יְקוּם - לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת
וְעוֹלוֹת לְפָנַי מִלְּכֶם עַל גְּבֵי הַמְּזֻבְחַת. וְלַמְדִּנּוּ,
בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּרְבָּן הָיָה נִשְׂרָף עַל גְּבֵי הַמְּזֻבְחַת, הָיוּ
רוּאִים דְּמוֹת אַרְיֵה אֶחָד רַבּוּץ עַל אוֹתוֹ קָרְבָּן
וְאוֹכֵל אוֹתוֹ.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, אֲוֵרִיא"ל מִלְּאָךְ עֲלִיּוֹן הָיָה, וְרֵאוּ
אוֹתוֹ בְּדְמוּת אַרְיֵה תַקִּיף רוּבֵץ עַל הַמְּזֻבְחַת
וְאוֹכֵל אֶת הַקָּרְבָּנוֹת. וּבְשִׁישְׂרָאֵל לֹא הָיוּ זִכְרִים
כָּל כָּף, הָיוּ רוּאִים דְּמוֹת כָּלֵב אֶחָד חֲצוּף רוּבֵץ
עֲלִיוֹ, אִזּוּ הָיוּ יִשְׂרָאֵל יוֹדְעִים שְׁעֲרִיכִים תְּשׁוּבָה, וְאִזּוּ
שָׁבִים. לֹא יִשְׁכַּב וְגו' - אֵלּוּ קָרְבָּנוֹת הַלֵּילָה, כְּמוֹ

עולות. וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה, שְׁתִּקְדוּשׁ כָּרוֹךְ הוּא
עוֹרֵךְ קָרֵב שְׁלָחֵם עַל שׁוֹנְאֵיהֶם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא יִשְׁכַּב, מֵהוּ לֹא יִשְׁכַּב? אֵלֶּא
בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה בְּשָׁנָן אָדָם הוֹלֵךְ בְּמַצּוֹת
רַבּוּנֹו, לֹא ^(דף ריא ע"ב) שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ עַד שֶׁהוֹרֵג אֶלֶף
וּמֵאָה וְעֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹתָם מִיָּנִים רְעִים שְׁשׁוּרִים
עָמוּ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֶלֶף הֵם מִצַּד שְׂמֹאל,
שְׁכַתוֹב ^(תהלים צא) יִפֹּל מִצִּדְךָ אֶלֶף, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב ^{(שם}
^{קמט)} יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכַבוֹד וְגו', רוּמְמוֹת אֵל בְּגִדוֹנָם
וְגו', לַעֲשׂוֹת נִקְמָה וְגו'. וְהוּ שְׁכַתוֹב לֹא יִשְׁכַּב וְגו',
וְהוּ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט וְגו'.

אָמַר רַבִּי תוֹקְיָה, בְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ הַפְּעָמִים שֶׁהִכָּה אֶת
אֶתְוֹנוֹ וְהִטְעִינָה בְּכִשְׁפִּיו, הִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל
שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. רַבִּי חִיָּא אָמַר, בְּנֶגְדוֹ הִתְבָּרְכוּ
יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, שְׁעוֹלִים יִשְׂרָאֵל לְהִרְאֹת
לְפָנַי הַמְּלֹךְ הַקָּדוֹשׁ.

וַיֵּרָא בְּלָעָם כִּי טוֹב בְּעֵינַי ה' וְגו', וְלֹא הָלַךְ בְּפַעַם
בְּפַעַם לְקִרְאָת נְחָשִׁים וְגו'. מֵה זֶה לְקִרְאָת

נחשנים? אמר רבי יוסי, שְׁהַפְעַמִּים הָרֵאשׁוֹנוֹת
הָלָלוּ הָיָה הוֹלֵךְ בְּכָל בְּשָׁפִיו וְרָצָה לְקַלֵּל אֶת
יִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שָׁרְאָה רְצוֹן הַקְּרוֹשׁ כָּרוֹךְ הוּא שְׁאֵמֵר
שׁוֹב אֶל בָּלֶק, שְׁחֵרֵי דְבוּרֵיךְ לֹא רוֹצִים בְּנִי - דְבוּר
אַחַר מְזֻמָּן מִחֶבֶה הוֹאֵת, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב וְכֹה תְדַבֵּר.
כֹּה תְדַבֵּר - וְלֹא אֶתָּה. כֹּה תְדַבֵּר - שְׁשׁוֹלְטָת עַל
כָּל הַשְּׁלִיטִים, מְבַשְּׂפִים וְקוֹסְמִים וּמִינִים רָעִים
שְׁלֹא יְכוּלִים לְהִרְעֵ לְבָנִי. וְאִזּוּ רָצָה לְהַסְתַּכֵּל בָּהֶם
בְּעֵיִן רְעָה.

בֵּא וּרְאֵה, רְשָׁע זֶה כְּשֶׁהִסְתַּכֵּל בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה
מִסְתַּכֵּל בְּשִׁתֵּי דְרָגוֹת אֱלוֹ - יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל
- לְהִרְעֵ לָהֶם, אִזּוּ בָּזָה אִזּוּ בָּזָה בְּבִשְׁפִיו. בְּגִלְל
כָּךְ כָּל בְּרָכוֹת וּבְרָכוֹת, יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל הִתְפָּרְכוּ.
וַיֵּרָא בְּלָעָם כִּי טוֹב וְגו'. בְּמָה רָאָה? רָאָה
שְׁבִשְׂעָה שְׁפִנֵי הַמֶּלֶךְ מְאִירוֹת, מִינִים רָעִים לֹא
עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם, וְכָל הַכְּשָׁפִים וְכָל הַקְּסָמִים
לֹא עוֹלִים בְּבִשְׂפֵיהֶם.

בא וראה, בשתי הפעמים האלה פתוב ויקר;
 ויקר אלהים. ויקר ה' אל בלעם וגו'. וכתוב
 וכה תדבר. ועכשו, כיון שראה שחרי לא נמצא
 רגז וכשפיו לא עלו, אז - ולא הלך בפעם בפעם
 וגו'. כיון שהפריד והעלה עצמו מכשפיו, התחיל
 (ברוח אחרת) בהתעוררות אחרת - לשבת את ישראל.
 אמר רבי יהודה, איזו התעוררות כאן? אמר לו,
 (רוח אלהים ולא רוח ה', אלא) התעוררות של רוח אחת מצד
 שמאל, אותו שהתקשרו תחתיו אותם מינים
 וכשופים שלו.

אמר רבי אלעזר, כך למדנו, שאפלו בזמן תהיה
 לא שרתה בו רוח הקדש. אמר לו רבי
 יוסי, אם כך, חרי פתוב ותהי עליו רוח אלהים,
 ובכל אותן פעמים אחרות לא פתוב כהן כך.
 אמר לו, כך זה. בא וראה, פתוב (משלי כב) טוב עין
 הוא יברך, וחרו פרשוה, אל תקרי יברך אלא
 יברך. ובלעם תהי רע עין, שלא נמצא רע עין
 בעולם כמותו, שבכל מקום שהיה מסתכל בעיניו,
 תהי מתקלל.

וְעַל זֶה אָמְרוּ, מִי שֶׁמַּעֲבִיר בְּנוֹ בַשּׁוּק וּפּוֹחֵד מֵעֵין
 רָעָה, יָשִׁים סוּדָר עַל רֵאשׁוֹ כְּדֵי שְׁעֵין רָעָה
 לֹא תוּכַל לְשַׁלֵּט בּוֹ. גַּם כָּאן, כִּיּוֹן שֶׁרָאָה בְּלָעָם
 שְׂלֵא יָכוֹל בְּכַשְׁפֵּיו וּבְקַסָּמָיו לְהַזִּיק לְיִשְׂרָאֵל, רָצָה
 לְהַסְתַּכֵּל בָּהֶם בְּעֵין רָעָה, בְּגִלְלֵי שְׂבָכָל מְקוֹם
 שֶׁתִּהְיֶה מִסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו הַרְעוֹת, תִּהְיֶה מִתְקַלָּל.

בֵּא וּרְאֵה מָה רָצוֹנוֹ כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל. כְּתוּב וַיִּשְׁתֶּ אֶל
 הַמַּדְבָּר פָּנָיו, כְּתִרְגוּמוֹ: (וְשֵׁם פָּנָיו (כְּנֶגֶד הַעֲגֹל) לְעֵגֹל שֶׁעָשׂוּ
 יִשְׂרָאֵל בַּמַּדְבָּר), כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לוֹ צַד סִיּוּעַ לְהַרְעֵ לָהֶם.

כְּעֵת רְאֵה מָה כְּתוּב, וַיִּשְׂא בְּלָעָם אֶת עֵינָיו
 וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל. רָצָה לְהַסְתַּכֵּל בָּהֶם
 בְּעֵין רָעָה. בְּשָׁעָה זוֹ אֵלְמָלֵא הַקְּדִים הַקְּדוֹשׁ
 כְּרוּךְ הוּא רְפוּאָה, הִיָּה מְאֹכֵד אוֹתָם
 בְּהַסְתַּכְלוֹת עֵינָיו. וַאֲיִזוֹ רְפוּאָה נָתַן הַקְּדוֹשׁ
 כְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? זֶהוּ שְׂכַתוּב
 וַתְּהִי עֲלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. וַתְּהִי עֲלָיו, עַל יִשְׂרָאֵל
 הוּא אוֹמֵר. כְּמִי שֶׁפּוֹרֵשׁ סוּדָר עַל רֵאשׁוֹ הַתִּינּוֹק
 כְּדֵי שְׂלֵא תִשְׁלֵט בּוֹ עֵינָיו.

אָז הַתְּחִיל וְאָמַר, מַה טַּבוּ אֶהְיֶיךָ יַעֲקֹב. כֹּה
 וְרָאָה, כָּל מִי שְׂרוּצָה לְהִסְתַּכֵּל בְּעֵינֵי רָעָה, לֹא
 יִכּוֹל, אֲלֵא בְּשִׁמְשִׁיבָה וּמְכַבֵּד אֶת אוֹתוֹ הַדְּבָר
 שְׂרוּצָה לְקַלֵּל בְּעֵינֵי רָעָה. וּמַה דְּרָכּוֹ? אָמַר, רְאוּ
 בְּמַה טוֹב זֶה, בְּמַה נָּאָה זֶה! כִּדֵּי שֶׁתִּשְׁלַט בּוֹ עֵינֵי
 רָעָה. גַּם כָּאֵן אָמַר, מַה טַּבוּ אֶהְיֶיךָ יַעֲקֹב, בְּמַה
 יָפִים הֵם, בְּמַה נְאִים הֵם, בְּמַה נְטִיעוֹת יָפוֹת ^(דף ריב ע"א)
 שְׁנַנְטְעוּ מֵהֶם, דּוֹמִים לְאוֹתָן נְטִיעוֹת שְׁנַטְעַתְּ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּגֵן עֵדֶן נְאוֹת. מִי יִתֵּן וְאֵלּוֹ ^(שְׁאֵלוֹ)
 הַנְּטִיעוֹת נִמְצְאוּ מֵאוֹתָם עֲנִיִּים שְׁפָהֶם.

יִזַּל מִיָּם מִדְּלִיּוֹ וְגו'. לְאָדָם שֶׁהָיוּ לוֹ יָדַיִם יָפוֹת
 נְאוֹת לְמִרְאָה. עֵבֶר אָדָם אֶחָד בִּעֲלֵי עֵינֵי
 חָרַע, הִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָן יָדַיִם, וְהַתְּחִיל לְשַׁבֵּחַ. אָמַר:
 בְּמַה יָפוֹת הֵן, בְּמַה נְאוֹת הֵן, רְאוּ אֲצַבְּעוֹת
 שְׁנַנְזָרוּ מִיָּפִי עֲלִיּוֹן! אַחַר כֵּן אָמַר: מִי יִתֵּן יָדַיִם
 אֵלּוֹ שְׁשׂוּרוֹת בֵּין אֲבָנִים יְקָרוֹת וּבְלִבּוֹשֵׁי כְבוֹד
 שֶׁל אֲרָגְמָן ^(בְּבִיתְנוּ וְכו' בַּתְּבָה שְׁלוֹ) בְּבִיתוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ
 בָּהֶן, וְיִהְיוּ גְנוּזוֹת בַּתְּבָה שְׁלוֹ.

כָּךְ בְּלָעָם, הִתְחִיל לְשַׁבַּח: מִה פִּלְנוּ אֶהְלִיךָ, רְאוּ
 כִּמָּה יָפִים, כִּמָּה נָאִים וְכוּ'. אַחַר כֵּן אָמַר,
 יוֹל מִים מְדַלְיוֹ, לֹא תִמְצָא נְטִיעָה יָפָה זֹו, נְטִיעַת
 הַתּוֹרָה, מִחוּץ לְאוֹתָם עֲנִיִּים (דְּלִיּוֹ, פְּלוֹמֵר מִסְּפִינִים) (מִשְׁכָּנוֹת).
 וְזָרְעוּ בְּמִים רַבִּים, שְׁלֹא יִגְדֵּל וְלֹא יִרְבֶּה רוּחַ
 הַקִּדְּשׁ.

אָמַר לוֹ הַקִּדְּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! לֹא יוּכְלוּ
 עֵינֶיךָ לְהַזִּיק, הֲרֵי פְּרִישַׁת הַקִּדְּשׁ עֲלֵיהֶם.
 וְאִזּוֹ אָמַר: אֵל מוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם וְגו', הֲרֵי לֹא
 יוּכְלוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לְהַזִּיק לָהֶם, שְׁהֲרֵי כֹחַ
 תַּקְיָוָה עֲלֵיוֹן אַחֲזוּ בָהֶם, וּמִיֵּהוּ? אֵל מוֹצִיאֵנוּ
 מִמִּצְרַיִם. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא כְּתוּבָה רְאֵם לוֹ, שְׁלֹא
 יוּכְלוּ בֶן אָדָם לְהוֹשִׁיט יָדוֹ עָלָיו מִתּוֹךְ נִבְחָהוּ.
 וּמִשְׁנִמְצָא בְּזִקְיָפוֹת עֲלִיוֹנָה כֵּן, יֵאבֵּל גּוֹזִים צָרִיו
 וְגו', וְאִין מִי שְׁיִכּוֹל לְהַזִּיק לָהֶם.

וְאֵפֶלּוּ בְּזִמְן שְׁלֹא זְכוּתָהּ, לֹא יוּכְלוּם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
 כְּרַע שָׁכַב. לֹא פוֹחֵד, בְּגִלְלֵי שְׁנִמְצָא גְבוּר
 בְּאֵרֵי וּבְלִבֵּיא, אֵפֶלּוּ כְּשֶׁהֵם בֵּין הָעַמִּים, וְכַרַע

וְשָׁכַב בִּינֵיהֶם, כְּאֲרִי הוּא יִמָּצֵא בְּנִימוּסֵי הַתּוֹרָה,
בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה. (וְאֵף עַל פִּי בֵּן) יֵשׁ לָהֶם שְׁלֵמוֹן בְּרַבּוֹנָם
שֶׁאֵפְלוּ כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם לֹא יַעֲקְרוּ אוֹתוֹ, כְּאֲרִיָּה
זֶה כְּשֹׁכֵב עַל מִדְּפוֹ לֹא יְכוּלִים לְהַקִּימוֹ מִמֶּנּוּ.
וְהוּ שְׂפֹתוֹ כְּרַע שָׁכַב כְּאֲרִי וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא נִמְצָא בְּעוֹלָם חָכָם לְהַזִּיק
כְּמוֹ בַלְעָם הַרְשָׁע, שֶׁהָרִי בַּתְּחִלָּה הָיָה
נִמְצָא בְּמִצְרַיִם, וְעַל יְדוֹ קִשְׁרוּ הַמִּצְרִיִּם קֶשֶׁר עַל
יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִעַבְדוּתָם לְעוֹלָמִים. וְזֶהוּ
שֶׁאָמַר, מָה אוֹכַל לְהַזִּיק לָהֶם? שֶׁהָרִי אֲנִי עֹשֵׂתִי
שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִעַבְדוּת הַמִּצְרִיִּם לְעוֹלָמִים, אֲבָל אֵל
מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם, וְנִגְדָם (וְנִגְדוֹ) לֹא יְכוּלִים חֲכָמִים
וּמְכַשְּׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם.

וְעַתָּה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח,
(דברים כג) לֹא תִסְגֵּר עֶבֶד אֶל אֲדֹנָיו וְגו' עִמָּךְ
יֵשֵׁב בְּקִרְבְּךָ. כִּמְהָ תְּחִיבִים דְּבָרֵי הַתּוֹרָה. כִּמְהָ
תְּחִיבָה הַתּוֹרָה לְפָנַי תִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּמְהָ
תְּחִיבָה הַתּוֹרָה שֶׁהוֹרִישׁ אוֹתָהּ תִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל. בֹּא וּרְאֵה, בְּשַׁעַת שְׂיָצְאוֹ מִמִּצְרַיִם,
שָׁמַע בְּלִעָם שְׁחָרֵי כְּשָׁפָיו וְקִסְמָיו וְכָל אוֹתָם
קִשְׁרִים לֹא עָלוּ בְּיִשְׂרָאֵל, הִתְחִיל לְגָרֵד עֲצָמוֹ
וּלְמַרֵּט רֵאשׁוֹ. הִלְךְ לְאוֹתָם חָרֵי הַחֹשֶׁף, וְהִגִּיעַ
לְפָנַי אוֹתָם שֶׁלְשָׁלוֹת בְּרוּל.

וְכֵךְ הוּא דָרָךְ מִי שְׁמַגִּיעַ אֵלֵיהֶם. כִּינּוֹן שְׁנֵכְנֵם
הָאָדָם בְּרֵאשׁ הַחֹרִים, רוֹאֵה אוֹתוֹ עֲזֹא"ל,
אוֹתוֹ שְׁנִקְרָא גְלוֹי עֵינַיִם, מִיָּד אוֹמֵר לַעֲזֹ"א. אִז
נֹתְנִים קוֹל, וּמִתְפַּנְסִים אֵלֵיהֶם נְחָשִׁים גְּדוֹלִים
שְׂבוּעָרִים וְסוּכְבִּים אוֹתָם. שׁוֹלְחִים חֵיהָ קִטְנָה מוֹל
הָאָדָם, וְלַמְדָּנוּ, כְּמִין חֲתוּל הִיא, וְרֵאשָׁה בְּרֵאשׁ
הַנְּחָשׁ, וְשָׁנֵי זַנְבוֹת לָהּ, וְיָדֶיהָ וְרַגְלֶיהָ קִטְנוֹת. כֵּן
אָדָם שְׂרוֹאֵה אוֹתָהּ, מְכַסֶּה פָּנָיו, וְהוּא מְבִיא
קִטְרֵת אַחַת מִשְׂרַפֵּת תְּרִנְגוּל לָבֹן, זוּרֵק בְּפָנֶיהָ,
וְהִיא בָּאָה עִמוֹ.

עַד שְׁמַגִּיעַ לְרֵאשׁ הַשְּׁלִשְׁלָאוֹת, וְאוֹתוֹ רֵאשׁ
הַשְּׁלִשְׁלָאוֹת נְעוּץ בְּקַרְקַע וּמַגִּיעַ עַד
הַתְּהוֹם. וְשָׁם בְּתֵהוֹם עֲמוּד אֶחָד שְׁנַעוּץ

בַּתְּהוֹם הַתַּחְתּוֹנָה, וּבְאוֹתוֹ עֲמוּד קָשׁוּר רֹאשׁ
הַשְּׁלֵשָׁלָאוֹת. בְּשִׁמְנֵי הָאָדָם לְרֹאשׁ
הַשְּׁלֵשָׁלָאוֹת, מִכָּה בָּה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים, וְהֵם
קוֹרְאִים לוֹ, וְאִזּוּ בּוֹרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה עַל בְּרַכּוֹ,
וְהוֹלֵךְ וְאוֹמֵם עֵינָיו עַד שְׁמֵנֵי אֲלֵיהֶם. אִזּוּ
יּוֹשֵׁב לְפָנֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם נְחָשִׁים סוֹבְבִים אוֹתוֹ
מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. פּוֹתַח עֵינָיו וְרוֹאֶה אוֹתָם,
מִזְדַּעֵזֵעַ וְנוֹפֵל עַל פָּנָיו וּמִשְׁתַּחֲוֶה בְּנִגְדָם.

אַחַר כֵּן מְלַמְּדִים אוֹתוֹ בְּשָׁפִים וּקְסָמִים, וְיּוֹשֵׁב
לְפָנֵיהֶם ^(דף ריב ע"ב) חֲמֵשִׁים יוֹם. בְּשִׁמְנֵי הַזֵּמַן
לְלֶכֶת לְדַרְכּוֹ, אוֹתָהּ תַחֲוֶה וְכָל אוֹתָם נְחָשִׁים
הוֹלְכִים לְפָנָיו עַד שְׁיֹצֵא מִתְּהָרִים בֵּין אוֹתוֹ חֲשָׁךְ
תַּקִּיף.

וּבְלָעָם, בְּשִׁהֲנֵי לְפָנֵיהֶם, הוֹדִיעַ לָהֶם דְּבַר,
וְהַסְגִּיר עֲצָמוֹ בְּתָרִים עִמָּם. וְרָצָה
לְקַטְרַג עֲלֵיהֶם לְהַשִּׁיב אוֹתָם לְמִצְרַיִם, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּלִבֵּל וְקַלְקַל כָּל חֲכָמַת הָעוֹלָם וְכָל
בְּשׂוּפֵי הָעוֹלָם שְׁלֵא יוּכְלוּ לְקַרֵּב אֲלֵיהֶם.

בַּא וְרֵאָה, כְּעַתָּה, כִּיּוֹן שְׂרָאָה בְּלָעַם שְׂאִינֵנוּ יְכוּל
 לְחַזִּיק לְיִשְׂרָאֵל, הַחֲזִיר עֲצָמוֹ, וְהַמְּלִיךְ אֶת
 בְּלָק, מַה שְּׁלֹא רָצָה מִמֶּנּוּ כְּדִי לְחַזִּיק לָהֶם. וְעֲצָתוֹ
 הִיטָּה בְּאוֹתָן נְקֻבוֹת מְדִינָה שְׁחֵן יְפוֹת, וְאֵלְמָלֵא
 שְׂאֵמֵר לוֹ מַעֲשֵׂה, לֹא הִיִּתִי יוֹדֵעַ, שְׂכַתּוֹב הֵן הִנָּה
 הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבֵּר בְּלָעַם.

כִּיּוֹן שְׂרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲצָתוֹ, אָמַר: הֲרִי
 וְדַאי יִפְלֵ בְּעֲצָתָךְ. מַה עֲשֵׂה? אוֹתוֹ כִּחַ
 שְׂשׁוּלֵט עַל כָּל הַבְּשָׂפִים, הֲרֵאָה לוֹ סוּף הַכֹּל, וְכִי
 יֵשׁ לָהֶם רְשׁוֹת לְזִמָּן רְחוּק. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֵין
 רָאָה, וּדְבָרִים נֶאֱמָרוּ מֵאוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד עָלָיו, וְהֲרִי
 בְּרֵשׁוּהָ. וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר. מִי שְׂיֵשׁ לוֹ לֹאמַר. מַה
 הַטַּעַם? בְּשִׁבִיל שְׁלֹא יִתְקַיְמוּ דְבָרֵי גַעַל בְּרָצוֹן
 עָלָיו, (וּבְשִׁבִיל שְׂיִתְקַיְמוּ דְבָרִים שְׁלֵמָעֵלָה) בְּרַעַת עָלְיוֹנָה
 בַּתּוֹרָה.

אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עָתָה, שְׁחֲרֵי דְבָרִים אֵלוֹ - מֵהֶם
 הַתְּקַיְמוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּמֵהֶם לְאַחַר זְמַן,
 וּמֵהֶם בְּזִמָּן מְלִיךְ הַמְּשִׁיחַ. שְׂנִינּוּ, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא לְבָנוֹת אֶת יְרוּשָׁלַיִם וּלְהִרְאוֹת בּוֹכָב
 אֶחָד קָבוֹעַ נוֹצֵץ בְּשַׁבָּעִים רָצִים, וּבְשַׁבָּעִים רוּחוֹת
 מְאִירוֹת מִמֶּנּוּ בְּאִמְצַע הַרְקִיעַ, וַיִּבְלְעוּ בּוֹ שַׁבָּעִים
 בּוֹכָבִים אַחֲרֵיהֶם, וַיְהִי מֵאִיר וְלוֹהֵט שַׁבָּעִים יוֹם.

וּבַיּוֹם הַשְּׁשִׁי יֵרָאֶה בְּכ"ה לַחֹדֶשׁ הַשְּׁשִׁי, וַיִּתְבַּנֵּם
 בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לְסוֹף שַׁבָּעִים יוֹם. יוֹם רֵאשׁוֹן
 יֵרָאֶה בְּעִיר (אַחַת) שֶׁל רוֹמָא, וְאוֹתוֹ יוֹם יִפְלוּ שְׁלֹשׁ
 חוֹמוֹת עֲלִיוֹנוֹת מֵאוֹתָהּ עִיר שֶׁל רוֹמִי, וְהֵיכַל גָּדוֹל
 יִפֹּל, וְשְׁלִישׁ אוֹתָהּ הָעִיר יָמוּת. אִזּוֹ יִתְפַּשֵּׁט אוֹתוֹ
 בּוֹכָב לְהִרְאוֹת בְּעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְעוֹדְרוּ
 קְרִבוֹת תּוֹקִים בְּעוֹלָם לְכָל אֲרַבְעָה צְדָדִים, וְאַמּוֹנָה
 לֹא תִמְצָא בִּינֵיהֶם.

וּבְאִמְצַע הָעוֹלָם, בְּשִׁיאִיר אוֹתוֹ בּוֹכָב בְּאִמְצַע
 הַרְקִיעַ, יָקוּם מֶלֶךְ אֶחָד גָּדוֹל וְשׁוֹלֵט
 בְּעוֹלָם, וְתִתְנַאֶה רוּחוֹ עַל כָּל שְׂאֵר הַמְּלָכִים,
 וַיַּעֲזֹר קְרִבוֹת בְּשָׁנֵי צְדָדִים וַיִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם.

וּבַיּוֹם שִׁיבְרָא (שִׁיתְפֹּסָה) הַבּוֹכָב, הַיּוֹדְעוֹעַ הָאָרֶץ
 הַקְּדוּשָׁה אֲרַבְעִים וַחֲמֵשָׁה מֵאֵלִים סָבִיב

הַמָּקוֹם שָׁבוּ הָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְתַתְנַלָּה מְעָרָה
 אַחַת מִתַּחַת הַקְּרָקַע. וּמֵאוֹתָהּ מְעָרָה תֵּצֵא אִישׁ
 חֹזְקָה לְשָׂרֵף אֶת הָעוֹלָם. וּמֵאוֹתָהּ מְעָרָה יִגְדֹל עוֹף
 (עֲנַף) אֶחָד גָּדוֹל עֲלִיּוֹן שִׁישְׁלֵט בְּכָל הָעוֹלָם, וְלוֹ
 תִּנְתֵּן הַמַּלְכוּת. וְקְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים יִתְכַּנְּסוּ אֵלָיו,
 וְאִזּוּ יִתְנַלָּה מִלֶּדֶד הַמְּשִׁיחַ בְּכָל הָעוֹלָם, וְלוֹ תִּנְתֵּן
 הַמַּלְכוּת.

וּבְנֵי הָעוֹלָם, בְּשָׂעָה שִׁיתְנַלָּה, יִהְיוּ נִמְצָאִים בְּצָרָה
 אַחֲרֵי צָרָה, וְשׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל יִתְנַכְּרוּ, אִזּוּ
 יִתְעוֹרֵר רוּחַ הַמְּשִׁיחַ עֲלֵיהֶם וַיִּכְרִית לְאֲדוֹם
 הַרְשָׁעָה, וְכָל אֶרֶץ שַׁעִיר יִשְׂרָאֵל בְּאֵשׁ. אִזּוּ כְּתוּב,
 וַיִּשְׂרָאֵל עֲשֵׂה חֵיל. זֶהוּ שְׂכַתְּוֹב, וְהָיָה אֲדוֹם יִרְשָׁה
 וְהָיָה יִרְשָׁה שַׁעִיר אִיבִיו. אוֹיְבֵיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְאִזּוּ -
 וַיִּשְׂרָאֵל עֲשֵׂה חֵיל. וּבְזִמְנֵן תִּהְיֶה יָקִים הַקְּדוּשׁ פְּרוּד
 הוּא לְמִתִּים שֶׁל עַמּוֹ וַיִּשְׁתַּכַּח מֵהֶם הַמְּוֹת. זֶה
 שְׂכַתְּוֹב (תהלים קיח) יָמִין ה' עֲשֵׂה חֵיל. לֹא אֲמוֹת כִּי
 אֶחְיֶה. וְכְתוּב (עובדיה א) וְעָלוּ מוֹשְׁעִים וְגו'. וְאִזּוּ (זכריה
 יד) וְהָיָה ה' לְמִלְחָה.

אָמַר רַבֵּי אַבָּא, מֵהוּ שְׂפָתוֹב (ישעיה נה) כִּי בְשִׁמְחָה
 תֵּצְאוּ וְגו' ? אֵלֶּא כַּאֲשֶׁר יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן
 הַגָּלוּת, שְׂכִינָה יוֹצֵאת עִמָּהֶם וְעִמָּה יֵצְאוּ. זֶהוּ
 שְׂפָתוֹב כִּי בְשִׁמְחָה תֵּצְאוּ. שְׂשׁוֹן - זֶה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. רַבֵּי יִצְחָק אָמַר - זֶה צְדִיק. זֶהוּ שְׂפָתוֹב
 (שם נא) שְׂשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִמָּצֵא בָהּ.

אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, צְדִיק נִקְרָא שְׂשׁוֹן, וּמִיּוֹם
 שְׂכַנְסַת יִשְׂרָאֵל נִפְלָה בְּגָלוּת, נִמְנְעוּ
 בְּרָכוֹת מִלְּקַדֵּת לְעוֹלָם מִזֶּה הַצְּדִיק. בְּזִמְנֵי הַהוּא
 מַה פְּתוֹב? (ישעיה יב) וּשְׂאֲבָתָם מִיּוֹם בְּשִׁשְׁשׁוֹן, זֶה
 צְדִיק. מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה - אֵלֹהֵי אַבָּא וְאַמָּא. דְּבַר
 אַחֵר, אֵלֹהֵי נִצְ"ח וְהו"ד, וְהַכֹּל מִמְּקוֹרוֹת עִמְקִים
 הַנוֹבְעִים. וְאוֹ, (שם) וְאַמְרַת פִּיּוֹם הַהוּא אוֹדֵךְ ה'
 וְגו', צְהִלֵי וְרַנֵּי יוֹשְׁבַת צִיּוֹן וְגו'. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם
 אָמֵן וְאַמֵּן. יְמִלֵךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאַמֵּן.